

Innst. 2 S

(2013–2014)

**Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen**

Meld. St. 1 (2013–2014), Prop. 1 S (2013–2014) og
Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014)

**Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2014 og
forslaget til statsbudsjett for 2014**

Innhold

	Side
1. Innledning	7
2. Nasjonalbudsjettet for 2014	8
2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi	8
2.1.1 Sammendrag fra Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014)	8
De økonomiske utsiktene	8
Hovedutfordringene i budsjettpolitikken	8
Budsjettpolitikken for 2014	9
Hovedtrekk i skatte- og avgiftsopplegget	10
Endringer i prioriteringene på utgiftssiden	11
2.1.2 Komiteens merknader	13
Den økonomiske situasjonen	13
Budsjettpolitikken i 2014	14
Kommuneøkonomien	15
Hovedtrekkene i skatte- og avgiftsopplegget	15
Dynamiske effekter	15
Pengepolitikken	15
Nye kapitalkrav	15
Statens pensjonsfond	16
Sysselsettingspolitikken	16
Effektivisering og modernisering	16
Situasjonen i norsk økonomi	17
Sysselsetting	17
Produktivitet	18
3. Statsbudsjettet for 2014	18
3.1 Hovedtrekk i forslaget til statsbudsjett	18
3.1.1 Sammendrag fra Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014)	18
Statsbudsjettets stilling	19
3.1.2 Komiteens merknader	20
3.1.2.1 Avtale mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014	20
3.1.2.2 Merknader fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	24
3.1.2.3 Merknader fra Kristelig Folkeparti	26
3.1.2.4 Merknader fra Venstre	28
Tiltak for å styrke norsk næringsliv og motvirke todeling	29
Skole, utdanning og forskning	30
En offensiv miljø- og klimapolitikk	31
Færre fattige barnefamilier	33
Øvrige satsinger	34
Et grønt skatteskifte	35
Kutt, omprioriteringer og økte inntekter	38
3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjett for 2014 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder	39
3.2.1 Rammeområde 1 (Statsforvaltning), under kommunal- og forvaltningskomiteen	39
3.2.1.1 Sammendrag	39
3.2.1.2 Komiteens merknader	39
3.2.1.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	39
3.2.1.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	40
3.2.1.2.3 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	40
3.2.1.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	40
3.2.1.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 1	42

	Side	
3.2.2	Rammeområde 2 (Familie- og forbruker), under familie- og kulturkomiteen	42
3.2.2.1	Sammendrag	42
3.2.2.2	Komiteens merknader	43
3.2.2.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	43
3.2.2.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	44
3.2.2.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	44
3.2.2.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	44
3.2.2.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 2	47
3.2.3	Rammeområde 3 (Kultur), under familie- og kulturkomiteen	48
3.2.3.1	Sammendrag	48
3.2.3.2	Komiteens merknader	48
3.2.3.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	48
3.2.3.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	49
3.2.3.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	49
3.2.3.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	50
3.2.3.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 3	52
3.2.4	Rammeområde 4 (Utenriks), under utenriks- og forsvarskomiteen	52
3.2.4.1	Sammendrag	52
3.2.4.2	Komiteens merknader	53
3.2.4.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	53
3.2.4.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	54
3.2.4.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	54
3.2.4.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	55
3.2.4.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 4	57
3.2.5	Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen	57
3.2.5.1	Sammendrag	57
3.2.5.2	Komiteens merknader	58
3.2.5.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	58
3.2.5.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	59
3.2.5.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	60
3.2.5.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	61
3.2.5.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 5	64
3.2.6	Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig), under kommunal- og forvaltningskomiteen	64
3.2.6.1	Sammendrag	64
3.2.6.2	Komiteens merknader	65
3.2.6.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	65
3.2.6.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	66
3.2.6.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	66
3.2.6.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	68
3.2.6.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 6	71
3.2.7	Rammeområde 7 (Arbeid og sosial), under arbeids- og sosialkomiteen	71
3.2.7.1	Sammendrag	71
3.2.7.2	Komiteens merknader	73
3.2.7.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	73
3.2.7.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	73
3.2.7.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	74
3.2.7.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	74
3.2.7.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 7	81

	Side	
3.2.8	Rammeområde 8 (Forsvar), under utenriks- og forsvarskomiteen	81
3.2.8.1	Sammendrag	81
3.2.8.2	Komiteens merknader	82
3.2.8.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	82
3.2.8.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	83
3.2.8.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	83
3.2.8.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	84
3.2.8.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 8	85
3.2.9	Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen	85
3.2.9.1	Sammendrag	85
3.2.9.2	Komiteens merknader	86
3.2.9.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	86
3.2.9.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	86
3.2.9.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	87
3.2.9.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	87
3.2.9.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 9	92
3.2.10	Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen	92
3.2.10.1	Sammendrag	92
3.2.10.2	Komiteens merknader	93
3.2.10.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	93
3.2.10.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	93
3.2.10.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	93
3.2.10.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	94
3.2.10.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 10	95
3.2.11	Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen	95
3.2.11.1	Sammendrag	95
3.2.11.2	Komiteens merknader	96
3.2.11.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	96
3.2.11.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	96
3.2.11.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	97
3.2.11.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	97
3.2.11.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 11	99
3.2.12	Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen	99
3.2.12.1	Sammendrag	99
3.2.12.2	Komiteens merknader	100
3.2.12.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	100
3.2.12.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	100
3.2.12.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	101
3.2.12.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	101
3.2.12.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 12	103
3.2.13	Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen	103
3.2.13.1	Sammendrag	103
3.2.13.2	Komiteens merknader	104
3.2.13.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	104
3.2.13.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	104
3.2.13.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	105
3.2.13.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	105
3.2.13.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 13	109

	Side
3.2.14	Rammeområde 14 (Konstitusjonelle institusjoner), under kontroll- og konstitusjonskomiteen 109
3.2.14.1	Sammendrag 109
3.2.14.2	Komiteens merknader 110
3.2.14.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet 110
3.2.14.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 110
3.2.14.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 110
3.2.14.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 110
3.2.14.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 14 110
3.2.15	Rammeområde 15 (Helse), under helse- og omsorgskomiteen 110
3.2.15.1	Sammendrag 110
3.2.15.2	Komiteens merknader 112
3.2.15.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet 112
3.2.15.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 112
3.2.15.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 113
3.2.15.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 113
3.2.15.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 15 115
3.2.16	Rammeområde 16 (Kirke, utdanning og forskning), under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen 116
3.2.16.1	Sammendrag 116
3.2.16.2	Komiteens merknader 117
3.2.16.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet 117
3.2.16.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 118
3.2.16.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 119
3.2.16.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 121
3.2.16.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 16 130
3.2.17	Rammeområde 17 (Transport og kommunikasjon), under transport- og kommunikasjonskomiteen 130
3.2.17.1	Sammendrag 130
3.2.17.2	Komiteens merknader 131
3.2.17.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet 131
3.2.17.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 131
3.2.17.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 132
3.2.17.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 132
3.2.17.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 17 136
3.2.18	Rammeområde 18 (Rammetilskudd mv. til kommunesektoren), under kommunalkomiteen 136
3.2.18.1	Sammendrag 136
3.2.18.2	Komiteens merknader 136
3.2.18.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet 136
3.2.18.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 136
3.2.18.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 137
3.2.18.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 137
3.2.18.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 18 141
3.2.19	Rammeområde 19 (Tilfeldige utgifter og inntekter), under finanskomiteen 142
3.2.19.1	Sammendrag 142
3.2.19.2	Komiteens merknader 142
3.2.19.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet 142
3.2.19.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 142

3.2.19.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	142
3.2.19.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	142
3.2.19.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 19	143
3.2.20	Rammeområde 20 (Finansadministrasjon mv.), under finanskomiteen	143
3.2.20.1	Sammendrag	143
3.2.20.2	Komiteens merknader	144
3.2.20.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	144
3.2.20.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	144
3.2.20.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	144
3.2.20.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	144
3.2.20.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 20	146
3.2.21	Rammeområde 21 (Skatter, avgifter og toll), under finanskomiteen	146
3.2.21.1	Sammendrag	146
3.2.21.2	Komiteens merknader	147
3.2.21.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	147
3.2.21.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	147
3.2.21.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	147
3.2.21.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Senterpartiet	147
3.2.21.2.5	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	147
3.2.21.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 21	153
3.2.22	Rammeområde 22 (Utbytte), under finanskomiteen	153
3.2.22.1	Sammendrag	153
3.2.22.2	Komiteens merknader	153
3.2.22.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet	153
3.2.22.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti	153
3.2.22.2.3	Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti	154
3.2.22.2.4	Merknader fra komiteens medlem fra Venstre	154
3.2.22.3	Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 22	154
3.3	Oversikt over forslagene til rammevedtak	154
4.	Bestillingsfullmakter, tilsagnsfullmakter og garantifullmakter	155
4.1	Sammendrag fra Prop. 1 S (2013–2014) Gul bok	155
4.1.1	Bestillings- og tilsagnsfullmakter	155
4.2	Komiteens merknader	159
5.	Gjennomføringen av inneværende års budsjett	159
5.1	Sammendrag fra Prop. 1 S (2013–2014) Gul bok	159
	Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter	160
5.2	Komiteens merknader	161
6.	Økonomistyring i staten	161
6.1	Sammendrag fra Prop. 1 S (2013–2014) Gul bok	161
6.2	Komiteens merknader	161
7.	Flerårige budsjettkonsekvenser 2015–2017	161
7.1	Hovedprinsipper	161
7.1.1	Sammendrag fra Prop. 1 S (2013–2014) Gul bok	161
7.1.2	Komiteens merknader	162
8.	Forslag fra mindretall	162

	Side
9. Komiteens tilråding	163
VEDLEGG 1	166
VEDLEGG 2	167

Innst. 2 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Meld. St. 1 (2013–2014), Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014)

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2014 og forslaget til statsbudsjett for 2014

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lisbeth Berg-Hansen, Fredrik Bjørnebekk, Tore Hagebakken, Marianne Marthinsen, Torstein Tvedt Solberg og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Solveig Sundbø Abrahamsen, Svein Flåtten, Sigurd Hille, Heidi Nordby Lunde og Siri A. Meling, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Tom E. B. Holthe og Hans Andreas Limi, fra Kristelig Folkeparti, lederen Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, fra Venstre Terje Breivik, og fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, viser til at det i Stortingets forretningsorden § 43 bl.a. står følgende om finanskomiteens oppgaver:

«Senest 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder fastsatt av Stortinget. Forslag til bevilgningsvedtak som utformes i innstillingen eller fremsettes ved behandlingen av den, skal inneholde beløp for alle rammer, og kan ikke gå under rammenivå. I Stortinget kan det ikke voteses særskilt over enkelte deler av et slikt forslag.»

Komiteen viser til at regjeringen Stoltenberg II gikk av 16. oktober 2013, og at regjeringen Solberg tiltrådte samme dag. Regjeringen Solbergs tilleggsproposisjoner Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) og Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014) ble lagt frem 8. november 2013.

Komiteen har disponert denne innstillingen som følger:

I kapittel 2 behandles nasjonalbudsjettet for 2014, herunder hovedlinjer i den økonomiske politikken. I pkt. 2.1.2 presenterer fraksjonene sine alternative økonomiske opplegg for 2014.

I kapittel 3 behandles regjeringens forslag til statsbudsjett for 2014 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder, jf. Innst. 18 S (2013–2014) og vedtak i Stortinget 24. oktober 2013, supplert med vedtak 8. november 2013 og 12. november 2013. I pkt. 3.1.2 presenteres budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre.

I kapittel 4 behandles diverse budsjettfullmakter, i kapittel 5 gjennomføringen av inneværende års budsjett, i kapittel 6 økonomistyringen i staten mv., i kapittel 7 flerårige budsjettkonsekvenser for perioden 2015–2017. Forslag fra mindretall er gjengitt i kapittel 8 og komiteens tilråding i kapittel 9.

Det vises til brev fra finansminister Siv Jensen av 8. november 2013 om feil i forslag til vedtak og av 15. november 2013 om utsatt iverksettelsestidspunkt for avvikling av finnmarks- og svalbardtillegget i barnetrygden. Brevene er vedlagt denne innstillingen. Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, tar disse til etterretning.

2. Nasjonalbudsjettet for 2014

2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi

2.1.1 Sammen drag fra Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014)

Norge er et land med store muligheter. Vi har en åpen økonomi, en høyt utdannet befolkning og store naturressurser. På lang sikt er det særlig vekstevnen i fastlandsøkonomien som bestemmer velferdsutviklingen i Norge. Regjeringen vil derfor prioritere tiltak som fremmer verdiskaping og økt produktivitet i norsk økonomi. Regjeringen vil bidra til å skape et robust og mangfoldig næringsliv.

Verdien av vår framtidige arbeidsinnsats utgjør den største delen av nasjonalformuen. Regjeringen vil styrke arbeidslinjen og investere i kompetanseheving. Regjeringen vil føre en politikk som gir næringslivet økt konkurransekraft og dermed mulighet til å skape større verdier og trygge arbeidsplasser for framtiden. Regjeringen vil arbeide for at næringslivet skal få gode generelle rammebetingelser, et forutsigbart skattesystem, bedre infrastruktur, mulighet til å ansette kompetente medarbeidere og tilgang på kapital.

Skatt er ikke et mål, men et middel. Regjeringen vil bruke skatte- og avgiftssystemet til å finansiere fellesgoder, sikre sosial mobilitet, oppnå mer effektiv ressursutnyttelse og gi bedre vilkår for norsk næringsliv. Det private eierskapet skal styrkes, og det skal lønne seg mer å jobbe, spare og investere. Regjeringen vil også stimulere til mer miljøvennlig adferd. Regjeringen vil redusere det samlede skatte- og avgiftsnivået for å gi mer maktspredning, øke verdiskapingen og gi større frihet for familier og enkeltmennesker. Regjeringen vil bygge sin politikk på offentlig finansierte velferdsløsninger. De offentlige midlene skal forvaltes effektivt for å sikre innbyggerne mest mulig velferd.

Regjeringen vil føre en ansvarlig økonomisk politikk basert på handlingsregelen for bruk av oljepenger. Den økte bruken av oljepenger skal vris i retning av investeringer i kunnskap og infrastruktur, samt vekstfremmende skattelettelser. Den offentlige pengebruken skal innenfor handlingsregelens rammer tilpasses situasjonen i økonomien. Regjeringen vil legge til grunn et generasjonsperspektiv i den økonomiske politikken.

DE ØKONOMISKE UTSIKTENE

I Nasjonalbudsjettet for 2014 ble veksten i BNP hos Norges handelspartnere anslått til om lag 1 pst. i år og 2 pst. neste år. Ny informasjon etter framleggelsen av budsjettet tilsier ingen vesentlige endringer i anslagene.

Veksten i aktiviteten i norsk fastlandsøkonomi ser i det siste ut til å ha avtatt noe. Det kan være forbigående, men det kan også skyldes at kostnadsnivået og den høye gjelden i husholdninger og kommunene nå begrenser veksten. Innretningen av statsbudsjettet og stigende etterspørsel fra oljevirkosomheten ventes å bidra positivt til veksten i fastlandsøkonomien neste år. BNP for Fastlands-Norge anslås å øke med 2,0 pst. i 2013 og 2,5 pst. i 2014. For inneværende år trekkes veksten litt ned som følge av lav vekst i produksjonen av elektrisk kraft. Anslaget for både inneværende og neste år er satt ned med 0,2 prosentenheter siden nasjonalbudsjettet for 2014.

Sysselsettingen stiger, men i et litt lavere tempo enn i 2011 og første halvdel av 2012. I 2. kvartal i år var det sysselsatt 85 000 flere enn ved toppnivået forut for finanskrisen. Løpende statistikk tyder på at veksten fortsatte i 3. kvartal i år. Sysselsettingen anslås å øke med 28 000 personer fra i år til neste år. Arbeidsledigheten, slik den måles i Arbeidskraftundersøkelsen, ventes å holde seg rundt dagens nivå på 3 1/2 pst. framover, noe som er lavt både i norsk og internasjonal sammenheng.

Avsnitt 1.2 i proposisjonen gir en nærmere omtale av de økonomiske utsiktene.

HOVEDUTFORDRINGENE I BUDSJETTPOLITIKKEN

Sundvolden-erklæringen understreker at bruken av oljepenger skal tilpasses situasjonen i økonomien innenfor handlingsregelens rammer. For Norge, som har store, svingende og forbigående inntekter fra naturressurser, er det viktig å ha et troverdig ankerfeste for budsjettpolitikken. En forutsigbar budsjettpolitikk er viktig for stabilitet i produksjon og sysselsetting i alle deler av norsk økonomi.

Rentenivået er lavt, og kapasitetsutnyttelsen i norsk økonomi er nær det normale. Samtidig vokser kapitalen i fondet svært raskt. En økning i oljepengebruken opp til forventet fondsavkastning (4-prosentbanen) ville gitt en altfor sterk stimulans i økonomien. Det ville undergravd vekstevnen og stabiliteten i fastlandsøkonomien. Erfaringer fra både Norge og andre land viser at budsjettet kan bli kraftig og langvarig svekket ved et økonomisk tilbakeslag. For Norge er det også usikkerhet om utviklingen i fondet og dermed om rammen for bruk av oljeinntekter i årene framover.

Samtidig er det sentralt hvordan oljepengene brukes. Da Stortinget sluttet seg til handlingsregelen, ble det understreket at økningen i bruken av petroleumsinntekter bør rettes inn mot tiltak som kan øke produktiviteten, og dermed vekstevnen, i resten av økonomien. En enstemmig finanskomité pekte på at skatte- og avgiftspolitikken og satsing på infrastruktur, utdanning og forskning er viktig for å få en mer velfungerende økonomi. Brede skattelettelser kan

stimulere til sparing og høyere arbeidstilbud. Skattelettelser påvirker dermed ikke bare samlet etterspørsel, men også produksjonskapasiteten i økonomien.

Norsk økonomi vokste svært sterkt i årene forut for finanskrisen og hentet seg raskt inn igjen etter krisen. Det er likevel flere forhold som nå krever særskilt oppmerksomhet ved utforming av den økonomiske politikken:

- På lang sikt bestemmes velferdsutviklingen i Norge først og fremst av vekstevnen i fastlandsøkonomien. Denne avhenger særlig av veksten i produktiviteten, som holdt seg godt oppe gjennom 1990-tallet og fram til midten av forrige tiår. Det er nærliggende å se den høye veksten i produktiviteten i sammenheng med viktige strukturreformene, og trolig også med innføring av IKT i tjenesteytende næringer. De siste årene har imidlertid veksten i produktiviteten vært svak. Selv om dette er et trekk vi også finner igjen i en del andre land, er det bekymringsfullt for framtidig inntekts- og velstandsutvikling.
- Ti år med høye priser på olje og enkelte andre eksportprodukter har ført til at veksten i næringslivets kostnader har kommet ut av takt med utviklingen hos våre handelspartnere. Gjennom en årrekke har reallønningene økt raskere enn produktiviteten. Selv om høye produktpriser har bidratt til å skjerme lønnsomheten i privat sektor, er norske bedrifter nå svært sårbare, ikke minst dersom oljeprisen skulle falle.
- De høye eksportprisene har også bidratt til et betydelig løft i samlet etterspørsel, og særlig i etterspørselen fra oljevirkksomheten. Det har gitt høy kapasitetsutnyttelse og lav ledighet, men også bidratt til en tiltakende todeling i norsk økonomi. Bedrifter som leverer mye til oljevirkksomhet i Norge og utlandet, ekspanderer, mens virksomheter som konkurrerer på de mer tradisjonelle eksportmarkedene sliter.
- Den sterke veksten i reallønn har sammen med det lave rentenivået gjort det fristende for mange husholdninger å kjøpe ny bolig, finansiert ved låneopptak. Både husholdningenes gjeld og boligpriser er kommet opp på et høyt nivå. Selv om det er gjennomført tiltak for å styrke husholdningenes og bankenes egenkapital, innebærer de høye boligprisene og husholdningenes store gjeld risiko for en vesentlig korleksjon i boligmarkedet, som kan gi et markert tilbakeslag i norsk økonomi og true den finansielle stabiliteten.
- Den økonomiske veksten avhenger også av arbeidsinnsatsen. Vi har høy sysselsetting, men den gjennomsnittlige arbeidstiden er lav, slik at arbeidsinnsatsen per innbygger ikke er høyere enn gjennomsnittet blant EU-land. Samtidig har

vi mange på trygd. Andelen som står utenfor arbeidslivet som følge av sykdom og nedsatt arbeidsevne, er høyere i Norge enn i mange andre land. Det er en krevende, men sentral utfordring å redusere denne andelen.

- Aldring av befolkningen vil gi et sterkt press i retning av økte utgifter framover. Bare en mindre del av de økte utgiftene kan finansieres av inntektene fra pensjonsfondet. Pensjonsreformen, som er utformet for å gi betydelige langsiktige innsparinger og økt arbeidstilbud, er ikke tilstrekkelig til å lukke gapet mellom statens utgifter og inntekter på lang sikt. Det vil derfor bli nødvendig med ytterligere reformer for å sikre finansiering av de velferdsordningene som allerede er etablert.

Budsjettpolitikken og pengepolitikken må virke sammen for å bidra til en stabil utvikling i etterspørsel og produksjon. Pengepolitikken skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon, men har også en klar rolle i å stabilisere den økonomiske utviklingen, jf. avsnitt 1.3.3 i proposisjonen. Pengepolitikken er vår første forsvarslinje mot svingninger i produksjon og sysselsetting.

En vesentlig mer ekspansiv finanspolitikk er ikke et svar på de utfordringene norsk økonomi nå står overfor. Sundvolden-erklæringen signaliserte at regjeringen vil senke skattene og vri utgiftene over mot investeringer i kunnskap og infrastruktur. Regjeringens forslag til endringer i budsjettet for 2014 tar noen første, viktige skritt i denne retningen.

Regjeringen følger også opp andre viktige signaler fra Sundvolden-erklæringen. Hensynet til finansiell stabilitet fordrer at beslutningene om økte kapitalkrav overfor bankene følges opp, jf. avsnitt 1.3.4 i proposisjonen. Sundvolden-erklæringen varslet også at regjeringen vil se på arbeidsmiljøloven og annet regelverk for å legge til rette for en best mulig anvendelse av arbeidskraften, jf. avsnitt 1.3.6 i proposisjonen. Det ble også varslet at regjeringen vil satse på kunnskap og innovasjon, og at det skal settes ned en produktivitetskomisjon for å hente råd om hvordan produktivitetsveksten kan økes, jf. avsnitt 1.3.8 i proposisjonen.

BUDSJETTPOLITIKKEN FOR 2014

Veksten i fastlandsøkonomien ventes å fortsette. Samlet sett anslås veksten i fastlandsøkonomien å bli nær det normale neste år, og arbeidsledigheten ventes å holde seg på dagens nivå.

Det høye kostnadsnivået og sårbarheten overfor et fall i oljeprisen tilsier varsomhet med å øke bruken av oljeinntekter. Det gjør også usikkerheten om den langsiktige utviklingen i fondskapitalen og utfordringene som følger av aldringen av befolkningen. Inn-

retningen av finanspolitikken må også ses i sammenheng med at pengepolitikken nå er svært ekspansiv med en unormalt lav styringsrente. Siden februar har krona svekket seg markert. Kronekursen er labil, og stemningene i valutamarkedet kan skifte raskt. Der- som en foretok et klart taktskifte i pengebruken over statsbudsjettet, ville det være en fare for at krona styrker seg igjen.

Regjeringen mener imidlertid at en økt bruk av oljeinntekter fra i år til neste år som tilsvarer 0,5 pst. av BNP for Fastlands-Norge, kan forsvares når det legges vekt på tiltak som kan stimulere verdiskaping og fremme økt vekst, herunder lavere skatter. Regje- ringen foreslår følgende innretning av budsjettet for 2014:

- Budsjettet rettes inn mot et strukturelt, oljekorri- gert underskudd på 139 mrd. kroner, som er en økning på 3,9 mrd. kroner fra forslaget til regje- ringen Stoltenberg II. I faste 2014-kroner inne- bærer opplegget en økning i bruken av oljeinn- tekter på om lag 15 mrd. kroner fra 2013 til 2014.
- Bruken av oljeinntekter, målt ved det strukturel- le, oljekorrigerte underskuddet, anslås nå nærme- re 56 mrd. kroner under forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland. Det er litt større avstand enn anslått i nasjonalbudsjettet for 2014. Som følge av god utvikling i finansmarkedene og svakere krone anslås fondskapitalen ved utgan- gen av året til 4 863 mrd. kroner. Målt i forhold til fondskapitalen ved inngangen til budsjettåret anslås bruken av oljeinntekter til 2,9 pst., det samme som i nasjonalbudsjettet for 2014. Kapi- talen i fondet ved utgangen av 2014 anslås til 5 340 mrd. kroner.
- Det gjennomføres netto skatte- og avgiftslettelser på 8,0 mrd. kroner påløpt og 4,8 mrd. kroner bok- ført sammenliknet med 2013.
- Statsbudsjettets øvrige inntekter styrkes (netto) med til sammen 0,8 mrd. kroner sammenliknet med forslaget fra regjeringen Stoltenberg II. Inn- tektsøkningene gjelder i hovedsak økt utbytte fra Entra. På utgiftssiden er det omprioritert innenfor et om lag uendret utgiftsnivå sammenliknet med forslaget fra regjeringen Stoltenberg II. Den un- derliggende realveksten i statsbudsjettets utgifter fra i år til neste år kan anslås til 2,4 pst.
- Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd anslås til vel 137 mrd. kroner.
- Netto avsetning til Statens pensjonsfond utland, der overføringen til statsbudsjettet er trukket fra, anslås til 177 mrd. kroner. I tillegg kommer ren- ter og utbytte på kapitalen i fondet. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og Statens pen- sjonsfond anslås til 325 mrd. kroner.

Hovedtallene i budsjettet er nærmere omtalt i av- snitt 1.3.1 i proposisjonen.

HOVEDTREKK I SKATTE- OG AVGIFTSOPPLEGGET

Regjeringen legger fram et forslag til skatte- og avgiftsopplegg for 2014 som markerer en ny retning i skatte- og avgiftspolitikken. Mens regjeringen Stol- tenberg II økte skatte- og avgiftsnivået, reduserer denne regjeringen samlede skatter og avgifter. Regje- ringen prioriterer lettelsener som vil gjøre norsk økono- mi mer vekstkraftig og trygge grunnlaget for velferd også i framtiden. Den alminnelige skattesatsen redu- seres for personer og selskaper, formuesskatten settes ned og arveavgiften fjernes. Samlede skattelettelsener fra 2013 til 2014 utgjør 8,0 mrd. kroner påløpt og 4,8 mrd. kroner bokført.

Regjeringen Stoltenberg II foreslo å redusere skattesatsen på alminnelig inntekt fra 28 pst. til 27 pst. kun for selskaper. Skattesatsen for personer ble holdt uendret på 28 pst. Ulike satser inviterer til til- pasninger og er ingen god løsning. Regjeringen fore- slår derfor at satsen på alminnelig inntekt reduseres både for selskaper og personer. Lavere skatt på al- minnelig inntekt for personer og selskaper vil bidra til å gjøre økonomien mer vekstkraftig fordi lettelse- ne stimulerer arbeidstilbud, sparing og investeringer. Insentivene til å spare og investere styrkes ytterligere ved at formuesskattesatsen reduseres med 0,1 pro- sentenhet til 1,0 pst. De langsiktige virkningene av disse lettelsene innebærer at noe av det umiddelbare provenytapet reverseres over tid, på usikkert grunn- lag anslått til 10–30 pst.

Arveavgiften fjernes. Det vil lette likviditetsbe- lastningen ved generasjonsskifte i familiebedrifter og er en stor forenkling for skattyterne. Arveavgifts- grunnlagene, som i dag også benyttes i bl.a. gevinst- beskatningen, erstattes med nye skattegrunnlag. Dis- se vil som hovedregel være arvelaters eller givers inngangsverdier. Hvis avdøde kunne solgt sin bolig eller fritidsbolig skattefritt, skal imidlertid også mot- taker kunne selge skattefritt i forbindelse med arve- oppgjøret.

Regjeringen foreslår flere andre skatte- og av- giftsendringer, bl.a.:

- Fradraget for renter mellom nærstående selska- per begrenses for å beskytte det norske skatte- grunnlaget. Vide muligheter for rentefradrag kombinert med en relativt høy norsk selskaps- skattesats gjør det attraktivt for flernasjonale konsern å flytte overskudd ut av landet og fradrag til Norge. Derfor opprettholdes i all hovedsak forslaget fra den forrige regjeringen om å begren- se rentefradraget. Terskelen for hvor store netto renter et selskap må ha for å komme inn under re-

gelen om rentebegrensning, heves imidlertid fra 3 til 5 mill. kroner.

- Regjeringen opprettholder forslaget om å innføre startavskrivning for maskiner og andre driftsmidler i saldogruppe d. Regjeringen vil samtidig sette i gang et arbeid med å vurdere nivået på avskrivningssatsene i lys av verdifall på driftsmidlene.
- Skattefunn-ordningen stimulerer næringslivet til forskning og utvikling. Regjeringen foreslår å utvide Skattefunn mer enn den forrige regjeringen har lagt opp til. Beløpsgrensen for egenutført FoU heves fra 5,5 til 8 mill. kroner.
- Regjeringen ønsker å legge bedre til rette for at unge kan komme inn på boligmarkedet. Ordningen med boligsparing for unge (BSU) utvides. Regjeringen foreslår å øke høyeste årlige sparebeløp som gir skattefradrag fra 20 000 til 25 000 kroner. Taket for samlet sparing i BSU økes fra 150 000 kroner til 200 000 kroner.
- Regjeringen er opptatt av at brede grupper skal ta del i skattelettelsene. Den forrige regjeringen foreslo å øke satsen i minstepensjon i lønn og trygd med 2 prosentenheter. Det kommer lønnsøkere og trygdede med lave inntekter til gode. Regjeringen øker minstepensjonen i lønn og trygd med ytterligere 1 prosentenheter til 43 pst. Samtidig økes satsen i minstepensjon i pensjon med 1 prosentenheter til 27 pst.
- Trygdeavgiftene foreslås økt med 0,4 prosentenheter til henholdsvis 5,1 pst. for pensjonsinntekt, 8,2 pst. for lønnsinntekt og næringsinntekt fra fiske og barnepass og 11,4 pst. for annen næringsinntekt. Økningen må ses i sammenheng med reduksjonen i skattesatsen på alminnelig inntekt på 1 prosentenheter. Skattefradraget for pensjonister tilpasses de øvrige satsendringene slik at en minstepensjonist fortsatt ikke betaler skatt.
- Regjeringen legger vekt på skatteendringer som vil stimulere til arbeid. Regjeringen Stoltenberg IIs forslag om å fjerne skatteklasser 2 og 3 vil styrke arbeidsinsentivene og integreringen av innvandrerkvinner. Forslaget opprettholdes.
- Regjeringen opprettholder også forslaget om å skattlegge overgangsstonaden som lønn for nye mottakere. Det legges opp til en mindre økning i overgangsstonaden for nye mottakere enn den forrige regjeringen foreslo. På den måten bedres arbeidsinsentivene samtidig som en enslig forsørger med full overgangsstonad som eneste inntekt, ikke vil få lavere inntekt etter skatt enn med dagens regler.
- Regjeringen ønsker å forenkle skatte- og avgiftssystemet. Den forrige regjeringens forslag om å legge om beskatningen av elektroniske kommu-

nikasjonstjenester betalt av arbeidsgiver er et godt forenklingstiltak. Forslaget opprettholdes. Det samme gjelder forslaget om å forenkle dagens beskatning av mengdegjeldsbrev med underkurs. Derimot mener regjeringen at den forrige regjeringens forslag om å endre reglene om botid i gevinstbeskatningen av bolig framstår som et komplisert regelverk. Regjeringen trekker dette forslaget.

- Regjeringen opprettholder forslaget om å redusere tinglysningsgebyrene til kostnadsriktig nivå. Staten bør ikke ta mer betalt for å levere tjenester til publikum enn det koster å produsere dem.
- Regjeringen vil ikke øke avgiften på elektrisitet slik regjeringen Stoltenberg II foreslår. Økt elavgift har uheldige fordelingsvirkninger. At forslaget trekkes innebærer at en husholdning med gjennomsnittlig elektrisitetsforbruk slipper en økning i strømrregningen på om lag 250 kroner.
- Regjeringen vil stimulere til mer miljøvennlig atferd. Regjeringen opprettholder den forrige regjeringens forslag om å øke avgiftene på klimagasser.
- Regjeringen trekker den foreslåtte økningen i satsene for CO₂-utslipp i engangsavgiften for biler, og satsene for motoreffekt blir redusert noe mindre.

For en nærmere omtale av skatte- og avgiftsopplegget vises det til Prop. 1 LS Tillegg nr. 1 (2013–2014) Om endring i Prop. 1 LS (2013–2014) Skatter, avgifter og toll 2014.

ENDRINGER I PRIORITERINGENE PÅ UTGIFTSSIDEN

Velgerne har sagt ifra om at de ønsker ny politikk, ikke bare en ny regjering. Med denne tilleggsproposisjonen tar regjeringen de første skrittene i ny retning. Regjeringen foreslår klare satsinger, først og fremst på samferdsel, helse og eldreomsorg, kunnskap og justis. Samarbeidsavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre er sammen med Sundvolden-erklæringen grunnlaget for regjeringens politikk gjennom denne stortingsperioden. Den politiske plattformen peker ut åtte satsingsområder der regjeringen mener det er behov for en kursendring. Flere tiltak, og en nærmere beskrivelse av dem, følger under omtalen av de ulike departementenes budsjetter i kapittel 2.

Regjeringen vil bygge landet. Effektiv kommunikasjon vil styrke Norges konkurransekraft og skape en enklere hverdag for innbyggerne. Bevilgningene til riksvei og jernbane økes med nærmere 1 450 mill. kroner sammenliknet med regjeringen Stoltenberg IIs forslag. Dette omfatter satsing på vedlikehold og fornying av riksveier, slik at nærmere 100 km mer vei får nytt dekke og en rekke tunneler kan vedlike-

holdes og opprustes. Forslaget omfatter også midler til planlegging, trafikksikkerhetstiltak og kollektivtiltak på riksvei, samt vedlikehold av infrastrukturen for jernbanen. I Sundvolden-erklæringen presenterte regjeringspartiene en ambisjon om å redusere bompengeandelen i nye prosjekter. I tråd med dette legger regjeringen opp til at utbygging av prosjektet E134 Seljord–Åmot gjennomføres uten bruk av bompenge. Regjeringen foreslår å bevilge 20 mrd. kroner i kapitalinnskudd til et infrastrukturfond. Avkastningen fra fondet øremerkes til veg-, jernbane- og kollektivnettet, samt bredbånd og IKT-infrastruktur.

Konkurranseskraft for norske arbeidsplasser. De siste årene har produktivitetsutviklingen ikke holdt tritt med veksten i reallønningene. Foruten skattelettelser for å stimulere til arbeid, sparing og investeringer, foreslår regjeringen økt satsing på kunnskap, forskning og innovasjon. Regjeringen foreslår nærmere en halv mrd. kroner mer til forskning og utvikling sammenliknet med forslaget fra regjeringen Stoltenberg II. Det foreslås økte bevilgninger til forskning og utvikling i offentlig regi og en styrking av Skattefunn-ordningen for å stimulere forskning og utvikling i næringslivet. Realveksten i den offentlige innsatsen, inklusive Skattefunn, anslås til 4,1 pst. fra saldert budsjett 2013. Tiltakene vil styrke konkurransekraften på lengre sikt.

Kunnskap gir muligheter for alle. En god skole er den beste starten samfunnet kan gi barn og unge. Det som betyr aller mest for elevenes læring, er læreren. Bevilgningene til kunnskapsområdet styrkes netto med 330 mill. kroner sammenliknet med Gul bok 2014, hvorav det meste til videreutdanning av lærere. Budsjettet legger til rette for at 750 flere lærere og 100 flere skoleledere årlig får mulighet til å gjennomføre relevant videreutdanning. Det legges særlig vekt på matematikk og naturfag. Satsen for dekning av vikarkostnader ved videreutdanning økes, og staten skal betale en større andel av utgiftene. Fag- og yrkesopplæringen styrkes for å bidra til at flere fullfører videregående utdanning. Lærlingtilskuddet økes, og det etableres en ny tilskuddsordning for å stimulere flere bedrifter til å ta inn lærlinger.

En enklere hverdag for folk flest. Regjeringen vil legge større vekt på frihet og tillit til innbyggerne og vil skape større rom for private, frivillige og lokale initiativ. Lavere skatter vil gi den enkelte større frihet til å disponere egen inntekt. Regjeringen vil gi familiene større frihet til å fordele foreldrepermisjonen, ved at kvotene som er forbeholdt mor og far reduseres til ti uker fra 1. juli 2014. Regjeringen vil forenkle hverdagen for innbyggere, næringsliv og offentlig ansatte gjennom å innføre elektronisk tinglysing og elektroniske søknader om bostøtte.

Trygghet i hverdagen og styrket beredskap. Regjeringen vil bidra til økt trygghet i hverdagen og en

styrket beredskap for fremtidige kriser. Den enkelte skal kunne føle seg trygg både i og utenfor eget hjem. Bevilgningene til fengselsplasser, politi og tiltak innenfor utlendingsfeltet økes med vel 330 mill. kroner sammenliknet med Gul bok 2014. Regjeringen vil bidra til et sterkere nærpoliti for å skape mer trygghet i samfunnet og vil frigjøre nærmere 90 politiårsverk til arbeid med politiets kjerneoppgaver. Bemanningen i domstolene foreslås økt for å få en raskere behandling av saker. Soningskapasiteten foreslås økt med 70 lukkede plasser slik at soningskøen kan reduseres og det blir nok varetektsplasser tilgjengelig for politiet. Bemanningen i beredskapstroppen foreslås økt for å gjøre den spisse delen av politiet mer robust. Regjeringen vil videre ha en mer effektiv behandling av asylsøknader og raskere retur av personer uten lovlig opphold. Det foreslås å legge til rette for at politiet kan gjennomføre 1 800 flere uttransporteringer.

Et velferdsloft for syke og eldre. Gode velferdstjenester er grunnleggende for vårt samfunn. Lange ventetider og dårlige omsorgstilbud kan forverre sykdom og føre til at sysselsatte faller ut av arbeidslivet. Bevilgningene til helse og eldreomsorg styrkes med 390 mill. kroner sammenliknet med Gul bok 2014. I tillegg styrkes kommuneøkonomien. Regjeringen foreslår 300 mill. kroner i økte bevilgninger til sykehusene slik at flere kan behandles. Aldri tidligere har helseforetakene fått midler til en så stor vekst i pasientbehandling. Det foreslås at andelen innsatsstyrt finansiering øker fra 40 til 50 pst. i 2014. Tildelingen til sykehusene gir rom for økt kjøp av behandling fra private aktører slik at ventetidene kan reduseres. Tilsagnsrammen for investeringstilskudd til boliger med heldøgns omsorgstilbud foreslås utvidet slik at det kan gis tilsagn til 2 500 plasser, en økning på 500 fra regjeringen Stoltenberg IIs forslag. Staten skal dekke en større andel av kostnadene, og grensen for maksimal anleggskostnad i pressområder skal økes.

Et sterkere sosialt sikkerhetsnett. Regjeringen vil forsterke sikkerhetsnettet for grupper som i dag faller igjennom. Derfor foreslås det å pålegge de regionale helseforetakene at rus og psykiatri, hver for seg, skal ha en årlig vekst i pasientbehandlingen som er høyere enn veksten for somatikk. Regjeringen foreslår å gjeninnføre et øremerket tilskudd til det kommunale rusarbeidet. Satsingen på psykisk helse i skolen, som den forrige regjeringen ville avvikle, blir videreført. Regjeringen vil sikre at barn som vokser opp i barnevernsinstitusjoner får mer likeverdige muligheter, særlig til utdanning. Regjeringen vil legge bedre til rette for at funksjonshemmede kan delta i arbeidsliv og dagligliv. Engangsstønaden ved fødsel og adopsjon økes.

Levende lokaldemokrati. Regjeringen har tillit til at folkevalgte vil det beste for sitt lokalsamfunn.

Kommunene bør derfor gis større makt og ansvar. Kommunene og fylkeskommunene har ansvaret for grunnleggende velferdstjenester. Regjeringens forslag innebærer en reell vekst i kommunesektorens inntekter i 2014 på 7,5 mrd. kroner, eller 1,9 pst. sammenliknet med inntektsanslaget i revidert nasjonalbudsjett for 2013. De frie inntektene anslås å vokse med knapt 5,5 mrd. kroner, tilsvarende 1,7 pst. Sammenliknet med nasjonalbudsjettet for 2014 økes kommunesektorens frie inntekter reelt med 280 mill. kroner. Gjennom en kommunereform vil regjeringen bidra til mer robuste kommuner, som også kan påta seg større oppgaver. Arbeidet med reformen vil starte i 2014.

Regjeringen prioriterer annerledes enn regjeringen Stoltenberg II innenfor et om lag uendret utgiftsnivå. Regjeringen har omdisponert på utgiftssiden og foreslår vekstfremmende skattelettelser. Det er også kuttet på noen områder der utgiften kan være liten i 2014, men samtidig vil trekke med seg store – og ikke tilstrekkelig gjennomtenkte – økninger i senere år. Det gjelder for eksempel ordningen med to barnehageopptak, der årlige utgifter ved full opptrapping er nær sju ganger så høye som bevilgningen i 2014. Det gjelder også elleve måneders studiefinansiering, der det ikke var foreslått noen bevilgning i 2014. Og det gjelder en rekke byggeprosjekter, der bevilgningene for senere år er fra to til ni ganger så høye som bevilgningene i 2014. Regjeringen foreslår også lavere bevilgninger til regionale utviklingsmidler, til klima- og skogsatsingen og til kulturtiltak. Videre foreslås det en innsparing ved reell videreføring av satsen for maksimal foreldrebetaling for en barnehageplass. Regjeringen foreslår også utgiftsreduksjoner ved å endre permitteringsregelverket og lønnsgarantiordningen, innføre et kvoteprisgulv i CO₂-kompensasjonsordningen, avvikle ordningen med gratis frukt og grønt på ungdomstrinnet, redusere antall tiltaksplasser for arbeidsledige og redusere bevilgningen til Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad.

Mangelfull planlegging av store anleggsprosjekter har ført til forsinkelser og kostnadsoverskridelser. Regjeringen har gjennomgått slike forslag i det omfang som har vært mulig innenfor tidsrammen, og foreslår videreføring av noen prosjekter og tiltak, og stans i andre. Regjeringen foreslår å øke midlene til planlegging og å bedre rutinene for konsekvensutredning av store prosjekter. Sammen med tiltak som kan bidra til raskere saksgang, mer sammenhengende planprosesser og mer systematisk vurdering av bevilgningene over tid, legger det grunnlag for en mer effektiv ressursbruk.

Regjeringens forslag til endringer i statsbudsjettet for 2014 er nærmere omtalt i kapittel 2. Kommu-

neøkonomien er nærmere omtalt i avsnitt 1.3.2 i proposisjonen.

2.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringens hovedmål med den økonomiske politikken er vekst i økonomien, forbedret konkurransevne, trygge arbeidsplasser og velferd i et generasjonsperspektiv. Disse medlemmer vil bruke det økonomiske handlingsrommet i norsk økonomi til å styrke arbeidsplasser og norsk næringsliv. Disse medlemmer vil i lys av den dårlige økonomiske situasjonen internasjonalt, fremskynde nødvendige investeringer i infrastruktur og kunnskap for å øke fremtidig produksjonsevne og stimulere til arbeidslyst og investeringsvilje i privat sektor. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen følger opp dette gjennom tilleggsproposisjonen Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) til statsbudsjettet for 2014 og Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014) Skatter, avgifter og toll 2014 og regjeringspartiene i avtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN

Disse medlemmer viser til at Norge har et godt utgangspunkt med store naturressurser, høy kompetanse blant ansatte og et omstillingsdyktig næringsliv. Disse medlemmer vil samtidig vise til at Norge har en lav utvikling i produktivitet og et særnorsk høyt kostnadsnivå som skaper utfordringer for både eksportindustrien og hjemlige bedrifter.

Disse medlemmer påpeker at veksten i norsk økonomi har avtatt den siste tiden. Disse medlemmer viser til at også veksten i flere fremvoksende økonomier var lavere enn forventet i første halvår, og at utsiktene fremover er noe svekket. En svakere utvikling i utlandet enn det som er lagt til grunn vil gi lavere vekst hos norske eksportører. Usikkerheten om fremvoksende økonomier har økt det siste halve året. Disse medlemmer viser til at anslaget for BNP-vekst for både inneværende og neste år er nedjustert med 0,2 prosentenheter i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) siden nasjonalbudsjettet for 2014. Disse medlemmer viser til at dette blant annet skyldes at utviklingen i husholdningenes etterspørsel trakk veksten i fastlandsøkonomien ned i første halvår i år.

Disse medlemmer viser til at Norge de siste årene med en regjering fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har opplevd en økt todeling av økonomien, der norsk økonomi og norske arbeidsplasser blir stadig mer knyttet opp mot olje og gass, noe som gjør oss mer avhengige av en høy oljepris. Disse medlemmer viser til at be-

drifter som leverer mye til oljevirkosomheten i Norge og utlandet ekspanderer, mens virksomheter som konkurrerer på de mer tradisjonelle eksportmarkedene sliter. Disse medlemmer påpeker at dette har gjort både arbeidsplassene og velferden mer sårbar overfor et fall i oljeprisen og fallende produksjon. Disse medlemmer viser til at en økning i bruken av petroleumsinntekter bør rettes inn mot tiltak som kan øke produktiviteten, og dermed vekstevnen, i resten av økonomien.

Disse medlemmer viser til at Norge for tiden har et historisk lavt rentenivå grunnet den økonomiske situasjonen ute i verden, og lave renter i våre konkurrentland. Disse medlemmer viser til at Norges Banks styringsrente nå er på 1,5 pst. og at renten etter hvert kommer til å økes gradvis til et mer normalt nivå. Disse medlemmer mener at det er grunn til bekymring når husholdningenes gjeld fortsetter å øke mer enn husholdningenes inntekter, fordi dette kan øke omfanget av betalingsproblemer.

Disse medlemmer viser til at det i nasjonalbudsjettet for 2014 er forventet en årslønnsvekst på 3,5 pst. Disse medlemmer viser til at denne forventede lønnsveksten er høyere enn hos våre handelspartnere, og at reallønnsveksten de siste årene har vært høyere enn produktivitetsveksten. Disse medlemmer viser til at ti år med høye priser på olje og enkelte andre eksportprodukter har ført til at veksten i næringslivets kostnader har kommet i utakt med utviklingen hos våre handelspartnere. Disse medlemmer viser til at tall fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene viser at lønnskostnadene per time i norsk industri er nesten 70 pst. høyere enn nivået for et gjennomsnitt av våre handelspartnere i EU i 2012, og at timelønnskostnadene var nærmere 30 pst. høyere enn i Sverige og vel 50 pst. høyere enn i Tyskland. Disse medlemmer vil videre påpeke at det kommer på toppen av at veksten i produktiviteten de siste årene har vært svak. Disse medlemmer viser til at sentralbanksjefen i sin årstale 14. februar 2013 understreket at produktivitetsveksten stoppet opp allerede i 2005, som er det samme året som regjeringen Stoltenberg II tiltrådte. Det som forsterker utviklingen er at dette sammenfaller med store strukturendringer i våre konkurrentland i Europa. Norge forverrer konkurransekraften gjennom høy lønnsvekst, mer fritid og offentlige finansierte velferdsgoder, mens våre konkurrenter omstrukturerer, effektiviserer og strammer inn. Disse medlemmer peker på at dette er en uheldig utvikling.

Disse medlemmer viser til at Norges avhengighet av olje og gass gjør norsk økonomi sårbar overfor reduserte råvarepriser som følge av økt utvinning av skifergass i viktige markeder. Disse medlemmer viser til at økt forsyningssikkerhet og

reduisert avhengighet av gassimport fra utlandet er en viktig målsetting for mange land, og at skifergass kan bidra til dette.

Disse medlemmer viser til at aldringen av befolkningen innebærer at arbeidsinnsatsen per innbygger må øke betydelig fremover, dersom vi skal opprettholde dagens velferdssamfunn. Etter å ha falt jevnt siden tidlig på 1990-tallet, begynte andelen i befolkningen som er eldre enn 67 år å vokse i 2010. Disse medlemmer mener at dette underbygger det faktum at Norge har et enormt behov for å utløse mer arbeidskraft i fremtiden, og måten man kan få det til på, blant annet er ved å redusere sykefraværet, få flere funksjonshemmede i arbeid og ved å få flere av dem som jobber deltid til å jobbe heltid.

Disse medlemmer viser til at nasjonalbudsjettet for 2014 som ble lagt frem av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet anslår en sysselsetningsvekst på bare én pst. for 2014. Disse medlemmer viser til at NHOs kvartalsvise undersøkelser blant medlemsbedrifter, Næringslivets økonomibarometer, viser at næringslivet i Norge opplever en kraftig oppbremsing i ordrer og omsetning nå i 2013 og inn i 2014. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringens mål er et trygt og fleksibelt arbeidsmarked som kan bidra til lav arbeidsledighet og høy sysselsetting, og regjeringen derfor vil legge til rette for en best mulig anvendelse av arbeidskraften både i privat og offentlig sektor.

Disse medlemmer viser til at Norge er sterkt eksponert i den økonomisk vanskelige situasjonen internasjonalt, både som en åpen eksportrettet økonomi og gjennom våre store investeringer i SPU. Det er viktig at SPU har en langsiktig investeringsstrategi, med respekt for at det er innbyggernes penger som forvaltes.

Disse medlemmer viser til at Kina som en økonomisk stormakt vil bli en enda viktigere handelspartner for Norge fremover, og at Norge med sin geografiske posisjon nær nordøstpassasjen er i en unik posisjon for økt handel og samkvem. Disse medlemmer viser til at forholdet mellom Norge og Kina har vært bedre tidligere, og disse medlemmer mener at det er svært viktig at forholdet normaliseres slik at forhandlingene om en frihandelsavtale kan gjenopptas.

Disse medlemmer mener på bakgrunn av den økonomiske situasjonen at regjeringen må fortsette å ha fokus på å gjøre nødvendige grep for å sikre næringslivets konkurranseevne, trygge arbeidsplasser og opprettholde likviditet i finansmarkedene.

BUDSJETTPOLITIKKEN I 2014

Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen vil føre en ansvarlig økonomisk politikk basert på handlingsregelen for bruk av oljeinntekter, og

at økt bruk av oljeinntekter skal vris i retning av investeringer i kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelse. Disse medlemmer vil samtidig vise til at bruken av petroleumsinntekter det enkelte år tilpasses situasjonen i økonomien innenfor handlingsregelens rammer. Disse medlemmer vil videre understreke at en økning i oljepengebruken opp til forventet fondsavkastning (4-prosentbanen) ville gitt en altfor sterk stimulans i økonomien, som ville undergrave vekstevnen og stabiliteten i fastlandsøkonomien. Disse medlemmer viser til at det på bakgrunn av den økonomiske situasjonen i Norge og internasjonalt er rom for å bruke mer oljepenger. Disse medlemmer støtter derfor regjeringens forslag om å øke det oljekorrigerte underskuddet med 3,9 mrd. kroner sammenlignet med forslaget til regjeringen Stoltenberg II. Dette innebærer at oljepengebruken blir liggende på 2,9 pst. av anslått fondskapital ved inngangen til budsjettåret tilsvarende den samme prosentvise oljepengebruken foreslått av regjeringen Stoltenberg II.

KOMMUNEØKONOMIEN

Disse medlemmer viser til at det er nødvendig med en robust, forutsigbar og god kommuneøkonomi for at kommunene skal kunne ivareta sine oppgaver. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen følger opp dette i tilleggsproposisjonen for 2014. Disse medlemmer mener at det er meget positivt at regjeringen sørger for 780 mill. kroner til opprustning og vedlikehold av fylkesveiene, med tanke på vedlikeholdsetterslepet på disse veiene. Disse medlemmer viser til at regjeringen i motsetning til regjeringen Stoltenberg II viderefører rentekompensasjonsordningen for fylkesveier, med en ramme på 2 mrd. kroner for 2014.

HOVEDTREKKENE I SKATTE- OG AVGIFTSOPPLEGGET

Disse medlemmer viser til at regjeringen har lagt frem et skatte- og avgiftsopplegg for 2014 som markerer en ny retning i skatte- og avgiftspolitikken. Disse medlemmer viser til at regjeringen prioriterer lettelse som vil gjøre norsk økonomi mer vekstkraftig og trygge grunnlaget for velferd også i framtiden. Disse medlemmer viser til at regjeringen går inn for å redusere den alminnelige skattesatsen for personer og selskaper til 27 pst., formuesskatten settes ned og arveavgiften fjernes. Samlede skattelettelse fra 2013 til 2014 utgjør 8,0 mrd. kroner påløpt og 4,8 mrd. kroner bokført. Disse medlemmer viser til at endringene innebærer at det private eierskapet styrkes, at det lønner seg å jobbe, spare og investere, og at man i større grad enn den foregående regjeringen viser respekt for skattebetalernes penger. Disse medlemmer viser til sine merknader til de konkrete endringene i skatte- og av-

giftsopplegget i Innst. 3 S (2013–2014) og Innst. 4 L (2013–2014) til Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014) om skatter, avgifter og toll 2014.

DYNAMISKE EFFEKTER

Disse medlemmer viser til at regjeringen prioriterer skattelettelse som fremmer vekst og kan gi betydelige dynamiske virkninger. Disse medlemmer viser til at en del av den umiddelbare reduksjonen av skatteinntekter som følge av lavere skatter dermed motvirkes av at økonomien og skatteinntektene vokser over tid. Disse medlemmer vil videre vise til at skatteinngangen også øker når lave skatter gjør det mer lønnsomt å jobbe, og at folk derfor velger å jobbe mer. Disse medlemmer viser til at lavere skatter og avgifter kan gi økt kjøpekraft i husholdningen og derved muligheten for økt forbruk, og at dette kan føre til høyere inntekter for staten fra merverdiavgift og andre skatter og avgifter. Disse medlemmer viser til at Finansdepartementet har beregnet at regjeringens skatteendringer til en viss grad er selvfinansierende, med et nøkternt anslag på mellom 10 og 30 pst. Disse medlemmer viser til at Sundvolden-erklæringen slår fast at regjeringen skal utrede de dynamiske effektene av skattelettelse, og er tilfreds med at regjeringen tar sikte på å øke innsatsen i Finansdepartementet på dette området framover.

PENGEPOLITIKKEN

Disse medlemmer viser til at regjeringens pengepolitikk innebærer en videreføring av retningslinjene for pengepolitikken fra 2001 der pengepolitikken skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon, definert som en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 pst. Disse medlemmer understreker viktigheten av Norges Banks operative uavhengighet fra Finansdepartementet, regjeringen og Stortinget.

NYE KAPITALKRAV

Disse medlemmer viser til at trygge banker og en konkurransedyktig finansnæring er avgjørende for å sikre verdiskapingen i Norge. Disse medlemmer viser til at Stortinget 10. juni 2013 enstemmig vedtok rammeverket og tidsplanen for innføring av nye kapitalkrav for banker mv., jf. finanskomiteens innstilling 14. mai 2013 (Innst. 295 L (2012–2013)). Reglene trådte i kraft fra 1. juli 2013 og innebærer en gradvis økning av minstekravene til ren kjernekapital. Disse medlemmer støtter regjeringens politikk om å følge opp de økte kapitalkravene. Disse medlemmer mener samtidig at det er viktig med større nordisk harmonisering for å sikre likere konkurransevilkår mellom norske og utenlandske banker, og støtter derfor departementets arbeid

med å følge opp anbefalingen fra blant annet IMF om vertslandsregulering.

Disse medlemmer er i tillegg tilfreds med at regjeringen har bedt Finanstilsynet vurdere om retningslinjene knyttet til 15 pst. egenkapital ved boligkjøp praktiseres på en fleksibel måte slik at man tar hensyn til boligkjøperens betalingsevne. Disse medlemmer påpeker at Husbankens startlån kan muliggjøre boligkjøp for folk som ikke får lån i andre banker.

Disse medlemmer mener at det er viktig at rammebetingelsene for skattefavorederte kollektive alderspensjoner i privat sektor avklares raskt, inkludert løsninger der arbeidsgiverforetakene skal kunne oppfylle kravet om pensjonsordning etter OTP-loven med forsikringsbaserte produkter. Disse medlemmer er derfor positive til at Stortinget får behandle Prop. 199 L (2012–2013) slik at ordningen kan iverksettes ved årsskiftet 2013/2014.

STATENS PENSJONSFOND

Disse medlemmer viser til at Statens pensjonsfond utland (SPU) representerer en omplassering av verdier fra kontinentalsokkelen til finansiell formue. Disse medlemmer er positive til at regjeringen vil bygge videre på det rammeverket som er skapt rundt forvaltningen av Statens pensjonsfond, og at regjeringen vil komme tilbake til forvaltningen i meldingen om fondet som legges fram til våren. Disse medlemmer vil videre peke på at Sundvolden-erklæringen slår fast at regjeringen vil opprette et investeringsprogram innen SPU, med samme krav til forvaltning som andre investeringer i SPU, med formål å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land og fremvoksende markeder. Disse medlemmer viser til at regjeringen i tillegg vil vurdere opprettelse av et eget mandat innen fornybar energi med de samme krav til forvaltning som andre investeringer i SPU.

SYSSELSETTINGSPOLITIKKEN

Disse medlemmer viser til at et velfungerende arbeidsmarked er avgjørende for at hver enkelt skal kunne realisere sine drømmer og ambisjoner, og at det skal lønne seg å jobbe. Disse medlemmer støtter regjeringens uttalte mål om et trygt og fleksibelt arbeidsmarked som sikrer lav arbeidsledighet og høy sysselsetting. Disse medlemmer mener at det er en stor utfordring at så mange står utenfor arbeidslivet og mottar helserelaterte trygdeytelser. Disse medlemmer viser til at regjeringens skatte- og avgiftslettelse gjør det mer lønnsomt for arbeidstagerne å jobbe, og vil i den forbindelse vise til sine merknader om skatte- og avgiftslettelse i Innst. 3 S (2013–2014) og Innst. 4 L (2013–2014) til Prop.

1 LS Tillegg 1 (2013–2014) om skatter, avgifter og toll 2014.

Disse medlemmer viser til at regjeringen justerer tiltaksnivået etter den siste utviklingen i arbeidsmarkedet, og støtter denne justeringen. Disse medlemmer viser til at noen grupper har utfordringer med å komme seg i arbeid, eller med å holde seg i arbeid over tid. Disse medlemmer støtter derfor regjeringens forslag til endret tiltakssammensetning i favør av de svakeste gruppene med 1 000 plasser. Disse medlemmer viser til at omfanget av permitteringer nå er på et lavt nivå, og støtter regjeringens forslag om å justere i permitteringsregelverket når utsiktene i arbeidsmarkedet normaliseres. Disse medlemmer vil videre vise til sine merknader om arbeidsmarkedet i innstillingens kapittel 3.2.7.2 om rammeområde 7.

EFFEKTIVISERING OG MODERNISERING

Disse medlemmer påpeker at vekstevnen i fastlandsøkonomien på lang sikt bestemmer velferdsutviklingen i Norge. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at regjeringen vil prioritere tiltak som fremmer verdiskaping og økt produktivitet i norsk økonomi, og at regjeringen vil sette ned en kommisjon som kan belyse produktivitetstilveksten i Norge og gi konkrete råd om hvordan produktivitetstilveksten kan økes. Disse medlemmer påpeker at bruk av konkurranse stimulerer til verdiskaping, bedre tjenester og effektivisering. Det er derfor helt nødvendig at konkurranse blir et gjennomgående element i offentlig virksomhet. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen allerede i tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet for 2014 foreslår konkrete tiltak og driftskutt som stimulerer til effektiv ressursbruk. Disse medlemmer vil videre påpeke at mulighetene for effektivisering gjennom aktiv bruk av IKT er store både i privat og offentlig sektor. Disse medlemmer er enig med regjeringen i at skattesystemet har en viktig rolle når det gjelder å effektivisere Norge, og ser frem til at regjeringen i årene fremover gjør det stadig mer lønnsomt å arbeide, spare og investere.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at gjeldsproblemene i eurososonen fortsatt skaper usikkerhet og fare for tilbakeslag som også kan ramme norsk økonomi. Europa er inne i sin dypeste økonomiske krise siden andre verdenskrig, med svært høy arbeidsledighet. Mange unge har mistet troen på fremtiden. Det er flere grunner til krisen, men mye skyldes euroen. Den har både medvirket til krisen og gjort krisen vanskeligere å komme ut av.

Dette medlem viser til at eurolandene fikk billige lån på bakgrunn av Tysklands kredittverdigg-

het. I Hellas og Portugal ble resultatet økende gjeld og utsettelse av nødvendige reformer i arbeidsmarkedet og i produktmarkedene. For land som Irland og Spania var hovedproblemet euroområdet felles, lave rentenivå, som ga for mye gass i allerede opphetede økonomier. Resultatet ble boligbobler med påfølgende bankkrise.

Dette medlem viser til at de gjeldstyngede landene må kutte i offentlige utgifter og øke skatteinntektene for å komme ut av krisen. Da trengs økonomisk vekst. Men med euroen som felles valuta får ikke landene fordelene av fallende valutakurs. Dermed mister de muligheten for å få mer konkurransekyktig eksport og reiseliv og mulighet for ny vekst gjennom en svakere valuta. Euroen stenger for den sikkerhetsventilen som en egen valuta er. Den stenger for muligheten for devaluering som Sør-Europa gjentatte ganger tidligere har måttet ty til for å komme ut av kriser.

Dette medlem viser til at kontrasten til Island er stor. I 2008 opplevde landet historiens største finanskriser relativt til økonomiens størrelse. Island slo seg raskt konkurs, nektet å betale utenlandske kreditorer og innførte kapitalrestriksjoner for å hindre kapitalflukt ut av landet. Den islandske kronen falt kraftig i verdi. Dermed fikk islendingene mer konkurransekyktig eksport og reiseliv, og arbeidsledigheten er nå nede i drøyt 5 pst. Dette til tross for at de ikke har fått drahjelp fra oppgang i verdensøkonomien.

Dette medlem viser til at situasjonen i Sør-Europa ikke har blitt bedre av at ECB har hatt en snever fortolkning av mandatet fra EU-landene om å vektlegge prisstabilitet, snarere enn å stimulere økonomien. EU-landene synes heller ikke å være villige til å overføre tilstrekkelig med midler til landene i krise. Det er ingen lettvinne løsninger å tre ut av eurosamarbeidet, men alternativet synes å være lang tid med høy ledighet, sosial nød og fare for politisk uro og konflikt – det motsatte av det euroen skulle bidra til.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti har vært kritisk til EUs pengeunion og euroen fra starten av. Riktignok har en felles valuta fordeler for eksempel ved at forbrukere og bedrifter får reduserte vekslingskostnader. Men euroområdet har aldri tilfredsstillende kriteriene for et optimalt valutaområde. Arbeidstakerne er ikke villige nok til å flytte på seg for å få arbeid. Euroområdet har ikke et sentralt budsjettorgan med tilstrekkelig myndighet og ressurser til å fordele midler til kriserammede land for å utjevne forskjeller. Dessuten består området av land med ulike konjunktursykluser som gjør det krevende å føre en felles rentepolitikk.

SITUASJONEN I NORSK ØKONOMI

Dette medlem viser til at norsk økonomi har hatt en sterk periode siden 1970-tallet. Vår næringsstruktur og våre store petroleumsressurser er en av de viktigste grunnene til dette. Vi har vært vinnere i globaliseringen de siste 20 årene, fordi prisene på våre eksportvarer har økt (særlig oljeprisen), mens prisene på varer vi importerer fra Kina og andre land har falt. Kvinnenes betydelige inntog i arbeidslivet fra 1970-tallet og fremover har bidratt vesentlig til økt verdiskaping. Dessuten har vi nytt godt av en svært gunstig demografi de siste tiårene, med mange arbeidstakere sammenliknet med antall pensjonister.

Dette medlem viser til at tiden fremover er mer usikker. Til tross for nye funn er norsk sokkel nå «moden», og vi er avhengige av høy oljepris fremover for at mange av de nye feltene skal være drivverdige. Kvinnenes sysselsetting er nå nesten på linje med menn, så det er begrenset hvor mye mer verdiskaping vi kan få av økt kvinnelig sysselsetting. «Eldreølgen» gjør at det blir mange pensjonister per arbeidstaker de nærmeste tiårene. Norge har gode familiepolitiske ordninger som gjør at fødselstallene er høyere enn i mange andre europeiske land, men tallene har gått ned fra 1,95 barn per kvinne i 2010 til 1,85 i 2012, dvs. et godt stykke under 2,1 barn per kvinne som må til for å opprettholde befolkningen.

Dette medlem viser til at disse trendene understreker betydningen av tre forhold for å sikre at dagens velferdsstat skal være bærekraftig på sikt. Vi må øke sysselsettingen og øke produktiviteten. Dessuten må vi føre en god familiepolitikk som stimulerer til barnefødsler og motvirker trenden i retning av en aldrende befolkning, slik at verdiskaping og velferd trykkes på sikt. Disse perspektivene er sentrale for Kristelig Folkeparti. Forvalteransvaret er en av våre grunnverdier, som forplikter oss til å overlate samfunnet til våre barn og barnebarn i minst like god forfatning som nå.

SYSSELSETTING

Dette medlem viser til at velferdsstaten ikke kan opprettholdes uten høy sysselsetting, dvs. at flest mulig er i arbeid og at færrest mulig er på trygd. For at velferdsstaten skal være bærekraftig, må vi videreføre og helst øke andelen av befolkningen som er i arbeid.

I dette perspektivet er det bekymringsfullt at andelen ikke-vestlige innvandrere som kommer i arbeid er såpass lav, slik Brochmann-utvalget har påpekt. Så lenge ikke flere av disse innvandrerne kommer i arbeid, kan velferdsstaten komme under press.

Dette medlem viser til at den rød-grønne regjeringen ofte hevdet at tallet på sysselsatte var rekordhøyt. Det medførte riktighet. Men LO og andre påpeker at dette i stor grad skyldes arbeidsinnvand-

ring fra Sverige og Øst-Europa, og ikke at vi har blitt bedre til å inkludere dem som sliter på arbeidsmarkedet her hjemme.

Dette medlem viser til at andelen av befolkningen som er i arbeid er lavere enn da den rød-grønne regjeringen overtok, til tross for at vi er på høyden av petroleumsalderen og har opplevd sterk etterspørsel etter arbeidskraft. Sysselsettingsandelen har falt fra 69,5 pst. i 2006 til 68,3 pst. i mars i år, ifølge SSBs AKU-tall. Dessuten stiger arbeidsledigheten. Siden 2005 har nesten to av tre nye jobber gått til arbeidsinnvandrere, ifølge nasjonalbudsjettet for 2013. Det er positivt for arbeidsinnvandrerne. Samtidig har andelen personer utenfor arbeidsstyrken økt fra 2005 til 2011. Det har blitt flere førtidspensjonister og flere uføre. Yrkesdeltakelsen blant unge med nedsatt arbeidsevne har gått ned fra 44 pst. til 40 pst. fra 2011 til 2012.

Dette medlem viser til at Knut Røed ved Frisch-senteret peker på at den svake inkluderingen på arbeidsmarkedet dels kan ha sammenheng med at den lette tilgangen på arbeidskraft som arbeidsinnvandring gir, kan redusere bedriftenes vilje til å strekke seg for å inkludere personer som sliter med å få jobb, som for eksempel ikke-vestlige innvandrere og personer med nedsatt arbeidsevne. Antallet arbeidsledige innvandrere i Norge har økt den siste tiden.

Dette medlem deler LOs bekymring for denne utviklingen. Det rammer utsatte grupper på arbeidsmarkedet og det rammer velferden. Man kan ha misbrukt en historisk sjanse med høy etterspørsel etter arbeidskraft til å inkludere flere av dem som sliter på arbeidsmarkedet og trygge velferden i fremtiden.

PRODUKTIVITET

Dette medlem viser til at produktiviteten i økonomien, som sier noe om hvor mye hver enkelt av oss produserer, må økes for at vi skal unngå velferdskutt i fremtiden. Også på dette området har trenden vært nedadgående de siste årene. Lønnsveksten er sterkere enn produktivitsveksten, og resultatet er svekket konkurranseevne.

Dette medlem viser til Økonomiske analyser 1/2012 fra SSB, der det fremgår at den årlige veksten i arbeidskraftproduktiviteten og totalfaktorproduktiviteten i Fastlands-Norge i perioden 1973–1983 var på hhv. 2,5 og 1,3 pst. I perioden 2004–2011 var den årlige veksten i produktiviteten falt til hhv. 1,1 og 0,6 pst. Det er en betydelig nedgang.

Dette medlem viser til at noe av den nedadgående trenden trolig kan forklares med at produktivitsveksten fra 2000 til 2004 var høy. Det var også en kraftig tilbakegang i forbindelse med finanskrisen, der mange arbeidstakere beholdt jobbene selv om produksjonen falt. Perspektivmeldingen peker på ytterligere tre mulige årsaker til fallet i produktivi-

tetsveksten: forsiktige bedrifter, høy innvandring og endret næringsstruktur.

Dette medlem viser til at forsiktige bedrifter har å gjøre med tilbakeholdenhet når det gjelder produktivitsfremmende investeringer i teknologi, maskiner og utstyr. En av årsakene kan være Norges relativt høye selskapsbeskatning på 28 pst. mot 23,5 pst. i snitt i OECD. Formuesskatten på arbeidende kapital er en annen særnorsk skatt, som kan svekke produktivitsfremmende investeringer. En annen årsak til manglende investeringer i norsk næringsliv kan være for dårlige veier, jernbane og sjøtransport. Handlingsregelen som sier at oljeinntektene skal brukes på offentlige investeringer i blant annet samferdsel, har i for liten grad blitt fulgt siden 2005.

Dette medlem viser til at det i Perspektivmeldingen pekes på at den høye arbeidsinnvandringen fra nye EU-land også kan ha bidratt til produktivitsutfordringene, ved å holde lønninger nede og gjøre arbeidskraften billigere og dermed svekke bedriftenes incentiver til å investere i arbeidsbesparende teknologi, utstyr og maskiner som gir økt produktivitet.

Dette medlem viser til slutt til at næringsstrukturen har endret seg de siste årene. Mye av veksten i sysselsettingen de siste årene har kommet i arbeidsintensive sektorer med relativt lav produktivitet, særlig tjenestesektoren. Næringer med mye realkapital per ansatt og et høyt produktivitsnivå – som industri og teknisk tjenesteyting – har samlet sett hatt lav vekst i sysselsettingen. Offentlig tjenesteyting er en av de sektorene som har vokst sterkest. Dette er en naturlig tilpasning til et økt velstandsnivå, men det gir lavere produktivitet i økonomien samlet sett og en mer krevende omstilling på sikt når oljeinntektene om noen år flater ut og eldrebølgen tiltar.

3. Statsbudsjettet for 2014

3.1 Hovedtrekk i forslaget til statsbudsjett

3.1.1 *Sammendrag fra Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014)*

Regjeringen foreslår omfattende endringer i regjeringen Stoltenberg IIs budsjettforslag. Den foreslår vekstfremmende skatte- og avgiftslettelser. Den vil vri offentlige utgifter i retning av investeringer i kunnskap og infrastruktur og bidra til at offentlige midler brukes best mulig. Helse og omsorg prioriteres gjennom økt ressursbruk og bedre løsninger. Det sosiale sikkerhetsnettet skal styrkes. Regjeringen legger vekt på trygghet for enkeltmennesket.

Regjeringens hovedprioriteringer er tydelige. Den har store ambisjoner for samferdselssektoren og øker forslaget til bevilgning til riksveg og jernbane betydelig sammenlignet med Gul bok 2014. Dette

omfatter bl.a. en satsing på vedlikehold, planlegging, kollektivtiltak og oppgradering av en rekke tunneler. Infrastrukturfond etableres.

Regjeringen bygger sin politikk på respekten for kunnskap. Regjeringen legger opp til en betydelig satsing på videreutdanning av lærere. Forslaget vil bidra til at flere utdannede lærere velger å jobbe i skolen og at flere forblir lærere gjennom sin yrkeskarriere. Fag- og yrkesopplæringen styrkes. Skoletilbudet skal i større grad tilpasses barnevernsbarn. Bevilgningene til universiteter og høyskoler økes. Forskningen trappes opp på en rekke områder.

Regjeringen vil bidra til et sterkere nærpoliti for å skape mer trygghet i samfunnet. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen for 2014 for å frigjøre flere politiårsverk til arbeid med politiets kjerneoppgaver. Regjeringen vil ha en mer effektiv behandling av asylsøknader og raskere retur av personer uten lovlig opphold, samt kriminelle. Straffesakskjeden forbedres.

Regjeringen foreslår økte bevilgninger til offentlige sykehus slik at flere kan behandles. Bruken av private aktører vil bidra til å redusere ventetidene. Staten vil ta et større ansvar for å sørge for at kommunene bygger ut tilstrekkelig kapasitet i eldreomsorgen. Regjeringen foreslår å gjeninnføre et øremerket tilskudd til det kommunale rusarbeidet.

Regjeringen prioriterer annerledes enn regjeringen Stoltenberg II innenfor et om lag uendret utgiftsnivå. Den tydelige satsingen på regjeringens hovedprioriteringer innebærer at det samtidig foreslås en rekke utgiftsreduksjoner. Dette gjelder blant annet forslag om reduserte bevilgninger til regionale utviklingsmidler, frukt og grønt i skolen og til tilskudd til kultur. Videre foreslås det å reversere forslaget om opptrapping til to barnehageopptak, endre permitteringsregelverket, samt å innføre et kvoteprisgolv i CO₂-kompensasjonsordningen.

Samlet innebærer forslaget at strukturelle inntekter utenom skatter og avgifter styrkes (netto) med til

sammen 0,8 mrd. kroner sammenlignet med budsjettforslaget fra Stoltenberg II. Inntektsøkningene gjelder i hovedsak økt utbytte fra Entra. Innenfor et om lag uendret strukturelt utgiftsnivå inngår blant annet reduserte anslag for utgiftene under folketrygden på 0,7 mrd. kroner. I proposisjonen omtales regjeringens hovedprioriteringer nærmere:

- Samferdsel
- Et bedre tilbud for eldre og syke og et sterkere sosialt sikkerhetsnett
- Et løft for kunnskap, innovasjon og forskning
- Justissektoren

STATSBUDSJETTETS STILLING

Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd i 2014 anslås i dette tillegget til Prop. 1 S (2013–2014) til 137,5 mrd. kroner. Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet tilsvarer den faktiske bruken av petroleumsinntekter og dekkes ved en tilsvarende overføring fra Statens pensjonsfond utland.

Det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet anslås til 139 mrd. kroner og utgjør 2,9 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland.

Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i 2014 anslås til 314,1 mrd. kroner. Netto avsetning til Statens pensjonsfond utland anslås til 176,7 mrd. kroner i 2014, når overføringen for å dekke det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet er trukket fra. I tillegg kommer renter og utbytte på kapitalen i Statens pensjonsfond på 147,9 mrd. kroner. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond anslås etter dette til 324,6 mrd. kroner i 2014. Det tilsvarer 12,8 pst. av BNP.

Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond ved utgangen av 2014 anslås til 5 503,1 mrd. kroner. Av dette er 5 340,2 mrd. kroner i Statens pensjonsfond utland. Utenlandsdelen av fondet anslås dermed å øke med 477,2 mrd. kroner, fra en anslått kapital på 4 863 mrd. kroner ved utgangen av 2013.

Tabell. Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner

		Mrd. kroner	
		Gul bok 2014	Tillegg 1
<i>I.</i>	<i>Statsbudsjettets stilling</i>		
A	Statsbudsjettets inntekter i alt	1 295,0	1 292,1
A.1	Inntekter fra petroleumsvirksomhet	344,1	344,1
A.2	Inntekter utenom petroleumsvirksomhet	950,9	948,0
B	Statsbudsjettets utgifter i alt.....	1 114,0	1 115,4
B.1	Utgifter til petroleumsvirksomhet.....	30,0	30,0
B.2	Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	1 084,0	1 085,4
	Statsbudsjettets oljekorrigerte overskudd (A.2-B.2)	-133,1	-137,5
+	Overført fra Statens pensjonsfond utland.....	133,1	137,5

Tabell. Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner

		Mrd. kroner	
		Gul bok 2014	Tillegg 1
=	Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner.....	0	0
2.	<i>Statens pensjonsfond</i>		
	Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet (A.1-B.1), overføres til Statens pensjonsfond utland.....	314,1	314,1
-	Overført til statsbudsjettet.....	133,1	137,5
+	Renteinntekter og utbytte i Statens pensjonsfond.....	146,6	147,9
=	Overskudd i Statens pensjonsfond	327,6	324,6
3.	<i>Statsbudsjettet og Statens pensjonsfond samlet</i>		
	Overskudd.....	327,6	324,6

Kilde: Finansdepartementet

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse med en tilbakeføring fra Statens pensjonsfond utland. Tilbakeføringen svarer til det oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Det innebærer at staten ikke lånefinansierer utgifter til drift, investeringer og overføringer. Statsbudsjettets netto finansieringsbehov tilsvarende netto utlån mv. over statsbudsjettet som anslås til 62,8 mrd. kroner. I statsbudsjettets brutto finansieringsbehov inngår også gjeldsavdrag, men det forfaller ikke avdrag i 2014. Statens brutto finansieringsbehov i 2014 anslås dermed også til 62,8 mrd. kroner.

Økningen i finansieringsbehovet fra Gul bok 2014 skyldes hovedsakelig at det foreslås en bevilgning på 20 mrd. kroner til kapitalinnskudd til et nytt infrastrukturfond. I motsatt retning trekker lavere utlån under boliglansordningen i Statens pensjonskasse på 8,1 mrd. kroner.

3.1.2.1 AVTALE MELLOM HØYRE, FREMSKRITTPARTIET, KRISTELIG FOLKEPARTI OG VENSTRE OM STATSBUJSJETTET FOR 2014

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforlik inngått mellom partene 15. november 2013. Flertallet viser til at forliket innebærer en økt satsing på jernbane, en styrking av familiens valgfrihet, gode rammebetingelser for næringslivet, styrket satsing på utdanning, styrket satsing på bistand og sosiale tiltak, samt kultur og miljø. Flertallet viser til at forliket medfører følgende endringer sammenlignet med nasjonalbudsjettet for 2014 og regjeringens tilleggsproposisjon Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) og Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014):

3.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Utgiftsøkninger neste års budsjett (2014)

Kap.	Post	Beskrivelse	Endring (mill. kr)
5501	72	Skattekasse 2 gjeninnføres med lavere fradragssats på 72 000.....	260,50
1420	74	CO ₂ -kompensasjonsgulv	123,00
5521	70	Momsfritak leasing av elbil og kjøp av elbilbatterier.....	47,00
5501	72	Øke skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner fra 12 000 til 16 800 kroner.....	15,00
571	60	Økt rammetilskudd.....	65,90
572	60	Økt rammetilskudd.....	15,30
5615	80	Husband rentereduksjon 0,25 pst. direkte effekt renteinntekter.....	150,00
1350	23	Jernbanevedlikehold.....	400,00
1350	30	Planlegging InterCity-strekninger	100,00
1301	72	Transnova	40,00
2541	70	Reversere permitteringsregler fiskeindustrien.....	38,00

Utgiftsøkninger neste års budsjett (2014)

Kap.	Post	Beskrivelse	Endring (mill. kr)
1137	51	Landbruksforskning.....	10,00
1112	50	Landbruksforskning.....	1,30
1137	50	Landbruksforskning.....	8,70
1141	50	Landbruksforskning.....	1,00
1141	52	Landbruksforskning.....	4,00
1149	72	Landbruksforskning.....	5,00
2426	70	SIVA, økte programmidler.....	10,00
1112	52	Senter for økologisk landbruk (bioforsk).....	0,80
260	50	100 nye stipendiatstillinger.....	31,00
226	21	Styrket læringsmiljø.....	10,00
228	Ny 82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd.....	10,00
260	50	Høyskolesenter i Kristiansund.....	3,00
253	70	Folkehøyskolen i Kristiansand (startbevilgning).....	0,70
844	70	Økt kontantstøtte til 1-åringer til 6 000 kr.....	199,00
260	50	Barnevernspedagoger.....	12,50
2530	71	Øke engangsstønad, økning på 1 000 kroner.....	10,00
1482	73	Klima- og skogsatsingen.....	281,50
575	60	Ressurskrevende tjenester.....	214,00
821	60	Enslige mindreårige asylsøkere legges på integreringstilskuddet.....	120,00
763	71	Rustiltak frivillige org.....	20,00
571	60	Psykisk helse i kommunene.....	16,00
857	61	Rusfritt tilbud barn av rusmisbrukere.....	15,00
440	70	Tilskuddsordning til overnattingstilbud i regi av frivillige organisasjoner.....	10,00
621	70	Sosialt entreprenørskap.....	5,00
226	21	Handlingsplan mot antisemittisme.....	4,00
328	78	Handlingsplan mot antisemittisme.....	1,00
335	71	Pressestøtte.....	26,50
321	73	Kunstnerstipender.....	15,00
310	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn.....	3,00
340	75	Trosopplæring.....	13,00
340	1	IKT i kirken.....	9,00
324	55	Reversering av kutt scenekunstformål.....	6,40
324	56	Reversering av kutt scenekunstformål.....	1,50
900	75	Pilegrimssenter.....	2,00
320	73	Olav H. Hauge-senteret.....	1,50
520	70	Partistøtte.....	30,00
2421	76	Miljøteknologiordningen.....	30,00
1420	22	Villaks Driva.....	10,00
1420	81	Kulturlandskap.....	5,60
1400	70	Reversering av kutt i støtte til frivillige miljøorganisasjoner.....	5,00
1420	31	Reversere kutt i verneområder.....	5,00
1420	82	Rødlistearter.....	5,00
1161	75	Reversere kutt i fjellstyrene.....	1,00

Utgiftsøkninger neste års budsjett (2014)

Kap.	Post	Beskrivelse	Endring (mill. kr)
167	21	ODA-godkjente utgifter knyttet til enslige mindreårige asylsøkere (se også 3821/1 og 821/60)	9,77
			2 437,47

Inndekninger

571	60	Innsparinger færre barn i barnehage knyttet til økt kontantstøtte	343,83
480	50	Innsparinger færre barn i barnehage knyttet til økt kontantstøtte	0,18
100	1	Utenriksdepartementet Driftsutgifter	17,80
100	21	Utenriksdepartementet Spesielle driftsutgifter	0,20
200	1	Kunnskapsdepartementet Driftsutgifter	3,20
200	21	Kunnskapsdepartementet Spesielle driftsutgifter	0,20
300	1	Kulturdepartementet Driftsutgifter	1,70
400	1	Justis- og beredskapsdepartementet Driftsutgifter	3,60
500	1	Kommunal- og moderniseringsdepartementet Driftsutgifter	2,70
500	21	Kommunal- og moderniseringsdepartementet Spesielle driftsutgifter	3,50
510	1	Departementenes servicesenter	0,10
525	1	Fylkesmannsembetene	1,80
540	1	Direktoratet for forvaltning og IKT	0,20
587	1	Direktoratet for byggkvalitet	0,10
595	1	Statens kartverk	0,30
595	21	Statens kartverk, spesielle driftsutgifter	0,60
2412	1	Husbanken	0,40
600	1	Arbeids- og sosialdepartementet Driftsutgifter	2,30
700	1	Helse- og omsorgsdepartementet Driftsutgifter	2,60
800	1	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet Driftsutgifter	2,00
800	21	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet Spesielle driftsutgifter	0,20
900	1	Nærings- og fiskeridepartementet Driftsutgifter	6,30
900	21	Nærings- og fiskeridepartementet Spesielle driftsutgifter	0,90
1100	1	Landbruks- og matdepartementet Driftsutgifter	1,80
1300	1	Samferdselsdepartementet Driftsutgifter	2,20
1400	1	Klima- og miljødepartementet Driftsutgifter	2,70
1400	21	Klima- og miljødepartementet Spesielle driftsutgifter	1,10
1600	1	Finansdepartementet Driftsutgifter	4,00
1600	21	Finansdepartementet Spesielle driftsutgifter	0,70
1700	1	Forsvarsdepartementet Driftsutgifter	4,70
1800	1	Olje- og energidepartementet Driftsutgifter	2,10
1800	21	Olje- og energidepartementet Spesielle driftsutgifter	0,40
2470	24	SPK, reguleringsfond	23,00
410	1	Effektivisering av drift Tingrettene og lagmannsrettene	1,80
430	1	Effektivisering av drift Kriminalomsorgens sentrale forvaltning	3,80
440	1	Effektivisering av drift Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	11,00
451	1	Effektivisering av drift Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	0,70

Utgiftsøkninger neste års budsjett (2014)

Kap.	Post	Beskrivelse	Endring (mill. kr)
491	1	Effektivisering av drift Utlendingsnemnda	0,80
285	55	Forskningsrådet kutt i administrasjon	10,00
41	1	Stortinget	10,00
917	1	Kutt Fiskeridirektoratet	5,00
334	50	Omdisponering filmfond til scenekunst	3,70
5501	72	Husbank rentereduksjon 0,25 pst., redusert rentefradrag	40,50
225	65	Husbank rentereduksjon 0,25 pst., redusert rentekompensasjon.....	46,00
342	60	Husbank rentereduksjon 0,25 pst., redusert rentekompensasjon.....	4,80
761	64	Husbank rentereduksjon 0,25 pst., redusert rentekompensasjon.....	28,30
1320	61	Husbank rentereduksjon 0,25 pst., redusert rentekompensasjon.....	19,00
3821	1	ODA-godkjente utgifter knyttet til enslige mindreårige asylsøkere (se også 167/21 og 821/60)	9,77
5501	72	Kommuner, reduserte skatteinntekter.....	65,90
5501	72	Fylkeskommuner, reduserte skatteinntekter.....	15,30
Grønne inndekninger			
1481	22	Redusert kvotekjøp.....	203,70
5542	70	Økning i mineraloljeavgiften med 52 øre.....	600,00
5656	85	Økt utbytte aksjer i selskaper under NHDs forvaltning	236,00
5611	85	Økt utbytte aksjer i NSB AS	35,00
5618	85	Økt utbytte aksjer i Posten Norge AS	29,00
5541	70	Avgift på elektrisk kraft opp med 0,56 øre	275,00
1320	23	Omdisponering fra vei (tunnelvedlikehold) til jernbanevedlikehold	125,00
1320	30	Omdisponering fra vei (tunnelvedlikehold) til jernbanevedlikehold	125,00
5501	72	Økt bunnbeløp i reisefradraget til 15 000 kroner	95,00
Sum inndekning			2 437,47
Under streken			
2412	90	Husbank rentereduksjon 0,25 pst., effekter som ikke påvirker budsjettets stilling.....	24,00
5312	90	Husbank rentereduksjon 0,25 pst., effekter som ikke påvirker budsjettets stilling.....	17,00
Sum under streken			41,00

Komiteen fremmer videre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere rammevilkårene for ideelle organisasjoner som leverer helsetjenester ihht. avtale med regionale helseforetak, herunder forhold knyttet til pensjon.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå skatteregelverket for bønder i lys av endringene knyttet til arveavgiften, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2014.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at det i regelverket om land-for-land-rapportering innarbeides mål om å synliggjøre uønsket skattetilpasning.»

«Stortinget ber regjeringen utrede studentenes levekårssituasjon med sikte på å realisere heltidsstudenten. En slik utredning skal også innebære en plan for økning av studiestøtten og studiestøttens lengde. Studentenes organisasjoner skal involveres i dette arbeidet.»

«Stortinget ber regjeringen planlegge InterCity som ett prosjekt helt frem til Lillehammer, Skien og Halden og vurdere planlegging videre mot Göteborg.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere en egen såkornfondordning for TTO/inkubatorer i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2014 vurdere skjermingsordninger for barnefamilier med dårlig råd og barn i barnehage.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede behovet for en ordning med kornlager.»

«Stortinget ber regjeringen utrede etablering og drift av norsk regelråd med sikte på oppstart og nødvendige bevilgninger i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.»

«Stortinget ber regjeringen utrede et endret opplegg for leksehjelp med sikte på å avvikle den lovfestede ordningen og erstatte denne med en ordning hvor den enkelte skole/kommune selv kan organisere leksehjelpen ut ifra egne behov. En slik utredning legges frem i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå pressestøtten og vurdere ulike modeller for å innføre et tak i støtten.»

Flertallet er videre enige om noen spesielle enkeltpunkter.

Flertallet vil påpeke at soningen i dobbeltrom kun skal gjelde kortere fengselsopphold, og understreke at soningsforholdene skal være i tråd med gjeldende internasjonale konvensjoner.

Flertallet ber om at regjeringen innenfor kulturrådets ramme prioriterer det frie feltet.

Flertallet vil påpeke viktigheten av å prioritere vedlikehold og drift av jernbanen, for å sikre bedre regularitet.

3.1.2.2 MERKNADER FRA ARBEIDERPARTIET, SENTERPARTIET OG SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Socialis-

tisk Venstreparti viser til at norsk økonomi er i god stand. Vi har Europas laveste ledighet. Veksten er høyere enn i landene rundt oss, og yrkesdeltagelsen er høy. Vi har en god vekst i antall private bedrifter. Statsfinansene er sterke, og bankene våre blir mer solide. Vi bor i et land preget av rettferdighet og mangfold.

Rundt oss ser vi et Europa som fortsatt er preget av økonomisk krise. Statsgjelden når nye, høye nivåer, budsjettunderskuddene er store og i mange land er den økonomiske aktiviteten fortsatt lavere enn i 2008. Nesten 27 millioner mennesker er nå arbeidsløse i Europa. Bak tallene er det mennesker som har mistet tryggheten og fått livet snudd opp ned. Spesielt gir den høye ungdomsledigheten grunn til bekymring. Det snakkes om en tapt generasjon i land som Spania og Hellas. Innsparinger og høy ledighet vil prege Europa i mange år framover.

Disse medlemmer viser til at Norge har blitt et bedre og mer rettferdig land de siste 8 årene. Ingen regjering har overtatt ansvaret for et land i bedre forfatning enn hva regjeringen utgått fra Høyre og Fremskrittspartiet gjør. Siden 2005 er det skapt 350 000 nye arbeidsplasser. Mer enn to tredjedeler av sysselsettingsveksten har kommet utenfor offentlig sektor. Statens pensjonsfond er tredoblet. Den høye verdiskapingen har kommet alle til gode. Bedriftene har fått godt betalt for sine produkter, og arbeidstakerne har opplevd en sterk reallønnsutvikling og dermed beholdt sin andel av verdiskapingen. Samtidig la den rød-grønne regjeringen vekt på å bruke de store pengene på å styrke fellesskapsløsninger som kommer alle til gode i stedet for å gi titalls milliarder i skatteuttak til de få. Norge er ett av svært få land der de økonomiske forskjellene mellom folk er redusert. Den sosiale mobiliteten er økt. Disse resultatene er oppnådd i en periode preget av det største internasjonale økonomiske tilbakeslaget siden 30-tallet. Da finanskrisen rammet Norge, gjennomførte den rød-grønne regjeringen effektive tiltak for å opprettholde aktivitet i norske bedrifter og dermed sikre arbeidsplassene.

Disse medlemmer viser til at den rød-grønne regjeringens forslag til statsbudsjett for 2014 var et budsjett for arbeid, verdiskaping, velferd og frihet. Disse medlemmer er således glade for at budsjettforslaget fra den rød-grønne regjeringen opprettholdes nesten uendret. Disse medlemmer merker seg at regjeringen ser ut til å ha lagt vekk de fleste valgloftene og nå ser ut til å ha tatt inn over seg den økonomiske virkeligheten. Kontrasten mellom budsjettforslaget fra regjeringen og hva de lovet velgerne i alternative budsjetter og senest under valgkampen før stortingsvalget i 2013 er skarp. Det er et talende uttrykk for både markante overbud og sviktende gjennomføringsevne fra Høyre-Fremskrittsparti-

regjeringen. Disse medlemmer merker seg at regjeringen ikke evnet å prioritere innenfor 1 114 000 000 000 kroner foreslått i Prop. 1 S (2013–2014), men måtte ty til økt oljepengebruk for å dekke inn skatteuttene. Det er oppsiktsvekkende av en regjering som noen uker tidligere mente 7 av 10 oljekroner ble brukt feil. Sjefsøkonom Harald Magnus Andreassen uttalte til Dagens Næringsliv 9. november 2013:

«Selv om det ikke er stor økning i oljepengebruken så skjer det en endring. Oljepengebruken har aldri blitt endret ved regjeringsskifter. Dette kan bli tolket slik at regjeringen ikke klarte å prioritere skatteuttet ut fra rammebetingelsene fra den utgåtte regjeringen.»

Disse medlemmer finner det påfallende at en regjering, hvis statsminister i valgkampen uttrykte bekymring for at Norge var blitt for oljeavhengig, ikke reduserer oljepengebruken, men snarere velger å tilføre nye oljepenger. Med regjeringens tilførsel av ekstra oljepenger stiger bruken til 5,7 pst. av verdiskapingen i fastlandsøkonomien, det høyeste nivået i den perioden handlingsregelen har ligget til grunn for budsjettpolitikken. Statsministeren har dermed på få uker gjort seg til den mest oljeavhengige statsministeren i norsk historie. Budsjettet forsterker fordelingen i økonomien. Disse medlemmer mener regjeringen har til gode å gi et tilfredsstillende svar på hvilke faglige, økonomiske vurderinger som ligger bak den økte oljepengebruken. I regjeringens egen tilleggsproposisjon står det:

«Kronekursen er labil, og stemningen i valutamarkedene kan skifte raskt. Dersom en foretok et klart taktskifte i pengebruken over statsbudsjettet, ville det være en fare for at krona styrker seg igjen.»

Økt oljepengebruk for å innfri dyre valgløfter er et høyt spill i en situasjon der norsk næringsliv nyter godt av at kronekursen har falt og rentene er lave. Disse medlemmer går derfor imot regjeringens økte oljepengebruk, og ber regjeringen følge situasjonen i norsk økonomi nøye.

Disse medlemmer er glad for at det viktigste satsingsområdet i budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre var å reversere regjeringspartiens kutt på det rød-grønne budsjettforslaget. Om lag 1/4 av de totale utgiftsøkningene i budsjettforliket gikk til dette. Det er også positivt at Kristelig Folkeparti og Venstre fikk presset regjeringspartiene til økt samferdselsinnsats på jernbane. Disse endringene støttes av disse medlemmer, dog gjennom omprioriteringer, ikke økt oljepengebruk. Disse medlemmer er imidlertid kritisk til at budsjettforliket har bidratt til at regjeringens politikk gjør det mindre lønnsomt å jobbe, og påfører konkurranseutsatte bedrifter økte kostnader

gjennom dyrere permitteringsregler. I tillegg fremmet regjeringen forslag om økte kraftpriser for industrien. Den viktigste enkeltfaktoren som avgjør vekstkraften i norsk økonomi, er tilgangen på arbeidskraft. Høy kvinnelig yrkesdeltakelse har vært avgjørende for den gode økonomiske utviklingen i Norge. Vi har også lyktes bedre enn mange andre land med å legge til rette for at innvandrere kommer i jobb. Begge deler svekkes nå, ikke minst gjennom at regjeringen på en rekke områder står for en umoderne familiepolitikk. Dyrere barnehager, færre barnehageopptak, redusert pappaperm, økt kontantstøtte og skatteklasser 2 er tiltak som gjør det mindre lønnsomt å jobbe. Regjeringen foreslo også å halvere CO₂-kompensasjonen. Forslaget ville gitt norske konkurranseutsatte bedrifter økte strømpriser. Disse medlemmer er glade for at regjeringen ga etter for press og ble tvunget til å snu i budsjettforhandlingene med Kristelig Folkeparti og Venstre. Men hele skaden ved forslaget er likevel ikke borte. En industri som mer enn noen annen trenger langsiktighet og forutsigbarhet har opplevd at regjeringen skaper stor usikkerhet om grunnleggende rammevilkår. Disse medlemmer mener at å gamble med tryggheten for norske arbeidsplasser ikke er god styring fra en regjering.

Disse medlemmer mener at regjeringen, til tross for endringer på mindre enn 1 pst. av budsjettet, fremmer forslag som anviser en annen retning for landet. Mens de store pengene de siste 8 årene har blitt brukt til å løse de store fellesoppgavene, brukes de store pengene på skatteuttet i regjeringens tilleggsproposisjon. Regjeringen legger opp til 10 ganger større satsing på skatteuttet som til økning til lærere, politi og sykehus. Disse medlemmer er sterkt uenige i denne prioriteringen. Disse medlemmer er også kritiske til fordelingseffektene av skatteuttene. Hele 40 pst. av skatteuttene går til de 4,3 prosentene som har millioninntekter, mens de 70 prosentene som tjener mindre enn 500 000 kroner mottar om lag 22 pst. av skatteuttene. Disse medlemmer mener regjeringen viser en klar kursendring for landet, i retning av økte forskjeller. Disse medlemmer viser til at vi siden 2006 har klart å snu en trend med økende inntektsforskjeller mellom folk gjennom å bruke skattesystemet aktivt til å fordele. I internasjonal sammenheng er det et unikt resultat. Med rød-grønn regjering klarte vi å kombinere høy verdiskaping og Europas minste inntektsforskjeller. Høyre og Fremskrittspartiet viser med dette budsjettet at de vil gå i motsatt retning. Regjeringen skriver i sitt svar på budsjettspørsmål 9 fra Arbeiderpartiets finansfraksjon at skatteendringene vil medføre en «(...) svak dreining i retning av økt ulikhet (...)». Disse medlemmer vil sterkt advare mot høyresidens politikk for økte forskjeller.

Disse medlemmer viser til at den rød-grønne regjeringen la til rette for verdiskaping, gode tjenestetilbud og utvikling i hele landet. Budsjettforslaget fra regjeringen viser at regjeringen går i en retning av økte forskjeller mellom byer og distrikter, gjennom betydelige kutt i distriktpolitiske virkemidler. Til tross for at milliardkutt til landbruk, som tradisjonelt har vært en viktig salderingspost for Høyre og Fremskrittspartiet i deres alternative budsjetter, denne gang er tatt ut av budsjettet, registrerer disse medlemmer at de regionale utviklingsmidlene kuttes med en fjerdedel, at det gjøres store kutt i viktige distriktsnæringer som landbruk, fiskeri og reiseliv og at landbruket får en rekke skatteskjerpelser.

Et tredje område hvor disse medlemmer har merket seg at regjeringen har igangsatt en politikk for økte forskjeller, er mellom Norge og verden utenfor. Til tross for at regjeringen bruker 4 mrd. oljekroner ekstra for å smøre budsjettet, velger den å kutte i bistand og å adressere den, ifølge utenriksministeren, verste flyktningkrisen siden andre verdenskrig med å halvere antallet syriske flyktninger som Norge skal ta imot. Det er også uheldig at regjeringen kutter til sammen 125 mill. kroner til FN og FN-organisasjonene Verdens matvareprogram (WFP) og Verdens utviklingsprogram (UNDP). Disse medlemmer mener regjeringen staker ut feil retning for hvordan Norge oppfattes internasjonalt.

Disse medlemmer mener de svekkede ambisjonene i klimapolitikken gir grunn til bekymring. Reversering av forslaget om økt CO₂-avgift på biler med høye utslipp, reversering av deler av økningen i elavgiften, kutt i klima- og skogsatsingen, fornybar energi i utviklingsland og teknologiseret på Mongstad, er alle eksempler på at en går i feil retning.

Disse medlemmer ser med bekymring på regjeringens prioriteringer knyttet til norsk matproduksjon. På grunn av befolkningsvekst anslår FN at tilgangen til mat vil måtte øke med 60 pst. innen 2050. Disse medlemmer mener at Norge har et ansvar overfor egen befolkning og verden for øvrig for å ta del i den økte matproduksjonen. FNs klimapanel varsler i sin rapport fra 2013 at klimaet vil bli tørrere i tørre områder, mens områder med mye nedbør vil få enda mer nedbør i fremtiden, noe som vil gi mer ekstremnedbør i Norge. Dette påvirker matproduksjonen, og skal Norge klare å opprettholde sin selvforsyningsgrad er forskning avgjørende. Disse medlemmer ser derfor med bekymring på at regjeringen reduserer bevilgningene til mattrygghet og foreslo store kutt i forskning på mat. Disse medlemmer viser videre til at matproduksjon er en av de få helhetlige verdikjedene i Nor-

ge, fra forskning, via landbruket til næringsmiddelindustrien og dagligvarehandelen. Å svekke en del av denne verdikjeden vil ha store konsekvenser for resten av verdikjeden og for norsk næringsliv for øvrig. FN viser også til at mye av maten for å dekke det økte matbehovet må komme fra havet. Der står Norge i en særstilling. Vi er verdens nest største eksportør av sjømat. Disse medlemmer mener det fremstår som uforståelig når regjeringen kutter dramatisk på flere områder innen sjømatsektoren. Disse medlemmer merker seg at regjeringen, som gjennom valgkampen snakket i store ord om å redusere todelingen i norsk økonomi og styrke konkurransekraften for landbaserte næringer, nå bidrar til det motsatte for sjømatnæringen.

Disse medlemmer bygger videre på den vellykkede politikken til den rød-grønne regjeringen, og legger den rød-grønne regjeringens forslag til budsjett for 2014 til grunn i det felles budsjettforslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti for 2014. Siden den rød-grønne regjeringen la frem sitt forslag til budsjett, har det økonomiske handlingsrommet økt. Det økte handlingsrommet skyldes endrede anslagsestimater i regelstyrte ordninger, basert på oppdaterte tall ved fremleggelse av regjeringens tilleggsproposisjon. I tillegg har regjeringen lagt til grunn økt utbytte fra statlige selskaper, og enkelte kutt i driftsbudsjettene til departementene og enkelte underliggende etater. Til tross for svært begrenset tid til å vurdere disse endringene og et fravær av mulighet til å stille regjeringen spørsmål i etterkant av budsjettforliket, velger disse medlemmer likevel å disponere de frigjorte midlene, i den tro at regjeringen har foretatt en kvalitetssikret vurdering av effektene.

Disse medlemmer velger innenfor de frigjorte midlene, men uten å gå inn på regjeringens økte oljepengetilskudd, å støtte en rekke ekstrasatsinger innen blant annet lærerløft, politi og beredskap, rus og psykiatri, jernbane, rentekompensasjon for fylkesveier og Intercity.

3.1.2.3 MERKNADER FRA KRISTELIG FOLKEPARTI

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti vil ha mer valgfrihet til barnefamilie, en mer verdig eldreomsorg og bedre læringsmiljø i skolen. Dette medlem vil styrke innsatsen for dem som har minst fra før og legge til rette for frivillige organisasjoner og verdiskaping over hele landet.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti vil bygge samfunnet på det verdigrunnlaget som er nedfelt i vår kristne og humanistiske kulturarv. Dette verdigrunnlaget tar utgangspunkt i hvert enkelt menneskes uendelige verdi, i vårt kollektive og per-

sonlige ansvar for hverandre, og ønsket om å ta vare på miljø og livsgrunnlag for kommende generasjoner.

Dette medlem viser til at det er en spesiell situasjon i år med regjeringsskifte og fremleggelse av en tilleggsproposisjon. Derfor har Kristelig Folkeparti valgt å ikke legge frem et alternativt budsjett.

Dette medlem viser til at regjeringens tilleggsproposisjon gir et nødvendig løft på mange områder. Det blir flere sykehjemsplasser, mer midler til videreutdanning for lærere, styrking av politiet og en sterkere prioritering av verdiskaping og samferdsel, både vei og jernbane, sammenliknet med den rød-grønne regjeringens siste budsjettforslag.

Dette medlem viser imidlertid til at det var behov for forbedringer også i tilleggsproposisjonen fra regjeringen. Det gjaldt ikke minst mangelen på oppretting av det usosiale forslag fra regjeringen Stoltenberg II om å fjerne skatteklasser 2, som er viktig for mange familier med lave inntekter, og forslaget om å kutte i midlene til sterkt pleietrengende personer, alt fra hardt trafikkskadde til sterkt funksjonshemmede. Dessuten savnet Kristelig Folkeparti en bedre familieprofil og et grønnere budsjett.

Dette medlem viser til at budsjettforliket som Kristelig Folkeparti har inngått sammen Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, svarer på disse utfordringene. Den sosiale profilen bedres ved at skatteklasser 2 videreføres, riktignok med lavere fradragssats, kuttet i midlene til sterkt pleietrengende personer rettes opp og bevilgningen til enslige mindreårige asylsøkere styrkes. Dessuten når vi en bistandsbevilgning på 1 pst. av BNI. Dette medlem viser videre til økte bevilgninger til rustiltak i frivillige organisasjoner og oppretting av de rød-grønnes kutt i bevilgningen til overnattingstilbud og sosiale hjelpe-tiltak for tilreisende bostedsløse i regi av frivillige organisasjoner. Den foreslåtte hevingen av renten i Husbanken, som ville rammet mange utsatte husholdninger, er redusert med 0,25 prosentpoeng.

Dette medlem understreker at budsjettforliket gir familiene bedre vilkår og mer valgfrihet. Kontantstøtten økes til 6 000 kroner for ettåringene. Det gir større muligheter for dem som ønsker det å være hjemme mens barna er små, mens de som ønsker å ha barna i barnehage får større muligheter til det i og med at etterspørselen etter barnehageplasser vil reduseres noe. Engangsstønaden økes med 1 000 kroner, dvs. en samlet økning på 3 500 kroner sammenliknet med de rød-grønnes budsjettforslag. Det er første gang på flere år at engangsstønaden økes. Økt engangsstønad er avgjørende for å rette opp i den store urettferdigheten mellom studenter og andre unge foreldre og dem som har vært en stund i arbeidslivet og har rett på foreldrepenger. Det gjør det lettere å bære frem barnet og kan bidra til lavere aborttall, siden

mange unge mødre oppgir svak økonomi som årsak til abort.

Dette medlem viser til at budsjettforliket innebærer viktige klima- og miljøforbedringer. Budsjettforliket sikrer et grønt skattesifte, som gjør det mer lønnsomt å velge klimavennlige løsninger. Det sikrer en styrket satsing på jernbane og klimaeffektive transportløsninger gjennom Transnova, og ordningen med CO₂-kompensasjonsgulv for kraftkrevende industri er bevart. Dessuten styrkes miljøteknologiordningen for næringslivet. Viktige miljøvernssaker, som tiltak for å bevare villaksen, er også ivarettatt.

Dette medlem er opptatt av at distriktsprofilen er styrket. Budsjettforliket gir økt bevilgning til landbruksforskning og SIVA, og forliket reverserer forslaget om å endre permitteringsreglene for fiskeriene.

Dette medlem viser til at helse- og omsorgstilbudet i regi av frivillige organisasjoner styrkes på flere områder, særlig innen rus, og at skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner heves fra 12 000 kroner til 16 800 kroner.

Dette medlem mener også at det er positivt at det bevilges midler til styrket læringsmiljø og kamp mot mobbing i skolen, og at friskolene igjen får et eget kapital- og husleietilskudd etter at de rød-grønne partiene fjernet dette tidlig i sin første regjeringperiode.

Dette medlem viser til at budsjettforliket også på kirke- og kulturfeltet gir klare forbedringer. Trosopplæringen og IKT-satsingen i Den norske kirke styrkes. Kuttet i pressestøtten er rettet opp slik at støtten videreføres på 2013-nivå. De fire samarbeidspartiene har lyttet til de mange i kultur-Norge som har protestert mot det foreslåtte kuttet i kunstnerstipender og scenekunst og har funnet midler til disse formålene.

Dette medlem viser til at de fire samarbeidspartiene har blitt enige om å be regjeringen om å vurdere rammevilkårene for ideelle organisasjoner som tilbyr helse- og omsorgstjenester i henhold til avtale med de regionale foretakene, særlig når det gjelder pensjon. Dette medlem understreker at det er avgjørende at de ideelle institusjonenes pensjonsutfordring løses raskt, før enda flere av dem må innstille driften, og tilbud som ofte scorer på topp i brukertilfredshet går tapt. De ideelle institusjonene har vært pålagt å tilby sine ansatte pensjonsvilkår på linje med det offentlige, men da må de også kompenseres av de regionale helseforetakene for de ekstrakostnadene dette medfører, slik offentlige institusjoner blir.

Dette medlem viser til at samarbeidspartiene ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett vurdere skjermingsordninger for barnefamilier med dårlig råd og barn i barnehage. Dette medlem er opptatt

av å redusere barnefattigdommen i Norge, og da er rimeligere barnehage for familier med dårlig råd et godt virkemiddel som bør innføres raskt.

Dette medlem viser til at samarbeidspartiene ber regjeringen om å gå gjennom skatteregelverket for bønder i lys av endringene knyttet til arveavgiften og komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett. Dette medlem mener det er avgjørende å sikre at fjerningen av arveavgiften, som vil være et gode for mange, ikke blir en byrde for landbruksnæringen, som allerede sliter med utfordrende rammevilkår.

Dette medlem er også positiv til at samarbeidspartiene har sluttet opp om å be regjeringen utrede behovet for et kornlager. Et slikt lager vil ha en kostnad, men den vil være lav sammenlignet med kostnaden ved en eventuell fremtidig matkrise. En av lærdommene etter finanskrisen er at det utenkelige kan skje. En av de få som forutså finanskrisen, risikoevneren Nassim Taleb, er av den oppfatning at en nasjonal landbrukspolitikk er en god forsikring mot den «svarte svanen» som en internasjonal matvarekrise kan være, fordi konsekvensene av en slik krise vil være så dramatiske.

Dette medlem er tilfreds med at samarbeidspartiene har blitt enige om å be regjeringen sikre at det i regelverket om land-for-land-rapportering innarbeides mål om å synliggjøre uønsket skattetilpasning. For fattige land er multinasjonale selskapers uønskede skattetilpasning et stort problem som svek-

ker landenes inntektsgrunnlag og muligheten for å bygge gode helse- og utdanningstjenester.

Dette medlem viser til slutt til at en av folkegruppene som opp gjennom historien har vært mest utsatt for forskjellsbehandling, rasisme og overgrep, er jødene. Dessverre er det godt dokumentert at antisemittisme (rasemessig begrunnet hat mot jøder) ikke er et tilbakelagt kapittel i Norge. Derfor fremmet Kristelig Folkeparti første gang vinteren 2011 forslag i Stortinget om en handlingsplan mot antisemittisme, jf. Dokument 8:95 S (2010–2011). Forslaget innebærer blant annet tiltak innen skolen, og dette medlem er tilfreds med at budsjettforliket innebærer midler til å realisere forslagene.

3.1.2.4 MERKNADER FRA VENSTRE

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre fremmer et eget helhetlig alternativt statsbudsjett som Venstres representanter vil stemme for ved Stortingets behandling av finansinnstillingen. Den framforhandlede avtalen av 15. november 2013 mellom regjeringspartiene og Venstre og Kristelig Folkeparti vil få Venstres støtte subsidiært dersom Venstres alternative budsjett slik det framgår av de ulike forslagene til rammebevilgninger i denne innstilling, har falt. Venstre legger fram et budsjettalternativ med samme oljepengebruk som det regjeringen Stoltenberg II foreslo. I de store størrelser framstår Venstres opplegg som følger:

	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014), Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014), H/Frp
Kutt/innsparing/omprioritering:	8 297,8	7 867,7
Økte inntekter:	610,5	305,8
Påplusninger/omprioriteringer:	-8 558,9	-8 580,5
Skatteopplegget	-349,0	4 323,0
Totalt (mindre oljepengebruk):	0,4	3 916,0

Dette medlem viser til at Venstre har en tydelig profil i sitt alternative statsbudsjett som kan oppsummeres i følgende punkter og hovedsatsingsområder:

- Systematiske tiltak for å motvirke todelingen av norsk økonomi og norsk næringsliv.
- Økt satsing på skole, utdanning og forskning.
- En offensiv miljø- og klimapolitikk.
- En målrettet politikk for å redusere antallet fattige barnefamilier.
- Et tydelig grønt skatteskifte.

På disse områdene foreslår Venstre satsinger, omprioriteringer og grep som på hvert område fører

til flere milliarder kroner i målrettede tiltak ut over det både regjeringen Stoltenberg II la opp til og det regjeringen legger opp til.

Dette medlem viser til at selv om Norge er i en særstilling internasjonalt når det gjelder både offentlige finanser, arbeidsledighet og en rekke andre viktige parametere i den økonomiske politikken, er det en rekke utfordringer som det etter Venstres syn er avgjørende at regjeringen tar tak i og hvor Venstre vil bidra til flertall for en ny kurs. Dette gjelder:

- Klare tendenser til todeling av norsk næringsliv.
- Manglende vilje til å ta grep for å fornye offentlig sektor.

- Altfor mange barn lever i familier som sliter med fattigdom, rus- og psykiatriproblemer.
- En norsk skole som har blitt pålagt stadig flere oppgaver (timer) og direktiv uten at det har blitt flere lærere.
- En altfor dårlig satsing på forskning og høyere utdanning.
- Ingen offensiv miljø- og klimapolitikk. De store pengene har blitt brukt på symbolprosjekter (Mongstad) i stedet for på tiltak som gir utslipp-skutt.
- «Å ta de rikeste» har vært det viktigste i skattepolitikken, ikke å skape vekst og atferdsendring.
- Rammebetingelsene for gründere og selvstendig næringsdrivende er dårlige, og Norge sakker akterut når det gjelder innovasjon og nyskaping.
- En sterk og økende underfinansiering av Folkestrygden.

Dette medlem mener at det er helt nødvendig å vri pengebruken fra områder der vi må bli mer effektive, og hvor potensialet er stort, til områder som bidrar til å bygge ny kunnskap og omstille Norge i en mer miljøvennlig retning- bedre IKT-infrastruktur, bedre rammevilkår for gründere og innovatører i det etablerte næringsliv, mer moderne forskningsutstyr på institutter og universiteter og en skattepolitikk som stimulerer nyskaping, vekst og miljøvennlig adferd.

På tross av den sterke økonomiske situasjonen for norsk økonomi er det store utfordringer. DNBs bedriftsbarometer, som ble tatt opp i mai, viser at hver fjerde bedriftsleder nå tror at bedriftens omsetning og lønnsomhet blir lavere i år enn de anslo i den tilsvarende undersøkelsen for et halvt år siden. Ledigheten har steget langsomt de siste månedene. Antall konkurser og tvangsavviklinger var hele 39 pst. høyere i juni i år enn i tilsvarende måned i fjor. Vi ser en tiltagende todeling av norsk økonomi og norsk næringsliv. Investeringsnivået utenom petroleumsnæringen er lavt, til tross for oppgangskonjunktur i Norge. Det skyldes delvis internasjonal nedgangskonjunktur i mange av landene rundt oss, men også strukturelle endringer som gjør det stadig mindre attraktivt å investere i Norge. Investeringsstørken vil påvirke økonomien på en langsiktig negativ måte. Norge gjør det vesentlig dårligere ved internasjonale sammenligninger når det gjelder innovasjon i norsk

næringsliv og vilje til å starte nye selskaper enn for bare få år siden. Bare halvparten av prosjektene som får støtte fra Innovasjon Norge regnes som innovative.

Gitt en slik situasjon mener dette medlem at det er åpenbart at politikken og strategien i langt større grad burde basert seg på å redusere det offentliges kostnader gjennom effektivisering og innovasjon og en mye større vektlegging av tiltak som kan øke investeringslysten og øke produktiviteten i norsk næringsliv, særlig den delen av norsk næringsliv som verken inngår i eller leverer produkter og tjenester til petroleumsindustrien.

Dette medlem og Venstre har store forventninger til den nye regjeringen på disse områdene og vil bidra aktivt til at politikken legges om i en slik retning.

Tiltak for å styrke norsk næringsliv og motvirke todeling

Dette medlem er bekymret over de utviklingstrekk vi ser til en tiltagende todeling av norsk økonomi og norsk næringsliv. Investeringsnivået utenom petroleumsnæringen er lavt, til tross for oppgangskonjunktur i Norge. Det skyldes delvis internasjonal nedgangskonjunktur i mange av landene rundt oss, men også strukturelle endringer som gjør det stadig mindre attraktivt å investere i Norge. Investeringsstørken vil påvirke økonomien på en langsiktig negativ måte.

Dette medlem mener derfor det er nødvendig med målrettede tiltak for å motvirke en økende todeling av norsk økonomi og norsk næringsliv. Skal vi snu utviklingen er det en rekke virkemidler som må iverksettes samtidig: Det gjelder en målrettet bruk av offentlig virkemiddelapparat, økt tilgang på kapital, målrettede skattelettelser, økte bevilgninger til infrastruktur, vei og bane, forenkling for næringslivet, en storstilt satsing på forskning og innovasjon og en reell vilje til å gjøre Norge mindre oljeavhengig. Den viljen har Venstre. I tillegg er det svært viktig med en økonomisk ansvarlig politikk. Det er en utfordring Venstre tar på største alvor.

Dette medlem viser til tabellen under som viser Venstres forslag i sitt alternative budsjett som vil motvirke todeling av økonomien og norsk næringsliv.

Tabell 1: Tiltak for å motvirke todeling av økonomien (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Skattelettelser for næringslivet	2 187,0	2 244,0
Økt lærlingtilskudd	150,0	80,0
Økt satsing på (vei og) jernbane	2 358,0	2 058,0
Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	25,0	50,0
Etablering og drift av norsk Regelråd	40,0	40,0
Ungt Entreprenørskap	5,0	5,0
Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, Skattefunn	40,0	40,0
Styrke ordningen med landsdekkende etablerertilskudd rettet mot vekstbedrifter	30,0	30,0
Ny tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser	40,0	40,0
Nytt såkornfond TTO-er/inkubatorer, fornybar energi	89,5	89,5
Ymse reiselivstiltak i regi av IN	50,0	50,0
Etablering av klyngeprogrammet GCE	20,0	20,0
Miljøteknologi-ordningen	75,0	75,0
Norsk Fornybar AS, driftskostnader	25,0	25,0
Økte programmidler, SIVA	50,0	50,0
Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter	216,8	216,8
Næringsrettet forskning, Nærings-PhD, Forsknings- og utviklingskontrakter	257,8	175,0
Øvrig satsing på forskning og UH-sektoren	1021,2	851,2
Regional utvikling	0,0	250,0
Marint verdiskapingsprogram	0,0	34,0
Sikkerhetsopplæring fiskere	0,0	7,1
Energiflis-ordningen	0,0	30,0
Unnta lønnskostnader fra reglene for oljeselskap om fradrag på 78 pst. for kostnader før skatt	0,0	0,0
Reduksjon i SDØEs investeringsramme på sokkelen	2 000,0	2 000,0
Investeringskapital Norsk Fornybar	3 000,0	3 000,0
Sum tiltak for å motvirke todeling av økonomien (eks «under streken»-tiltak m.m.)	6 680,3	6 460,6

Skole, utdanning og forskning

Dette medlem viser til at Venstres mål er å utvikle Norge til et kunnskapssamfunn. Kunnskap og kompetanse vil være avgjørende for den framtidige verdiskapingen i Norge. Ny kunnskap fører til nye bedrifter som igjen er med på å sikre velferden også for kommende generasjoner.

Framtida begynner i klasserommet. Dette medlem vil derfor ha en storstilt satsing på skole,

kunnskap og forskning, og dette er en hovedprioritering i Venstres alternative statsbudsjett for 2014.

Forskning og utdanning er viktige forutsetninger for framtidens arbeidsplasser og velferd. Samfunnet må gi rom for menneskets skapende evner både i skoleverk, forskning, kultur og næringsliv.

Dette medlem viser til tabellen under som viser Venstres forslag i sitt alternative budsjett som vil styrke innsatsen på skole, utdanning og forskning.

Tabell 2: Økt satsing på skole, utdanning og forskning (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/ Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Til- legg 1 (2013– 2014) H/Frp
Flere spesialpedagoger, helsesøstre og skolehelsepersonell	125,0	125,0
Universell utforming av alle skoler	225,0	225,0
Økt lærlingtilskudd	150,0	80,0
Kompetansehevingstiltak lærere (inkl. ikke-kvalifiserte lærere)	550,0	250,0
Prøveprosjekter: PhD-lærere/nye karriereveier	50,0	50,0
Leksehjelp	175,0	175,0
Studieforbund/voksenopplæring	5,0	5,0
Sum grunnskole og videregående opplæring	1 280,0	910,0
Folkehøyskoler	2,5	2,5
2 000 flere studieplasser	104,1	104,1
700 nye studentboliger	210,0	210,0
Pilotprosjekt, 5-årig lærerutdanning	20,0	20,0
Høgskolesenteret, Kristiansund	3,0	3,0
Basis-kompensasjon universitet og høyskoler	200,0	100,0
500 nye stipendiatstillinger	156,3	156,3
100 nye Post-doc-stillinger	31,3	31,3
Norges forskningsråd	50,0	50,0
Forskning klima/fornybar energi	75,0	75,0
Utstyrsetterslep	75,0	25,0
Øke basisbevilgninger til tekniskindustrielle forskningsinstitutt	20,0	20,0
Næringsrettet forskning, Nærings-PhD, Forsknings- og utviklingskon- trakter	257,8	175,0
Ressursforskning, Havforskningsinstituttet	20,0	0,0
Nofima: Senter for bærekraftig akvakultur	10,0	20,0
Bioforsk	4,0	4,0
Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, Skattefunn	40,0	40,0
Sum forskning og høyere utdanning	1 279,0	1 036,0
Styrking av Skattefunn-ordningen (påløpt beløp)	295,0	30,0
Rett til direkte utgiftsføring av og FoU-kostnader for næringslivet	200,0	200,0
Sum skole, utdanning og forskning (eks skatt)	2 559,0	1 946,2

En offensiv miljø- og klimapolitikk

Dette medlem ønsker en ambisiøs miljøpoli-
tikk med mål om å sikre livsgrunnlaget for kommen-
de generasjoner og skape likeverdige muligheter for
alle. Det er et grunnleggende liberalt verdisyn å ska-
pe et økologisk likt utgangspunkt for alle generasjo-
ner og i alle land.

Dette medlem har som mål å lage et samfunn
uten forurensning, der ressursene forvaltes til beste
for oss som lever nå – og for framtidige generasjoner.

Dette medlem vil gjøre Norge til et miljøpolitisk
foregangsland; vi skal utvikle miljøteknologi og fin-
ne løsninger som også andre kan benytte. En slik om-
stilling er krevende, men gir nye muligheter. I en ver-
den hvor miljøproblemene blir tydeligere, vil miljø-
bedrifter bli morgendagens vinnere. Det viktigste ge-
nerelle miljøvirkemiddelet Venstre vil ta i bruk, er
overgang fra mindre skatt på arbeid til mer skatt på
miljøskadelig atferd.

Dette medlem vil omstille Norge til et klima-
vennlig samfunn, samtidig som vi opprettholder en

velfungerende og sikker energiforsyning. Skal vi løse de internasjonale klimautfordringene, kreves det at rike land som Norge tar en lederrolle i arbeidet med å vise fattigere land at det er mulig å kombinere lave utslipp med et høyt velstands- og velferdsnivå. Norge har store muligheter til å legge om energibruken, ta i bruk ny miljøteknologi i energiforsyningen

og industrien samtidig som dette kan bidra til å skape nye bedrifter og arbeidsplasser.

Dette medlem viser til tabellen under som viser Venstres forslag i sitt alternative budsjett som vil føre til en helt ny offensiv i miljø- og klimapolitikken.

Tabell 3: Miljø- og klimatiltak (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/ Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Til- legg 1 (2013– 2014) H/Frp
Belønningsordning, kollektivtransport	304,7	304,7
Belønningsordning, sykkel	100,0	100,0
Jernbane. Drift og vedlikehold	2 000,0	1 900,0
Planlegging InterCity, Bergensbanen, Kongsvingerbanen og Stavanger- Egersund	150,0	150,0
Sørlandsbanen.....	8,0	8,0
Oljevernberedskap.....	30,0	10,0
Transnova	17,6	37,6
Nytt statlig tilskuddsprogram for flere hurtigladestasjoner for elbiler, Transnova	50,0	50,0
Garantiordning for Nord-Norge-linjen	25,0	25,0
Deltakelse i EUs LIFE-program	100,0	100,0
Oppfølging av Vanddirektivet	10,0	10,0
Kulturlandskap	10,0	10,0
Rødlistearter	10,0	10,0
Landskapsskjøtsel i vernede områder + reversering av kutt i verneområ- der	10,0	20,0
Villaks/ørret (gyro, genbank, fredede vassdrag mv.)	40,0	40,0
Pant for båter, campingvogner og tyngre kjøretøy (lastebiler og busser)	60,0	60,0
Miljøteknologi-ordningen.....	75,0	75,0
Norsk Fornybar AS, driftskostnader.....	25,0	25,0
Omprioritere fra svovelrensing til CCS på kullkraft, Svalbard	0,0	0,0
Forskning klima/fornybar energi	75,0	75,0
Sletting av klimakvoter (EUs kvotemarked)	269,8	269,8
Videreføring av energiflis-ordningen	0,0	30,0
Videreføring av støtte til frivillige miljøorganisasjoner	0,0	5,0
Reversering av kutt, ymse miljøtiltak.....	0,0	3,0
Videreføre ordningen med miljøvennlige offentlige innkjøp DiFi	0,0	10,0
Økte grønne skatter og avgifter	7 408,0	7 408,0
Skattefritak for miljøinvesteringer	550,0	550,0

Tabell 3: Miljø- og klimatiltak (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/ Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Til- legg 1 (2013– 2014) H/Frp
Investeringskapital Norsk Fornybar	3 000,0	3 000,0
Energifondet	5 000,0	5 000,0
Etablering av InterCity AS	0,0	0,0
Sum klima- og miljøtiltak (eks. skattetiltak og fond)	3 370,3	3 328,1

Færre fattige barnefamilier

Dette medlem viser til at fattigdom ofte rammer enkeltmennesker og familier uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Venstres førsteprioritet er å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og i barnefamilier.

Skal vi løse fattigdomsutfordringene er det et sett med virkemidler som må gjennomføres. Det gjelder bl.a. målrettede støtteordninger over statsbudsjettet –

ikke minst når det gjelder å hjelpe vanskeligstilte inn i arbeidsmarkedet, det gjelder økte sosialhjelpssatser, det gjelder tidlig innsats når det gjelder barnevern og skole, det gjelder en storstilt satsing på rus og psykiatribehandling og det gjelder en reell vilje til omprioriteringer når det gjelder universelle ordninger som å innføre differensiert (og gratis) oppholdsbetaling i barnehage og SFO og differensiert barnetrygd.

Dette medlem viser til tabellen under som viser Venstres forslag i sitt alternative budsjett som vil føre til en betydelig reduksjon av antallet fattige barnefamilier i Norge i 2014.

Tabell 4: Tiltak for å bekjempe fattigdom (spesielt i barnefamilier) (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Flere spesialpedagoger, helsesøstre og skolehelsepersonell	125,0	125,0
Øke de statlige veiledende satsene i sosialhjelpen med 10 pst.	400,0	400,0
Gratis kjernetid i barnehager for alle 4-5 åringer i «fattige» familier.	165,0	165,0
Differensiert foreldrebetaling (maks-pris) i barnehager	76,5	76,5
Differensiert foreldrebetaling i SFO	47,2	47,2
Utvidet forsøk med gratis deltids plass i SFO	25,0	25,0
Provenynøytral omlegging av barnetrygden	0,0	0,0
Kommunalt barnevern	150,0	150,0
Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	10,0	10,0
Samarbeidstiltak skole/barnevern	20,0	10,0
Pilotprosjekt barn og ungdom med skrivevansker	20,0	20,0
Diverse rusrelaterte tiltak innenfor helseforetakene	125,0	125,0
Tilskudd til frivillige organisasjoner som driver oppfølging, omsorg og rehabilitering av personer med rusproblemer	20,0	20,0
Psykisk helsearbeid i kommunene	100,0	100,0
Tilskudd til lavterskeltilbud til mennesker med omfattende psykiske helseproblemer (Fontenehus m.m.)	20,0	20,0
Omfordeling av tiltaksplasser fra «ordinære» til «nedsatt arbeidsevne».	264,0	132,0
Tiltak for vanskeligstilte grupper på arbeidsmarkedet	20,0	20,0
Styrking av program for basiskompetanse i arbeidslivet	15,0	0,0

Tabell 4: Tiltak for å bekjempe fattigdom (spesielt i barnefamilier) (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Styrke ordningen med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne.....	50,0	50,0
100 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen	10,0	10,0
Økt tilskudd til sosialt entreprenørskap	10,0	10,0
Redusere uføregraden til 20 pst. for å kunne kombinere arbeid med trygd	0,0	0,0
Boligtilskudd, etablering av utleieboliger og innføring av ordningen med «Hjemkjøp»	25,0	25,0
Sum fattigdomsbekjempelse	1 697,7	1 540,7

Øvrige satsinger

I tillegg til satsingene gjengitt innenfor hovedsatsingsområdene todeling av økonomien, forskning, utdanning og innovasjon, miljø og klima og fattig-

domsbekjempelsen i tabellene 1–4 foran, viser dette medlem til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett fremmer forslag til en rekke andre satsinger og omprioriteringer som framgår av tabellen under.

Tabell 5: Øvrige satsinger (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Ressurskrevende tjenester i kommunen, reversering av endring	214,0	214,0
Vedlikehold fylkesvegnettet	200,0	0,0
Stavanger Domkirke, restaurering	25,0	25,0
Raftostiftelsen	2,3	2,3
Fritt Sykehusvalg	25,0	25,0
Utvidelse av ordningen med fritt sykehusvalg	7,2	7,2
Saemien Sitje, Sørsamisk museum og kultursenter	3,0	3,0
Tilskudd til Opera Nordfjord	0,2	0,2
Store norske leksikon, nettutgave	3,5	0,0
Bibliotek	83,5	83,5
Tilskudd til Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum	3,0	3,0
Reversere forslag til kutt på kulturområdet (Stipend, scenekunst, kulturbygg m.m.)	0,0	37,4
Politiets utledningsenhet (flere tvangsreturer)	50,0	0,0
Raskere saksbehandling av oppholds- og asylsøknader	50,0	0,0
Frivillig returordninger for asylsøkere/flyktninger med avslag m.m.	30,0	30,0
Tilskuddsordning til overnattingstilbud og humanitære tilbud for tiggere/arbeidssøkere fra Sør-Europa	10,0	10,0
Fritak for arbeidsgivers ansvar for sykelønn knyttet til sykefravær under graviditet	130,0	130,0
Økt adopsjonsstøtte til 1,5 G	21,9	21,9
Økt bistand	0,0	247,0
Videreføre refusjonsordningen, barnevernstiltak enslige mindreårige asylsøkere	0,0	120,0
Videreføre tilskudd til fjellstyrer	0,0	1,0

Tabell 5: Øvrige satsinger (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Opprettholde antall kvoteflyktninger på 2 500 totalt (nettosum)	0,0	49,7
Videreføre endringer i barnevernpedagogutdanningen	0,0	12,5
Videreføre tilskudd til fiskerihavner og farleder	0,0	46,0
Videreføre opptrapping mot to barnehageopptak	0,0	241,0
Sum øvrige satsinger	858,6	1 309,7

Et grønt skatteskifte

Dette medlem viser til at Venstres overordnede mål i skattepolitikken er et grønt skatteskifte, hvor skattesystemet brukes aktivt til å stimulere arbeid og arbeidsplasser, utvikling, investering og eierskap i norske bedrifter og til å premiere miljøvennlig atferd. Konkret betyr det lavere skatt på arbeid, eierskap og bedrifter, skattestimuli for å gjøre miljøvenn-

lige valg og økte miljøavgifter. Skatter og avgifter er et viktig politisk virkemiddel for å styre atferd som etter Venstres syn i all forliten grad har blitt brukt de siste 8 årene. Venstre har i så måte store forventninger til regjeringen og ser særlig fram til det arbeidet som skal skje gjennom en ny grønn skattekommisjon – som er helt i tråd med Venstres tankegang.

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2014 (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Økt minstefradrag lønnsinntekt til 93 500 og økt prosentsats til 47 pst.	-5 385,0	-5 285,0
Opprettholde sats på 28 pst. på alminnelig inntekt.....	0,0	8 430,0
Økt minstefradrag i pensjonsinntekt til 72 500 og økt prosentsats til 28 pst.	-685,0	-435,0
Ingen reduksjon i maksimalt beløp i skattefradraget for pensjonister.....	0,0	-610,0
Øke personfradraget i skatteklasse 1 til 50 000,-	-890,0	-890,0
Øke fradraget for enslige forsørgere tilsvarende personfradraget i skatteklasse 1	-25,0	-25,0
Videreføre skatteklasse 2, men med halvt «tillegg».....	- 310,0	- 310,0
Økt innslagspunkt i toppskatten til 545 000 gir om lag 85 000 færre toppskattebetalere	-1 120,0	-1 120,0
Heve nedre grense for å betale trygdeavgift (fribeløpet) til 49 600,- (dvs. teknisk 50 000,-).....	-130,0	-130,0
Økt maksimalt skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner til 25 000,-.....	-25,0	-25,0
Øke skattepliktig fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift til 5 000,-	-45,0	-45,0
Økning av satsen for skattefradrag i BSU-ordningen fra 20 pst. til 28 pst. samt heve årlige sparebeløp til 25 000,- og heve samlet sparebeløp til 300 000,-.....	-310,0	-90,0
Eget skattefradrag på 6 000,- for aldersgruppen 62-67 år som bare mottar lønnsinntekt (ikke pensjon eller trygd).....	-320,0	-320,0
Senke sjablongbeløpet vedr. arbeidsgiverbetalte EKOM-tjenester til 3 500,-.....	-250,0	-250,0
Øke beløpsgrensen for lønnsoppgaveplikt i frivillige organisasjoner til 8 000,-	-15,0	-15,0
Øke beløpsgrensen for arbeidsgiveravgiftsplikt til 60 000,- per ansatte/ 600 000,- per frivillig organisasjon	-24,0	-24,0

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2014 (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Øke beløpsgrensen for skattefri inntekt (lønnsoppgaveplikt) til 3 000,-..	-60	-60
Skattefradrag, energieffektiviseringstiltak i egen bolig, inntil 50 000 kr. per bolig.....	-500,0	-500,0
Fagforeningskontingent reduseres til 2005-nivå.	555,0	501,0
Øke nedre grense for fradrag for reise mellom hjem og arbeid til 15 000,-	100,0	100,0
Unnta kredittkortgjeld fra rentefradraget.....	200,0	0,0
Flatt foreldrefradrag 20 000,-	60,0	60,0
Ikke skatlegge overgangsstonad for enslig forsørger som lønn	-20,0	-17,0
Ikke innføre botidsmodell for gevinstbeskatning av bolig.....	0,0	0,0
Økte skatteinntekter som følge av 2 000 færre AFP-pensjonister.....	195,0	195,0
Økte skatteinntekter som følge av 3 000 flere fra dagpenger til arbeid .	85,0	85,0
Hevet trygdeavgift, lønsmottakere til 8,3 pst.	4 850,0	970,0
Økt trygdeavgift AFP fra 4,7 til 6,0 pst.....	120,0	120,0
Sum skattelette lønns- og pensjonsinntekt	-3 949,0	310,0
Økt bunnfradrag i formuesskatten til 1 150 000,- Et slikt forslag innebærer at anslagsvis 90 000 færre betaler formuesskatt.....	-725,0	-725,0
Gå mot forslaget om å øke ligningsverdiene av næringseiendom i formuesskatten	-90,0	-90,0
Gå mot forslaget om å øke ligningsverdiene av fritidsbolig i formuesskatten	-30,0	-30,0
Gjeninnføre aksjerabatt på 10 pst. i formuesbeskatning av aksjer	-700,0	-700,0
Gå mot forslaget fra regjeringen om å redusere formuesskattesatsen til 1 pst.	0,0	1 090,0
Sum endringer i formuesskatten	-1 545,0	-455,0
Fjerne hele arveavgiften	-450,0	0,0
«Herreløs arv» tilfaller frivillige org.	-20,0	-20,0
Sum endringer i arveavgiften	-470,0	-20,0
Gå mot forslaget om redusert selskapsskatt	0,0	0,0
Gå mot forslaget om å begrense fradrag for gjeldsrenter mellom nærstående selskap.....	0,0	0,0
Økte avskrivningssatser saldogruppe d til 25 pst.	-470,0	-470,0
Øke avskrivningssatsen for maskiner med 5 pst. under forutsetning av investeringen har påvist miljøeffekt og medfører økt energieffektivisering	-50,0	-50,0
Innføre «grønne avskrivninger» for elsertifikatkraft.....	0,0	0,0
Kapitalfunn-ordning (business angels).....	0,0	0,0
Innføre rett til minstefradrag for selvstendig næringsdrivende som alternativ til fradrag for kostnader	-1 000,0	-1 000,0
Lønnsjustere jordbruksfradraget.....	0,0	-24,0
Lønnsjustere fiskerfradraget	0,0	-33,0
Ekstra jordbruksfradrag på 20 000,- for bønder som driver eller legger om til økologisk produksjon	-2,0	-2,0

Tabell 6: Venstreskatte- og avgiftsopplegg 2014 (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Innføre fondsordning for å likebehandle/likebeskatte enkeltpersonforetak og as	0,0	0,0
Skattefunn: Heve prosjektgrensene til 8 mill. kroner for bedriftsinterne og 22 mill. kroner for eksterne prosjekter	0,0	0,0
Skattefunn: Fjerne ordningen om maksimal timesats på 530 kroner	0,0	0,0
Skattefunn: Fjerne begrensningen på antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen	0,0	0,0
Skattefunn: Ekstra kriterium for fradrag for FoU knyttet til klima, miljø og energieffektivisering på hhv 2 mill. kroner for bedriftsintern støtte og 4 mill. kroner for bedriftsekstern støtte	0,0	0,0
Innføre adgang til direkte utgiftsføring av FoU-kostnader.....	-200,0	-200,0
Generelt skattefritak for forskningsinstitutter	0,0	0,0
Gå mot regjeringen Stoltenberg IIs forslag om økt grunnrentebeskatning for vannkraftanlegg	0,0	0,0
Skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner fra bedrifter inntil 100 000 kr.	-15,0	-15,0
Ingen arbeidsgiveravgift for de første tre årene for foretak med færre enn 5 ansatte	-140,0	-140,0
Heve maksimalt sparebeløp i OTP for enkeltpersonforetak til 6 pst.	-310,0	-310,0
Endre regler for forskuddsskatt-innbetaling for selvstendig næringsdrivende.....	0,0	0,0
Unnta lønnskostnader fra reglene for oljeselskap om fradrag på 78 pst. for kostnader før skatt	0,0	0,0
Sum skattelette næringsliv	-2 187,0	-2 244,0
Økt bensinavgift	470,0	470,0
Økt autodieselavgift.....	1 320,0	1 320,0
Reversering av økt autodieselavgift for biodiesel	-310,0	-310,0
Økt el-avgift 2,5 øre	770,0	1 110,0
Heve redusert sats i el-avgiften til 2,5 øre kWh	250,0	0,0
Øke grunnavgiften i fyringsolje med 1 kr literen	1 140,0	1 140,0
Gi Oslo kommune anledning til å innføre lokal avgift på fyringsolje i perioden 2014–2018	0,0	0,0
Økt CO ₂ -avgift på mineralske produkter med 20 øre literen for de anvendelser som ikke er berørt av regjeringen Stoltenberg IIs forslag (bensin og autodiesel).....	660,0	660,0
Samme CO ₂ -avgift på gasskraftverkene ved Kårstø og Mongstad som Snøhvit.....	220,0	220,0
Økt svovelavgift, 5 øre liter.....	18,0	18,0
Økt miljøavgift på HFK og PFK, ca. 10 pst.....	29,0	29,0
Økt NOx-avgift, ca. 10 pst	8,0	8,0
10 pst. økning av miljøavgiftene på drikkevareemballasje	33,0	33,0
Miljøavgift på plastposer, kr 1,00 pr. pose	800,0	800,0
Ny miljøavgift på flyreiser etter tysk modell	2 000,0	2 000,0
Sum økte miljøavgifter	7 408,0	7 488,0

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2014
(Alle tall i bokført mill. kr.)

	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Omlegging av matmomsen:		
Null moms på frukt og grønt og økologiske matvarer.		
Full moms på all øvrig mat, men den generelle mva.-satsen reduseres fra 25 til 24 pst.	-1 300,0	-1 300,0
Mva.-fritak på leasing/langtidsleie av el-biler	-17,0	-17,0
Mva.-fritak for batterier til el-biler	-30,0	-30,0
Heve grensen for tollfri import til 500,-	-100,0	-100,0
Heve plikt til momsregistrering for allmenntilgjengelige og veldedige organisasjoner til 500 000,-	-4,0	-4,0
Heve omsetningsgrensen til 2 mill. kroner for rett til årlig oppgavetermin vedr mva.	0,0	0,0
Sum endringer momssystemet.....	-1 451,0	-1 451,0
Toll- og kvotefri adgang for Vietnam, Nigeria og Pakistan	-40,0	-40,0
Heve alle tobakksavgifter med ca. 7 pst.	485,0	485,0
Avvikle taxfree-ordningen for tobakksvarer	1 150,0	0,0
Gå mot regjeringen Stoltenberg II sitt forslag om å redusere omregistreringsavgiften	250,0	250,0
Sum øvrige skatte- og avgiftsforslag	1 845,0	695,0
Sum alle endringer i skatte- og avgiftssystemet.....	-349,0	4 323,0

Kutt, omprioriteringer og økte inntekter

Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår ulike innsparingstiltak/omprioriteringer på om lag 8,3 mrd. kroner i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) og om lag 7,9 mrd. kroner i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). I tillegg foreslår Venstre samlet 610 mill. kroner i økte inntekter gjennom økte gebyrer, økt utbytte og salg av eiendom i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) og 305 mill. kroner i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Venstre er spesielt opptatt av å omprioritere innenfor velferdsområdet og modernisere offentlig forvaltning. Det er bare på denne måten vi kan sikre et bærekraftig velferdssamfunn også i framtiden. De ulike forslag til innsparing/omprioritering og økte inntekter framgår av de ulike merknader og i tabellene under rammeområdene som følger.

Dette medlem vil til slutt opplyse om at Venstre hadde et ønske om å oppsummere hver av sine merknader under de ulike rammeområdene i denne innstilling med en tabell som viser hvilke konkrete kapitler og poster Venstre ønsker å endre under de ulike rammeområder som følge av sitt alternative statsbudsjett for 2014. Dette vil etter Venstres syn både være opplysende for de øvrige partiene på Stortinget og for andre som måtte være opptatt av finanskomiteens innstilling. Dette ønsket ble avvist av komiteens leder og nestledere fra hhv. Kristelig Folkeparti, Arbeiderpartiet og Høyre. Dette medlem finner en slik praksis svært underlig spesielt da teksten under hvert rammeområde innledes med en tabell som viser hvilke kapitler som inngår i de ulike områdene. Dette medlem må derfor henvise til Venstres nettsider www.venstre.no/statsbudsjett for å få en helhetlig oversikt over hvilke poster og kapitler Venstre ønsker å endre på statsbudsjettet for 2014.

3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjett for 2014 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder

3.2.1 *Rammeområde 1 (Statsforvaltning), under kommunal- og forvaltningskomiteen*

3.2.1.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 1 (i hele tusen kroner)		
20	Statsministerens kontor	98 300
21	Statsrådet	151 300
24	Regjeringsadvokaten	79 000
503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	159 021
510	Departementenes servicesenter	767 801
520	Tilskudd til de politiske partier	381 412
525	Fylkesmannsembetene	1 668 625
530	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	889 740
531	Eiendommer til kongelige formål	35 635
532	Utvikling av Fornebuområdet	7 100
533	Eiendommer utenfor husleieordningen	44 153
534	Erstatningslokaler for departementene	621 107
540	Direktoratet for forvaltning og IKT	364 255
545	Datatilsynet	38 264
546	Personvernemnda	1 858
2445	Statsbygg	1 443 441
Sum utgifter rammeområde 1		6 751 012
Inntekter rammeområde 1 (i hele tusen kroner)		
3021	Statsrådet	300
3024	Regjeringsadvokaten	13 900
3510	Departementenes servicesenter	95 883
3525	Fylkesmannsembetene	175 881
3531	Eiendommer til kongelige formål	153
3533	Eiendommer utenfor husleieordningen	2 841
3540	Direktoratet for forvaltning og IKT	7 251
5445	Statsbygg	924 594
5446	Salg av eiendom, Fornebu	200
Sum inntekter rammeområde 1		1 221 003
Sum netto rammeområde 1		5 530 009

3.2.1.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.1.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener det er viktig å skape

en enklere hverdag for folk flest gjennom forenkling av lover og regler og fjerning av unødvendige og særnorske forbud og påbud. Disse medlemmer mener samfunnet må bli mindre byråkratisk, og at enkeltmennesket bør ha større frihet til å styre eget liv uten innblanding fra politikere og byråkrater.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at fellesskapets ressurser skal brukes mest mulig effektivt for å sikre alle gode velferdstjenester. Disse medlemmer mener at det offentlige skal være en moderne arbeidsgiver og viser til at en vel fungerende offentlig sektor bidrar til å øke konkurransekraften i norsk økonomi. Disse medlemmer støtter regjeringens arbeid med å forbedre offentlige tjenester og ta i bruk mulighetene for modernisering og bruk av IKT. Disse medlemmer mener regjeringens digitaliseringspakke vil fjerne dobbeltarbeid, frigjøre tid og gjøre offentlige tjenester mer tilgjengelige for innbyggere og næringsliv. Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.1.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 1 settes til 5 991 654 000 kroner, som er en økning på 461 645 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.1.2.3 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

3.2.1.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 5 280 009 000 kroner under rammeområde 1, som er 250 000 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Konkrete endringer på rammeområde 1 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem mener at det offentlige er helt avhengig av verdiskapingen i det private næringsliv. Like klart er det at næringslivet er avhengig av en vel fungerende offentlig sektor. Ikke minst er gode skoler nødvendig for at norske bedrifter skal kunne fortsette å hevde seg i kunnskapsindustrien, og et godt barnehagetilbud er viktig for deltakelsen i yrkeslivet. For dette medlem er det likevel et mål at veksten i det offentliges utgifter må være lavere enn veksten i samfunnet for øvrig.

Det ytes stor innsats fra ansatte i offentlig sektor, som vi alle er avhengig av. Men systemene må reformeres for å bedre tjenestene for borgerne. Å ta i bruk ny teknologi i offentlig sektor er en del av dette. Bedre samordning mellom forvaltningsnivåer og forenkling er en annen del av det. I tillegg mener dette medlem at det er en del å hente på å utfordre offentlig sektor på å konkurrere mer, både med seg selv og med andre. Dette medlem vil særlig peke på potensialet vi har i frivillig sektor, som ofte har et idealistisk formål og engasjement som mobiliserer til innsats.

Dette medlem mener videre at det er en stor utfordring at offentlig sektor stadig blir større og mer omfattende og at den statlige kontroll og statlige oppgaver blir flere. Dette medlem ønsker både å flytte oppgaver ned til kommunen og en mer effektiv offentlig sektor og stat. Dette medlem foreslår derfor et forsiktig rammekutt på fylkesmannsadministrasjonen på 50 mill. kroner eller tilsvarende 3 pst.

Dette medlem vil at private og offentlige tjenesteytere likebehandles i avgiftssystemet ved leveranser av varer og tjenester for alle offentlige virksomheter, også helseforetakene, og viser i den forbindelse til forslag om momsnøytrale innkjøp i staten, nærmere omtalt under rammeområde 19 i denne innstilling. Dette medlem forventer at den nye regjeringen følger opp dette forslaget, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

Dette medlem viser til at offentlig forvaltning som stor kunde og bestiller kan bidra til konkurranse som skjerper og utvikler norske tjenester, produsenter og leverandører. Det offentlige bør føre en åpen anbudspolitikk med likebehandling av tilbydere. Det bør også stilles krav til at alle produkter som det offentlige kjøper er de beste på markedet når det gjelder miljøegenskaper.

Dette medlem vil legge til rette for omfattende bruk av elektronisk handel, også innenfor det offentlige. I løpet av neste stortingsperiode bør minst halvparten av alle offentlige innkjøp gjøres elektronisk, og ressursene frigjøres til å yte bedre tjenester i stat, fylker og kommuner. En rapport som Menon har gjort på vegne av Akademikerne viser at det er et

stort innsparingspotensial i mer profesjonalitet i offentlige innkjøp. Rapporten konkluderer med et årlig innsparingspotensial på mellom 30 og 45 mrd. kroner. Nøkkelord er ifølge rapporten innovasjon, kompetanse og kultur i offentlig sektor.

Dette medlem støttet ikke innlemmingen av Statskonsult i det nye Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi), men var av den oppfatning at arbeidsoppgavene som Statskonsult utførte like gjerne kunne vært konkurranseutsatt og utført av andre enn et statlig organ. Dette medlem mener fortsatt at dette burde være gjort og foreslår å skille ut og selge det gamle Statskonsult. En slik operasjon mener dette medlem vil kunne innbringe om lag 40 mill. kroner i 2014.

Dette medlem mener at det offentlige har et særlig ansvar for å tilrettelegge for at personer med nedsatt funksjons- og/eller arbeidsevne kan delta i yrkeslivet. Dette medlem viser i så måte til en rekke tiltak for å få flere i arbeid omtalt under rammeområde 7 og 9 i denne innstilling. I tillegg foreslår dette medlem å legge til rette for at flere med nedsatt funksjonsevne kan arbeide i statsforvaltningen og foreslår derfor å bevilge 10 mill. kroner til 100 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen.

Dette medlem viser til at det bevilges betydelige summer til ulike ordinære byggeprosjekter og investeringer under Statsbyggs portefølje. Det er derfor grunn til å tro at en mindre bevilgning i 2014 bare vil medføre enkelte mindre forsinkelser på ulike prosjekter, jf. tidligere slike faseforsinkelser i forbindelse med bevilgninger over ulike budsjett. Dette framgår også av svarene fra Finansdepartementet til dette medlem i forbindelse med forarbeidet til Stortingets behandling av forslaget til statsbudsjett for 2014. Dette medlem foreslår derfor at det bevilges 100 mill. kroner mindre samlet under ulike byggeprosjekter enn det regjeringen legger opp til. Dette medlem mener videre at det ikke bør avsettes en eksplisitt bevilgning til kjøp av eiendom under Statsbygg. Dette medlem viser til særskilt vedlegg til Prop. 1 S (2009–2010) Oversikt over statens eiendommer, hvor det framgår over 320 sider hvilke eiendommer staten eier. En rekke av disse eiendommene kan det åpenbart stilles spørsmål om hensiktsmessigheten av eierskapet til. I svar på spørsmål fra Venstre i forbindelse med budsjettbehandlingen i 2010 skrev også departementet at

«Fornyings- og administrasjonsdepartementet holder på med en kartlegging av eiendommer som Statsbygg forvalter, men som ikke naturlig hører inn under Statsbyggs ansvarsområde. Det vil da vurderes om det er eiendommer som kan overføres til annen

statlig eller offentlig forvalter eller selges i det åpne marked.»

Dette medlem viser videre til at Statsbygg gis anledning til kjøp av eiendommer selv uten en eksplisitt bevilgning på 70 mill. kroner som foreslått av regjeringen gjennom forslag til overskridelsesfullmakt VII og omdisponeringsfullmakt VIII.

Dette medlem viser videre til at tilgang på arbeidskraft nå er blitt en hovedutfordring for både bedrifter og offentlig sektor i Norge. Selv om vi går inn i en tid med noe høyere arbeidsledighet vil dette forbli en stor utfordring for mange bransjer og sektorer. Derfor trenger vi et mer fleksibelt arbeidsliv. Industrialiserens regulering av arbeidsmarkedet er ikke alltid i tråd med kunnskapsøkonomiens krav til fleksibilitet. Arbeidsmiljøloven skal sikre arbeidstakere et godt vern mot yrkesskader og utnyttning. Samtidig må loven tilpasses det nye arbeidslivets behov for fleksibilitet og individuelle løsninger. Dette medlem ønsker en arbeidslovgivning som balanserer bedriftenes behov for raske omstillinger med arbeidstakernes behov for forutsigbarhet og trygghet. Det bør i større grad åpnes for at arbeidstakere etter avtale med arbeidsgiver kan arbeide mer i deler av året, mot at dette kan tas ut som lenger ferie andre deler av året. Dette medlem viser til at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) er foreslått å avvikle ordningen hvor Miljøverndepartementet har bidratt med 10 mill. kroner for å dekke driftsutgifter for Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) sitt arbeid med miljøbevisste offentlige anskaffelser og miljøledelse. Dette medlem mener at det er viktig at det offentlige har en bevisst innkjøps- og anskaffelsespolitikk både når det gjelder innovasjon og i et miljøperspektiv. Dette medlem viser til forslag fra Venstre under rammeområde 13 om å videreføre denne ordningen og til forslag om å bevilge midler under rammeområde 9 til en ordning med tilskudd til innovative offentlige anskaffelser på 40 mill. kroner.

Dersom forslaget om å avvikle ordningen over Miljøverndepartementets budsjett blir vedtatt, ber dette medlem om at regjeringen sørger for at arbeidet med miljøbevisste offentlige anskaffelser og miljøledelse videreføres innenfor de økonomiske rammer som Difi får i 2014.

Dette medlem viser i så måte til en rekke forslag i denne innstilling og i Innst. 3 S (2013–2014) og Innst. 4 L (2013–2014) som styrker en slik tankegang.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 1, Statsforvaltning:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg. (Prop. 1 S Tillegg 1)
100 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen	10,0	10,0
Rammekutt fylkesmannsadm.	-50,0	-50,0
Utskilling og salg av gamle Statskonsult fra Direktoratet for forvaltning og IKT	-40,0	-40,0
Videreføring av ordinære byggeprosjekt, Statsbygg	-100,0	-100,0
Kjøp av eiendom Statsbygg	-70,0	-70,0
Sum ramme 1: Statsforvaltningen		-250,0

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.1.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 1

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.2 *Rammeområde 2 (Familie- og forbruker), under familie- og kulturkomiteen*

3.2.2.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)		
231	Barnehager	374 132
800	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	173 960
840	Krisetiltak	117 312
841	Samliv og konfliktløsning	30 891
842	Familievern	392 498
843	Likestillings- og diskrimineringsnemnda	4 807
844	Kontantstøtte	1 215 000
845	Barnetrygd	15 090 000
846	Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv.	53 187
849	Likestillings- og diskrimineringsombudet	54 035
850	Barneombudet	13 812
852	Adopsjonsstøtte	12 694
853	Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	183 879
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	1 836 730
855	Statlig forvaltning av barnevernet	5 957 630
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	200 139
857	Barne- og ungdomstiltak	258 506
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	280 256
859	EUs ungdomsprogram	7 798
860	Forbrukerrådet	123 024
862	Positiv miljømerking	6 917

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
865	Forbrukerpolitiske tiltak.....	15 374
866	Statens institutt for forbruksforskning	26 307
867	Sekretariatet for Markedsrådet og Forbrukertvistutvalget.....	9 428
868	Forbrukerombudet.....	23 037
2530	Foreldrepenge	18 573 000
Sum utgifter rammeområde 2.....		45 034 353
Inntekter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)		
3842	Familievern	637
3855	Statlig forvaltning av barnevernet.....	1 096 570
3856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	108 780
3858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.....	433
3859	EUs ungdomsprogram.....	2 300
Sum inntekter rammeområde 2.....		1 208 720
Sum netto rammeområde 2.....		43 825 633

3.2.2.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.2.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til regjeringens uttrykte ønske om å støtte opp om familiens viktige rolle i samfunnet og gi barnefamilier økt fleksibilitet i hverdagen.

Disse medlemmer ser regjeringens forslag om å øke den valgfrie fellesdelen av foreldrepermisjonstiden ved å redusere antall kvoteuker til 10 for hver av foreldrene som en viktig styrking av familiens valgfrihet. Disse medlemmer vil uttrykke tilfredshet over at regjeringen samtidig har videreført den totale permisjonstiden, slik at familien får god tid sammen med barnet i det første leveåret. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen også har foreslått å øke engangsstønaden for foreldre som ikke har opptjent rett til foreldrepenge, noe som vil gi disse foreldrene et bedre utgangspunkt for den første tiden sammen med barnet.

Disse medlemmer påpeker at regjeringen vil innføre likebehandling av private og kommunale barnehager i den kommende perioden, og har merket seg at likebehandlingen øker fra 96 til 98 pst. Disse medlemmer vil fremheve at de ansatte er barnehagens viktigste ressurs, og den viktigste faktoren for å kunne tilby et barnehage tilbud av høy kvalitet. Disse medlemmer mener at et godt fagmiljø og muligheter for videreutdanning vil gjøre det mer attraktivt for barnehagelærere å bli værende i barnehagen, og samtidig bidra til at flere barnehagelærere ønsker å jobbe i barnehagen. På denne bakgrunn vil disse medlemmer fremheve betydningen av at regjerin-

gen viderefører kompetanseløftet for barnehageansatte som både omfatter barnehagebaserte kompetanseutviklingstiltak og barnehagefaglig grunnpakke for ufaglærte assistenter, arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og fagskoletilbud i oppvekstfag. Disse medlemmer vil også påpeke at regjeringen i tillegg foreslår en særskilt styrking av lederutdanning for barnehagestyrere i 2014.

Disse medlemmer vil påpeke det offentlige særskilte ansvar for å gi beskyttelse og omsorg til barn som ikke får det i hjemmet. Disse medlemmer vil derfor uttrykke tilfredshet med at regjeringen legger opp til en ytterligere styrking av barnevernsfeltet i tilleggsproposisjonen. Disse medlemmer vil særlig vise til at regjeringen foreslår midler til å fremskynde innfasingen av et mer profesjonalisert tilsynsansvar slik at dette kan settes i gang allerede fra 1. februar neste år, og finner dette viktig for å styrke rettssikkerheten og tryggheten til barn under barnevernets omsorg. Disse medlemmer er opptatt av å tette hullene i det offentlige sikkerhetsnettet, og vil her peke på bedre skolegang for barnevernsbarn som en viktig satsing for den nye regjeringen. Disse medlemmer mener det å lykkes i skole og utdanning er den enkeltfaktoren som har størst betydning for hvordan unge får et godt voksenliv, og støtter regjeringens forslag om en egen satsing på tiltak som skal gi barn i barnevernet bedre tilpasset skolegang. Disse medlemmer er samtidig opptatt av tidlig innsats og forebyggende tiltak som sikrer gode oppvekstvilkår for barn. Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kris-

telig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.2.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at omleggingen av kontantstøtteordningen der barn mellom 13–18 måneder får en høyere sats har fungert etter hensikten. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen i Sundvollen-erklæringen har varslet at de vil utvide kontantstøtten også til å gjelde 2-åringene. Etter regjeringens budsjettavtale med Kristelig Folkeparti og Venstre har kontantstøtten fått en langt mer sentral plass enn tidligere. Som følge av at det ikke innføres 2 barnehageopptak pr. år og fordi satsen for barnehageplass øker, er det lagt inn en oppjustering av kontantstøtten på 50 mill. kroner. I tillegg kommer økningen i kontantstøtten i budsjettavtalen, hvor utgiftene øker med ytterligere 199 mill. kroner. Disse medlemmer merker seg at NHO og LO er kritiske til denne økningen, og mener det er viktig å følge utviklingen nøye framover.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen foreslår å redusere mødre- og fedrekvoten fra 14 til 10 uker med ikrafttredelse 1. juli 2014. Endringen vil gjelde barn født fra og med denne datoen. Den totale lengden på stønadperioden og de tre ukene som er forbeholdt mor før fødselen, endres ikke.

Disse medlemmer mener dette er å begrense fedres mulighet til å være sammen med ungene sine. Regjeringen har argumentert med at Norge er så langt fremme når det gjelder likestilling, at dette ikke vil gå utover fedrenes tid med barna. Disse medlemmer registrerer derfor med overraskelse at det anslås at endringen vil gi en mindretgift på 35 mill. kroner i 2014. Det legges da til grunn at deler av den permisjonen som uten regelendringen ville blitt tatt ut av fedre i 2014, nå vil bli tatt ut av mor. Siden mødre i gjennomsnitt har lavere inntektsgrunnlag enn fedre, gir dette mindretgifter til ordningen. Disse medlemmer mener dette viser at fedrene vil tape på kuttet i fedrekvoten. I tillegg til å kutte i fedrekvoten, legger regjeringen opp til å øke engangsstønaden for mødre. Disse medlemmer mener dette er stikk i strid med arbeidslinja.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 2 settes til 43 759 402 000 kroner, som er en reduksjon på 66 231 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en

rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.2.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem vil understreke at trygghet og tid er viktig for barns oppvekstvilkår. Derfor ønsker dette medlem å styrke familien som barnas viktigste fellesskap.

Dette medlem viser til budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, der familiens valgfrihet ble styrket gjennom å øke kontantstøtten for ettåringene til 6 000 kroner i måneden. Det gir større muligheter for de som ønsker å være hjemme mens barna er små, mens de som ønsker å ha barna i barnehage får større muligheter til det, i og med at etterspørselen etter barnehageplasser vil reduseres noe som følge av økt kontantstøtte.

Engangsstønaden økes med 1 000 kroner, dvs. en samlet økning på 3 500 kroner sammenliknet med de rød-grønnes budsjettforslag. Det er første gang på flere år at engangsstønaden økes. Økt engangsstønad er avgjørende for å rette opp i den store urettferdigheten mellom studenter og andre unge foreldre og dem som har vært en stund i arbeidslivet og har rett på foreldrepenger. Det gjør det lettere å bære frem barnet og kan bidra til lavere aborttall, siden mange unge mødre oppgir svak økonomi som årsak til abort.

Dette medlem viser til at samarbeidspartiene ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett vurdere skjermingsordninger for barnefamilier med dårlig råd og barn i barnehage. Dette medlem er opptatt av å redusere barnefattigdommen i Norge, og da er rimeligere barnehage for familier med dårlig råd et godt virkemiddel som bør innføres raskt.

Dette medlem viser til at budsjettforliket foreslår å bevilge 15 mill. kroner til rusfritt tilbud til barn av rusmisbrukere. Dette medlem viser til at Barnas stasjon, Blå Kors, driver et slikt tilbud som fortjener støtte for en avgjørende innsats for sårbare barn. Barnas Stasjon er et forebyggende tiltak rettet mot familier med barn i alderen 0–8 år hvor en eller begge foreldrene kan ha psykiske vansker og/eller rusrelaterte problemer.

3.2.2.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 43 887 033 000 kroner under rammeområde

2, som er 61 400 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 2 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem viser til at Venstres familiepolitikk tar utgangspunkt i at den enkelte familie skal ha stor frihet til å finne de løsninger som passer dem best. For dette medlem er respekt for ulike valg viktig. Familiekonstellasjonene har endret seg de siste tiårene, og dette medlem mener det er viktig at staten sørger for trygge rammer uansett hvilken familieform den enkelte velger, og at familiepolitikken i tillegg skal ha som mål å utjevne sosiale forskjeller. Dette medlem viser til at den ordinære barnetrygden i regjeringens budsjettforslag for 2014 er på 970 kroner per måned. Dette medlem mener det er på høy tid med endringer i barnetrygden. Dette medlem viser til at formålet med barnetrygden er å bidra til å dekke utgifter til forsørgelse av barn, jf. lov om barnetrygd § 1 og at barnetrygden er en omfattende

de ordning. I 2013 blir det utbetalt ca. 14,9 mrd. kroner i barnetrygd til totalt 660 786 mottakere.

Dette medlem mener barnetrygden bør ha en fordelende virkning. Dette medlem viser til at det, ifølge SSB, er 74 000 barn under 18 år som lever i familier med vedvarende lav inntekt. Dette medlem mener barnetrygden i dag har for svak fordelingseffekt og mener fordelingseffekten med enkle grep kan bli sterkere. Dette medlem vil understreke at barnetrygdens fordelende virkning i dag først og fremst innebærer en omfordeling av inntekt fra husholdninger uten barn til husholdninger med barn. Om lag 90 pst. av menn og kvinner i Norge får imidlertid barn i løpet av livet. Barnetrygden kan derfor i stor grad ses på som en overføring til småbarnsfasen fra andre livsfaser. Dette medlem viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om omfordeling av barnetrygden (Dokument 8:9 S (2012–2013)). Dette medlem viser videre til spørsmål 127 fra finanskomiteen/Venstres fraksjon av 16. oktober 2013 vedrørende differensiering av barnetrygden etter husstands/forsørgerinntekt. Basert på svaret fra departementet kan en omfordeling av barnetrygden se slik ut:

Tabell: Provenynøytral omlegging av barnetrygd per måned

Inntekt	Gjennomsnittlig barnetrygd per barn (kr)	
	Dagens ordning	Ny ordning
Inntekt inntil 300.000,-	1 080,-	1 620,-
Inntekt inntil 450.000,-	1 060,-	1 060,-
Inntekt over 450.000,-	1 075,-	540,-
Alle:	1 073,-	1 073,-

Dette medlem viser til at foreldre som bor i Finnmark eller Svalbard fram til nå har fått et tillegg i barnetrygden på 320 kroner per barn. Dette tillegget er nå foreslått strøket. Dette medlem støtter dette og viser til at det ikke finnes noe klart uttalt formål bak Finnmarks- og Svalbardtilleggene. Dette medlem kan ikke se at utgiftene til å forsørge barn er høyere i Finnmark og Svalbard enn resten av landet, på tross av at de klimatiske forhold vil kunne medføre ekstra utgifter til klær. Dette medlem kan likevel ikke se at dette forsvarer en høyere sats i barnetrygden i Finnmark enn for eksempel i Nord-Troms. Finnmarkstillegget har vært i kraft fra 1989 og er en del av en såkalt tiltakspakke for Nord-Troms og Finnmark, som blant annet skal gi bedre rammebetingelser for næringslivet og stimulere bosettingen i sonen. Da Svalbardtillegget ble vedtatt i 2006 ble det i St.prp. nr. 1 (2006–2007) fra Barne- og likestillingsdepartementet begrunnet med at «det er viktig å

legge til rette for at barnefamilier kan bo der». Dette medlem mener ikke tillegget i barnetrygden er egnet for å stimulere bosetting i disse områdene og støtter derfor å avvikle Finnmarkstillegget og Svalbardtillegget slik det er foreslått i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem mener foreldre som velger å ta seg av barn som allerede er satt til verden må få like gode økonomiske vilkår som biologiske foreldre. Dette medlem legger vekt på at det ikke skal være en økonomisk byrde å adoptere. Dette medlem foreslår derfor at adopsjonsstøtten økes til 1,5 G og foreslår en økt bevilgning på 21,9 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe. FNs høykommissær for flyktninger har tidligere meldt om et stort behov for å bosette

kvoteflyktninger, og FN har oppfordret rike land til å ta imot flere flyktninger, spesielt fra Syria. På bakgrunn av situasjonen i Syria foreslo den forrige regjeringen en tilleggskvotest for syrere som er anerkjent som flyktninger av FNs høykommissær (UNHCR). Utgiftene til tiltaket i 2014 var innarbeidet i den forrige regjeringens budsjettforslag. Dette medlem er skuffet over at denne kvoten er strøket i tilleggsproposisjonen og mener Norge er i stand til å ta inn flere kvoteflyktninger enn det regjeringen legger opp til. Dette medlem foreslår derfor å øke kvoten med 500 i 2014 og foreslår økte bevilgninger på netto 68,7 mill. kroner til dette formålet, herunder 2,5 mill. kroner mer enn tilleggsproposisjonen.

Dette medlem viser til at det er bred politisk enighet om at det er behov for et bedre barnevern. Det er, etter dette medlems syn, et offentlig ansvar å påse at barn ikke lider eller blir utsatt for omsorgssvikt. Dette medlem viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å overføre oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetatens regionskontorer til den kommunale barnevernstjenesten (Dokument 8:18 S (2009–2010)). I forslaget ble det vist til en Fafo-rapport (rapport 2009:41) hvor det kommer fram at det kommunale og statlige barnevernet har samarbeidsproblemer og at Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) er i ferd med å bli en byråkratisk, ressurskrevende organisasjon, og at dette ikke bidrar godt nok til at de mest sårbare barna får den hjelp de bør få og har krav på. Dette medlem er bekymret over at barnevernet i dag ikke klarer å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Dette medlem mener kommunene må få et helhetlig ansvar for barnevernet og er av den oppfatning at en gradvis overføring av Bufetats oppgaver regionalt til kommunene er noe som bør vurderes. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å omprioritere 100 mill. kroner fra det statlige, regionale barnevernet til det kommunale barnevernet. I tillegg foreslår dette medlem å styrke det kommunale barnevernet ytterligere med 50 mill. kroner, både til kjøp og utvikling av barnevernstiltak, samt tilskudd til kompetansehevede kurs. Det vises for øvrig til omtale under rammeområde 18.

Dette medlem mener en annen utfordring i barnevernet i dag er at den faglige kompetansen må styrkes. Dette medlem viser til at svært mange kommuner i dag har mindre enn to årsverk i barnevernstjenesten. Dette medlem er bekymret over dette. Det faglige skjønnet er barnevernets viktigste ressurs, men med mindre enn to ansatte er det vanskelig å bygge opp et godt fagmiljø. Små forhold kan føre til at profesjonaliteten og objektiviteten blir

svekket på grunn av nærheten til miljø og innbyggere, slik man har sett eksempler på i media i flere barnevernssaker. Dette medlem mener vi må iverksette flere tiltak for å øke kompetansen innen barnevernet, slik at kompetansen i fremtiden vil samsvare bedre med arbeidsoppgavene og ansvaret. Dette medlem viser i den forbindelse til Stortingets behandling av representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å øke kompetansen i barnevernet (Dokument 8:85 S (2010–2011)). I dette dokumentet ble det fremmet flere kompetansehevede forslag for å få fagkompetansen tilbake til kommunene. Ett av forslagene var å heve kvaliteten på utdanningen. Dette medlem viser til at barnevernspedagogutdanningen i dag er plassert i den laveste finansieringskategorien (kategori F). I praksis betyr dette at studentene får lite individuell oppfølging, det er få seminarer i smågrupper og lite veiledning. Dette medlem mener det er uheldig at det ikke satses på å øke fagkompetansen til fremtidige barnevernsansatte og mener at en satsing på bedre barnevernspedagogutdanning er en måte å øke kompetansen i barnevernet på. På denne bakgrunn foreslår dette medlem at barnevernspedagogutdanningen endres fra finansieringskategori F til kategori E og at det bevilges 12,5 mill. kroner til dette, jf. omtale under rammeområde 16.

Riksrevisjonen har påpekt at barn under barnevernets omsorg i varierende grad får tilstrekkelig oppfølging i opplærings situasjonen, og at de har et dårligere utdanningsløp enn resten av befolkningen. For å motvirke dette foreslår dette medlem å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker. Ordningen skal administreres av Utdanningsdirektoratet, og alle skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter – gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner. Innsatsen skal også sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole, og bør inkludere tett oppfølging av den enkelte fra flere profesjoner og yrkesgrupper, da årsakene til lese- og skrivevanskene kan være sammensatte. Dette medlem er glad for at regjeringen foreslår å bevilge 10 mill. kroner for å bedre samarbeidet mellom skole og barnevern. Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett der Venstre foreslår å bevilge ytterligere 10 mill. kroner for å sikre barn under barnevernets omsorg et likeverdig tilbud i det ordinære utdanningsløpet.

Dette medlem mener det er viktig med en god refusjonsordning av kommunale utgifter til barnevernstiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere. Enslige unge asylsøkere er en svært sårbar gruppe som må sikres en skikkelig oppfølging av den kommunale barnevernstjenesten. I dag får kommu-

nene refundert alle sine utgifter under ordningen utover egenandelen. Den forrige regjeringen foreslo at refusjonsgraden ble satt til 90 pst., mens den nåværende regjering i tilleggsproposisjonen foreslår at refusjonsgraden settes til 80 pst. Dette medlem er enig i at det bør legges bedre til rette for utgiftskontroll og gode økonomiske insentiver i kommunene, men mener det er uheldig dersom refusjonen reduseres til 80 pst. Dette medlem mener derfor at refusjonen bør settes til 90 pst. Dette medlem frykter at en så stor reduksjon i refusjonsattsene vil gjøre det vanskeligere å bosette unge enslige asylsøkere i kommunene. Det er allerede flere unge enslige asylsøkere som venter på en bostedskommune. På bakgrunn av dette foreslås det en bevilgning på 120 mill. kroner mer enn tilleggsproposisjonen slik at kommunene får refundert 90 pst. av sine utgifter i forbindelse med barnevernstiltak tilknyttet denne gruppen.

Dette medlem er kjent med at fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker har lang saksbehandlingstid, som er svært uheldig når det gjelder saker som vedrører omsorgsovertakelse og tiltak for barn med atferdsvansker. Dette medlem foreslår

derfor en ekstrabevilgning på 10 mill. kroner til for å redusere saksbehandlingstiden i fylkesnemndene.

Dette medlem viser til at både den forrige og den nåværende regjering ønsker å opprette et offentlig gjeldsregister. Det er prisverdig at regjeringen ønsker å hjelpe dem som har gjeldsproblemer, men dette medlem kan ikke se at et slikt register vil være et effektivt virkemiddel. Dette medlem viser til at de fleste som havner i en vanskelig gjeldssituasjon får problemer på grunn av omstendigheter som inntreffer etter at gjelden er stiftet. Eksempler på slike omstendigheter er sykdom, samlivsbrudd, arbeidsledighet mm. Slike forhold kan ikke unngås ved en grundig kredittvurdering, og et omfattende gjeldsregister vil ikke være til hjelp for disse enkeltmenneskene. Dette medlem viser til at et velfungerende gjeldsregister må være så omfattende at det uten tvil vil utgjøre en trussel mot den enkeltes personvern. Dette medlem foreslår derfor å kutte 3 mill. kroner til et slikt register.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 2, Familie og forbruker:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg. (Prop. 1 S Tillegg 1)
Provenynøytral omlegging av barnetrygden	0,0	0,0
Økt adopsjonsstøtte til 1,5 G	21,9	21,9
Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	10,0	10,0
Samarbeidstiltak skole/barnevern.....	20,0	10,0
Videreføre refusjonsordningen til kommunene til barnevernstiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere	0,0	120,0
Opprettholde antall kvoteflyktninger	0,0	2,5
Finnmarks- (og Svalbard) tillegg i barnetrygden	-76,1	0,0
Kutt i statlig, regionalt barnevern (Bufetat)	-100,0	-100,0
Offentlig gjeldsregister	-3,0	-3,0
Sum ramme 2: Familie og forbruker	-127,2	61,4

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem viser for øvrig til generelle

merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.2.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 2

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.3 Rammeområde 3 (Kultur), under familie- og kulturkomiteen

3.2.3.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 3 (i hele tusen kroner)		
300	Kulturdepartementet.....	138 605
314	Kultur og samfunn	36 440
315	Frivillighetsformål	1 579 730
320	Allmenne kulturformål.....	880 400
321	Kunstnerformål	436 745
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	418 260
323	Musikkformål.....	1 053 653
324	Scenekunstformål.....	1 963 763
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	908 562
328	Museums- og andre kulturvernformål.....	1 088 193
329	Arkivformål.....	369 106
334	Film- og medieformål	741 861
335	Mediestøtte.....	326 656
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk.....	45 357
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet.....	74 084
Sum utgifter rammeområde 3		10 061 415
Inntekter rammeområde 3 (i hele tusen kroner)		
3300	Kulturdepartementet.....	75
3320	Allmenne kulturformål.....	1 466
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	117
3323	Musikkformål.....	31 367
3324	Scenekunstformål.....	22 600
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	8 932
3329	Arkivformål.....	26 889
3334	Film- og medieformål	29 042
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	375 583
Sum inntekter rammeområde 3		496 071
Sum netto rammeområde 3		9 565 344

3.2.3.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.3.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen vil øke makspredningen og stimulere til vekst og idéskapning nedenfra på kulturfeltet, med et overordnet mål om høyere kvalitet og økt fokus på innhold. Disse medlemmer vil fremheve satsingen på folkebibliotekene som et viktig grep for å øke det lo-

kale kulturelle engasjementet i hele landet. Også på kor- og sangfeltet har regjeringen foreslått endringer som styrker den lokale kulturelle grunnmuren. Disse medlemmer mener den styrkede bevilgningen til aktivitetsmidler til kor og satsingen på Krafttak for sang vil løfte sangfeltet i hele landet. Disse medlemmer vil peke på den nye gaveforsterkningsordningen som viktig for å gi kulturinstitusjonene en bredere finansiering. Sammen med styrkingen av det frie teaterfeltet, som legger til rette for flere visninger av scenekunst fra frie grupper, er dette også grep som

fremmer en større bredde av stemmer og tilbud. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen styrker forskningen på kulturfeltet, slik at en systematisk gjennomgang av treffsikkerheten og hensiktsmessigheten i de ulike kulturpolitiske virkemidlene kan igangsettes. Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.3.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er enig i at kultur er helt nødvendig for et samfunn som vektlegger demokrati, fellesskap, ytringsfrihet og utvikling. Vi trenger kultur som utfordrer oss, forener oss og får oss til å strekke oss – som individer og i fellesskap. Disse medlemmer viser til at Kulturløftet har gitt kulturen slagkraft og økonomiske muskler som er historisk. Dette viser også at den rød-grønne regjeringen bruker gjennomføringskraften til å nå de mål man har satt seg. Disse medlemmer viser til at Prop. 1 S (2013–2014) oppfyller lovnaden om at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål.

Disse medlemmer viser til at Kulturløftet har hatt en økning på 840 mill. kroner (8,4 pst.) fra 2013. Disse medlemmer er skuffet over at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) har gjort betydelige kutt i kulturtiltak, og med dette avlyst Kulturløftet. Kuttene får blant annet store konsekvenser for det frie feltet, avisene og NRK, og alle som får tilskudd over Kulturrådet. Disse medlemmer er redd for at så store kutt vil merkes i kulturlivet, og at dette bare er starten på en ytterligere nedtrapping av penger til kulturtiltak.

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil innføre en gaveforsterkningsordning, som gjør kulturlivet avhengig av sponning. Disse medlemmer mener at det er statens oppgave å stimulere til bredde og topp gjennom bevilgninger. Næringslivets bidrag til kunst og kultur vil alltid måtte være et ekstra bidrag til økt aktivitet og spesielle arrangementer. Bidrag fra næringslivet kan ikke erstatte det offentliges ansvar for å opprettholde et mangfold i kulturtilbudene.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 3 settes til 9 699 019 000 kroner, som er en økning på 133 675 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til ho-

vedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.3.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem viser til at budsjettforliket gir viktige forbedringer på kulturfeltet sammenliknet med regjeringens opprinnelige forslag i tilleggsproposisjonen. De fire samarbeidspartiene har lyttet til de mange i Kultur-Norge som har protestert mot det foreslåtte kuttet i kunstnerstipender og scenekunst.

Dette medlem viser til at Garantiinntektsordningen ble avvirket fra 2013, og vil utfases i årene fremover etter hvert som mottakerne går av med pensjon. De 53 10-årige stipendene for etablerte kunstnere og seniorkunstnere er en erstatning for 37 frigjorte garantiinntektshjemler i 2013 og 21 hjemler som vil frigjøres i løpet av 2014.

Dette medlem peker på at bevilgningen til kunstnerstipend og disse stipendordningene representerer en modernisering av garantiinntektsordningen, som har vært finansiert av staten siden opprettelsen på 70-tallet. Dette medlem viser til at reformen for stipendordningene vant bred politisk tilslutning ved Stortingets behandling i desember 2012, og nye forskrifter var på plass 24. juni 2013. Dette medlem viser til at 10-årige stipend for etablerte og seniorkunstnere ble utlyst av Statens Kunstnerstipend 15. oktober 2013, og dette medlem er kjent med at det kom inn 1 447 søknader til disse 53 stipendene.

Dette medlem viser til at produksjonsstøtten skal bidra til å opprettholde et mangfold av avisutgivelser i hele landet og stimulere til lokal avis konkurranse. Dette medlem mener det er viktig at avisbransjen har mest mulig forutsigbare rammevilkår. Dette medlem viser til at budsjettforliket innebærer at produksjonstilskuddet videreføres på 2013-nivå ved at det bevilges 26,5 mill. kroner.

Dette medlem viser til at budsjettforliket innebærer forslag om å bevilge 5 mill. kroner til en handlingsplan mot antisemittisme, der 4 mill. kroner går til tiltak i skolen, mens 1 mill. kroner går til Jødisk museum. Jødisk museum i Oslo har på under 10 år etablert seg som en levende og åpen møteplass for formidling av jødisk kultur, tradisjon og historie. Museet har stor aktivitet og står i en helt spesiell situasjon som ivaretaker og formidler av den nasjonale minoritetens liv og historie. Museet har et særlig ansvar for et kulturhistorisk og holdningsskapende arbeid, med en formidling og et fokus ingen annen institusjon kan ivareta. Dette medlem mener

historieformidling er en avgjørende del av bekjempelsen av antisemittisme i Norge og setter stor pris på å kunne støtte museets arbeid.

3.2.3.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 9 692 518 000 kroner under rammeområde 3, som er 127 174 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 3 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem vil understreke betydningen av et sterkt og velfungerende kulturliv. Kunst og kultur er selve grunnlaget for vår utvikling som mennesker og som samfunn. I et sosialliberalt samfunn skal kulturen avspeile bredde og mangfold. Derfor kan et kulturliv aldri styres av offentlige myndigheter like lite som av markedskrefter og kortsiktig behovstilfredsstillelse.

Dette medlem viser til at Venstre vil legge til rette for et mangfoldig og fritt kulturliv som stimulerer nysgjerrighet, kreativitet og mangfold. En offensiv kulturpolitikk henger sammen med vern av ytringsfriheten, og i et liberalt samfunn er derfor en stor kultursektor et mål i seg selv. Et mangfoldig og bredt kulturtilbud skaper dessuten større valgfrihet for den enkelte og er med på å bidra til bedre livskvalitet i hverdagen.

Dette medlem vil understreke at kulturlivet, kunsten, mediene, organisasjoner og sivile fellesskap ikke skal være instrumenter for staten, men leve i kraft av seg selv og utfordre og utvikle samfunnet uavhengig av politiske mål. Sivilsamfunnet er viktig for demokrati og samhold og kan ha en sterk samfunnsendrende kraft.

Kunnskap er makt, og makt skal spres. Derfor er Venstre opptatt av at informasjon skal være åpen, gratis og offentlig tilgjengelig for alle. Dette gjøres gjennom moderne bibliotek, lett tilgjengelige offentlige data, et fritt Internett og en mediepolitikk som sikrer mangfold.

Dette medlem viser til Venstres stortingsprogram for perioden 2013–2017 for en ytterligere begrunnelse for Venstres prioriteringer på kultur-, frivillighets- og mediefeltet i kommende stortingsperiode. Dette medlem viser til at Venstre har som målsetting å fremme forslag om tiltakene vi har gått til valg på i løpet av perioden.

Dette medlem viser til at kultursektoren har fått en tiltrengt bevilgningsøkning over statsbudsjettet de senere år. Dette medlem viser til at Venstre i all hovedsak har støttet bevilgningsøkningene som Stortinget har vedtatt, men samtidig hatt en del andre prioriteringer utover disposisjonene som ligger i de ulike kulturloftene. I tillegg har Venstre tatt til orde for mer privat finansiering av kultur, samtidig som Venstre har understreket at de offentlige bevilgningene skal ligge på et høyt nivå.

Dette medlem er svært tilfreds med at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) varsles en ny gaveforsterkningsordning for å stimulere til økt privat finansiering av kulturinstitusjonene – i denne omgang primært museer. Dette medlem viser til at Venstre gjentatte ganger har tatt til orde for en slik ordning, jf. bl.a. Dokument 8:161 S (2009–2010). Dette medlem imøteser den videre utformingen av nevnte ordning. Dette medlem viser videre til at museene gjennom flere år har vært gjennom et omfattende reformarbeid, og at en av utfordringene i tiden som kommer er å styrke den faglige delen av museumsreformen. Dette medlem legger til grunn at den nye regjeringen vil følge opp dette.

Dette medlem er også tilfreds med at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås å etablere en tilskuddsordning for nettleksika, i tråd med det Venstre har tatt til orde for i sitt alternative statsbudsjett. Dette medlem legger til grunn at dette vil bidra til drift av snl.no.

Etter dette medlems mening er det av stor betydning å ha et velfungerende bibliotektilbud. Bibliotekene er en viktig kilde for leseglede for både barn, ungdom og voksen. Bibliotekene har en nøkkelrolle i både å formidle litteratur og annen kunst og samtidig være et opplevelsessenter og samlingspunkt for kunnskap og informasjon. En av hovedinnvendningene Venstre hadde mot den gjeldende bibliotekmeldingen da den ble behandlet, jf. St.meld. nr. 23 (2008–2009) og Innst. S. nr. 320 (2008–2009), var at den var for lite forpliktende.

Dette medlem viser til at NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014 trakk frem bibliotek som unike lokale kulturarenaer og en del av den kulturelle grunnmuren i Norge, men at bibliotekene i for liten grad har fått ta del i budsjettveksten de senere år. Dette medlem er enig i en slik betraktning, og mener det er på høy tid med en opptrappingsplan for bibliotekene. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn en begynnende satsing på realiseringen av en «bibliotekmilliard», fordelt over åtte år, hvorav staten skal bidra med minst 2/3 av midlene. Den resterende del skal dekkes opp gjennom private og kommunale bidrag. En slik satsing skal blant annet benyttes til å styrke flerkulturelle bibliotek, igangsette et investeringsprogram for biblioteklokaler, eta-

blering av modellbibliotek og samarbeidsløsninger, samt bidra til kompetanseutvikling for ansatte. I tråd med dette bevilges det 83,5 mill. kroner til formålet i Venstres alternative statsbudsjett.

Dette medlem viser til behovet for oppstartsbevilgning for nytt museumsbygg ved Saemien Sitje. Det nye museumsbygget skal plasseres på Horjemenstangen ved Snåsavannet i Snåsa kommune. Planene for det nye museet er ferdig, og byggeprosessen kan starte. Dette medlem viser videre til behovet for finansiering av en rekke nye byggeprosjekter i kultursektoren, jf. omtale i Prop. 1 S (2013–2014). Dette omhandler bl.a. Lillehammer Kunstmuseum, Hvalfangstmuseet, Nordkappmuseet, Hurtigrutemuseet, Olav H. Hauge-senteret, Trondenes Historiske Senter og Fylkesscenen i Østfold. Med unntak av Lillehammer Kunstmuseum, foreslås det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) å kutte bevilgningene til samtlige prosjekter. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor nevnte prosjekter, samt Saemien Sitje, er hensyntatt med en bevilgning på til sammen 16 mill. kroner for 2014.

Dette medlem viser til at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås å avvikle tilskuddet til organisasjonen MOT med 0,3 mill. kroner. Etter dette medlems mening driver MOT med viktig holdningsskapende arbeid, og det er uheldig å fjerne støtten til organisasjonen. Dette medlem har ingen motforestillinger mot å flytte finansieringen til et annet departement – dersom dette anses mer hensiktsmessig for å avgrense departementenes ansvarsområder – men er altså uenig i avviklingen av tilskuddet. I tråd med dette avsettes det 0,3 mill. kroner til formålet i Venstres alternative statsbudsjett.

Dette medlem mener det er viktig å ha gode stipendordninger for kunstnere, for på denne måten å legge til rette for at kunstnere kan konsentrere seg fullt og helt om sitt virke. Dette medlem er derfor overrasket over at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås at de nye stipendordningene for etablerte kunstnere og seniorkunstnere ikke skal iverksettes i 2014. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det er satt av 15 mill. kroner slik at disse stipendordningene kan iverksettes.

Dette medlem viser til behovet for økte driftsmidler for Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum (NVIM) i forbindelse med ivaretagelse av viktige verneverdier ved smelteverket i Odda, og viser

til at det i Venstres alternative statsbudsjett foreslås å bevilge 3 mill. kroner til formålet. Midlene vil sikre finansieringen av produksjon og tjenester innen forskning, forvaltning av anlegget og undervisning og formidling. Dette vil gjøre det mulig for NVIM å leve opp til høye forventninger og til leveranser i tråd med deres hovedmål og langsiktige strategier som et nasjonalt museum og besøkscenter.

Dette medlem merker seg at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås å redusere bevilgningene til Norsk kulturfonds prosjekttilskudd under kap. 324. Dette medlem har merket seg at tilskudd til basisfinansieringen for frie scenekunstgrupper skal prioriteres, og deler denne intensjonen, men er samtidig avventende til å redusere den totale bevilgningen da dette kan ramme mange gode prosjekter. I tråd med dette er det avsatt til sammen 7,9 mill. kroner i Venstres alternative budsjett for å reversere det foreslåtte kuttet.

Dette medlem vil fremheve betydningen distriktsoperaene har rundt omkring i landet. Dette medlem merker seg at Opera Nordfjord har fått en mindre økning enn enkelte øvrige distriktsoperaer, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det settes av 0,2 mill. kroner for å styrke Opera Nordfjord.

Dette medlem merker seg at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås å avvikle tilskuddet til leselysttiltak med 1,2 mill. kroner. Dette medlem er uenig i en slik prioritering, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslår å videreføre dette tilskuddet.

Dette medlem støtter ordningen med produksjonstilskudd til aviser. Det er viktig for å opprettholde et mangfold i Presse-Norge. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det legges opp til en nominell videreføring av pressestøtten på 2013-nivå, noe som innebærer et mindreforbruk på 25 mill. kroner i forhold til Gul bok 2014. Dette medlem merker seg forslaget i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) om å redusere bevilgningsnivået til pressestøtte med 50 mill. kroner. Dette medlem forutsetter at dette forslaget innebærer at pressestøtten videreføres på 2013-nivå, samt at det innføres et tak i pressestøtten på 30 mill. kroner per avis.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 3, Kultur:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Videreføre tilskudd til MOT.....	0,0	0,3
Saemien Sitje, Sørsamisk museum og kultursenter + videreføring av regjeringen Stoltenberg IIs forslag.....	3,0	16,0

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Kunstnerstipend.....	0,0	15,0
Scenekunstformål	0,0	6,4
	0,0	1,5
Tilskudd til Opera Nordfjord.....	0,2	0,2
Store Norske Leksikon på nett	3,5	0,0
Videreføring av «Leselyst»	0,0	1,2
Bibliotek	83,5	83,5
Tilskudd til Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum.....	3,0	3,0
Produksjonstilskudd aviser mv.....	-25,0	0,0
Sum ramme 3: Kultur	68,2	127,1

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at de foreslåtte kuttene i kunstnerstipend og til scenekunstformål er reversert og at det bevilges 1,5 mill. kroner til planlagt utstilling knyttet til Olav H. Hauge-senteret. Dette medlem viser også til at pressestøtten vil bli videreført på 2013-nivå som følge av avtalen.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.3.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 3

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.4 **Rammeområde 4 (Utenriks), under utenriks- og forsvarskomiteen**

3.2.4.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)		
100	Utenriksdepartementet	1 868 106
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon.....	47 524
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet.....	9 179
115	Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål.....	84 712
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner	1 195 697
117	EØS-finansieringsordningene	3 310 000
118	Nordområdetiltak mv.	467 744
119	Globale sikkerhetstiltak.....	7 000
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen.....	1 280 796
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad).....	233 550
144	Fredskorpset	44 950
150	Bistand til Afrika.....	2 180 900
151	Bistand til Asia.....	934 500
152	Bistand til Midtøsten og Nord-Afrika	540 000
153	Bistand til Latin-Amerika	184 000
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling.....	1 983 000

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
161	Næringsutvikling.....	526 500
162	Overgangsbistand (gap)	246 000
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter.....	3 260 400
164	Fred, forsoning og demokrati.....	1 509 400
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering.....	1 076 900
166	Miljø og bærekraftig utvikling mv.....	1 536 835
167	Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA).....	2 101 047
168	Kvinner og likestilling	313 500
169	Globale helse- og vaksineinitiativ.....	2 765 000
170	FN-organisasjoner mv.....	4 411 800
171	Multilaterale finansinstitusjoner	2 334 500
172	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak	250 000
480	Svalbardbudsjettet.....	322 955
Sum utgifter rammeområde 4.....		35 026 495
Inntekter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)		
3100	Utenriksdepartementet	144 409
Sum inntekter rammeområde 4.....		144 409
Sum netto rammeområde 4.....		34 882 086

3.2.4.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.4.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at norsk utenriks- og utviklingspolitikk skal være tuftet på tydelige prioriteringer, forankret i liberale verdier og ha som hovedformål å sikre sentrale nasjonale interesser. Norge skal være en troverdig og tillitsskapende aktør i arbeidet for mer demokrati og menneskerettigheter. En utenrikspolitikk bygget på et forpliktende internasjonalt samarbeid sikrer at hovedlinjene i norsk utenriks- og utviklingspolitikk befestes. Norge skal være en aktiv bidragsyter i FN, NATO og andre internasjonale organisasjoner, samt føre en offensiv europapolitikk med mål om økt medvirkning og påvirkning gjennom EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU. Disse medlemmer mener samtidig at Norge, i tett samarbeid med andre land, skal ta et større ansvar for å oppnå varige resultater i utviklingspolitikken.

Disse medlemmer viser til at frihandel med lave tollbarrierer er det mest effektive tiltaket for at land og mennesker på sikt kan arbeide seg ut av fattigdom. Disse medlemmer støtter regjeringens mål om å opprettholde et høyt nivå på internasjonal bistand og ser på bistandspolitikken som et viktig fundament for å bekjempe fattigdom og fremme utvikling. Bistand innrettet mot konkrete felt som hel-

se, utdanning og næringsutvikling sikrer en målrettet utvikling og legger fundamentet for en moderne og fremtidsrettet politikk på området. Gjennom tilgang til gode utdanningsinstitusjoner, helsevesen og arbeidsplasser kan mennesker utvikle seg og på sikt arbeide seg varig ut av fattigdom.

Disse medlemmer er opptatt av en mer effektiv bistandspolitikk som skaper varig endring og ser positivt på regjeringens mål om å innta en global lederrolle i arbeidet med utdanning, særlig når det gjelder jenters rett til utdanning. Gjennom tilføring av midler til Global Partnership for Education (GPE) har regjeringen vist en slik vilje til lederskap.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av regjeringens økte satsing på verdens mest utsatte og fattige. Gjennom økte bevilgninger til verdensbanken gjennom Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) sikres en mer effektiv bistand til befolkningen i de 80 fattigste landene i verden. Disse medlemmer mener at regjeringen gjennom den økte bevilgningen til flyktningtiltak sørger for at Norge tar ansvar for det økte antallet mennesker på flukt. Disse medlemmer er tilfredse med at det vil være rom for å prioritere 1 000 flyktninger fra Syria innenfor det totale antallet overføringsflyktninger i 2014. Disse medlemmer ønsker å prioritere kvoteflyktninger med størst sjanse for vellykket integrering.

Disse medlemmer vil også påpeke viktigheten av en større vektlegging av næringslivet som aktør i utviklingspolitikken og støtter økningen til næringslivstiltak. Ved å involvere andre aktører enn de statlige sørger regjeringen for at disse bidrar til veksten og utviklingen som skal komme utviklingsland til gode. Gjennom økte bevilgninger til prosjekter i regi av Norfund øker man den målrettede satsingen på prosjekter innen fornybar energi, og bidrar med det til et bærekraftig grunnlag for fremtidig vekst og utvikling.

Disse medlemmer ser positivt på regjeringens signaler om en mer forenklet administrasjon av og kontroll knyttet til norske bistandsmidler i regjeringens plattformen. En større åpenhet omkring bistandsmidlene representerer en mer oppdatert utviklingspolitisk linje og er en viktig forutsetning for nasjonalt eierskap og kontroll, i tråd med utviklingen i mange andre giverland. Disse medlemmer er glad for retningsendringen mot systematiske evalueringer og mer åpenhet om omfanget, gjennomføringen og effektene av norsk utviklingspolitikk og mener det representerer en moderne og fremtidsrettet utviklingspolitikk.

Disse medlemmer mener at Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) gjenspeiler regjeringens plattformens målsettinger på en god måte og slutter seg til de prioriteringer som er foreslått.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringens partiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.4.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen i tilleggsproposisjonen kutter i bistanden til de som trenger det mest. Disse medlemmer viser særlig til reduksjonen til viktige FN-organisasjoner og til utvikling av fornybar energi og energieffektivisering i utviklingsland. Dette er etter disse medlemmers syn å gå i feil retning for hvordan Norge skal oppfattes i verden, og er en politikk for større ulikheter internasjonalt. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av målet om at én pst. av BNI fortsatt skal gå til bistand.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen gjør mindre for å møte den humanitære katastrofen i Syria. Den ekstra kvoten på 1 000 plasser til overføringsflyktninger fra Syria i 2014 som Norge har tilbudt seg å ta imot, foreslås redusert med 500 plasser. Regjeringen reduserer samtidig viktige pos-

ter for å avhjelpe den desperate humanitære situasjonen i Syria, blant annet med kutt på 135 mill. kroner i støtten til FN-organisasjoner. Reduksjonen på 25 mill. kroner til verdens matvareprogram (WFP) og på 50 mill. kroner til FNs utviklingsprogram (UNDP), rammer svært viktige aktører som arbeider med den humanitære situasjonen i Syria, i nabolandene, og i flyktningeleirene i grenseområdene.

Disse medlemmer viser til at den varslede hovedlinjen fra regjeringen i regjeringserklæringen er økt fokus på sivilsamfunn, demokrati og menneskerettigheter. Forslaget til budsjett viser det motsatte, med kutt på om lag 80 mill. kroner i midler til samfunns- og demokratiutvikling. Disse medlemmer mener dette er en dårlig idé, og en dårlig løsning for å styrke arbeidet med demokrati og menneskerettigheter.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene til fornybar energi og energieffektivisering i utviklingsland foreslås redusert med over 160 mill. kroner. Dette er uheldig i lys av at verdens energibehov vokser, samtidig som mange mennesker mangler tilgang til energi. Satsingen på fornybar energi i utviklingsland fører til at flere får dekket grunnleggende behov for tilgang til energi, i form av fornybar energi og energieffektivisering.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 4 settes til 38 244 817 000 kroner, som er en økning på 3 362 731 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.4.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem mener Norge må føre en verdibasert utenrikspolitikk som aktivt søker å sikre globale fellesgoder, forbedrer situasjonen for verdens fattige og forfulgte og ivaretar norske interesser i det internasjonale samkvem. Dette medlem mener at en mer offensiv og samstemt utviklings- og klimapolitikk er nødvendig for å møte de største globale utfordringene, ikke minst de som er knyttet til ekstrem fattigdom og klimatruslene.

Dette medlem viser til at gjeldsproblemene i internasjonal økonomi, ikke minst i Eurosonen i EU og i USA, fortsatt skaper usikkerhet og fare for tilbakeslag som også kan ramme norsk økonomi. Norges

sterke finansielle situasjon og det faktum at vi ikke er del av EUs pengeunion, gir oss et fordelaktig utgangspunkt. Situasjonen kan likevel bli utfordrende og viser betydningen av at det føres en ansvarlig økonomisk politikk med sikte på å sikre norske bedrifter og arbeidsplasser gjennom tider hvor en rekke av våre handelspartnere opplever høy arbeidsledighet og økonomisk tilbakeslag. Dette medlem viser til at det for Norge har stor betydning at EØS-avtalen sikrer norsk markedsadgang til EØS-området, samtidig som Norge gjennom støtteordningene i EØS gir betydelige bidrag til de vanskeligst stilte landene i EU.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti ønsker en bedre samstemt norsk utviklingspolitikk, hvor handel, investeringer og bistand samvirker. Kristelig Folkeparti viser til at samarbeidspartiene før valget ikke fikk flertall for å opprette et nytt investeringsprogram på inntil 10 mrd. kroner finansiert av midler fra Statens pensjonsfond utland (SPU) for å bidra til næringsutvikling i de fattigste landene. Dette medlem konstaterer at valget har gitt et nytt stortingsflertall og dermed muligheter for å gjennomføre forslaget.

Dette medlem mener at Norge også kan gjøre mer for å forbedre utviklingslandenes markedsadgang i industriland. Eksportsubsidier på matvarer, for eksempel fra EU og USA, skaper store problemer for matvareprodusenter i fattige land. Denne type proteksjonisme må begrenses slik at produsenter i utviklingsland får bedre konkurransevilkår.

Dette medlem har notert seg at samarbeidspartiene gjennom forhandlinger har oppnådd enighet om å styrke bistandsbudsjettet, slik at rammen utgjør 1 pst. av forventet brutto nasjonalinntekt (BNI). Dette medlem konstaterer at det innenfor den utvidede rammen er oppnådd enighet om å reversere kutt for klima- og skogsatsingen. Dette medlem vil også understreke betydningen av at man i den nye stortingsperioden gjennomfører en økt satsing på utdanning innen norsk utviklingspolitikk, noe som vil innebære en viktig kursendring i forhold til norsk politikk i de siste to stortingsperiodene.

Dette medlem konstaterer at økte anslag for antall asylsøkere har ført til at anslaget for ODA-godkjente utgifter i den forbindelse har økt med ca. en halv mrd. kroner. Dette kommer i tillegg til den nye kvoten for flyktninger fra Syria. Dette medlem viser til at utgiftsøkningen til flykntingiltak i Norge tar bort en betydelig del av veksten i de øvrige deler av bistandsbudsjettet, så lenge det ikke er stortingsflertall for å finansiere slike tiltak utenfor bistandsrammen.

Dette medlem vil for øvrig understreke betydningen av å kunne samspille utviklingstiltak på myndighetsnivå med tiltak gjennom det sivile sam-

funn. Dette bidrar til en demokratisk kontroll av statsmakten og folkelig deltakelse og mobilisering i samfunnsutviklingen. Dette medlem mener dette er sentrale elementer i en utviklingsstrategi som styrker demokrati og menneskerettigheter samtidig med at den fremmer økt verdiskaping, rettferdig fordeling og en ansvarlig naturressursforvaltning.

3.2.4.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 35 098 486 000 kroner under rammeområde 4, som er 216 400 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 4 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem viser til at utgangspunktet for Venstres utenrikspolitikk er det sosialliberale målet om økt frihet for alle, uavhengig av geografisk opprinnelse. Venstre mener dette målet nås best gjennom å styrke og videreutvikle internasjonale institusjoner som fremmer menneskerettigheter, demokrati, markedsøkonomi, miljø og respekt for internasjonal lov og rett. For Venstre er det viktig at Norge yter bistand til vanskeligstilte land og at vi respekterer demokratiske lands rett til å bestemme over egen utvikling. Men Venstre mener det er legitimt å stille krav om demokrati og respekt for grunnleggende menneskerettigheter slik at vi kan stimulere utviklingsland til en positiv utvikling.

Dette medlem vil understreke at globalisering og en sunn markedsøkonomi har løftet flere mennesker ut av fattigdom de siste tre tiårene enn noen gang tidligere i verdenshistorien. Denne utviklingen skyldes blant annet velfungerende nasjonale og internasjonale markeder, sterkere forpliktelser overfor sivile og politiske menneskerettigheter i de fleste stater, og fungerende internasjonalt samarbeid på en rekke områder. Det er, etter dette medlems mening, viktig å legge til rette for næringsutvikling i utviklingsland. På dette området er det positive signaler i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem vil imidlertid understreke at det er viktig å opprettholde et høyt nivå på norske bistands- og utviklingsbidrag, og vil advare mot rene «ostehøvelkutt» i budsjettprosessene som i sum bidrar til å svekke Norges innsats for internasjonal utvikling. Dette medlem er enig i at det er fornuftig å justeres norsk bistandsinnsats på flere områder,

men mener at justeringene må være målrettede, godt grunngitte og bredt forankret i Stortinget.

Dette medlem vil i denne forbindelse også gjenta sin skepsis til praksisen med at flykningstiltak i Norge godkjennes som utviklingshjelp (ODA). Dette medlem er kjent med at dette er i tråd med OECDs retningslinjer og en innarbeidet budsjetteknikk, men vil advare mot en utvikling der Norge fremstår som ledende i å utgiftsføre innenlands flykningstiltak som bistand. Dette medlem vil ønske en debatt om denne praksisen velkommen. Dette medlem har som utgangspunkt at bistandsbudsjettet ideelt sett bør forbeholdes reelle bistandstiltak. Dette medlem mener således at det f.eks. er tvilsomt å inkludere utgifter knyttet til økt antall asylsøkere i beregningen av gradoppnåelse av bistandsmålet – selv om dette er ODA-godkjent.

I lys av disse perspektivene er dette medlem lite fornøyd med flere av forslagene til budsjettreduksjoner for 2014 på bistandsområdet slik disse fremkommer av Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres alternative statsbudsjett innebærer en rekke endringer i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014), blant annet med siktemål at bevilgningene skal ligge om lag på nivået av 1 pst. av BNI til utviklingsformål.

Dette medlem viser til at disposisjonene i Venstres alternative statsbudsjett blant annet innebærer å reversere den nye regjeringens forslag til kutt i regionbevilgningen til Afrika, sivilt samfunn og opplysningsarbeid, utvikling og nedrustning og overgangsbistand.

Dette medlem viser til at Venstre ved tidligere budsjettbehandlinger har foreslått omdisponeringer for å styrke nettopp regionbevilgningen til Afrika og sivilt samfunn. Dette medlem stiller seg åpen for å diskutere prioriteringene innenfor overgangsbistand, men mener at dette er avgjørelser som behøver mer omfattende drøftinger enn noen få linjer i en budsjettproposisjon. Dette medlem mener videre at det er svært uheldig å redusere bevilgningen over kap. 164 post 72 hvis formål blant annet er å finansiere innsats for utvikling, nedrustning og ikke-spredning, herunder oppfølging av Oslo-konferansen om humanitære konsekvenser av kjernevåpen.

Videre foreslås det i budsjettalternativet å halvere den nye regjeringens foreslåtte kutt innenfor kultur,

FN-organisasjoner, og regionbevilgning til Latin-Amerika. Dette medlem er enig i at det er rom for justeringer på disse postene, men ikke i like stor grad som den nye regjeringen. Dette medlem viser blant annet til at Venstre tidligere har foreslått å vri deler av regionbevilgningen til Latin-Amerika over til andre utviklingsformål, men at det neppe er rom for å redusere bevilgningen med mer enn 20 mill. kroner. Når det gjelder bevilgninger til FN-organisasjoner vil dette medlem spesielt fremheve behovet for å sikre tilfredsstillende bevilgninger til UNESCO – hvis driftsbudsjett er betydelig redusert som en følge av USAs reduserte overføringer etter at de palestinske selvstyremyndighetene ble tatt opp som medlem.

Dette medlem viser videre til at UDs administrasjon av utviklingshjelpen har fått en budsjettmessig økning på 7,3 pst. uten nærmere begrunnelse i Prop. 1 S (2013–2014). I tråd med øvrige driftsposter på statsbudsjettet legges det til grunn en økning på 3,5 pst. i Venstres alternative statsbudsjett.

Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe. FNs høykommissær for flyktninger melder om et stort behov for å bosette kvoteflyktninger, og FN har oppfordret rike land til å ta imot flere flyktninger. Den grufulle situasjonen i Syria aktualiserer dette ytterligere. Dette medlem mener Norge er i stand til å ta inn flere kvoteflyktninger enn det den nye regjeringen legger opp til, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) og viser til at Venstres alternative statsbudsjett legger opp til samme nivå på kvoteflyktninger som fremkommer av Prop. 1 S (2013–2014), noe som også har budsjettkonsekvens på rammeområde 4.

Dette medlem merker seg forslaget fra den nye regjeringen i Prop. 1 S (2013–2014) om å øke gebyret i familiegjenforeningssaker. Dette medlem er uenig i dette, jf. tidligere forslag om å redusere denne type gebyr, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor denne økningen er reversert – noe som også har budsjettkonsekvens på rammeområde 4.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 4, Utenriks:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg. (Prop. 1 S Tillegg 1)
Merforbruk kvoteflyktninger.....	0,0	2,5
Regionbevilgning Afrika.....	0,0	40,0
Regionbevilgning Latin-Amerika.....	0,0	20,0

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg. (Prop. 1 S Tillegg 1)
Sivil samfunn.....	0,0	40,0
Tilskudd til opplysningsarbeid	0,0	10,0
Kultur.....	0,0	10,0
Overgangsbistand (gap).....	0,0	40,0
Utvikling og nedrustning.....	0,0	25,0
FNs utviklingsprogram UNDP.....	0,0	25,0
FNs matvareprogram WFP.....	0,0	12,0
Tilleggsmidler via FN-systemet.....	0,0	25,0
Reversering av økt gebyr, familiegjenforeningsaker	0,0	11,9
UDs administrasjon av bistand.....	-45,0	-45,0
Sum ramme 4: Utenriks.....	-45,0	216,4

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.4.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 4

Det vises til pkt.3.3 nedenfor.

3.2.5 *Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen*

3.2.5.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)		
61	Høyesterett	93 158
400	Justis- og beredskapsdepartementet.....	408 131
410	Tingrettene og lagmannsrettene.....	1 775 989
411	Domstoladministrasjonen.....	73 946
413	Jordskiftedomstolene	230 397
414	Forliksråd og andre domsutgifter.....	203 328
430	Kriminalomsorgsdirektoratet	3 889 269
432	Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)	182 386
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten.....	13 459 591
442	Politihøgskolen.....	560 737
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST).....	568 572
445	Den høyere påtalemyndighet	162 990
446	Den militære påtalemyndighet.....	7 704
448	Grensekommisæreren	6 385
451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	670 041
452	Sentral krisehåndtering	19 011
454	Redningshelikoptertjenesten	1 248 298
455	Redningstjenesten	245 096
460	Spesialenheten for politisaker.....	39 867

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.....	1 087 349
467	Norsk Lovtidend	3 397
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker.....	16 110
469	Vergemålsordningen	264 929
470	Fri rettshjelp	797 352
471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning.....	202 884
472	Voldsoffererstatning og rådgiving for kriminalitetsofre.....	481 906
473	Statens sivilrettsforvaltning.....	42 958
474	Konfliktråd	93 367
475	Bobehandling	82 974
Sum utgifter rammeområde 5.....		26 918 122
Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)		
3400	Justis- og beredskapsdepartementet	3 632
3410	Rettsgebyr	192 693
3413	Jordskiftedomstolene	28 597
3430	Kriminalomsorgsdirektoratet	103 485
3432	Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)	947
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten.....	1 537 538
3442	Politihøgskolen.....	31 454
3444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST).....	15 000
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	158 600
3454	Redningshelikoptertjenesten	23 197
3469	Vergemålsordningen	8 901
3470	Fri rettshjelp	3 571
3473	Statens sivilrettsforvaltning.....	5
3474	Konfliktråd	2 490
Sum inntekter rammeområde 5.....		2 110 110
Sum netto rammeområde 5.....		24 808 012

3.2.5.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.5.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at beredskapen i Norge må styrkes, grunnbemanningen i politiet heves og sammenhengen i strafferettskjeden prioriteres. Disse medlemmer viser til at regjeringen vil bygge sin politikk på den enkeltes behov for trygghet i hverdagen. For å oppnå dette er vi avhengige av et tilstedeværende og effektivt politi, rask og rettssikker straffesaksbehandling og strafferettslige reaksjoner som sender helt klare signaler om at uønsket adferd ikke tolereres. Disse medlemmer mener at dømte gjennom soning eller annen straffegjennomføring må gis reell mulighet til å leve et liv

uten kriminalitet. Disse medlemmer mener at regjeringens endringsforslag i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) ivaretar dette på en god måte.

Disse medlemmer mener et sterkt nærpoliti er avgjørende for å skape mer trygghet i samfunnet. Politiet må rustes opp for å møte fremtidens kriminalitetsutfordringer. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen øker bevilgningene til politiet. Dette vil bidra til mer synlig politi. Det er behov for en økning av antallet politiutdannede og sivilt ansatte, for å frigjøre politikraft til politiets kjerneoppgaver og bidra med spesialkompetanse innen prioriterte områder. Disse medlemmer anser det som viktig at det er midler til å ansette de nyutdannede fra Politihøgskolen i politiet.

Disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen foreslår å øke bevilgningen til domstolene.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å se helheten i straffesakskjeden. Antallet restanser har økt i flere domstoler de siste årene. Dette mener disse medlemmer er bekymringsverdig, og er derfor positive til at budsjettet legger opp til å styrke kapasiteten i domstolene.

Disse medlemmer er positive til regjeringens strakstiltak som vil føre til en frigjøring av totalt 88 fengselsplasser. Det foreslås å bevilge økte midler til å utvide soningskapasiteten med 70 nye plasser innenfor eksisterende fengsler, hvorav 50 ved bruk av dublering. Disse medlemmer mener dublering fremstår som nødvendig, gitt dagens situasjon, for at kriminalomsorgen skal kunne stille et tilstrekkelig antall vareteksplasser til disposisjon for politiet. I tillegg mener disse medlemmer det er positivt at det foreslås økte bevilgninger til soningsgjennomføring i institusjon. Dette vil frigjøre 18 fengselsplasser, samtidig som tiltaket vil kunne ha en positiv effekt på kriminelle med rusproblemer. Disse medlemmer vil også understreke viktigheten av bevilgningsøkningen til de frivillige organisasjonene.

Disse medlemmer mener den nasjonale beredskapskapasiteten må styrkes. Disse medlemmer er opptatt av økt oppmerksomhet innen hele beredskapsfeltet. Derfor mener disse medlemmer at regjeringens forslag om styrking av Sivilforsvaret, døgnoperativt sivilt situasjonssenter i Justis- og beredskapsdepartementet, økt bevilgning til Hovedredningssentralen, styrking av Kripos og PST, samt økt bemanning i Beredskapstroppen, vil bidra til å styrke samfunnets beredskap.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringens partiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.5.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker en justispolitikk som bidrar til mer trygghet og mindre kriminalitet. For å oppnå dette understrekes behovet for et sterkt og tilstedeværende politi som er i stand til å forebygge, reagere og oppklare. Nærpolitiet spiller i denne sammenheng en sentral rolle. Det samme gjør en rask, effektiv og rettssikker straffesaksbehandling. I denne sammenheng vil disse medlemmer påpeke behovet for en fortsatt satsing på politiet og på påtalemyndigheten.

Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen har besluttet å videreføre målet om 2 polititjenestemenn pr. 1 000 innbyggere, og slutter seg til for-

slaget om økt bevilgning på kap. 440 post 1 med til sammen 100 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2013–2014).

Disse medlemmer ønsker en økt satsing på beredskap og viser til forslaget om å øke bemanningen i politiets beredskapstropp med 13 nye stillinger. Disse medlemmer er positive til dette forslaget da det vil styrke den nasjonale beredskapskapasiteten.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å få på plass et nytt beredskapssenter. Et slikt senter vil bidra til å skjerpe beredskapsarbeidet i Norge. Disse medlemmer merker seg at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) åpner spørsmålet om lokalisering av et nytt beredskapssenter på ny, og er bekymret for fremdriften for beredskapssenteret.

I Meld. St. 21 (2012–2013) Terrorberedskap er det omtalt at det er et mål å videreutvikle samvirket mellom nødetatene. Direktoratet for Sikkerhet og Beredskap er bedt om å lage en mulighetsstudie der det kartlegges status og fremtidig behov for felles øvings- og kompetansesenter. Studien tar for seg flere lokasjoner. Disse medlemmer viser til at opprettholdt fremdrift er viktig for kontinuitet og fremtidig beredskapskraft i landet.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av effektive domstoler av høy kvalitet som ivaretar rettssikkerheten på en god måte. Disse medlemmer vil videre understreke behovet for satsning på IKT i domstolene. Satsing på IKT vil effektivisere saksbehandlingen.

Disse medlemmer er bekymret over at regjeringen ønsker å kutte den foreslåtte bevilgningen i Prop. 1 S (2013–2014) på 33,3 mill. kroner til adgang- og sikkerhetstiltak ved Oslo Tinghus. Disse medlemmer vil understreke at disse tiltakene er svært viktige for å styrke sikkerheten ved Oslo Tinghus.

Disse medlemmer understreker viktigheten av at mennesker i fengsel skal tilbakeføres til samfunnet. Det er derfor avgjørende at straffegjennomføringen bidrar til vellykket tilbakeføring.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen reduserer bevilgningen til innføring av bøtjeneste med 15,5 mill. kroner, og dermed forhindrer at mennesker gis mulighet til å gjøre opp for en bot gjennom samfunnsnyttig tjeneste i stedet for å sitte i fengsel. Disse medlemmer viser til at Justis- og beredskapsdepartementet har beregnet at innføringen av bøtjeneste vil frigjøre ca. 50 fengselsplasser og på den måten også bidra til en bedring av varetekstsituasjonen.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen velger å øke bevilgningen til ombygging av fengselsceller i Bergen, Halden, Hustad og Åna fengsel med 10 mill. kroner, slik at to innsatte skal kunne dele

fengselscelle. Disse medlemmer vil påpeke at frem til 2008 hadde kriminalomsorgen 20 dublerter celler, som ble fjernet fordi ordningen ble vurdert som uverdigg, uhygienisk og en sikkerhetsmessig utfordring. Fengselsbetjentene har ikke mulighet til å føre tilsyn med hva som foregår på en dublerter celle døgnert rundt. Disse medlemmer mener denne prioriteringen vil svekke sikkerheten i de nevnte fengslene, samt innholdet i soningen. Disse medlemmer er bekymret over konsekvensene av regjeringens forslag til omdisponering. Regjeringens varslede løsning på kapasitetsutfordringen ved økt bruk av dublering vil være negativ både for de innsatte og de ansatte i kriminalomsorgen.

Disse medlemmer viser til at straffegjennomføringsloven § 17 legger til grunn at innsatte i utgangspunktet skal ha enerom om natten, og merker seg at regjeringen her planlegger å nytte seg av unntaksmuligheten som gis av plasshensyn. Disse medlemmer mener at unntakene loven gir er ment i saker hvor det er prekær plassmangel, ikke i situasjoner hvor man planlegger fremover i tid. Disse medlemmer mener det er paradoksalt at regjeringen nå bevilger penger til ombygging av celler for dublering, samtidig som partiene hevder dette er for en kortere periode.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen foreslår å redusere bevilgningen til innføring av ungdomsstraffen med 2 mill. kroner. Dette er i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) begrunnet med tiden det vil ta å ansette ungdomskoordinatorer.

Disse medlemmer er ikke kjent med at tidspunktet for ansettelse av ungdomskoordinatorer er endret fra det opprinnelig tiltenkte 1. april 2014, ei heller at ikrafttredelsen er utsatt fra 1. juli 2014, og kan vanskelig se at reduksjonen i midler er relevant begrunnet.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at en ny straffereaksjon som ungdomsstraffen har de nødvendige midler i oppstarten, samt at en institusjon som konfliktrådene ikke opplever at deres generelle rammevilkår svekkes som følge av en ny straffereaksjon overfor ungdom, dersom de blir nødt til å dekke inn reduksjonen fra Justis- og beredskapsdepartementet innenfor sine øvrige budsjetter.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 5 settes til 24 776 712 000 kroner, som er en reduksjon på 31 300 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.5.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem viser til at trygge nærmiljø gir trygge familier og trygge barn. Det er en kjensgjerning at mange i dag kjenner på utrygghet, på grunn av økende vold og kriminalitet. Mye kunne vært unngått gjennom forebyggende arbeid i nærmiljøet og tidlig innsats overfor unge i risikozonen. Kristelig Folkeparti mener at arbeidet for å sikre trygge gater og nærmiljø, samt bekjempelse av hverdagskriminaliteten må prioriteres. I denne sammenheng vil nærpolitiet som er synlig være en viktig faktor.

Dette medlem viser til at domstolene sliter med et betydelig etterslep etter mange år med nedprioritering. Saksmengden i domstolene har økt markant de siste årene, både når det gjelder sivile saker og straffesaker, uten at dette i tilstrekkelig grad har blitt fulgt opp i budsjettene gjennom økte bevilgninger. Resultatet av dette blir lengre saksbehandlings-tid, som igjen betyr vondere rettsprosesser for ofrene, og mindre rettssikkerhet for den enkelte. Dette medlem vil understreke viktigheten av at domstolene får et betydelig løft de kommende årene for å sikre balanse i straffesakskjeden.

Dette medlem vil understreke det viktige arbeidet for å tilbakeføre tidligere innsatte til samfunnet, som skjer i regi av frivillige organisasjoner. Samvirke mellom offentlige instanser og ideelle organisasjoner må sikres gode kår. Dette medlem mener også det er behov for en støtteordning for frivillige organisasjoner som arbeider med offeromsorg, slik som Stine Sofies Stiftelse. Organisasjoner som yter omsorg og hjelp for offer og pårørende gjør en viktig jobb.

Dette medlem viser til at politiet har et betydelig investeringsbehov når det gjelder IKT i 2014. Det er viktig at politiet får en IKT-satsing for å effektivisere politiets arbeid, og ikke minst at straffeloven av 2005 kan bli satt i kraft.

Dette medlem mener at studentrettshjelpstiltakene gjør en viktig jobb for personer som ikke har tilgang til juridisk bistand fra annet hold. Fri retts-hjelp er med å bidra til at rettssikkerheten til den enkelte som ikke har midler selv kan bli ivaretatt. I tillegg vil dette medlem påpeke viktigheten av arbeidet som blant annet Gatejuristen gjør for mennesker som har store rusproblemer og som ikke har mulighet selv til å ivareta sine rettigheter og forpliktelser.

Dette medlem viser til at budsjettforliket inngått mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti sikrer en videreføring av støtten

til hjelpetiltak for tilreisende bostedsløse i regi av frivillige organisasjoner. De senere år har det vært en økning i antall EØS-borgere som kommer til Norge for å tigge. Mange overnatter utenom ordinære overnattingssteder, noe som gir utfordringer for de kommunene det gjelder. For å opprettholde orden samt ivareta helsemessige og humanitære forhold ble det opprettet et prøveprosjekt hvor det ble bevilget 10 mill. kroner i revidert nasjonalbudsjett for 2013, Innst. 470 S (2012–2013). Den rød-grønne regjeringen la i Prop. 1 S (2013–2014) ikke noen midler til videreføring av igangsatte tiltak. Dette medlem mener derfor det er viktig at tiltakene nå kan fortsette ved at bevilgningen hvor humanitære organisasjoner og eventuelle berørte kommuner kan søke om midler til humanitære tiltak for tiggere.

Dette medlem viser til forslaget om bruk av dobbeltrom i norske fengsel som et midlertidig tiltak for å øke kapasiteten i kriminalomsorgen. Dette medlem vil understreke at det må foreligge strenge krav til hvilke fanger som kan dele rom, slik at sikkerheten til både innsatte og ansatte blir ivaretatt, samt at ordningen kun skal være av midlertidig karakter.

3.2.5.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 24 659 112 000 kroner under rammeområde 5, som er 148 900 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 5 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem mener justispolitikkenes kjerneområde er å videreutvikle en liberal rettsstat som ivaretar både frihet og trygghet. Dette medlem mener staten har en grunnleggende oppgave i å håndheve lov og orden og gi borgerne trygghet for liv og eiendom.

Dette medlem viser til at det oppholder seg flere tusen personer i Norge uten lovlig opphold. Dette medlem viser i den forbindelse til representantforslag om papirløse innvandrere i Norge (Dokument 8:13 S (2011–2012)) og skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande, jf. Dokument nr. 15:79 (2011–2012). I representantforslaget vises det til at Statistisk sentralbyrå mener det kan bo inntil 18 000 «papirløse» migranter i Norge. Dette medlem viser til at rundt 5 000 personer

med endelig avslag i dag bor på asylmottak. Dette medlem viser også til at det hvert år kommer rundt 10 000 nye asylsøkere hvert år, derav rundt 2 000 såkalt «dublinere» som skal returnere til et annet europeisk land med politiets hjelp. Omtrent halvparten av de øvrige ankomne får avslag, dvs. rundt 4 000. Dette medlem er glad for at den nye regjeringen ønsker å returnere flere med avslag. Etter dette medlems syn la den forrige regjeringen opp til at asylmottak skulle bli oppbevaringsplasser for mange personer som etter dette medlems syn enten burde vært returnert eller fått oppholdstillatelse. Etter dette medlems syn bør antallet personer uten lovlig opphold som bor på mottak ned, ikke opp. Dette medlem er derfor glad for at regjeringen bevilger 99 mill. kroner mer til uttransportering enn den forrige regjeringen og viser til at Venstre foreslo 50 mill. kroner mer enn den rød-grønne regjeringen i sitt alternative budsjett til politiets utlendingsenhet for å tvangsreturnere lengeboende med endelig avslag. Dette medlem håper det nå settes i gang et krafttak slik at de som bor i mottak og som har bodd der i mer enn to år, blir prioritert. Dette medlem mener det er umenneskelig å la folk vente i usikkerhet. I tillegg foreslår Venstre ytterligere 30 mill. kroner til frivillige returner, omtalt under rammeområde 6.

Dette medlem viser til at regjeringen i sin politiske plattform for 2013–2017 skriver at de vil øke antallet kvoteflyktninger «dersom asyltilstrømmingen til Norge avtar». Dette medlem mener dette er en uheldig tilnærming og vil i stedet hevde at Norge må ta sitt ansvar for flyktninger når det oppstår et særlig behov. Dette medlem er enig i at overføring av flyktninger til Norge er en ressurskrevende form for flyktningarbeid og at det ikke nødvendigvis er den beste løsningen for alle flyktninger. I mange tilfeller er det imidlertid ikke mulig å finne varige løsninger i flyktningens nærområde, og det vil da være behov for å overføre flyktninger til andre land, for eksempel til Norge. Dette medlem vil presisere at FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) tidligere har meldt om et stort behov for at land tar imot flere flyktninger. Ifølge UNHCR vil 3,45 millioner syrere på slutten av året være på flukt i et annet land og 6,8 millioner syrere internt fordrevet i Syria. Dette medlem mener Norge er nødt til å ta mer ansvar for disse flyktningene. Norge er, etter dette medlems syn, i stand til å ta inn flere overføringsflyktninger fra UNHCR enn det regjeringen legger opp til og foreslår å øke kvoten av overføringsflyktninger fra UNHCR med 500. Samlet vil dette medlem brutto bevilge 118,4 mill. kroner til å motta 500 flere kvoteflyktninger enn det som følger av regjeringens tilleggsproposisjon, herunder

0,8 mill. kroner på Politidirektoratets budsjett. Det vises for øvrig til omtale under rammeområde 6.

Dette medlem vil understreke at fattigdom ikke kjenner noen landegrenser og at det er stort behov for sosiale tiltak for å hjelpe mennesker som er i en svært vanskelig livssituasjon. Dette medlem er bekymret for at tilskuddsordningen til overnattingstilbud og humanitære tilbud for tiggere fra Sør-Europa er kuttet i budsjettforslaget fra både den forrige og den nåværende regjering. Dette medlem mener vi ikke løser noen problemer ved å kutte på helt elementær hjelp som tilgang på en seng og sanitære forhold. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 10 mill. kroner for å videreføre tilskuddsordningen slik at berørte kommuner og frivillige organisasjoner fortsatt kan tilby et viktig lavterskeltilbud for en svært sårbar gruppe i samfunnet.

Dette medlem er glad for at regjeringen forsøker å redusere soningskøen, men mener hjemmesoning med elektronisk kontroll bryter med viktige prinsipielle sider ved straffesystemet. Dette medlem viser til at regjeringen legger opp til å øke kapasiteten på straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Dette medlem mener de uheldige sidene ved å sone i eget hjem ikke tas tilstrekkelig hensyn til. Dette medlem mener at det i et straffe perspektiv er problematisk å bruke hjemmet som soningssted. Hjemmet skal være privat og ukrenkelig. Dette medlem mener vi bryter dette prinsippet med elektronisk kontroll, blant annet ved at et rusforbud opprettholdes på samme måte som i et fengsel, blant annet gjennom uanmeldte kontrollbesøk. Dette medlem mener muligheten for hjemmesoning kan skape en klassejustis og viser til at mange i Norge ikke engang har et hjem. Å sette noen i hjemmesoning gjør også at de pårørende til den domfelte blir delaktige i straffen på en uheldig måte. Dette medlem vil understreke at en elektronisk lenke aldri kan erstatte forpliktende menneskelige relasjoner som er helt avgjørende for en vellykket rehabilitering. For dette medlem er det et viktig prinsipp at lovbyteren skal gjøre opp straffen sin med samfunnet. Dette medlem foreslår derfor å kutte til sammen 39,5 mill. kroner i bevilgningene til straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Dette medlem har forståelse for at regjeringen forsøker ulike tiltak for å redusere soningskøen, men er helt uenig i at deling av fengselsceller, såkalt dublering, er et tiltak som bør innføres. Erfaringer tilsier at plassering av flere innsatte på samme fengselscelle fører til konflikter, tilløp til vold og frykt blant de innsatte. Sivilombudsmannen har tidligere uttalt at nedbyggingen av den eksisterende soningskøen ikke må skje på bekostning av kvaliteten i straffegjennomføringen. Under henvisning bl.a. til De europeiske fengselsreglene og uttalelser fra Europarådets

torturforebyggingskomité (CPT), understreket ombudsmannen at dublering ikke er holdbart som et permanent tiltak. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å reversere den foreslåtte bevilgningen på 10,0 mill. kroner knyttet til ombygging av fengsel for deling av celler.

Dette medlem viser til at Stortinget vedtok å implementere EUs datalagringsdirektiv 4. april 2011. Det har tidligere vært lagt til grunn at lovendingene som skal gjennomføre datalagringsdirektivet i norsk rett skulle tre i kraft 1. april 2012. Ikrafttredelsen har blitt utsatt. Regjeringen foreslår å utsette implementeringen et halvt år, hvilket innebærer om lag halv innsparing sammenlignet med den forrige regjeringen. Dette medlem viser til at Venstre er imot datalagringsdirektivet. Dette medlem ønsker derfor å kutte hele bevilgningen til implementering av direktivet. Dette medlem vil understreke at direktivet pålegger alle teleselskaper å lagre hvem man ringer til, hvor man ringer fra, hvor lenge man snakker, hvem man sender SMS til, hvor mottakeren befinner seg, når du er på Internett, hvor lenge, og hvem man sender e-post til. Dette medlem mener at den type og det omfang lagring som datalagringsdirektivet krever, vil utgjøre en stor trussel mot personvernet til norske innbyggere, og det vil bryte med det som hittil har vært viktige rettsstatsprinsipper. Samtidig mener dette medlem at verktøyet er betydelig mindre relevant og pålitelig mot kriminalitetsbekjempelse enn mange hevder. Dette medlem ønsker derfor å kutte bevilgningen til implementering av datalagringsdirektivet med ytterligere 96,5 mill. kroner sammenlignet med tilleggsproposisjonen.

Dette medlem viser til at det ble etablert et sivilt situasjons senter i Krisestøtteenheten i Justis- og beredskapsdepartementet i 2012. Dagens ordning er at senteret er bemannet i normal arbeidstid, men at vakthavende er døgkontinuerlig tilgjengelig på vakttelefon og kan møte i departementet i løpet av en time. Dette medlem mener dette er en fornuftig ordning og kan ikke se at den sentrale håndteringen av kriser blir bedre av å døgnbemanne et slikt situasjons senter. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å kutte 4,5 mill. kroner som skal gå til 8 nye stillinger for å øke bemanningen i Krisestøtteenheten i Justis- og beredskapsdepartementet.

Dette medlem kan heller ikke se at det er behov for å øke bemanningen hos Fylkesmannen i forbindelse med ny vergemålslov. Dette medlem er glad for at ny vergemålslov endelig har trådt i kraft og har forståelse for at vergemålsreformen har vist seg å være mer kompleks enn forutsatt. Dette medlem mener likevel at det er i overkant å bevilge 21,5 mill. kroner til økt bemanning for å løse de midlertidige manuelle løsningene for saksbehandling og

dokumenthåndtering og foreslår derfor å kutte denne bevilgningen.

Dette medlem viser til at regjeringen i tilleggsproposisjonen foreslår å heve gebyrene i familieinnvandringssaker. Dette medlem mener høye gebyrer først og fremst bør brukes til å avgiftsbelegge atferd en vil ha mindre av. Dette medlem mener det gir et galt signal å øke gebyrer for å få behandlet søknad om familiegjenforening. Dette medlem viser til samarbeidsavtalen, der partene ble enige om endringer i familiegjenforeningsreglene med sikte på å bekjempe tvangsekteskap og sikre at paret kan forsørge seg selv. Dette medlem viser til at samarbeidspartiene ikke er enige om et politisk mål om å begrense familiegjenforening generelt. På denne bakgrunn mener dette medlem at gebyrene for å få behandlet søknad om familiegjenforening ikke bør økes.

Dette medlem mener det er en statlig oppgave å legge til rette for at samfunnet utvikler seg i en mer bærekraftig og miljøvennlig retning. Det offentlige virkemiddelapparatet, som skatte- og avgifts-

litikken, må etter dette medlems syn brukes aktivt for å vri atferd til å bli mer bærekraftig. Som ledd i en slik politikk øker Venstre i sitt alternative budsjett gebyr for førsteleddsomsetning av petroleumsprodukter og løsningsmidler med 10 pst. Dette gir en innsparing på 10 mill. kroner sammenlignet med både Gul bok og tilleggsproposisjonen.

Dette medlem viser til at Venstre foreslår å erstatte det gamle kullkraftverket på Svalbard med et nytt kullkraftverk med CO₂-fangst og lagring. Dette medlem mener det er uhensiktsmessig å rense det gamle kraftverket for å møte nye utslippskrav hvis man planlegger å bygge et nytt kraftverk. Dette medlem viser til at det er satt av 42 mill. kroner til å rense kraftverket, og foreslår å omprioritere midlene til rensing av kullkraftverket til et arbeid med å anskaffe et nytt kraftverk med CO₂-fangst, transport og lagring.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 5, Justis:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Politiets utledningsenhet (flere tvangsreturer).....	50,0	0,0
Opprettholde antall kvoteflyktninger	0,0	0,8
Tilskuddsordning til overnattingstilbud og humanitære tilbud for tiggere/arbeidssøkere fra Sør-Europa	10,0	10,0
Ikke utvidet forsøk med elektronisk soning	-35,5	-35,5
	-4,0	-4,0
Gå imot forslag om celle-delning ved ulike fengsel.....	0	-10,0
Implementering av datalagringsdirektivet	-13,0	-6,5
	-200,0	-90,0
Ingen økt bemanning i Krisestøtteenheten i JD	0,0	-4,5
Ingen midlertidig økt bemanning hos fylkesmenn i forbindelse med ny vergemålslov	0,0	-21,5
Omprioritere fra svovelrensing til CCS på kullkraft, Svalbard	0,0	0,0
Reversering av økt gebyr, familiegjenforeningssaker	0,0	22,3
Økt gebyr for førsteleddsomsetning av petroleumsprodukter og løsningsmidler m.m. samt førsteleddsomsetning av spreng- stoff og krutt	-10,0	-10,0
Sum ramme 5: Justis	-152,5	-148,9

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at støtte-

ordningen til frivillige organisasjoner som tilbyr rimelig overnatting og andre humanitære tiltak overfor bostedsløse, som ble innført i forbindelse med RNB 2013, videreføres med 10 mill. kroner som følge av avtalen. Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.5.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL
RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 5

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.6 *Rammeområde 6 (Innvandring, regional
utvikling og bolig), under kommunal- og
forvaltningskomiteen*

3.2.6.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 6 (i hele tusen kroner)		
490	Utlendingsdirektoratet.....	4 038 117
491	Utlendingsnemnda	294 850
500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet.....	496 798
551	Regional utvikling og nyskaping	1 671 593
552	Nasjonalt samarbeid for regional utvikling.....	548 200
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling	28 200
560	Sametinget.....	270 540
561	Tilskudd til samiske formål.....	16 729
562	Galdu Kompetansesenteret for urfolks rettigheter	5 170
563	Internasjonalt reindriftssenter	6 350
567	Nasjonale minoriteter	20 263
579	Valguttgifter	15 800
580	Bostøtte	3 000 000
581	Bolig- og bomiljøtiltak.....	1 219 900
585	Husleietvistutvalget.....	23 300
587	Direktoratet for byggkvalitet.....	127 300
590	Byutvikling og planlegging.....	116 325
820	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.....	191 246
821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere.....	6 580 673
822	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.....	1 700 431
823	Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene.....	6 749
2412	Husbanken.....	413 000
2426	SIVA SF.....	44 800
Sum utgifter rammeområde 6		20 836 334
Inntekter rammeområde 6 (i hele tusen kroner)		
3490	Utlendingsdirektoratet.....	1 584 585
3562	Galdu Kompetansesenteret for urfolks rettigheter	1 800
3563	Internasjonalt reindriftssenter	1 900
3585	Husleietvistutvalget.....	900
3587	Direktoratet for byggkvalitet.....	31 475
3821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere.....	177 751
3822	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.....	158 719
5312	Husbanken.....	21 280

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
5326	SIVA SF.....	6 600
5613	Renter fra SIVA SF.....	21 900
5615	Husbanken.....	3 959 000
Sum inntekter rammeområde 6.....		5 965 910
Sum netto rammeområde 6.....		14 870 424

3.2.6.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.6.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold. Gjennom distriktspolitikken er det viktig å ta vare på og videreutvikle dette mangfoldet.

Disse medlemmer viser til at en stor del av den norske konkurranseutsatte industrien drives utenfor de store byene, og er derfor positive til at regjeringen vil redusere avstandsurempene og transportkostnadene gjennom en storstilt satsing på infrastruktur. Disse medlemmer vil spesielt fremme oppbyggingen av konkurransevnen til næringslivet i distriktene gjennom styrking av infrastrukturen med blant annet 780 mill. kroner til opprustning og vedlikehold av fylkesveiene, noe som betyr 280 mill. kroner mer enn regjeringen Stoltenberg II foreslo for 2014.

Disse medlemmer imøteser regjeringens styrking av lokalt entreprenørskap, næringsliv og eierskap, gjennom å rette den regionale utviklingspolitikken inn mot innovasjon og nyskaping.

Disse medlemmer mener det er avgjørende å styrke vekstkraften i hele Norge. Disse medlemmer er derfor tilfredse med at regjeringen vil føre en offensiv regional- og distriktspolitikk, med mål om å skape robuste arbeidsplasser og verdiskaping i hele landet. Gjennom vekstfremmende skatletter vil muligheten bedres for å skape og beholde verdier lokalt.

Disse medlemmer mener innvandring er en kilde til mangfold, nye impulser og kulturell utveksling, og et bidrag til økonomisk vekst i Norge. Selv om innvandringen har gjort oss til en mer mangfoldig nasjon, ser disse medlemmer utfordringer knyttet til innvandring og integrering.

Disse medlemmer viser til at folkeforflytninger setter det norske samfunnet på prøve, uansett årsak. Ikke minst gjelder det den norske velferdsstatens bærekraft. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig å regulere innvandringen.

Disse medlemmer viser til Gul bok 2014, hvor det er det lagt til rette for 4 900 uttransporteringer i 2014. Disse medlemmer støtter regjerin-

gen i forslaget om å øke måltallet med 1 800 til 6 700 uttransporteringer i 2014.

Disse medlemmer mener videre at alle mennesker skal ha samme rettigheter og plikter i Norge, og mener at det å stille krav til innvandrere er å vise dem respekt. Samtidig er det viktig med en mer offensiv politikk som sikrer innvandrere tilgang til arbeidsmarkedet. Disse medlemmer mener det er en utfordring at mange som har utdannelse og kompetanse med seg fra hjemlandet i liten grad får godkjent og benyttet kompetansen. Slik disse medlemmer ser det er det også et problem, både for samfunnet og den enkelte, at det er for lav yrkesdeltakelse blant innvandrerkvinner.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har som mål at urfolk og minoriteter skal få utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Disse medlemmer gir full tilslutning til dette målet, og mener det er positivt å gi mennesker større frihet til selvstendig utfoldelse på blant annet det kulturelle plan.

Disse medlemmer viser til at Norge har en sterk tradisjon for at folk eier sine egne boliger. Regjeringen har som mål at folk flest har mulighet til å eie sin egen bolig, noe disse medlemmer støtter.

Disse medlemmer viser til at befolkningen i Norge øker raskt, særlig i og rundt de største byene. Det er derfor et stort behov for flere boliger i årene fremover, og disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen vil legge best mulig til rette for økt utbygging. Offentlige reguleringer skal ikke unødvendig forsinke eller fordyre boligbygging, og disse medlemmer mener regjeringen allerede har tatt viktige initiativ i boligpolitikken. Disse medlemmer støtter regjeringen i målet om å sikre raskere saksbehandling av byggesaker og forenkle plan- og bygningsloven.

Disse medlemmer er opptatt av at politikere lokalt skal ha frihet til å foreta prioriteringer som er i tråd med de behovene som eksisterer lokalt, og mener derfor det er positivt at regjeringen vil gjøre det lettere for kommunene å åpne opp for økt boligbygging og gjøre det lettere for utbyggerne å bygge i takt med behovet. Disse medlemmer mener regje-

ringen legger opp til en ansvarlig og god prosess på feltet.

Disse medlemmer er tilfredse med regjeringens forslag til forbedring av Boligsparing for ungdom (BSU). Disse medlemmer viser til at forslaget gir gode incentiver for å spare på BSU-konto, noe som er viktig for å hjelpe personer i etableringsfasen med å komme inn på boligmarkedet.

Disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen har bedt Finanstilsynet vurdere om retningslinjene knyttet til 15 pst. egenkapital ved boligkjøp praktiseres på en fleksibel måte, slik at man tar hensyn til boligkjøpers betalingsevne. Disse medlemmer påpeker at Husbankens startlån kan muliggjøre boligkjøp for folk som ikke får lån i andre banker.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.6.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen i sin tilleggsproposisjon har foreslått å redusere de regionale utviklingsmidlene med 430 mill. kroner, eller ca. 27 pst. i forhold til forslaget i Prop. 1 S (2013–2014). Disse medlemmer viser til at dette er et vesentlig kutt som vil måtte svekke arbeidet med næringsutvikling og sysselsetting i distriktene vesentlig. Det registreres at regjeringen gjennom kuttet i regionale utviklingsmidler og andre kutt knyttet til Innovasjon Norge, landbruk og fiskeri, svekker statsbudsjettets innsats for å utvikle næringslivet i hele landet og motvirke sentralisering i verdiskaping og bosetting. Disse medlemmer viser til at kuttet er om lag dobbelt så stort som økningen de legger inn til opprustning av fylkesveiene. Dette vil kunne få store konsekvenser og motvirke regjeringens uttrykte målsetting om å legge til rette for vekst i hele Norge.

Disse medlemmer mener at innvandring er grunnleggende positivt. Arbeidsinnvandring sikrer arbeidskraft til norske bedrifter og stadig flere ser på Norge som et mulighetenes land. At mange ønsker å bosette seg her, er noe vi kan være stolte av. Disse medlemmer mener vi har et moralsk ansvar for å ta imot mennesker som flykter fra krig og forfølgelse. De som har behov for beskyttelse fordi de har blitt tvunget til å forlate hjemmet sitt, skal kunne få den beskyttelsen de har krav på i Norge. Disse medlemmer er uenig i med regjeringens kutt i kvoteflyktninger og mener Norge skal ta imot minst 1 000

i tillegg i 2014 for å avhjelpe flyktningeleirene i Syrias naboland.

Disse medlemmer viser til at minoritetsbefolkningen har generelt dårligere levekår sammenlignet med resten av befolkningen. Bekjempelsen av sosiale forskjeller er derfor helt sentralt for å skape et inkluderende samfunn og lykkes med integreringene. Arbeid er nøkkel til sterke individer, og disse medlemmer viser til forsøksordningen Ny sjanse, rettet spesielt mot hjemmeværende innvandrerkvinner. Av deltakerne som gikk ut av programmet i 2012 gikk 52 pst. over i arbeid og utdanning. Ordningen ble permanent fra 2013, kalt «jobbsjansen» og bevilgningene til ordningen er økt betydelig under regjeringen Stoltenberg II.

Det er disse medlemmers syn at regjeringens kutt i blant annet områdesatsingene, vil kunne reversere de gode resultatene som er oppnådd med å få flere innvandrerkvinner i arbeid.

Disse medlemmer viser til flere forenklinger i plan- og bygningsloven under regjeringen Stoltenberg II. Det vises til forsøket hvor 6 fylker er med i et forsøk for å forenkle innsigelsesinstituttet slik at byggesaker kan behandles raskere.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 6 settes til 17 992 046 000 kroner, som er en økning på 3 121 622 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.6.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem viser til at mye av den viktigste velferdsproduksjonen skjer i den enkelte kommune. For Kristelig Folkeparti er subsidiaritetsprinsippet et bærende prinsipp, som fordrer mer lokal makt og styring. Dette medlem peker på at det de siste årene har blitt lagt flere oppgaver til kommunene, uten at dette er fulgt opp med tilstrekkelig med midler. Dette har skapt et gap mellom befolkningens forventning til velferdsgoder og kommunenes økonomiske handlingskraft.

Dette medlem mener at statens krav til kommunenes rapportering må forenkles. Fellesmidlene må i større grad benyttes til aktiv tjenesteyting, og byråkratiet utover det nødvendige må reduseres.

Dette medlem mener at inntektssystemet må sikre forutsigbarhet, opprettholdelse av bosettingsmønsteret og gode velferdstjenester i alle kommuner. Videre mener dette medlem at det interkommunale samarbeidet må styrkes. På flere områder kan interkommunalt samarbeid medføre både bedre tjenester, mer robuste og interessante fagmiljøer og mer effektiv ressursbruk. God demokratisk styring må sikres også der man velger interkommunalt samarbeid.

Dette medlem merker seg at mange kommuner har utfordringer med å skaffe nok kapasitet og god nok kompetanse for å sørge for et tilfredsstillende tjenestetilbud, og at ny kommunestruktur vil kunne gi flere kommuner et bedret tjenestetilbud. Dette medlem mener også at kommunereform kan være et nødvendig verktøy for å bedre ivareta noen av de lovpålagte oppgavene som ble overført til kommunen i forbindelse med samhandlingsreformen. Slike prosesser må primært stimuleres ut fra gode lokale samarbeidsløsninger med fokus på lokaldemokrati, gode tjenester til innbyggerne og velfungerende enheter. Frivillighet må legges til grunn for kommunesammenslåinger.

Dette medlem viser til at det er i distriktene det meste av våre naturressurser ligger. Verdiskapingen i lokalsamfunnet danner grunnlaget for velferden både i distriktene og i urbane strøk. Dette medlem mener folk skal ha reell valgfrihet med hensyn til bosted, det skal være likeverdige levekår i hele landet, og hovedtrekkene i bosettingsmønsteret må opprettholdes. Dette medlem vil påpeke at kultur- og fritidstilbudet stadig blir viktigere når folk velger bosted. Det skal være tilgang til et bredt spekter av kulturopplevelser også i distriktene. Satsing på barn og unge er god distriktspolitikk. Distriktspolitikken skal også utjevne forskjeller mellom ulike deler av landet.

Dette medlem mener at effektivisering, fornying og modernisering av offentlig sektor er avgjørende for å sikre velferden for enkeltmennesket og for å forvalte fellesskapets resurser på en god måte. Utgangspunktet for fornyingsarbeidet må være å sikre en god og verdig velferd for kommende generasjoner og å ta på alvor de store utfordringer befolkningsutviklingen gir oss. Høyere levealder og lavere fødselstall fører til at antall eldre øker i forhold til antall personer i yrkesaktiv alder. Effektivisering, omstilling og fornying er helt nødvendig for å sikre nok arbeidskraft innenfor viktige velferdsområder i årene framover.

De siste årene har det vært en sterk vekst i det offentlige byråkratiet. Dette medlem mener at det er viktig til å ha en kritisk innstilling til et voksende byråkrati. Dette medlem mener det må være et po-

litisk mål å jobbe for et enklere, mer oversiktlig og effektivt byråkrati.

Kommuneøkonomi

Dette medlem mener det må være samsvar mellom kommunenes pålagte oppgaver og kommunenes økonomi. Det er gjentatte ganger slått fast at det er et gap mellom forventninger og hva kommuneøkonomien gir rom for de siste årene, blant annet gjennom undersøkelser gjennomført av KS (Perduco 2010). Dette medlem peker på at kommunene er førstelinjetjeneste med tanke på tilrettelegging for næringsliv og samfunnsutvikling. Dette medlem mener også dette krever at inntektene må stå i forhold til ansvaret og pliktene dette medfører.

Dette medlem er videre bekymret over kommunenes stadig økende gjeld og store vedlikeholdsetterslep. Dette medlem ser dette som et resultat av tidligere stramme økonomiske opplegg, som har tvunget kommunene å bruke lånefinansiering i investeringene og til tider også i drift. Dette medlem viser til at det i Kommuneproposisjonen for 2014 kom frem at nettogjelden økte ytterligere i 2012 og at kommunesektoren hadde opparbeidet seg en nettogjeld på 44 pst. av sektorens inntekter. Dette medlem viser at nettogjelden, til sammenlikning, var på 10 pst. i årene 1997–2000. Dette medlem viser til at drøyt 60 pst. av den samlede langsiktige gjelden nettobelaster kommunesektorens budsjetter og regnskaper. Det utgjør vel 200 mrd. kroner. Dette medlem er bekymret over at det høye gjeldsnivået gjør kommunesektoren svært sårbar for eventuelle renteøkninger.

Budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre

Dette medlem viser til at budsjettforliket som Kristelig Folkeparti har inngått sammen Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre bedrer budsjettets sosiale profil på viktige punkt.

Dette medlem viser til kuttet i kompensasjonsgraden for lønnsutgifter i helse- og omsorgstjenester for ressurskrevende tjenester som regjeringen Stoltenberg II foretok i Prop. 1 (2013–2014). Kuttet i kompensasjonsgraden, fra 80 til 77,5 pst. utgjorde 214 mill. kroner. Dette medlem mener et slikt kutt ville ha svekket kommunenes evne til å levere gode tjenester til svært pleietrengende pasienter. Dette medlem er derfor glad for at kuttet i toppfinansieringsordningen for kommunenes ressurskrevende tjenester ble reversert i budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre slik at kompensasjonsgraden opprettholdes på 80 pst.

Dette medlem er positiv til økt integreringstilskudd og investeringstilskudd til kommunale

utleieboliger og mener dette vil stimulere til økt bosetting. Samtidig merker dette medlem seg at regjeringen, i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014), kuttet ytterligere 10 pst. i refusjon av kommunale utgifter til barnevernstiltak for enslige, mindreårige asylsøkere og flyktninger. Dette er en post som allerede var kuttet med 10 pst. i Prop. 1 S (2013–2014). Dette medlem mener et slikt kutt skapte et disinsentiv til å bosette flyktninger, da kommunene ikke vil få dekket sine utgifter ved integrering og bosetting fullt ut. Sett i lys av at det per 30. juni 2013 var 4 453 personer som venter i mottak på å bli bosatt, og at kun 80 pst. av enslige, mindreårige asylsøkere bosettes innen fristen på 3 måneder, mener dette medlem at kuttet var et steg i feil retning for å nå målet om økt bosetting.

Dette medlem er derfor glad for at det ytterligere kuttet ble reversert i budsjettforliket mellom Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringen. Dette medlem er imidlertid fremdeles urolig for at svekingen av refusjonen til kommunene for barnevernstiltak for enslige, mindreårige asylsøkere og flyktninger kan medføre at flere kommuner vegrer seg for å bosette denne gruppen.

Dette medlem peker på at innovasjon trolig er den viktigste drivkraften for utviklingen av samfunnet. Utviklingen av nye og innovative ideer er ofte nyttig for flere bedrifter enn bare den som utvikler den. Dette medlem peker videre på at utvikling av nye produkter ofte kan innebære en større risiko enn den de tilgjengelige investorene evner å ta. På den måten vil offentlig prosjektstøtte være avgjørende for å sette flere gründere i stand til å få realisert sine ideer og utvikle sine produkter. Dette medlem er derfor glad for at regjeringen har styrket virkemiddelapparatet betydelig, og at det har blitt ytterligere styrket gjennom budsjettforliket ved økningen til SIVA.

3.2.6.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 15 197 724 000 kroner under rammeområde 6, som er 327 300 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 6 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Innvandring

Dette medlem viser til at regjeringen i sin politiske plattform for 2013–2017 skriver at de vil øke antallet kvoteflyktninger «dersom asyltilstrømmingen til Norge avtar». Dette medlem mener det har vært situasjonen de siste årene, og at Norge er i stand til å ta imot flere overføringsflyktninger fra FN. Dette medlem er enig i at overføring av flyktninger til Norge er en ressurskrevende form for flyktningarbeid og at det ikke nødvendigvis er den beste løsningen for alle flyktninger. I mange tilfeller er det imidlertid ikke mulig å finne varige løsninger i flyktingens nærområde, og det vil da være behov for å overføre flyktninger til andre land, for eksempel til Norge. Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt i hjemlandet sitt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe og at Norge bør ta et større ansvar i det internasjonale flyktningsarbeidet. Dette medlem vil presisere at Norge må overholde internasjonale forpliktelser og at FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) tidligere har meldt om et stort behov for at land tar imot flere flyktninger. Ifølge UNHCR vil 3,45 millioner syrere på slutten av året være på flukt i et annet land og 6,8 millioner syrere internt fordrevet i Syria. Dette medlem mener Norge er nødt til å ta mer ansvar for disse flyktingene. Norge er, etter dette medlems mening, i stand til å ta inn flere overføringsflyktninger fra UNHCR enn det regjeringen legger opp til, og foreslår å øke kvoten av overføringsflyktninger fra UNHCR med 500. Samlet vil dette medlem bevilge 118,4 mill. kroner til å motta 500 flere kvoteflyktninger enn det som følger av regjeringens forslag. Etter OECD/DACs retningslinjer kan imidlertid visse flyktningsutgifter knyttet til opphold i Norge og tilbakevending til sine hjemland klassifiseres som offisiell utviklingshjelp (ODA). Dette medlem foreslår derfor at det netto bevilges 68,7 mill. kroner mer til kvoteflyktninger enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem viser i denne forbindelse til at tidligere statsråd Solheim ønsket en debatt om denne praksisen velkommen, jf. Dokument nr. 15:482 (2009–2010). Det gjør dette medlem også, og har som utgangspunkt at bistandsbudsjettet ideelt sett bør forbeholdes reelle bistandstiltak. Dette medlem mener således at det f.eks. er svært tvilsomt å inkludere utgifter knyttet til økt antall asylsøkere i beregningen av gradopptak av bistandsmålet. Dette medlem er kjent med at dette er i tråd med OECDs retningslinjer, men vil advare sterkt mot en utvikling der Norge fremstår som ledende i å utgiftsføre innenlands flyktningsiltak som bistand.

Dette medlem viser til de gode erfaringene med gratis deltids plass i skolefritidsordning (aktivi-

tetsskolen) ved Mortensrud skole i bydel Søndre Nordstrand i Oslo. Dette medlem ønsker å utvide ordningen til å gjelde flere skoler i de områdene som er med i forsøksordningen med gratis kjernetid i barnehage. Dette medlem vil derfor at enkeltskoler i ytterligere 5 bydeler i Oslo, samt enkelte områder i Drammen og Bergen, tilbyr gratis deltids plass i skolefritidsordningen. Dette medlem vil derfor øke bevilgningene med 25,0 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener at integreringsarbeid må ses i sammenheng med frivillighetspolitikken. Integreringspolitikken må etter dette medlems syn i større grad basere seg på privat initiativ og frivillighet. Dette medlem viser til at Norge har et godt offentlig tilbud til nyankomne flyktninger, men at også andre innvandrere trenger å lære seg norsk og få bedre kjennskap til det norske samfunnet. Dette medlem mener frivillige organisasjoner kan bidra i dette arbeidet i enda større grad enn de gjør i dag. Dette medlem viser til at flere organisasjoner har svært gode tilbud rettet mot innvandrere som skaper kontakt og bygger broer over kulturforskjeller. Dette medlem vil trekke fram Mira-senteret som jobber med å styrke innvandrere- og flyktningkvinner stilling i Norge. Mira-senteret jobber blant annet med å bekjempe tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. På denne bakgrunn foreslår Venstre å bevilge 2 mill. kroner til Mira-senteret.

Dette medlem viser til at det oppholder seg flere tusen personer i Norge uten lovlig opphold. Dette medlem viser til at rundt 5 000 personer med endelig avslag i dag bor på asylmottak. Dette medlem viser også til at det hvert år kommer flere tusen nye asylsøkere hvert år. Etter dette medlems syn bør antallet personer uten lovlig opphold som bor på mottak ned, ikke opp. Dette medlem er derfor glad for at regjeringen bevilger 99 mill. kroner til tvangsreturer. Dette medlem mener det er umenneskelig å la folk vente i usikkerhet. Venstre foreslår derfor også å bevilge 30 mill. kroner til frivillige returer, i tillegg til bevilgningene til politiets utlendingsenhet for å tvangsreturnere lengeboende med endelig avslag, omtalt under rammeområde 5. I tillegg foreslår Venstre å kutte 70 mill. kroner på bevilgningen til asylmottak, da det med Venstres politikk, som vil innebære at flere får opphold og flere blir returnert, vil bo færre på mottak.

Dette medlem mener imidlertid ikke at alle som bor på mottak med endelig avslag, bør ut. Historien viser at politiet ikke klarer å få returnert alle. Dette medlem mener lengeventende (såkalt «papiroløse») som praktisk eller rettslig ikke lar seg returnere, bør få opphold. Etter dette medlems syn er det lite fornuft i å la personer bli boende i Norge resten av livet, uten rettigheter og plikter. Dette

medlem foreslår derfor å styrke saksbehandlingskapasiteten i Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda. Dette medlem er klar over at saksbehandlingstidene i Utlendingsdirektoratet har gått noe ned de siste årene. Dette medlem mener likevel at både Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda har for lang saksbehandlingstid, og viser til at det fortsatt er et betydelig antall ubehandlede saker. I tillegg ønsker dette medlem at utlendingsmyndighetene skal behandle enkelte lengeboendes saker (personer uten lovlig opphold) på nytt. Dette medlem vil videre peke på at rask saksbehandling er viktig for å hindre at en usikker situasjon strekker ut i tid. Lang saksbehandling er særlig problematisk i saker der barn er involvert. Dette medlem er derfor glad for at den nye regjeringen foreslår å bevilge 35 mill. kroner for å redusere saksbehandlingstiden og for å bli kvitt restansene.

Regional utvikling

Dette medlem mener det er viktig med en målrettet satsing på tiltak i distriktene for å skape entusiasme og engasjement for lokal utvikling. Dette må i hovedsak skje på grunnlag av lokale initiativ og interesser. Fylkeskommunene har ansvaret for å bistå kommuner og småsamfunn med de riktige tiltakene, og sitter nærmere utfordringene enn departement og staten gjør. Det er derfor fylkene som bør koordinere og prioritere hvilke prosjekter som skal få støtte til lokal mobilisering. At staten skal bidra til å gi støtte til noen få, bidrar mer til å synliggjøre en subjektiv forskjellsbehandling enn å bygge opp under lokal mobilisering flest mulig steder.

Dette medlem foreslo opprinnelig en nominell videreføring av tilskuddene til fylkeskommuner for regional utvikling sammenlignet med den forrige regjeringens budsjett, noe som ville gitt en innsparing på 75 mill. kroner. I tilleggsproposisjonen foreslår den nye regjeringen å kutte posten med 430 mill. kroner. Dette medlem er enig i at det er fornuftig å omprioritere noen av disse midlene til opprustning og fornying av fylkesveier over innbyggertilskuddet til fylkeskommunene. Dette medlem mener imidlertid at kuttet på 430 mill. kroner er for stort og konsekvensene for mange. Dette medlem foreslår derfor å redusere kuttet med 250 mill. kroner i forhold til forslaget i tilleggsproposisjonen.

Dette medlem foreslo opprinnelig å redusere nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling med 60 mill. kroner. Dette medlem mener dette er en byråkratisk ordning for symbolsaker som det vil være vanskelig å måle noen positiv effekt av. I tilleggsproposisjonen foreslår regjeringen å kutte posten med 85 mill. kroner. Dette medlem støtter dette.

Dette medlem viser til at nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling er foreslått redusert fra 40

mill. kroner til 30 mill. kroner i tilleggsproposisjonen. Dette medlem mener dette er en byråkratisk ordning som bør avvikles. Dette medlem kutter derfor posten med 30 mill. kroner sammenlignet med tilleggsproposisjonen og 40 mill. kroner sammenlignet med den forrige regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem viser til at den forrige regjeringen foreslo å øke bevilgningene til Direktoratet for byggkvalitet med 20,1 mill. kroner fra saldert budsjett 2013. Dette medlem kan ikke se at det er behov for en økning i bevilgningene til dette direktoratet og viser til at direktoratet vil ha 32,5 mill. kroner i samlet bevilgning. Dette medlem viser til at Venstre generelt mener antall direktorater, tilsyn og deres oppgaver, reguleringer og kontrollfunksjoner må gjennomgås med sikte på å tilbakeføre politiske funksjoner til folkevalgte organer.

Dette medlem viser til at SIVA er statens virkemiddel for tilretteleggende eierskap, nyskaping og næringsutvikling. SIVA har etablert 50 inkubatormiljøer rundt om i hele landet. Eierskapet til disse deles mellom SIVA, privat næringsliv, kommuner, fylkeskommuner, universiteter og høyskoler. Nøkkelen til suksess ligger i at miljøene kan bruke hverandres sterke sider. Årlig får 150 nye gründerbedrifter hjelp til å vokse og utvikle seg. Siden oppstarten av inkubatorprogrammet i år 2000 har mer enn 1 000 bedrifter fått denne muligheten. Erfaringene viser at bedriftene som utvikles i inkubatorene, er høykompetente virksomheter som sysselsetter om lag 2 600 personer. Inkubatormiljøene er spredt over hele landet, slik at attraktive arbeidsplasser også utvikles i distriktene. Etersom konkurransekraften og tilgangen på kapital er mindre i utkantene, er det svært viktig å lykkes med dette. Det er ikke bare god næringspolitikk, det danner også grunnlag for levende distrikter.

Tall fra SSB viser at bare tre av ti bedrifter som ble etablert i 2003, var aktive fem år senere. Bedriftene fra inkubatorene kan vise til sterkere vekst, flere ansatte og bedre markedstilgang enn gjennomsnittet. Bedriftene er også mer solide. Ca. 85 pst. av inkubatorbedriftene overlever de første tre vanskelige årene. Dette viser oss at inkubasjon er en effektiv strategi for å skape nye arbeidsplasser, og en strategi dette medlem vil styrke.

Inkubasjon gir resultater i form av solide arbeidsplasser og økt verdiskaping, noe vi trenger mer av. Dette medlem er derfor forundret over at regjeringen i tilleggsproposisjonen foreslår å kutte ordningen med 5 mill. kroner. Flere evalueringer viser at inkubatorordningen og innovasjonsmiljøene er for svakt finansiert. Ved å øke satsingen på inkubasjon kan vi årlig utvikle 3–400 nye bedrifter, i stedet for

rundt 150 som i dag. Dette vil også gi resultater i form av avkastning og økte skatteinntekter. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å styrke SIVAs programidler med en økt bevilgning på 50 mill. kroner.

Bolig

Dette medlem ønsker å prioritere mer til dem som trenger det mest. Vi har over 6 000 bostedsløse i Norge, og tallet øker mest i gruppen mellom 18 og 24 år. I tillegg sliter mange med å skaffe seg og beholde en bolig. Barnevernsbarn på vei ut av institusjon har problemer med å skaffe seg bolig, og det samme har rusavhengige. Særlig for de som har hatt problemer i en tidlig fase av livet vil det være avgjørende å ha en egen bolig under mest mulig stabile forhold. Det er et stort behov for flere boliger til vanskeligstilte både i byer og distrikter i dag, og mange står i kø for å få bolig. Kommunene har få utleieboliger og det bygges i svært liten grad sosiale boliger. Dette medlem vil derfor gjøre det mulig for kommunene å bruke av Startlån-midlene for å gi hjelp til depositum. Mange er i stand til å betale månedlig leie, men ikke i stand til å reise et depositum på 20–30 000 kroner for en leiebolig.

Dette medlem mener staten må stimulere kommunene til å bygge flere og rimelige utleieboliger. Dette medlem vil derfor innføre en ordning for «hjemkjøp», som gjør det mulig å starte med et leieforhold til en kommunal bolig og deretter gå over til å betale avdrag som gjør at boligen blir mer og mer selveid. Det er også viktig å bidra til at det etableres Ungbo i flere kommuner enn Oslo og se på fordelsordninger for boligsameier for ungdom, da ungdomskullene øker betraktelig de neste 10 årene. Dette medlem mener det norske leiemarkedet er preget av dårlig organisering på utleiesiden og mange uerfarne leietakere. Myndighetene må derfor bidra til å profesjonalisere utleiesektoren og bidra til mer langsiktighet. Leiesektoren er kommet for å bli, også i Norge. Studentsamskipnaden i Tromsø har organisert både utleiery og leietakere ved hjelp av Internett, og dette medlem mener det er et enkelt og billig virkemiddel å bidra til at flere byer i landet gjør det samme. Dette medlem ser også for seg flere ideelle boligstiftelser inn i leiesektoren og utfordrer regjeringen på en politikk for å bidra til å etablere disse. På denne bakgrunn foreslår dette medlem 25 mill. kroner til etablering av utleieboliger og innføring av en ordning med «hjemkjøp».

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 6, Innvandring, regional utvikling og bolig:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	0,0	250,0
Boligtilskudd, etablering av utleieboliger og innføring av ordningen med «Hjemkjøp»	25,0	25,0
Utvidet forsøk med gratis deltids plass i SFO	25,0	25,0
Opprettholde antall kvoteflyktninger	0,0	3,9
	0,0	3,6
	0,0	2,5
	0,0	3,9
	0,0	94,3
	0,0	0,5
	0,0	6,4
Raskere saksbehandling av oppholds- og asylsøknader.	50,0	0,0
Frivillig returordninger for asylsøkere/flyktninger med avslag m.m.	30,0	30,0
Tilskudd til Mira-senteret	2,0	2,0
Økte programmidler, SIVA	50,0	50,0
Mindrekostnader, asylmottak som følge av økte bevilgninger til økt saksbehandling i UDI og raskere retur	-70,0	-70,0
Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	-70,0	0,0
Nasjonale tiltak for regional utvikling	-60,0	0,0
Nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling	-40,0	-30,0
Direktoratet for byggkvalitet	-20,1	-20,1
500 flere kvoteflyktninger. Reversering av regjeringens kuttforslag	0,0	-2,4
	0,0	-3,6
	0,0	-42,9
	0,0	-0,8
Sum ramme 6: Innvandring, regional utvikling og bolig	-78,1	327,3

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at bevilgningene til SIVAs inkubatorvirksomhet økes med 10 mill. kroner som følge av avtalen og at den foreslåtte reduksjon i refusjon knyttet til barnevernstiltak for mindreårige asylsøkere reverseres.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.6.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 6

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.7 **Rammeområde 7 (Arbeid og sosial), under arbeids- og sosialkomiteen**

3.2.7.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)		
600	Arbeids- og sosialdepartementet	180 370
601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	236 890
604	Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen	701 440

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
605	Arbeids- og velferdsetaten	11 336 260
606	Trygderetten.....	66 100
611	Pensjoner av statskassen	18 500
612	Tilskudd til Statens pensjonskasse.....	8 759 000
613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	1 027 000
614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	77 000
615	Yrkesskadeforsikring	83 000
616	Gruppelivsforsikring.....	174 000
621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering.....	324 510
634	Arbeidsmarkedstiltak	7 579 740
635	Ventelønn.....	85 000
640	Arbeidstilsynet.....	525 700
642	Petroleumstilsynet.....	240 700
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt.....	111 600
646	Pionerdykkere i Nordsjøen	3 200
648	Arbeidsretten, Riksmekleren m.m.	22 690
649	Treparts bransjeprogrammer.....	10 900
660	Krigspensjon	423 000
664	Pensjonstrygden for sjømenn.....	80 000
666	Avtalefestet pensjon (AFP).....	1 660 000
667	Supplerende stønad til personer over 67 år.....	420 000
847	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne	221 379
2470	Statens pensjonskasse	30 476
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn.....	100 000
2541	Dagpenger.....	10 853 500
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	707 000
2620	Stønad til enslig mor eller far	3 612 300
2650	Sykepenger	38 245 720
2651	Arbeidsavklaringspenger	34 600 000
2655	Uførhet.....	63 510 000
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.	8 996 800
2670	Alderdom	175 978 000
2680	Etterlatte.....	2 264 500
2686	Gravferdsstønad	197 000
Sum utgifter rammeområde 7		373 463 275
Inntekter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)		
3605	Arbeids- og velferdsetaten	99 710
3614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	49 000
3615	Yrkesskadeforsikring	154 000
3616	Gruppelivsforsikring.....	97 000
3634	Arbeidsmarkedstiltak	200
3635	Ventelønn mv.....	34 850
3640	Arbeidstilsynet.....	40 001

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
3642	Petroleumstilsynet.....	49 370
5470	Statens pensjonskasse	18 070
5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse.....	2 266 000
5701	Diverse inntekter.....	1 762 290
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs	180 000
5705	Refusjon av dagpenger	66 000
Sum inntekter rammeområde 7		4 816 491
Sum netto rammeområde 7.....		368 646 784

3.2.7.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.7.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at små forskjeller mellom innbyggere er en styrke. Den største forskjellen er mellom mennesker som er i jobb og de som faller utenfor arbeidsmarkedet. Disse medlemmer viser til at et velfungerende arbeidsmarked er avgjørende for at hver enkelt skal kunne realisere sine drømmer og ambisjoner, og at det skal lønne seg å jobbe. Disse medlemmer støtter regjeringens uttalte mål om et trygt og fleksibelt arbeidsmarked som sikrer lav arbeidsledighet og høy sysselsetting. Disse medlemmer mener at det er en stor utfordring at så mange står utenfor arbeidslivet og mottar helserelaterte trygdeytelser. Disse medlemmer viser til at regjeringens skatte- og avgiftslettelser gjør det mer lønnsomt for arbeidstagere å jobbe.

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil styrke arbeidet for å bedre livssituasjonen for personer med nedsatt funksjonsevne, og viser til at en mulighet til å delta i sportsaktiviteter er viktig både sosialt og helsemessig. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at regjeringen foreslår å utvide ordningen for aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år. Disse medlemmer vil også vise til at regjeringen går inn for styrking av tilskudd til hjelpemidler for personer med funksjonsnedsettelse, samt styrke prøveordningen med servicehunder.

Disse medlemmer viser til at regjeringen justerer tiltaksnivået etter den siste utviklingen i arbeidsmarkedet, og støtter denne justeringen. Disse medlemmer viser til at noen grupper har utfordringer med å komme seg i arbeid, eller med å holde seg i arbeid over tid. Disse medlemmer støtter derfor regjeringens forslag til endret tiltakssammenheng i favør av de svakeste gruppene med 1 000 plasser. Arbeidsmarkedstiltakene skal bidra til å redusere omfanget av langvarig ledighet og til at perso-

ner som i dag står utenfor arbeidslivet, kan komme i arbeid.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.7.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har arbeid til alle som et viktig politisk mål. Arbeid trykker velferden, og arbeidslinja er en bærebjelke i disse medlemmers politikk. Lav arbeidsledighet og høy sysselsetting bidrar til å sikre universelle velferdsordninger, utjevne økonomiske forskjeller og forebygge fattigdom. Disse medlemmer viser til at regjeringen overtok regjeringmakten på et tidspunkt da det var høy sysselsetting og lav arbeidsledighet i Norge.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i tilleggsproposisjonen varsler at arbeidsledigheten kan øke i 2014. Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen i en slik situasjon foreslår å kutte antall ordinære tiltaksplasser med 4 000 fra 2013 til 2014, at den strammer kraftig inn på permitteringsregelverket og at ordningen med statsgaranti for lønnskrav ved konkurs svekkes. Disse medlemmer mener dette er feil politikk i en tid med økende usikkerhet på arbeidsmarkedet. Disse medlemmer vil i denne sammenheng også vise til at regjeringen i tilleggsproposisjonen varsler at den ønsker å utvide adgangen til midlertidige ansettelse. Disse medlemmer vil jobbe aktivt mot et slikt forslag. Disse medlemmer viser for øvrig til Meld. St. 46 (2012–2013) Flere i arbeid fra regjeringen Stoltenberg II, som regjeringen dessverre har trukket tilbake.

Disse medlemmer mener at et arbeidsliv for alle forutsetter et godt arbeidsmiljø og et seriøst arbeidsliv, hvor det verken er sosial dumping, utnyttning

av arbeidskraft eller brudd på de lover og regelverk som gjelder i Norge. Disse medlemmer mener det er svært viktig at regjeringen viderefører regjeringen Stoltenberg IIs arbeid for å bekjempe sosial dumping og at dette også nødvendiggjør bedre koordinering og samordning av statens tilsyns- og kontroll-etater.

Disse medlemmer mener at et godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet og offentlige myndigheter legger grunnlaget for et velfungerende og organisert arbeidsliv. Disse medlemmer er i denne sammenhengen kritiske til at regjeringen ikke foreslår å øke fagforeningsfradraget slik den rød-grønne regjeringen foreslo fordi økt fagforeningsfradrag medvirker til en høyere organisasjonsgrad som igjen bidrar til et velfungerende trepartssamarbeid.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 7 settes til 368 744 584 000 kroner, som er en økning på 97 800 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.7.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem mener det er viktig med gode velferdsordninger for dem som av helsemessige årsaker ikke kan være i arbeid, men understreker at gode velferdsordninger er avhengig av at flest mulig deltar i arbeidslivet. Dette medlem mener at mer må gjøres for å hindre at mennesker blir varig utstøtt fra arbeidslivet til passive ytelser. I den sammenheng er tidlig innsats og tett oppfølging essensielt for å lykkes.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre innebærer en videreføring av dagens permitteringsregler for fiskeindustrien. Dette er avgjørende for en næring som preges av store svingninger i behovet for arbeidskraft. Dette er av stor betydning for lokalsamfunn og verdiskaping kysten rundt.

3.2.7.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 367 513 484 000 kroner under rammeområde 7 som er 1 133 300 000 kroner mindre enn det

som følger av regjeringens forslag jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 7 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem viser til at Venstres liberale ideologi tar utgangspunkt i det enkelte mennesket. Alle skal ha frihet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet – men like selvsagt er det at de som virkelig trenger samfunnets hjelp til å leve et verdig liv, skal få det. Frie samfunn har gode fellesskapsinstitusjoner og et sosialt sikkerhetsnett for alle. Dette medlem ønsker derfor en stat som bekjemper sosial urettferdighet.

Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Dette medlems førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier. Dette medlem viser til at Venstre i forbindelse med Stortingets behandling av fordelingsmeldingen (Meld. St. 30 (2010–2011)), 29. mars 2012 fremmet 25 konkrete forslag for å bekjempe fattigdom – spesielt rettet mot barn og barnefamilier.

Flere i arbeid og færre på stønad er helt grunnleggende for at vi skal kunne klare å opprettholde våre velferdsordninger i framtiden. De ulike velferdsytelsene i kombinasjon med skattesystemet må utformes slik at det lønner seg for den enkelte å være i inntektsgivende arbeid framfor å motta offentlige stønader. Dette er helt avgjørende for om vi skal lykkes med å bevare et sterkt og bærekraftig velferdssystem også i framtiden. Venstres alternative statsbudsjett for 2014 er derfor målrettet mot en slik kursendring: Arbeidslinjen styrkes både gjennom skattesystemet og gjennom statsbudsjettets utgifts- og inntektsside. Flere skal få mulighet til å arbeide etter evne og færre skal bli passive stønadsmottakere.

Hovedmålene for Nav-reformen er også flere i arbeid og færre på stønad, enklere og bedre hjelp tilpasset brukernes behov, samt en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. Foreløpig har ikke dette skjedd. Dette medlem støtter intensjonene med Nav-reformen, men mener det er behov for sterkere styring med kostnader, mer fokus på brukernes behov og mindre på systemet. Dette medlem mener at det bare er et skikkelig samarbeid på tvers av

etatsgrensene som kan sikre den enkelte rettigheter i møte med det offentlige.

Arbeid

Arbeid er viktig for å unngå fattigdom. Arbeid og tilknytning til arbeidslivet har dessuten både helsemessige og sosiale gevinster.

I framtiden vil Norge ha et stort arbeidskraftbehov. Andelen eldre vil stige kraftig i forhold til yrkesaktive. Nesten 25 pst. av innbyggerne i Norge i 2050 vil være 65 år eller eldre. Dette medlem mener vi må møte denne utfordringen med en målrettet politikk for å få flere hender i arbeid.

Det er viktig å legge til rette for yrkesaktivitet for de med redusert arbeidsevne. Mange som ikke kan arbeide i full stilling, kan likevel gjøre en betydelig innsats for eksempel i deltidsstillinger, tidsbegrensede oppdrag, gjennom tilpassede arbeidsoppgaver osv. Godt under halvparten, 41 pst. av funksjonshemmede i aldersgruppen 16–66 år, deltar i arbeidslivet. Til sammenligning er andelen sysselsatte i hele befolkningen på nær 75 pst. Samtidig viser undersøkelser fra bl.a. SSB at blant de 307 000 ikke-sysselsatte funksjonshemmede var det om lag 27 pst. som oppgav at de ønsket arbeid. Dette medlem mener det er viktig å ta dette ønsket på alvor og at det også vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt om vi lykkes.

Dette medlem vil ha mer bruk av ordningen med tidsbestemt lønnstilskudd, både for å sikre dem som er i ferd med å falle ut av arbeidsmarkedet på grunn av sykdom eller andre årsaker, og for å gi mer fleksible muligheter til de som er ute av arbeidsmarkedet. Dette medlem foreslår derfor å styrke ordningen med 50 mill. kroner.

Mange andre tiltak er også viktig for å gi flest mulig en reell mulighet til å bidra etter evne. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 20 mill. kroner til tiltak for vanskeligstilte grupper på arbeidsmarkedet, først og fremst gjennom å øremerke flere stillinger i Nav som er dedikerte til å yte veiledning og hjelp for mennesker som sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet, men som gjerne vil. Det er dessuten viktig at det settes tydelige krav til Nav med resultatmål slik at det skjer en kompetanseoppbygging rundt personer med nedsatt arbeidsevne og deres bistandsbehov.

Dette medlem viser til at Venstre foreslår en rekke tiltak i Venstres alternative statsbudsjett for 2014 som vil medføre flere arbeidsplasser og dermed at flere vil gå fra dagpenger til lønnet arbeid. Basert på Venstres samlede opplegg har dette medlem anslått, svært moderat, at det vil være 3 000 færre som har behov for dagpenger i 2014 og dermed også færre arbeidsmarkedstiltak. Antallet ordinære arbeidsmarkedstiltak vil likevel være svært høyt. Dette medlem mener imidlertid at det er et særlig behov for å øke innsatsen overfor personer med nedsatt

arbeidsevne, og da særlig de som har behov for mer langvarige og sammensatte tiltak. Dette medlem mener at det nå må gjøres en ekstra innsats for å forhindre at ikke disse støtes varig ut av arbeidslivet, og mener at viktige samarbeidspartnere som attføringsbedriftene og vekstbedriftene med fordel kan benyttes enda mer i dette arbeidet. Dette medlem vil derfor omprioritere 2 000 tiltaksplasser fra «ordinære plasser» til «varig tilrettelagte» tiltaksplasser. En slik omprioritering vil medføre en merkostnad på ca. 85 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at situasjonen for mange eksportrettede bedrifter fortsatt er kritisk og at mange har problemer å finne alternativt arbeid for arbeidstakerne. Dette medlem vil heller gjøre permitteringsreglene bedre og mer fleksible slik at mange bedrifter unngår oppsigelser. Mange bedrifter vil oppleve en midlertidig nedgang. For dem kan et fleksibelt permitteringsregelverk bidra til å sikre virksomheten og gjøre det mulig å holde på ansatte. Ulike bedrifter har også inngått bedriftsinterne avtaler som innebærer lønnsreduksjon og en rullerende permittering slik at byrdene deles. Dette medlem mener det er viktig å skape trygghet for dem som kan være i ferd med å miste jobben.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre minstekrav til arbeidstidsreduksjon i dagpengeforskriftens § 6-6 for å beholde dagpengerettighetene fra 50 pst. til 20 pst.»

«Stortinget ber regjeringen tilpasse regelverket for rullerende permittering slik at bedriften der det er enighet mellom ansatte og arbeidsgiver, kun betaler arbeidsgiverperiode for det antall stillinger som faktisk er permittert.»

Dette medlem foreslår samtidig å utvide antall ventedager fra 3 til 5 dager slik regelverket var under regjeringen Bondevik II.

Dette medlem viser til at selvstendig næringsdrivende fra og med 1. juli 2008 har rett til svangrskapsenger og foreldrepenger fra folketrygden med 100 pst. dekning (inntil 6 G), riktignok overfinansiert ved økt trygdeavgift for den samme gruppen.

Dette medlem ønsker en fremtidsrettet næringspolitikk som virker. Dette medlem vil derfor sikre at selvstendig næringsdrivende gis like rettigheter til sosiale ordninger som andre arbeidstakere. En likestilling av disse rettighetene vil også legge bedre til rette for at flere kvinner vil våge å starte egen arbeidsplass for seg selv og andre. Dekningsgraden for selvstendig næringsdrivendes trygderettigheter er i dag 65 pst. ved omsorg for egne små barn, når det gjelder rett til sykepenger og pleie- og

omsorgspenger og ved sykdom under svangerskap. Dette medlem viser i den anledning til forslag om endringer i folketrygdloven m.m. framsatt i Innst. 4 L (2013–2014) som sikrer at også disse rettighetene likestilles med vanlige arbeidstakeres tilsvarende.

Dette medlem foreslår videre at selvstendig næringsdrivende, uavhengig av om tilleggsforsikring er tegnet, fra 1. januar 2014 gis rett til:

- a) 100 pst. dekning av sykepenger under svangerskap (inntil 6 G)
- b) 100 pst. dekning av omsorgspenger fra 1. dag (inntil 6 G)
- c) 100 pst. dekning av pleiepenger og opplæringspenger (inntil 6 G)

Dette medlem vil videre likestille selvstendig næringsdrivende med vanlige arbeidstakere når det gjelder rett til sykepenger. Som et ledd i en forpliktende opptrappingsplan mot full likestilling, foreslår dette medlem at det gis rett til 80 pst. dekning av sykepenger fra 17. dag. I dag er dekningsgraden 65 pst. Dette medlem viser også her til forslag framsatt i Innst. 4 L (2013–2014).

En slik endring vil være viktig for de selvstendig næringsdrivende og har en samlet kostnad på 216,8 mill. kroner med innføring fra 1. januar 2014.

Fattigdom

Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Dette medlems førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier. For vi starter ikke med blanke ark og like muligheter når vi kommer til verden, og ingen velger sin barndom.

Dette medlem har store forventninger til den nye regjeringen når det gjelder en helt annen innsats for å bekjempe fattigdom – spesielt blant barnefamilier – enn hva tilfellet var hos den andre. Dette medlem er imidlertid bekymret over at forslaget om å avvikle skatteklasser 2 vil føre til flere fattige barnefamilier på kort sikt, dersom ikke målrettede

tiltak settes inn for å hjelpe de samme familiene. Dette medlem støtter intensjonene i argumentasjonen mot skatteklasser 2, men mener at skatteklassen kunne vært avvirket gradvis i tråd med Venstres alternative budsjett og at det samtidig burde vært en målrettet satsing på for eksempel gratis kjernetid i barnehager for lavinntektsfamilier, slik dette medlem foreslår under rammeområde 18 i denne innstilling. På den måten ville man hatt doble intensiver for å få flere – spesielt innvandrerkvinner – ut i arbeidslivet.

Det er i dag store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder satsene for sosialhjelp og hvorvidt kontantstøtte og barnetrygd regnes inn i inntektsgrunnlaget. Paradokset er at forskning viser at lave sosialhjelpssatser gir flere langtidsbrukere, mens høye sosialhjelpssatser får folk videre i livet.

Dette medlem foreslår derfor en økt bevilgning på 400 mill. kroner bevilget over rammeområde 18, for å innføre en opptrapping til en nasjonal minimumsnorm for sosialhjelp med virkning fra 1. januar 2014. I første omgang foreslår dette medlem å øke de veiledende satsene i sosialhjelpen med 10 pst. eller tilsvarende en økning på ca. 600 kroner per måned for en enslig sosialhjelpsmottaker.

Dette medlem mener at innføringen av makspris for oppholdsbetaling i barnehager har vært uheldig av flere grunner, men særlig fordi dette grepet faktisk har ført til at flere lavinntektsfamilier har fått økte utgifter til barnehageplass. Mens kommunene har redusert de høyeste barnehagesatsene ganske kraftig, har flere av dem satt opp satsene for familier med de laveste inntektene. Færre kommuner enn tidligere graderer nå betalingen ut ifra foreldrenes inntekt. Det samme gjelder for oppholdsbetaling når det gjelder SFO. Svært få kommuner har inntektsdifferensiert betaling når det gjelder SFO. Det koster det samme uansett om man er rik eller fattig.

Dette medlem mener at inntektsgradert foreldrebetaling gir god fordelingsvirkning, og dermed er et viktig grep for å bekjempe fattigdom. Dette medlem foreslår derfor å innføre inntektsgradert foreldrebetaling i barnehage og SFO. Som det framgår av tabellene under vil det innebære en noe økt foreldrebetaling for familiene med høyeste husstandsinntekt (over 750 000 kroner), og en betydelig letelse for de med lav (under 300 000 kroner).

Tabell 1: Differensiert oppholdsbetaling barnehager per måned

	Inntekt til og med kr. 170 490 (2 G)	Inntekt mellom kr. 170 490 og kr. 300 000	Inntekt mellom kr. 300 001 og kr. 750 000	Inntekt over kr. 750 001
1. barn	500,- (724,-)	1 500,- (2 213,-)	2 330,- (2 330,-)	2 750,- (2 330,-)
2. barn (30 pst.)	500,- (724,-)	1 050,- (1 559,-)	1 631,- (1 631,-)	1 890,- (1 631,-)
3. barn (50 pst.)	500,- (724,-)	750,- (1 107,-)	1 165,- (1 165,-)	1 350,- (1 165,-)

Til sammenligning er dagens satser for Oslo kommune (som er en av bare 94 kommuner som har differensiert oppholdsbetaling) satt inn med kursiv og i parentes.

Til grunn for regnestykket (76,5 mill. i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Tabell 2: Differensiert oppholdsbetaling SFO per måned

	Inntekt til og med kr 170 490 (2 G)	Inntekt mellom kr. 170 490 og kr. 300 000	Inntekt mellom kr. 300 001 og kr. 750 000	Inntekt over kr. 750 001
Heltid	550,- (2 383,-) [557,-]	1 000,- (2 383,-) [1 024,-]	2 383,- (2 383,-) [2 611,-]	2 700,- (2 383,-) [2 611,-]
Halvtid	350,- (1 430,-) [359,-]	650,- (1 430,-) [658,-]	1 430,- (1 430,-) [1 765,-]	1 625,- (1 430,-) [1 765,-]

Til sammenligning er dagens gjennomsnittlige oppholdsbetaling satt inn med kursiv og i parentes. Det er verdt å merke seg at enkelte kommuner tilbyr gratis SFO, mens prisen i den dyreste kommunen var på ca. 3 300 kroner for heldags plass per måned. Det er også verdt å merke seg at gjennomsnittsprisen for heldagsplass i SFO har steget med om lag 300 kroner eller tilsvarende 15 pst. det siste året. Det er svært få kommuner som opererer med inntektsdifferensiering når det gjelder SFO.

En av disse er Oslo kommune. Prisene (2013) i Oslo er satt inn i kursiv og i klamme.

Til grunn for regnestykket (47,2 mill. kroner i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Alle beregninger når det gjelder differensiert oppholdsbetaling er gjort med utgangspunkt i SSBs rapport 34/2011: Barnefamiliers tilsynsordning og SSBs rapport 26/2012: Simulering av effekter av endringer i foreldrebetaling i barnehager og skolefritidsordning.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 123,7 mill. kroner til inntektsgradert foreldrebetaling i barnehager og SFO, også dette over rammeområde 18.

Dette medlem foreslår videre en provenynøytral omlegging av barnetrygden. Basert på svar på Venstres spørsmål nr. 127 vedrørende statsbudsjettet 2014 knyttet til dette, kan en slik omlegging se ut om lag som i tabellen under.

Tabell 3: Provenynøytral omlegging av barnetrygd per måned

Inntekt	Gjennomsnittlig barnetrygd per barn (kr) Dagens ordning	Gjennomsnittlig barnetrygd per barn (kr) Ny ordning
Inntekt inntil kr. 300.000	1 080,-	1 620,-
Inntekt inntil kr. 450.000	1 060,-	1 060,-
Inntekt over kr. 450.000	1 075,-	540,-
Alle:	1 073,-	1 073,-

Dette medlem viser til nærmere omtale av forslaget under rammeområde 2 i denne innstilling.

Dette medlem viser til at en vesentlig del av de som ikke har bosted, blir definert som uten boevne. De som i dag faller utenfor har ofte komplekse og sammensatte problemer, og Venstre har tillit til at noe av denne problematikken kan møtes av tredje sektor. Denne gruppen er de aller fattigste i Norge. Tilrettelegte boliger vil derfor være vesentlig for å bekjempe fattigdom. Dette medlem vil derfor spesielt styrke overføringene til frivillige organisasjoner som har mulighet til å drive lavterskeltilbud, og som vet hvilken hjelp man må gi. Venstre ønsker å bidra til å få bostedsløse vekk fra gaten og gi denne gruppen et verdig tilbud. Dette er en gruppe mennesker som i liten grad forholder seg til det offentlige hjelpeapparatet, og det er derfor viktig at hjelp kommer på en så ubyråkratisk måte som mulig. Skjeve boliger er et dansk konsept som har blitt et svært vellykket lavterskel botiltak.

Dette medlem peker på at mange rusavhengige har svært dårlige boforhold. Uten fast adresse er det svært vanskelig å komme seg ut av misbruk og avhengighet, skaffe seg arbeid og komme seg videre i livet. Det brukes svært mye penger på eksempelvis

akuttavrusning i Norge, men etter opphold på avrusning så sendes mange tilbake til svært dårlig bomiljøer, hospitser eller i verste fall ut på gata.

Dette medlem tror at skjeve boliger kan bidra til å avhjelpe noe av denne situasjonen og være et trinn på vei til egen bolig. Det er egne boenheter, men som ligger noenlunde samlet. De har tilsyn av en vaktmester og sosialarbeider, men ingen pleie. Dette medlem viser til at dette bare er tenkt for de som ikke klarer andre botiltak, og som faller gjennom i alle andre ordninger.

Dette medlem mener at tilbudet kan driftes av både frivillige og offentlige aktører. De som flytter inn i slike boliger, greier ofte å bevege seg inn i neste trappetrinn og ut i en normal tilværelse. Dette har hatt stor suksess i Danmark. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen med 25 mill. kroner til frivillige organisasjoner for å styrke tiltakene for bostedsløse og de med dårlig boevne, nærmere omtalt under rammeområde 6 i denne innstilling.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2014 en samlet bokført satsing på fattigdomsbekjempelse på om lag 1,7 mrd. kroner som følger (alle tall i bokført mill. kroner):

Tiltak for å bekjempe fattigdom (spesielt i barnefamilier) (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Flere spesialpedagoger, helsesøstre og skolehelsepersonell	125,0	125,0
Øke de statlige veiledende satsene i sosialhjelpen med 10 pst.	400,0	400,0
Gratis kjernetid i barnehager for alle 4-5-åringene i «fattige» familier	165,0	165,0
Differensiert foreldrebetaling (maks-pris) i barnehager	76,5	76,5
Differensiert foreldrebetaling i SFO	47,2	47,2
Utvidet forsøk med gratis deltids plass i SFO	25,0	25,0
Provenynøytral omlegging av barnetrygden	0,0	0,0
Kommunalt barnevern	150,0	150,0
Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	10,0	10,0
Samarbeidstiltak skole/barnevern	20,0	10,0
Pilotprosjekt barn og ungdom med skrivevansker	20,0	20,0
Diverse rusrelaterte tiltak innenfor helseforetakene	125,0	125,0

Tiltak for å bekjempe fattigdom (spesielt i barnefamilier) (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Tilskudd til frivillige organisasjoner som driver oppfølging, omsorg og rehabilitering av personer med rusproblemer	20,0	20,0
Psykisk helsearbeid i kommunene	100,0	100,0
Tilskudd til lavterskeltilbud til mennesker med omfattende psykiske helseproblemer (Fontenehus m.m.)	20,0	20,0
Omfordeling av tiltaksplasser fra «ordinære» til «nedsatt arbeidsevne» .	264,0	132,0
Tiltak for vanskeligstilte grupper på arbeidsmarkedet	20,0	20,0
Styrking av program for basiskompetanse i arbeidslivet	15,0	0,0
Styrke ordningen med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne	50,0	50,0
100 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen	10,0	10,0
Økt tilskudd til sosialt entreprenørskap	10,0	10,0
Redusere uføregraden til 20 pst. for å kunne kombinere arbeid med trygd	0,0	0,0
Boligtilskudd, etablering av utleieboliger og innføring av ordningen med «Hjemkjøp»	25,0	25,0
Sum fattigdomsbekjempelse	1 697,7	1 540,7

Trygdeytelser mv.

Dette medlem er glad for at Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti har samlet seg om en felles pensjonsreform som skal være bærekraftig og stå seg over tid. Et av hovedelementene i det nye pensjonssystemet er at det skal være lønnsomt å stå lenger i arbeid. Det er også avgjørende at vi lykkes med å heve den reelle pensjonsalder i årene som kommer, dersom vi skal løse den store arbeidskraftsituasjonen vi står overfor.

Dette medlem har imidlertid kommet til den erkjennelse at det å videreføre AFP-ordningen ikke er i tråd med disse prinsippene. Skal vi styrke og videreutvikle de mange og gode velferdstilbudene vi i dag har, er vi nødt til å prioritere og til å foreta politiske valg. På denne bakgrunn mener dette medlem at de statlige tilskuddene til AFP-ordningen må avvikles. Staten bruker i dag vel 4,6 mrd. kroner på AFP-ordningen som i realiteten er et tilskudd og påskudd for å gjøre det motsatte av det som pensjonsreformen legger opp til. Kommunesektoren har også betydelige utgifter knyttet til AFP-ordningen. Disse kostnadene vil bare eskalere over tid og binde opp betydelige midler som burde og kunne vært gitt til andre og mer trengende grupper.

Dette medlem vil derfor gradvis avvikle de statlige tilskuddene til AFP-ordningen i en periode over 8 år og suksessivt redusere de statlige tilskuddene til ordningen. Dette medlem legger til grunn en innsparing på 580,5 mill. kroner som følge av dette.

Dette medlem foreslår videre en rekke endringer i skatte- og avgiftsopplegget for AFP-pensjonister og arbeidstakere i aldersgruppen 62–67 år som antas å føre til at det anslagsvis vil bli 2 000 færre AFP-pensjonister i 2014.

Dette medlem viser til at støtteordningen «Tilskudd til biler» under grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv. gir rett til ny bil etter 11 år. Samtidig vet vi at bilparken stadig blir bedre, relativt sett billigere og at gjennomsnittlig levetid for biler på norske veier i dag er 19 år. På denne bakgrunn foreslår dette medlem at retningslinjene endres slik at stønadmottakere får rett til stønad til ny bil etter 11 år for gruppe 1-biler. En slik endring vil gi en innsparing på om lag 55 mill. kroner det første året etter at endringen trer i kraft, men deretter ha en ubetydelig provenyeffekt. Dette medlem støtter videre forslaget fra regjeringen som i tilleggsproposisjonen foreslår å redusere satsene med 20 pst. for enkelte av stønadmottakerne til ordningen.

Dette medlem mener videre at Stortinget må tørre å ta en samlet diskusjon om ytelsesnivået på de ulike trygdeytelsene. Dette medlem mener at det bør utredes en «solidaritetsreform» som medfører at ytelsene til sykelønn reduseres til f.eks. 90 pst., mens ytelsene til varig uførhet og eventuelle andre ytelser til personer som varig er ute av arbeidslivet økes tilsvarende.

Dette medlem mener også at flere andre tiltak bør vurderes for å nå målene om IA-avtalen om 20 pst. reduksjon i sykefraværet i forhold til 2001-nivået. Et slikt tiltak er å endre arbeidsgivers medfinan-

siering utover de første 16 dagene, uten at den samlede økonomiske belastningen for arbeidsgiverne øker.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2014 legge fram forslag til endring i arbeidsgivers medfinansiering av sykelønnsordningen. En forutsetning for endringene skal være at de samlede økonomiske belastningene for arbeidsgiverne ikke øker.»

Dette medlem viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om tiltak som fremmer reell kjønnslikestilling i Norge (Dokument 8:69 S (2012–2013)). Dette medlem mener tiden nå er overmoden for å omskape kunnskap til konkrete tiltak som fremmer reell likestilling. Dette medlem viser til at Norge er blant de OECD-landene som har det mest kjønnsdelte arbeidsmarkedet. Dette medlem mener dette er uheldig og vil understreke at arbeidslivet er en viktig arena for å gjennomføre reell likestilling. Dette medlem vil vise til at det fortsatt er vanskeligere for unge kvinner å få jobb enn unge menn og viser til at det er under ett år siden Likestillingsombudet meldte at unge kvinner som planlegger å få barn, stiller svakere i jobbkøen. Dette medlem har registrert at enkelte anbefaler kvinner å få barn før de går inn i arbeidslivet, men dette medlem mener en slik tankegang er håpløst gammeldags og vil i stedet iverksette tiltak slik at ikke arbeidsgivere blir belastet unødig når en ung kvinne blir gravid. Dette medlem vil derfor frita arbeidsgiver for ansvar for sykepengene (arbeidsgiverperioden) for kvinner ved svangerskap og foreslår å bevilge 130 mill. kroner til et slikt målrettet tiltak.

Dette medlem viser til at Stortinget nå har vedtatt ny lov om uførepensjon og alderspensjon til personer, som gjelder fra og med 2015. Etter dette medlems syn må en av hovedendringene i en om-

legging av uførepensjonen også være at det skal være mulig å yte etter evne selv om man er helt eller delvis ufør. I dag er det krav om minst 50 pst. nedsatt inntektsevne for å komme inn under uføreordningen. Dette medlem mener at det er en altfor høy grense, og foreslår derfor å senke denne til 20 pst. som en forskuttering av det dette medlem håper er en av endringene regjeringen vil foreslå. Dette medlem viser til at det i forbindelse med innføring av tidsbegrenset uførestønad i 2004 ble iverksatt forsøk med mulighet til å innvilge tidsbegrenset stønad med uføegrad ned til 30 pst. i 3 fylker og 40 pst. i tre andre fylker. Målet med disse forsøkene var i tråd med det dette medlem mener er helt avgjørende – nemlig å legge til rette for at stønadmottakere skal kunne få utnytte arbeidsevnen fullt ut og samtidig motvirke at det skjer tilpasninger der personer som egentlig kan arbeide noe mer, reduserer arbeidsinnsatsen for å fylle vilkårene for uføreytelser.

Dette medlem viser til at boliglansordningen under Statens pensjonskasse (SPK) har blitt svært populær og at søknadsmassen øker. Regjeringen Stoltenberg foreslo derfor å øke bevilgningene til driftsutgifter for å administrere ordningen med ytterligere 23 mill. kroner. Dette medlem mener at søkerne til det som i realiteten er et subsidiert boliglån for en privilegert gruppe heller får finne seg i å vente en uke eller to lenger på svar på søknaden og foreslår å holde bevilgningene nominelt uendret. Dette medlem mener også at en eventuell økning av antall saksbehandlere kan finansieres gjennom økte gebyrsatser og foreslår i tillegg å øke gebyrene knyttet til boliglån i SPK med ca. 10 pst.

Dette medlem foreslår også å øke gebyrene knyttet til Petroleumstilsynets tilsyn med helse, miljø og sikkerhet i petroleumssektoren. Dette må sees i en større sammenheng hvor dette medlem ønsker et grønt skattesifte som også inneholder økte gebyr knyttet til miljø- og klimafiendtlig aktivitet.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 7, Arbeid og sosial:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Omfordeling av 1 000 tiltaksplasser fra «ordinære» til «nedsatt arbeidsevne»	26,0	13,0
Tiltak for vanskeligstilte grupper på arbeidsmarkedet	238,0	119,0
Økt tilskudd til sosialt entreprenørskap	20,0	20,0
Økt tilskudd til sosialt entreprenørskap	10,0	10,0
Styrke ordningen med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne	50,0	50,0
Fritak for arbeidsgivers ansvar for sykelønn knyttet til sykefravær under graviditet	130,0	130,0

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter	208,0 8,8	208,0 8,8
Redusere uføregraden til 20 pst. for å kunne kombinere arbeid med trygd.....	0,0	0,0
2 000 færre ordinære tiltaksplasser.....	-26,0 -178,0	0,0
Omfordeling av 2 000 plasser fra «ordinære» til «varig tilrettelagt arbeid»	-178,0	-178,0
Gradvis avvikling av det statlige bidraget til AFP over 8 år	-373,0 -207,5	-373,0 -207,5
2 000 færre AFP-pensjonister som følge av skatte-stimuli	-108,8 -1,2 -43,5	-108,8 -1,2 -43,5
Nominell videreføring av driftsutgifter ved boliglånsordningen i Statens pensjonskasse.....	-23,0	-23,0
Mindre dagpenger som følge av 3 000 flere arbeidsplasser i vårt samlede opplegg	-555,0	-555,0
Utvide antall ventedager fra 3 til 5	-136,0	-136,0
Forenklinger i lønnsreguleringer.....	-80,0	0,0
Innstramming i ordningen «støtte til bil», gruppe 1-bil	-75,0	-55,0
Økt gebyr for boliglån i Statens pensjonskasse	-6,1	-6,1
Økte gebyr knyttet til Petroleumstilsynets tilsyn med helse, miljø og sikkerhet i petroleumssektoren.....	-5,0	-5,0
Sum ramme 7: Arbeid og sosial	-1 305,3	-1 133,3

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at forslaget om en kraftig innstramming når det gjelder permittering i fiskeindustrien reverseres og at det bevilges 5 mill. kroner til ulike former for sosialt entreprenørskap.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.7.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 7

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.8 *Rammeområde 8 (Forsvar), under utenriks- og forsvarskomiteen*

3.2.8.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)		
1700	Forsvarsdepartementet	407 461
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	4 787 571
1716	Forsvarets forskningsinstitutt.....	180 600
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	606 016
1720	Felles ledelse og kommandoapparat	3 872 711

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
1721	Felles ledelse av Forsvarets spesialstyrker.....	32 363
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet.....	198 466
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben.....	2 155 156
1731	Hæren.....	5 240 804
1732	Sjøforsvaret.....	3 427 384
1733	Luftforsvaret.....	4 403 498
1734	Heimevernet.....	1 190 838
1735	Etterretningstjenesten.....	1 145 733
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon.....	2 087 765
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg.....	9 078 555
1761	Nye kampfly med baseløsning.....	1 202 341
1790	Kystvakten.....	1 028 239
1791	Redningshelikoptertjenesten.....	857 541
1792	Norske styrker i utlandet.....	851 525
1795	Kulturelle og allmenntilgode formål.....	270 719
Sum utgifter rammeområde 8		43 025 286
Inntekter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)		
4700	Forsvarsdepartementet.....	2 246
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg.....	4 049 754
4719	Fellesinntekter til foretak under Forsvarsdepartementet.....	750
4720	Felles ledelse og kommandoapparat.....	67 925
4723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet.....	4 868
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben.....	55 134
4731	Hæren.....	62 998
4732	Sjøforsvaret.....	51 904
4733	Luftforsvaret.....	175 133
4734	Heimevernet.....	5 747
4740	Forsvarets logistikkorganisasjon.....	130 384
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg.....	27 535
4790	Kystvakten.....	1 031
4791	Redningshelikoptertjenesten.....	794 292
4792	Norske styrker i utlandet.....	10 368
4795	Kulturelle og allmenntilgode formål.....	9 256
4799	Militære bøter.....	500
Sum inntekter rammeområde 8.....		5 449 825
Sum netto rammeområde 8.....		37 575 461

3.2.8.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.8.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet har merket seg at regjeringen gjennom regjeringsplattformens målsettinger vil

utvikle et sterkt og moderne forsvar med evne til å løse nasjonale oppgaver og bidra effektivt i alliert og internasjonalt samarbeid for sikkerhet og fred. Videre at maktbruk eller trussel om maktbruk mot Norge ikke skal kunne gi avgjørende innflytelse på noen del av norsk politikk. Disse medlemmer er positive til at regjeringen vil sikre at Norge har et reelt terskel-

forsvar med robuste og fleksible operative avdelinger som kan håndtere skiftende utfordringer i lys av det til enhver tid gjeldende trusselbildet.

Disse medlemmer er positive til at regjeringen styrker beredskapen gjennom Heimevernet og Kystvakten. Videre ser disse medlemmer et klart behov for regjeringens forslag om permanent finansiering av Marinejegerkommandoens (MJK) nasjonale beredskapsoppdrag. Disse medlemmer er fornøyd med at MJK ble satt på nasjonal beredskap fra 1. august i år. Disse medlemmer ønsker nå å sikre at finansieringen av MJK på nasjonal beredskap ikke rammer annen operativ virksomhet i Sjøforsvaret.

Disse medlemmer ser positivt på at antallet patruljedøgn i nordområdene for både ytre og indre kystvakt skal økes. Disse medlemmer mener at utviklingen i nordområdene viser at Kystvaktens oppdrag er særlig viktig. Disse medlemmer oppfatter at regjeringen vil sikre at Forsvaret har god situasjonsforståelse, evne til oppdragsløsning og høy operativ evne i nord. Disse medlemmer er opp-tatt av at tilstrekkelige midler til faktisk å seile i nord er avgjørende for å oppnå høy operativ evne.

Disse medlemmer mener at Heimevernet med sin landsdekkende og lokalt forankrede organisasjon spiller en sentral rolle i den nasjonale beredskapen. Disse medlemmer vil understreke at omfanget av årlig trening og øving er avgjørende for å gi økt kvalitet på beredskap, løse militære oppdrag og for på en god måte å kunne støtte sivile myndigheter ved behov. Disse medlemmer er fornøyd med at regjeringens forslag gir Heimevernet muligheten til å øke aktivitet og stridsevne for fem av Heimevernets innsatsstyrker med 30 dagers årlig trening for om lag 200 befal og mannskaper.

Disse medlemmer er positive til at budsjett-posten for den særskilte kompensasjonsordningen for veteraner med psykiske belastningsskader nå foreslås omgjort til en overslagsbevilgning. Disse medlemmer mener dette er viktig, og sikrer forut-sigbarhet for skadede veteraner, som nå skal få sine tilkjente kompensasjoner til rett tid, og uten den usikkerhet og de forsinkelser som tidligere praksis har medført for mange, senest tidligere denne høsten.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringens partiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.8.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Prop. 1 S (2013–

2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 8 settes til 37 567 957 000 kroner, som er en reduksjon på 7 504 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.8.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem viser til at det er stor enighet om de sikkerhetspolitiske hovedlinjene. Dette medlem mener at Norges forsvar har betydelige kapasiteter, men at man fortsatt er inne i en langsiktig og krevende omorganisering av strukturen og fornyelse av kapasitetene. Dette medlem vil understreke at denne moderniseringen vil ta tid og at Forsvarets situasjon fortsatt preges av en spenning mellom pålagte oppgaver og tilgjengelige ressurser. Erfaringene fra de siste årene har vist at dette går ut over trenings- og øvelsesaktivitetene samtidig som belastningene på mannskaper i internasjonale operasjoner har vært betydelige.

Dette medlem mener norske soldater gjør en god jobb i krevende oppdrag, men det må treffes tiltak for å redusere belastningen de påføres, både av hensyn til de ansatte, deres familier og i et mer langsiktig perspektiv for å begrense risikoen for seinskader. Dette medlem anser at situasjonen for Heimevernet krever spesiell oppmerksomhet.

Dette medlem anser Det frivillige Skyttervesen som en viktig bevegelse i forsvarssammenheng. Dette medlem vil derfor ikke støtte regjeringens forslag om å redusere støtten til Det frivillige Skyttervesen med vel 6 mill. kroner og vil foreslå økning av bevilgningen, dekket inn ved å redusere driftsutgiftene i Forsvarsdepartementet tilsvarende.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti lenge har gått inn for bedre vilkår for våre veteraner. Dette medlem anser det nødvendig å styrke hele Forsvarets apparat til å ivareta veteranene, basert på konseptet «én dør inn».

Terroraksjonene som rammet Norge 22. juli 2011 viser behovet for å styrke beredskapen mot terror. Dette medlem er av den oppfatning at både politiet og Forsvaret har kapasiteter som vil være verdifulle i en slik sammenheng. Det sivilmilitære samarbeid bør derfor videreutvikles for bedre å kunne utnytte de samlede kapasiteter Norge har. Det er samti-

dig viktig at dette skjer på en måte som ikke skaper uklarhet om prinsipper og ansvarsfordeling.

3.2.8.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 37 344 761 000 kroner under rammeområde 8 som er 230 700 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 8 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem vil på generelt grunnlag understreke at norsk sikkerhet best ivaretas gjennom å bidra til fred, frihet og demokrati i flest mulig land, kombinert med reell vilje til en rettferdig internasjonal utvikling. Økt handel, samkvem, samarbeid og dialog er de beste virkemidlene for fred mellom ulike stater. NATO og det transatlantiske samarbeidet skal forbli hjørnesteiner i norsk sikkerhetspolitikk, samtidig som det forsvarspolitiske samarbeidet i Norden og med EU videreutvikles.

Dette medlem har som utgangspunkt at Norges ressursmessige rikdom og geopolitiske plassering krever både et selvstendig norsk forsvar og et forpliktende internasjonalt forsvarssamarbeid. Det er viktig at Norge er i stand til å hevde suverenitet, suverene rettigheter og utøve myndighet i norske områder.

Dette medlem viser til at gjeldende langtidsplan for Forsvaret ble behandlet av Stortinget våren 2012. Dette medlem viser til Venstres posisjoner til denne planen, slik disse fremkommer av debatt i Stortinget 14. juni 2012. Dette medlem foreslår ikke omfattende endringer av budsjettoplegget for rammeområde 8 i 2014, med unntak av noen få jus-

teringer. På sikt, dvs. i budsjettbehandlingene for 2015 og fremover, varsler dette medlem et sterkere fokus fra Venstres side på å sikre tilfredsstillende driftsvilkår for Forsvaret innenfor vedtatte rammer.

Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett foreslås å redusere bevilgningen til Heimevernsungdommen med 6 mill. kroner. I den grad tilbudet ønskes opprettholdt, bør det skje innenfor den til enhver tid vedtatte driftsramme, i tråd med Forsvarssjefens virksomhetsplan og disponeringer, eventuelt baseres på støtteordninger for frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner.

Dette medlem merker seg at inntekter fra salg av forsvarseiendom er estimert til å ligge på samme nivå i 2014 som i 2013. I lys av den senere tids avsløringer om salg av forsvarseiendom, samt ønske om å få til hurtigere salgsprosesser, legges det i Venstres alternative statsbudsjett til grunn at til salg av forsvarseiendom økes fra 167,3 mill. kroner til 285 mill. kroner i 2014.

Dette medlem viser til omtale i Prop. 1 S (2013–2014) for Forsvarsdepartementet, hvor det foreslås en styrket satsing på trening av Heimevernet – bl.a. som en følge av frigjorte midler etter avvikling av vårt ISAF-engasjement. Dette medlem støtter dette forslaget, men mener at bevilgningsøkningen dette innebærer også må kunne dekke økt øving for Heimevernets innsatsstyrker uten en ekstra bevilgning, jf. omtale av sistnevnte i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at posten knyttet til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold i Forsvaret har hatt en betydelig økning både nominelt og reelt de senere år. Dette medlem viser til at nevnte post i Venstres alternative statsbudsjett er redusert med 100 mill. kroner av budsjettmessige årsaker. Det legges til grunn at dette vil kunne medføre utsettelse av noen utbetalinger innen totalporteføljen av prosjekter.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 8, Forsvar:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg. (Prop. 1 S Tillegg 1)
Reversering av forslag om økt trening i Heimevernet.....	0,0	-7,0
Nedlegging av Heimevernsungdommen	-6,0	-6,0
Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, Forsvaret	-100,0	-100,0
Salg av forsvarseiendom.....	-117,7	-117,7
Sum ramme 8: Forsvar	-223,7	-230,7

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og

regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter

vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.8.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 8

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.9 **Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen**

3.2.9.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 9 (i hele tusen kroner)		
900	Nærings- og fiskeridepartementet.....	486 666
901	Patentstyret.....	242 800
902	Justervesenet	122 400
903	Norsk akkreditering.....	39 700
904	Brønnøysundregistrene	539 200
905	Norges geologiske undersøkelse.....	260 200
906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard.....	69 800
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk	1 700 000
910	Sjøfartsdirektoratet.....	373 000
911	Konkurransetilsynet	97 475
913	Standardisering.....	29 000
914	Klagenemnda for industrielle rettigheter	5 800
922	Romvirksomhet.....	826 500
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	54 900
930	Norsk Design- og Arkitektursenter	75 200
934	Internasjonaliseringstiltak	388 000
937	Svalbard Reiseliv AS	2 100
950	Forvaltning av statlig eierskap	25 700
953	Kings Bay AS.....	27 500
960	Raufoss ASA.....	8 300
2421	Innovasjon Norge.....	1 444 450
2429	Eksportkreditt Norge AS.....	105 200
Sum utgifter rammeområde 9.....		6 923 891
Inntekter rammeområde 9 (i hele tusen kroner)		
3900	Nærings- og fiskeridepartementet.....	316
3901	Patentstyret.....	53 550
3902	Justervesenet	84 400
3903	Norsk akkreditering.....	33 000
3904	Brønnøysundregistrene	588 000
3905	Norges geologiske undersøkelse.....	74 000
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard.....	800
3910	Sjøfartsdirektoratet.....	212 800
3911	Konkurransetilsynet	2 049
3914	Klagenemnda for industrielle rettigheter	500
3961	Selskaper under NHDs forvaltning	11 112

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
5325	Innovasjon Norge.....	162 200
5329	Eksportkreditt Norge AS.....	40 000
5460	Garanti-instituttet for eksportkreditt	13 300
5614	Renter fra Garanti-instituttet for eksportkreditt	100
5629	Renter fra eksportkredittordningen	1 150 000
5650	Renter på lån fra Nærings- og handelsdepartementet	4 904
Sum inntekter rammeområde 9.....		2 431 031
Sum netto rammeområde 9.....		4 492 860

3.2.9.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.9.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til regjeringens forslag til budsjett for Nærings- og fiskeridepartementet for 2014.

Disse medlemmer mener budsjettforslaget viser at regjeringen mener alvor med å sikre norsk næringsliv gode og forutsigbare rammevilkår. Disse medlemmer viser til at budsjettforslaget bidrar til å sikre konkurranskraft og at det i budsjettet foreslås en stortilt satsing på næringsrettet forskning og innovasjon. Det er positivt at regjeringen på denne måte søker å stimulere til økt vekstkraft i næringslivet i Fastlands-Norge.

Disse medlemmer støtter regjeringens forslag om å styrke den næringsrettede forskningen. Skattefunn-ordningen styrkes betydelig i budsjettforslaget. Grensen for fradraggrunnlag for egenutført FoU-prosjekt heves, og tilskuddet til programmet Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) økes. Disse medlemmer mener dette er et viktig bidrag til økt innovasjon og utvikling i norske bedrifter.

Disse medlemmer støtter også regjeringens forslag om å styrke tildelingen til Innovasjon Norges nye klyngeprogram. Det nye programmet bygger på Arena- og Norwegian Centres of Expertise-programmene, og det skal i tillegg etableres et nytt klyngenivå for klynger med globale posisjoner innenfor sine verdikjeder: Global Centers of Expertise.

Disse medlemmer viser til at Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) har en avgjørende rolle for forvaltning og utnyttelse av mineralressurser og utviklingen av en verdiskapende og bærekraftig mineralnæring. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å styrke DMF gjennom økt bemanning, effektivisering, modernisering og forenkling av arbeids-

oppgaver. Disse medlemmer mener det er positivt at forslaget til bevilgning for 2014 derfor økes.

Disse medlemmer viser til at regjeringen viderefører forslaget fra regjeringen Stoltenberg II om å øke overslagsbevilgningen for tilskudd til systemsetting av sjøfolk. Disse medlemmer viser for øvrig til at regjeringen i Sundvolden-erklæringen har varslet en lovfesting av nettolønnsordningen og at det skal nedsettes et utvalg som skal vurdere fartsområdebegrensningene i NIS og innretningen av nettolønnsordningen.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingskapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.9.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens forslag om omfattende kutt i viktige ordninger, hvor det blant annet kuttes i en kriserammet skogsektor med til sammen 38 mill. kroner, og på reiseliv og marin satsing i Innovasjon Norge med 59 mill. kroner. Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling er et viktig virkemiddel for næringsutvikling i distriktene, Nyskaping og innovasjon i hele landet blir derfor skadelidende når regjeringen foreslår å kutte dette med til sammen 430 mill. kroner. Disse medlemmer mener at regjeringa endrer retning fra en aktiv og målretta næringspolitikk til skattelette og mer generelle ordninger, som ikke vil være tilstrekkelig treffsikre for å imøtekomme næringsutøvere i hele landet. Disse medlemmer er særlig bekymret for om de store utfordringene viktig fastlandsindustri står overfor, blir ivaretatt når en rekke virkemidler svekkes i budsjettet.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 9 settes til 4 378 008 000 kroner, som er en reduksjon på 114 852 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.9.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem understreker at verdiskaping er grunnlaget for velferden, og at politikernes hovedoppgave er å legge til rette for gode og forutsigbare rammevilkår for å opprettholde og styrke verdiskapingen i samfunnet. Høy verdiskaping gir trygge arbeidsplasser og overskudd til fordeling til viktige fellesskapsgoder.

Dette medlem mener at langsiktig, privat eierskap fremmer vekstevnen i norsk økonomi. I et slikt perspektiv er generasjonseiarskifter i familiebedrifter en viktig faktor. Generasjonseiarskifter medfører ofte store ekstra kostnader i form av arveavgift, noe som svekker bedriftenes økonomi og reduserer tryggheten til de ansatte i bedriften. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti har et målrettet forslag for å sikre at familiebedrifter ikke betaler arveavgift ved generasjonsskifte der bedriften drives videre i minst ti år. Dette medlem registrerer imidlertid at regjeringen foreslår å fjerne hele arveavgiften. Dette medlem støtter dette som en del av budsjettforliket mellom de fire samarbeidspartiene.

Dette medlem viser til at mange små og mellomstore bedrifter ønsker å ta inn lærlinger, men at det ofte blir for kostbart. Dette medlem er derfor glad for at regjeringen har økt lærlingtilskuddet med 79 mill. kroner.

Dette medlem peker på at Norge nå har 900 millioner kubikkmeter med skog – dobbelt så mye som på 60-tallet. Likevel avvirkes det kun 11 millioner kubikkmeter skog i året, og mye av det som står igjen vil nå råtne. Dette medlem peker på at det er avgjørende å ha tilgang til ressursene for å få nytte av det store lageret av skog vi har. Dette medlem deler regjeringens mål om at det må satses mer på infrastruktur og veier. Dette gjelder blant annet skogsbilveger, kaier og jernbaneterminaler.

Dette medlem peker på at det er 10 år siden den norske kornpolitikken ble liberalisert og korn-

lagrene avskaffet. Manglende beredskapslagring av korn gjør Norge sårbar dersom noe uforutsett skulle skje. Også naturlig variasjon i kornhøsten truer matvaresikkerheten. Dette medlem mener at de siste års klimaendringer og årets kornsesong gir enda større grunn til bekymring.

Dette medlem viser til at bioenergi er et av flere tiltak for å bevege energiproduksjonen i Norge i en mer miljøvennlig og bærekraftig retning – fra olje til fornybar energi.

Dette medlem er glad for at miljøteknologiordningen er styrket i budsjettforliket. Det gir økt kraft i arbeidet med utarbeidelse av fremtidens teknologiske løsninger.

Dette medlem peker på at innovasjon trolig er den viktigste drivkraften for utviklingen av samfunnet. Utviklingen av nye og innovative ideer er ofte nyttig for flere bedrifter enn bare den som utvikler dem. Dette medlem peker videre på at utvikling av nye produkter ofte kan innebære en større risiko enn den de tilgjengelige investorene evner å ta. På den måten vil offentlig prosjektstøtte være avgjørende for å sette flere gründere i stand til å få realisert sine ideer og utvikle sine produkter. Dette medlem er derfor glad for at regjeringen har styrket virkemiddelapparatet betydelig, og at det har blitt ytterligere styrket gjennom budsjettforliket ved økningen til SIVA.

Dette medlem viser til at regjeringen Stoltenberg II, høsten 2012, vedtok at Nasjonalt pilegrimssenter (NPS) skulle etableres som et permanent senter. Tiltakene er siktet inn mot arbeidsfeltene miljø, næring, kirke og kultur. Tallet på antall pilegrimssenter har økt betraktelig, og det er blitt etablert en rekke overnattingsplasser. I tillegg er en ny nettside og en ny vandringsplanlegger for mobil utviklet. Dette medlem viser til at det i Prop. 1 Tillegg 1 (2013–2014) ble kuttet 2 mill. kroner i dette tilbudet. Dette medlem er glad for at dette kuttet ble reversert i budsjettforliket mellom samarbeidspartiene.

3.2.9.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 3 529 360 000 kroner under rammeområde 9 som er 963 500 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 9 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem mener at det for å skape og sikre arbeidsplasser er avgjørende med generelt gode rammevilkår for alle deler av næringslivet, kombinert med en målrettet innsats for å sikre underveksten av ufødte bedrifter og utvikling av flere og bedre kunnskapsbedrifter. Det offentlige virkemiddelapparatet må i sterkere grad stimulere til omstilling og nyskaping framfor tradisjonell næringsvirksomhet, geografiske hensyn og bevaring. Næringslivet er avhengig av fornying og nyskaping for å være konkurransedyktig og møte framtidens utfordringer.

Dette medlem vil slippe kreativiteten og skaperkraften løs. Det må satses på gründere og entreprenører og det må bli mindre regelverk og regulering. Satsingen på entreprenørskap i videregående skole må økes og samarbeidet mellom næringsliv og skole må styrkes. Forskning viser at 20 pst. av dem som har vært med i en ungdomsbedrift senere starter egen virksomhet. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningene til Ungt Entreprenørskap med 5 mill. kroner. Det er videre viktig for dette medlem å sikre risikovillig kapital gjennom det offentlige virkemiddelapparat og gjennom skattestimulans for private investorer. Nettopp derfor er en kraftig satsing på forbedring av rammevilkårene for norsk næringsliv generelt og småbedrifter spesielt hovedprioriteten i Venstres alternative statsbudsjett for 2014. Dette medlem vil spesielt satse på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet. Et viktig virkemiddel er oppretting av et nytt statlig investeringselskap, «Norsk Fornybar AS», som har som formål å investere i større pilotprosjekter innenfor utvikling av fornybar energi, bl.a. innenfor havvind, jordvarme, hydrogen, pumpekraftverk og bølgekraft. Venstre foreslår at selskapet i første omgang tilføres en egenkapital på 3 mrd. kroner hvorav 2,5 mrd. kroner overføres fra ubrukt investeringskapital i Investinor.

Dette medlem er videre fornøyd med at den forrige regjeringen adopterte Venstres forslag om å innføre en egen tilskuddsordning for å investere i pilotanlegg for utvikling av klima-, miljø- og energiløsninger, den såkalte miljøteknologiordningen. Denne ordningen har vært en stor suksess, men bare en brøkdel av relevante søknader blir innvilget på grunn av at rammen for ordningen er begrenset i forhold til søkermassen. Dette viser at miljøteknologiordningen er rimelig treffsikker og møter et stort behov i næringslivet. Det er imidlertid et behov for å styrke ordningen slik at flest mulige bedrifter med relevante prosjekter kan få støtte. Dette medlem ønsker derfor å styrke ordningen med 75 mill. kroner.

Dette medlem mener det offentlige bør konsentrere mer av innsatsen på generelle tiltak på områder der Norge ligger særlig dårlig an som f.eks. reiseliv, næringsrettet forskning og kompetanseutvikling.

I tillegg til generell satsing på forskning, nærmere omtalt under rammeområde 16, foreslår dette medlem derfor å bruke 40 mill. kroner på å gjenopprette bl.a. ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som regjeringen Stoltenberg fjernet i 2006, og å styrke den næringsrettede forskningen med 125 mill. kroner ut over økningen på 70 mill. kroner som regjeringen foreslår i tilleggsproposisjonen og som Venstre selvfølgelig støtter.

I tillegg foreslår dette medlem en stor satsing på markedsføring av norsk reiselivsnæring og foreslår en økning i bevilgningene på 50 mill. kroner av regjeringens forslag til budsjett. Dette medlem foreslår også en økning på 50 mill. kroner til offentlige og industrielle forsknings- og utviklingskontrakter (IFU/OFU) i regi av Innovasjon Norge. Det er et stort behov for modernisering av offentlig sektor, og dette medlem mener det er svært viktig at offentlig sektor moderniseres slik at den er i stand til å utføre de oppgavene den er satt til å utføre på best mulig måte. En økning i OFU-midler vil bidra til dette. IFU-ordningen skal tjene som et strategisk virkemiddel til utvikling av konkurransedyktige produkter til et internasjonalt marked i samarbeid med nasjonale og internasjonale kundebedrifter og til utvikling av industrielle nettverk og miljøer. Dette medlem vil påpeke at de dystre økonomiske tidene vi går inn i fordrer at vi er i stand til å styrke norske bedrifters konkurransedyktighet opp mot det internasjonale markedet.

Dette medlem er kjent med at regjeringen arbeider med en strategi for å sikre økt innovasjonseffekt av offentlige anskaffelser. Det er bra, fordi offentlige anbud har en tendens til å satse på trygge, men gamle løsninger, fremfor å stimulere til nye og mer fremtidsrettede løsninger. Dette medlem mener at innovative offentlige anskaffelser har et potensial til å bli et kraftfullt innovasjonsverktøy som kan løse viktige samfunnsutfordringer. Dette medlem viser til at markedet for offentlige anskaffelser beløper seg til nær 400 mrd. kroner årlig. Skal vi lykkes må vi imidlertid ha innsentivmekanismer som står i forhold til størrelsen av markedet og potensialet som finnes for å la offentlig sektor bli en innovasjonsdriver for privat næringsliv. En strategi som ikke følges av midler vil heller ikke få ønsket effekt, og risikerer å bli et velment slag i luften.

Dette medlem foreslår derfor at det etableres en tilskuddsordning på 40 mill. kroner for innovative offentlige anskaffelser som gir offentlige virksomheter anledning til å søke om ekstraordinære offentlige midler for å foreta særlig krevende innovative innkjøp.

Dette medlem foreslår også å opprette et nytt såkornfond rettet mot TTO-er og inkubatorer på 200 mill. kroner for å stimulere til økt innovasjon og flere

framtidrettede bedrifter og prosjekter. En slik økning vil medføre anslagsvis 59,5 mill. kroner i tapsavsetning og 30 mill. kroner til risikoavlastning over statsbudsjettet.

Dette medlem mener at mange offentlige regler, skjemaer og påbud fører til unødige rapporteringskrav og kompliserte regelverk. Småbedrifter og gründere rammes ekstra hardt av «skjemaveldet», og dette medlem ser det som en hovedoppgave å forenkle hverdagen til disse bedriftene gjennom å avskaffe unødvendige lover og forskrifter, samt å forenkle innrapporteringen gjennom økt bruk av internettbaserte løsninger.

Dette medlem viser i den forbindelse til Dokument 8:61 S (2009–2010), forslag fra Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å opprette et eget norsk regelråd etter svensk modell. I Sverige er bedriftenes administrative kostnader knyttet til skjemaveldet redusert med 7,3 pst. netto, og 11 pst. brutto, og har gitt svensk næringsliv en besparelse på over 7 mrd. svenske kroner. Målet om 25 pst. reduksjon opprettholdes, og man er på god vei til å lykkes. Erfaringene med det svenske regelrådet er så gode at mandatperioden for rådet er forlenget til ut 2014 og avsluttes ikke ved utgangen av 2010, som opprinnelig planlagt.

Dette medlem foreslår derfor å bevilge 40 mill. kroner til etablering og drift av et norsk regelråd.

Dette medlem er opptatt av å få mest mulig innovasjon ut av de offentlige bevilgningene som skal gå til nettopp et slikt formål. Undersøkelser viser at bare halvparten av prosjektene som får støtte av Innovasjon Norge, registreres som innovative. Mange av disse har attpåtil en svært liten grad av innovasjon, siden det ofte skal lite til for at et prosjekt kan bli registrert som innovativt. Det er dermed en begrenset del av Innovasjon Norges støtte som faktisk går til innovasjon, til tross for at dette er sentralt for å nå selskapets mål om å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling. Dersom vi legger til grunn en streng bruk av begrepet innovasjon, der vi avgrenser til innovasjon på nasjonalt og internasjonalt nivå, var det bare 18 pst. av midlene i 2007 som gikk til prosjekter med innovasjon. Dette medlem viser derfor til Representantforslag 3 S (2009–2010) fra Abid Q. Raja og Trine Skei Grande hvor det foreslås en omorganisering og fristilling av Innovasjon Norge. Bl.a. foreslås det at Innovasjon Norge deles i to ulike enheter. Den ene delen skal være en målrettet nyskapsdel for gründere og bedrifter i hele landet. Formålet med denne delen er å stimulere til at gode ideer settes ut i livet uavhengig av hvor i landet den oppsto. Den andre delen skal ta distriktshensyn og ha et virkemiddelapparat for distriktsutbygging, med hovedhensikt å sikre bosetting

og landbrukspolitiske mål. Bygdeutviklingsmidlene skal beholdes i distriktssiden og stimulere utvikling og etablering av tilleggsnæringer i tilknytning til tradisjonelt landbruk.

Dette medlem mener at den sjøfartskultur som er utviklet over mange år både innenriks og utenriks, må sikres gjennom gode skatte- og avgiftsordninger. Disse må være konkurransedyktige nok til at norsk skipsfart forblir en viktig del av norsk næringsliv. Det må imidlertid ikke være slik at skatteordningene blir så gunstige for en næring, at de utkonkurrerer andre næringer som driver med lignende aktivitet. Dette medlem mener derfor at nettolønnsordningen for sjøfolk må avvikles fordi den oppfattes som urettferdig for landbasert reiseliv langs kysten og for fiskerinæringen.

Dette medlem viser videre til at Econ Pöyry i en nylig framlagt rapport konkluderer med at ordningen er samfunnsøkonomisk ulønnsom. Dette medlem viser videre til at hovedbegrunnelsen for ordningen er at «alle andre» har den. Dette medlem tror at ordningen vil bli avviklet i en rekke land dersom Norge og/eller andre land tar et første skritt. Dette medlem viser i så måte til uttalelse i Dagens Næringsliv 13. juni 2012 hvor tidligere finansministeren Sigbjørn Johnsen uttaler:

«Vi er for like konkurransevilkår på et lavest mulig subsidienivå. Jeg tror EU-landene nå gjør klokt i å ta ned sine subsidier fra A til Å og bruke midlene på vekstfremmende tiltak som gir sysselsetting.»

Det er en uttalelse dette medlem er grunnleggende enig i. Dette medlem oppfordrer derfor næringsministeren til snarest å ta et initiativ til at ordningen avvikles i de fleste land, slik at konkurranseforskjellen fortsatt blir lik mellom norske og andre sjøfolk.

Dette medlem viser videre til omtale i Nærings- og fiskeridepartementets budsjettproposisjon hvor det framgår at gebyrene under Sjøfartsdirektoratet knyttet til registrering i NOR og NIS i dag ikke dekker de faktiske kontrollutgiftene. Dette medlem foreslår derfor å øke gebyrene med om lag 10 pst., noe som tilsvarer en samlet økning av gebyrinntektene på om lag 19,3 mill. kroner.

Dette medlem er tilhenger av et mangfoldig og spredt eierskap i norsk næringsliv. Etter dette medlems syn er det statlige eierskapet for omfattende og for lite målrettet. Dette medlem mener imidlertid det ikke vil være behov for økt statlig eierskap i 2014 og ser derfor ingen grunn til å budsjettere med meglerhonorar etc. for å gjennomføre eventuelle oppkjøp.

Dette medlem mener en av hovedutfordringene i tiden fremover blir å ta vare på og gi små og mellomstore bedrifter mulighet til å utvikle seg og

skape flere arbeidsplasser. Nå er tiden inne for å satse på de gode ideene som skal skape fremtidens arbeidsplasser, og ta vare på bedriftene som gir lokalsamfunnene rundt om i landet gode arbeidsplasser.

Dette medlem viser til at regjeringen i regjeringsplattformen har slått fast at klyngeprogrammet Global Centers of Expertise (GCE) skal etableres. Dessverre følges ikke dette opp ved første mulighet. Etter dette medlems syn bør GCE-programmet settes i drift 1. juli 2014 og det bør øremerkes minimum 20 mill. kroner. Det vil gi rom for etableringen av 4–5 GCE-klynger i 2014 etter en forutgående søknadsrunde i første halvår 2014. Dette er et viktig tiltak for norsk eksportrettet industri, og dette medlem foreslår derfor at det bevilges 20 mill. kroner i statsbudsjettet for 2014.

Dette medlem mener det er en stor utfordring å skape bedre markedsbaserte muligheter for å støtte de mest lovende ideene og innovasjonene med risikokapital – slik at prosjekter med stort verdiskapende potensial får bedre muligheter til å lykkes gjennom sterkere oppskalering i tidlig fase. For å skape en mer dynamisk kultur for entreprenørskap og verdiskapende innovasjon, trengs det en nyorientering i norsk innovasjonspolitikken knyttet til det offentlige virkemiddelapparatet.

Det finnes i dag statlig støttede regionale og nasjonale sårkorsordninger som totalt teller 16 fond. Prosjekttilfanget er tilsynelatende høyt og av god kvalitet, og investeringstakten har derfor vært høyere enn antatt. Denne ordningen har gjort at selskaper med stort vekstpotensial har lettere tilgang på kapital enn tidligere, og derved bidratt til at potensielle suksesser ikke er avsluttet.

Dette medlem har lenge tatt til orde for en lignende ordning som først og fremst er rettet mot selskaper med tilsvarende potensial i enda tidligere fase, der risikoen er så høy at det er svært lite attraktivt for investorer som styrer etter forretningsmessige idealer. En vesentlig risikoavlastning fra det offentlige vil åpne opp for interesse fra investorer som kan gi betydelige tilleggsverdier til oppstartsselskaper i denne fasen.

Dette medlem viser til Dokument 8:47 S (2010–2011) fra representantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om vridning av offentlige hjelpemidler i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial, og er svært fornøyd med at det ble etablert en ordning med landsdekkende etableretilskudd rettet mot vekstbedrifter i statsbudsjettet for inneværende år. Dette medlem mener imidlertid at en intern omfordeling av 34 mill. kroner innenfor Innovasjon Norges portefølje er i minste laget, og

foreslår derfor å styrke ordningen med en bevilgning på ytterligere 30 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til forslag om en forsterket inkubasjonsstrategi under SIVA med en dobling av bevilgningene til programmidler, nærmere omtalt under rammeområde 6.

Dette medlem vil også vise til forslag om bedre sosiale ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende under rammeområde 7, forslag om økt satsing på forskning, bl.a. 125 mill. kroner mer til næringsrettet forskning under rammeområde 16, og en rekke skatte- og avgiftslettelser for næringslivet, bl.a. økning i avskrivningssatsene, økt fribeløp for aksjekjøp i egen bedrift, fritak for arbeidsgiveravgift i tre år for nystartede bedrifter med mindre enn 5 ansatte, rett til direkte fradragsføring av kostnader til FoU og en styrking av Skattefunn-ordningen ut over forslagene fra regjeringen i tilleggsproposisjonen, nærmere omtalt under rammeområde 21 og i Innst. 3 S (2013–2014). Alt dette er tiltak som er målrettet for å sikre et moderne og fremtidsrettet næringsliv som kan sikre velferden også i fremtiden. Dette medlem vil også vise til en ny ordning for å styrke norsk næringsliv, Kapitalfunn-ordning, også omtalt under rammeområde 21 og i Innst. 3 S (2013–2014). Denne ordningen skal gi mulighet til 20 pst. skattefradrag for investeringer i selskaper, gitt at investeringen holdes i minimum 3 år og at investor ikke er tilknyttet selskapet.

Dette medlem er bekymret over de utviklingstrekk vi ser til en tiltagende todeling av norsk økonomi og norsk næringsliv. Investeringsnivået utenom petroleumsnæringen er lavt, til tross for oppgangskonjunktur i Norge. Det skyldes delvis internasjonal nedgangskonjunktur i mange av landene rundt oss, men også strukturelle endringer som gjør det stadig mindre attraktivt å investere i Norge. Investeringstørken vil påvirke økonomien på en langsiktig negativ måte.

Derfor er det nødvendig med målrettede tiltak for å motvirke en økende todeling av norsk økonomi og norsk næringsliv. Skal vi snu utviklingen er det en rekke virkemidler som må iverksettes samtidig: Det gjelder en målrettet bruk av offentlig virkemiddelapparat, økt tilgang på kapital, målrettede skattelettelser, økte bevilgninger til infrastruktur, vei og bane, forenkling for næringslivet, en storstilt satsing på forskning og innovasjon og en reell vilje til å gjøre Norge mindre oljeavhengig. Den viljen har Venstre. I tillegg er det svært viktig med en økonomisk ansvarlig politikk. Det er en utfordring Venstre tar på største alvor.

Samlet foreslår Venstre derfor tiltak på nært 6,7 mrd. kroner for å møte denne utfordringen:

Tiltak for å motvirke todeling av økonomien (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/ Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013– 2014) H/FrP
Skattelettelse for næringslivet	2 187,0	2 244,0
Økt lærlingtilskudd	150,0	80,0
Økt satsing på (vei og) jernbane	2 358,0	2 058,0
Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	25,0	50,0
Etablering og drift av norsk regelråd	40,0	40,0
Ungt Entreprenørskap	5,0	5,0
Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, Skattefunn	40,0	40,0
Styrke ordningen med landsdekkende etablerertilskudd rettet mot vekstbedrifter	30,0	30,0
Ny tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser	40,0	40,0
Nytt såkornfond TTO-er/ inkubatorer, fornybar energi	89,5	89,5
Ymse reiselivstiltak i regi av IN	50,0	50,0
Etablering av klyngeprogrammet GCE	20,0	20,0
Miljøteknologi-ordningen	75,0	75,0
Norsk Fornybar AS, driftskostnader	25,0	25,0
Økte programmidler, SIVA	50,0	50,0
Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter	216,8	216,8
Næringsrettet forskning, Nærings-PhD, Forsknings- og utviklingskontrakter .	257,8	175,0
Øvrig satsing på forskning og UH-sektoren	1021,2	851,2
Regional utvikling	0,0	250,0
Marint verdiskapingsprogram	0,0	34,0
Sikkerhetsopplæring fiskere	0,0	7,1
Energiflis-ordningen	0,0	30,0
Unnta lønnskostnader fra reglene for oljeselskap om fradrag på 78 pst. for kost- nader før skatt	0,0	0,0
Reduksjon i SDØEs investeringsramme på sokkelen	2 000,0	2 000,0
Investeringskapital Norsk Fornybar	3 000,0	3 000,0
Sum tiltak for å motvirke todeling av økonomien (eks «under streken»-tiltak m.m.)	6 680,3	6 460,6

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 9, Næring:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Etablering og drift av norsk regelråd.....	40,0	40,0
Ungt Entreprenørskap.....	5,0	5,0
Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, Skattefunn.....	40,0	40,0
Styrke ordningen med landsdekkende etablerertilskudd rettet mot vekstbedrifter	30,0	30,0
Miljøteknologi-ordningen.....	75,0	75,0
Ny tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser.....	40,0	40,0
	59,5	59,5
Nytt såkornfond TTO-er/ inkubatorer, fornybar energi.....	30,0	30,0
Ymse reiselivstiltak i regi av IN.....	50,0	50,0
Etablering av klyngeprogrammet GCE.....	20,0	20,0
Forsknings- og utviklingskontrakter, IN, (IFU/OFU).....	50,0	50,0
Videreføring av Marint verdiskapingsprogram.....	0,0	34,0
Norsk Fornybar AS, driftskostnader.....	25,0	25,0
Avvikling av nettolønnsordningen for sjøfolk.....	-1 417,0	-1 417,0
Meglerhonorar etc. statlig oppkjøp.....	-25,7	-25,7
	-15,3	-15,3
Økte gebyr Sjøfartsdirektoratet.....	-4,0	-4,0
Sum ramme 9: Næring.....	-997,5	-963,5
Norsk Fornybar AS, investeringskapital.....	3 000,0	3 000,0
Egenkapital nytt såkornfond, TTO-er/ inkubatorer.....	200,0	200,0
Tilbakeføring av egenkapital, Investinor.....	-2 500,0	-2 500,0
Sum ramme 9:Næring – «under streken».....	700,0	700,0
Sum ramme 9: Næring – alle endringer.....	-227,5	-263,5

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge styrkes med 30 mill. kroner som følge av avtalen.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.9.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 9

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.10 *Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen*

3.2.10.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 10 (i hele tusen kroner)		
917	Fiskeridirektoratet.....	374 160
919	Diverse fiskeriformål.....	231 140

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Sum utgifter rammeområde 10		605 300
Inntekter rammeområde 10 (i hele tusen kroner)		
3917	Fiskeridirektoratet	476 105
Sum inntekter rammeområde 10		476 105
Sum netto rammeområde 10		129 195

3.2.10.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.10.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at sjømatnæringen er en av våre største eksportnæring. Norge eksporterer for over 50 mrd. kroner i verdi til 130 land. Sjømateksporten utgjør om lag 36 millioner sjømatmid-dager hver dag hele året.

Disse medlemmer mener budsjettforslaget fra regjeringen legger til rette for en fiskeri- og havbrukspolitikk som vil bidra til at også fremtidige generasjoner kan leve av å høste av sjømatressursene vi har langs kysten vår. Bærekraftig vekst vil skape trygge arbeidsplasser i alle deler av landet, og disse medlemmer mener det er positivt at budsjettet styrker sjømatnæringens vekstpotensial.

Disse medlemmer støtter regjeringens forslag om å øke forskningen på bioressurser fra havet og økt havbruksforskning gjennom Norges forskningsråd. Norge er rikt på marine ressurser som kan gi opphav til både nye produkter og miljøvennlige prosesser innenfor et bredt spekter av områder. Disse medlemmer støtter også regjeringens forslag om å øke overvåkingen av maritime ressurser og påvirkningen av rømt oppdrettslaks i vassdrag. Havforskningsinstituttet utvikler målemetoder for miljøeffekter av oppdrett på viltlevende fisk, og for å øke antallet elver som overvåkes foreslås det å øke bevilgningen. Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) kartlegger nivået av fremmedstoffer i fisk for å sørge for at EUs grenseverdier overholdes. Disse medlemmene viser til at satsingene innebærer en samlet økning på 35 mill. kroner sammenlignet med regjeringen Stoltenberg IIs budsjettforslag, jf. Prop. 1 S (2013–2014).

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.10.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen reduserer ambisjonsnivået for marin sektor, og foreslår store reduksjoner i bevilgningene til denne næringen over statsbudsjettet. Vekstpakken for hvitfisknæringen raseres, marint verdiskapingsprogram kuttes kraftig og viktige virkemidler som skal stimulere til aktivitet i kystsamfunn og fiske av høy kvalitet, fjernes. Disse medlemmer merker seg at regjeringen foreslår å redusere fiskarfradraget, noe som vil ramme inntektsmulighetene for fiskerne. Disse medlemmer vil påpeke at rene kutt i næringsrette ordninger innen fiskerinæringen som føringstilskudd og lineegnetilskudd vil ha negative virkninger særlig overfor små aktører.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 10 settes til 547 255 000 kroner, som er en økning på 418 060 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.10.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem understreker at fiskeri- og havbruksnæringen er avgjørende for verdiskaping og sysselsetting langs kysten. Det er gledelig at en norsk fiskeriforvaltning ført under skiftende regjeringer har gjort at fiskeribestandene stort sett er høye sammenliknet med for eksempel EU.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre innebærer en videreføring av dagens

permitteringsregler for fiskeindustrien. Dette er avgjørende for en næring som preges av store svingninger i behovet for arbeidskraft. Dette er av stor betydning for lokalsamfunn og verdiskaping kysten rundt.

3.2.10.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 186 345 000 kroner under rammeområde 10 som er 57 150 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 10 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem viser til at Norge med vår lange kyststripe og fem ganger så mye hav som land, rår over store fornybare ressurser. Klarer vi å utnytte disse optimalt, har vi potensial for en verdiskaping som kan være større og mer varig enn oljeinntektene. Med gode rammevilkår kan sjømatnæringene sikre vekst og inntektsgrunnlag langs hele kysten vår. Norge har innen fiskeri, havbruk og marin bioteknologi et stort konkurransefortrinn ut fra naturgitte forutsetninger og en omfattende kompetanse utviklet gjennom generasjoner, og gjennom målrettet forskning. Dette medlem vil utvikle en sjømatpolitikk som sikrer en konkurransedyktig og allsidig sjømatnæring.

Dette medlem mener det er en forutsetning at Norge gjennom en aktiv handelspolitikk får redusert sine handelshindringer. Regelverket innenfor alle deler av sjømatsektoren må forenkles kraftig, og ha som hovedmål å sørge for miljøvennlig, bærekraftig forvaltning og lokal verdiskaping.

Dette medlem mener at fiskeressursene er en nasjonal ressurs og skal forvaltes nasjonalt. Dette medlem mener imidlertid at regionene skal få økt medbestemmelse på utformingen av fiskeripolitikken gjennom at det etableres forpliktende rådslag mellom nasjonale myndigheter, næringen og regionalt folkevalgte.

Dette medlem er av den oppfatning at den tradisjonelle fiskerinæringen skal reguleres gjennom kvotestemmelser slik at langtidsbeskatningen ikke er større enn det økologisk bærekraftige. Det må reageres strengt på overtredelser og andre former for juks med disse kvotene. Norge må i internasjonale forhandlinger være en pådriver for å få et mer bærekraftig fiske. Fastsetting av kvoter må så langt som mulig bygge på økosystemforvaltning, slik at beskatning av en art ikke truer langtidsutbytte fra andre ar-

ter. Internasjonale avtaler og effektiv kontroll må sikre den økologiske balansen i Barentshavet og Nordsjøen.

Dette medlem er positiv til at det åpnes for en vekst i havbruksnæringen som tar høyde for årlig antatt vekst i markedene, og mener at veksten i havbruksnæringen bør fordeles mellom vekst i form av nye konsesjoner og vekst i konsesjonsvolum (MTB).

En vekst via økning i konsesjonsvolumet vil bidra til at næringen med lave kostnader kan realisere veksten, og vil således bidra positivt sett i lys av finansuroen som også har preget Norge de siste årene. Dette medlem mener at en vekst via økning i konsesjonsvolumet vil bidra positivt i forhold til at de mest bærekraftige lokaliteter blir bedre nyttiggjorte. En økning i konsesjonsvolumet vil for den enkelte oppdretter kun bli realisert hvis oppdretteren har tilgang til lokaliteter som har bærekraft for en økt produksjon. Dette medlem mener en slik justering i konsesjonspolitikken vil bidra positivt i forhold til å utvikle havbruksnæringen i en mer bærekraftig retning.

Dette medlem mener at veksten i næringen bør følge føre-var-prinsippet slik at man kan ha kontroll over sykdomsutbrudd, rømming og spredning av torskelus. Det bør stilles strenge krav til lokalisering av oppdrettsanleggene, for å hindre at de lokale kysttorskstammene kan rammes av sykdom eller blandes genetisk med oppdrettstorsken, slik vi har sett altfor mange eksempler på knyttet til laksenæringen. Dette medlem vil i så måte vise til forslag om totalt 40 mill. kroner til ulike tiltak knyttet til bevaring av villaksstammen under rammeområde 13 i denne innstilling.

Dette medlem mener at nettolønnsordningen for sjøfolk medfører at arbeidskraften forsvinner fra fiskeflåten og over til øvrig skipsfart på grunn av regjeringens grove forskjellsbehandling mellom ansatte på fartøy som kommer inn under nettolønnsordningen og ansatte på fiskefartøy. Dette medlem er uenig i en slik politikk og vil avvike nettolønnsordningen.

Dette medlem viser til at den forrige regjeringen har satset kraftig på oljeleting gjennom seismiske undersøkelser i sårbare havområder de siste årene. Dette medlem er derfor svært fornøyd med avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene der det entydig slås fast at det ikke skal være petroleumsvirksomhet i de sårbare områdene utenfor Lofoten, Vesterålen, Senja, Møreflaket, Jan Mayen og i iskanten de kommende fire årene.

Dette medlem mener at satsing på føringstilskudd og et godt utbygd nett av mottaksstasjoner er avgjørende for å opprettholde en differensiert flåtestruktur. Uten dette vil det mange steder være umulig å være bosatt for yrkesfiskere med små båter, og det

vil igjen føre til at verdifulle fiskeressurser ikke blir utnyttet. Vi har i mange år sett en utvikling med nedleggelse av stadig flere fiskeindustribedrifter, og denne trenden frykter vi vil fortsette. For å snu denne utviklingen er både føringstilskudd og tilskudd til motaksstasjoner særdeles viktig.

Dette medlem foreslår derfor at bevilgningene til «Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene» økes med 25 mill. kroner ut over det opprinnelige forslaget i statsbudsjettet fra regjeringen Stoltenberg. Dette medlem er svært skuffet over at den nye regjeringen har foreslått å kutte 28 mill. kroner i den-

ne ordningen. Det føyer seg inn i en rekke kutt fra den nye regjeringen mot fiskerisektoren, som dette medlem vil reversere. Det gjelder f.eks. kutt med 7,1 mill. kroner i ordningen med tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere og kutt i tilskuddet til NO-FIMA på 10 mill. kroner til markedsarbeid med torsk, nærmere omtalt under rammeområde 16 i denne innstilling. Dette medlem foreslår å reversere disse kuttene i Venstres alternative statsbudsjett.

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 10, Fiskeri:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Videreføring av tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	7,1	7,1
Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	25,0	50,0
Sum ramme 10: Fiskeri.....	32,1	57,1

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.10.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 10

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.11 *Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen*

3.2.11.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 11 (i hele tusen kroner)		
1100	Landbruks- og matdepartementet.....	149 544
1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet	166 394
1115	Mattilsynet	1 221 873
1138	Støtte til organisasjoner m.m.	29 640
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer	37 925
1141	Kunnskapsutvikling m.m. innen miljø- og næringstiltak i landbruket	120 631
1143	Statens landbruksforvaltning.....	364 241
1144	Regionale og lokale tiltak i landbruket	5 810
1147	Statens reindriftsforvaltning.....	64 899
1148	Naturskade - erstatninger	185 700
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket.....	76 813
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	14 415 447
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	109 500
1161	Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn.....	22 488

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Sum utgifter rammeområde 11		16 970 905
Inntekter rammeområde 11 (i hele tusen kroner)		
4100	Landbruks- og matdepartementet.....	110
4112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet	19 180
4115	Mattilsynet	145 362
4143	Statens landbruksforvaltning.....	38 625
4147	Statens reindriftsforvaltning.....	39
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	59 520
Sum inntekter rammeområde 11		262 836
Sum netto rammeområde 11		16 708 069

3.2.11.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.11.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen vil opprettholde avtaleinstituttet i jordbruket, og at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) ikke gjøres endringer innenfor jordbruksavtalen som ble inngått våren 2013. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen i Sundvolden-erklæringen har signalisert at det vil komme forslag til endringer i støttestruktur og tilskuddsordninger, noe disse medlemmer mener vil være viktig for å skape en mer robust landbruksnæring. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at regjeringen tar initiativ til en tett dialog med næringsaktører for å sikre at reformene av jordbrukets tilskuddsordninger optimaliseres.

Disse medlemmer viser til at det foreslås skattelettelser som også kommer landbruksvirksomheter og deres eiere til gode. Både redusert skatt på alminnelig inntekt og redusert formuesskatt vil stimulere til økt verdiskaping i landbruket. Disse medlemmer vil videre understreke at når regjeringen styrker det private eierskapet er også dette viktig for norske jordbruksbedrifter.

Disse medlemmer er positive til at regjeringen styrker norsk skognærings konkurransekraft med sin sterke samferdselsatsing. Disse medlemmer støtter også regjeringens satsing på skogsbilveier spesielt. Skogsbilveier er viktige for å øke avirkningen av skog og å fremme produktiviteten i skogbruket. Disse medlemmer støtter kursendringen som med dette skjer, og viser til at utvikling av skogsbilveinettet var nedprioritert under regjeringen Stoltenberg II. Disse medlemmer viser til at det foreslås å bevilge mer til forbedring av skogsbilveinettet sammenlignet med regjeringen Stoltenberg II sitt budsjettforslag, jf. Prop. 1 S (2013–2014).

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å opprette en ny post til innovasjonsaktivitet for å styrke nye og eksisterende vekstvirksomheter i landbruks- og matsektoren, med sikte på å styrke konkurransekraften og skape flere levedyktige virksomheter.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.11.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret over de store kuttene i overføringene til landbruket. Kuttene rammer viktige virkemidler og programmer som skal stimulere til både innovasjon og rekruttering til landbruket, men også til trygg mat, god dyrevelferd og viktige klimatiltak.

De store kuttene til landbruket, kombinert med storstilte kutt også i øvrige distriktpolitiske virkemidler, vil ramme norske distrikter og påvirke muligheten for næringsutvikling og verdiskaping i hele landet. Disse medlemmer er også bekymret over at regjeringen reduserer jordbruksfradraget, øker gebyrene i Mattilsynet og innfører betydelige skatteskjerpelser for selvstendig næringsdrivende i forbindelse med fjerningen av arveavgiften, noe som vil ramme inntektsmulighetene for bøndene. Disse medlemmer er skuffet over at regjeringen ikke prioriterer å opprette et beredskapslager for korn. I sum mener disse medlemmer at dette viser en manglende vilje til å satse på landbruket, på matberedskap og manglende forståelse for at matproduksjon er en kunnskapsintensiv næring.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 11 settes til 16 805 893 000 kroner, som er en økning på 97 824 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.11.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem ønsker et aktivt landbruk i alle deler av landet. Dette er avgjørende for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og et levende kulturlandskap. En forutsetning for rekruttering er at jordbruket gir en inntekt å leve av. Derfor er det viktig for dette medlem at det fastsettes et konkret inntektsmål, og at bønder får en inntektsvekst på linje med andre grupper i samfunnet. Dette medlem vil legge til rette for en variert bruksstruktur som både tar hensyn til tradisjonelle familiebruk og gir mulighet for ulike samarbeidsformer.

Dette medlem vil gi større valgfrihet for aktive jordbruksvirksomheter. Samtidig bør det satses på alternativ næringsutvikling, for å gi grunnlag for en robust og framtidrettet landbruksproduksjon over hele landet.

Dette medlem viser til budsjettforliket mellom de fire samarbeidspartiene, der det var enighet om å reversere kuttet i landbruksforskning på 30 mill. kroner. Dette medlem understreker at fordelingen av midlene bør gjenspeile kuttet i de ulike postene vedrørende Veterinærinstituttet, Forskningsrådet, Innovasjon Norge og NILF.

3.2.11.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 16 648 669 000 kroner under rammeområde 11 som er 59 400 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Det er samtidig 85 400 000 kroner mindre enn de foreslåtte bevilgningene i Prop. 1 S (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–

2014). Konkrete endringer på rammeområde 11 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem mener at landbruket skal ha en viktig plass også i framtidens Norge. Det er et mål å opprettholde et desentralisert landbruk med variert bruksstruktur, både av beredskapshensyn og for å sikre trygg mat. Skal dette lykkes, krever det en kraftfull modernisering av det norske landbruket.

Dette medlem ser på bonden som en selvstendig næringsdrivende med et spesielt forvalteransvar. Derfor er det viktig at gründermentaliteten får en viktig plass innenfor landbruket. Ressursgrunnlaget på bygdene må i større grad utnyttes til næringsutvikling og til bosetting også for folk uten direkte tilknytning til primærnæringene. Det må bli mer mangfold i landbruket. Lokale myndigheter må få større anledning til lokal tilpasning og til å se landbrukspolitikken i sammenheng med øvrig næringspolitikk. Landbruket må få mindre øremerking, færre skjemaer, færre og enklere retningslinjer.

I tillegg til å produsere mat og trevirke, må landbruket få en mer sentral rolle i å oppfylle samfunns- mål om livskraftige lokalsamfunn, levende kulturlandskap og natur- og miljøgoder. Dette medlem ønsker overføringer til landbruket på om lag dagens nivå, men med mer produksjonsnøytrale og miljøvennlige tilskuddsordninger. I tillegg mener dette medlem at vi må få en klarere deling av landbrukspolitikken der det stimuleres til økt effektivitet og større produksjonsmengde hos produsentene av «ordinære» landbruksprodukter, mens det på den annen side legges mer til rette for at landbrukseiendommene kan være et utgangspunkt for noe mer enn «ordinær» produksjon, det være seg mer nisjeproduksjoner eller «opplevelsesproduksjon». Dette medlem mener bl.a. at omsetningsgrensene for å komme inn under jordbruksavtalen bør heves fra dagens 20 000 kroner til 50 000 kroner og ber regjeringen følge opp dette i jordbruksforhandlingene våren 2014.

Dette medlem vil ha en mer aktiv bosettingspolitikk for de landbrukseiendommene som i all hovedsak er et sted å bo. Det bør bli enklere å få kjøpt småbruk, for å sikre bosetting og økt mangfold på bygdene.

Dette medlem vil sikre Norge et fortsatt handlingsrom for en nasjonal landbrukspolitikk innenfor rammen av WTO og andre internasjonale avtaleverk. Alle land må sikres retten til en viss nasjonal jordbruksproduksjon bl.a. gjennom tollvern. Det er likevel åpenbart at WTO-avtalen vil kreve en omstilling av den norske landbrukspolitikken, ikke minst gjelder dette en felles forståelse av at avvikling av eksportsubsidier er nødvendig for å slippe den fattige delen av verden til. Dette medlem foreslår derfor at bevilgningene til eksportstøtte for bearbei-

dede landbruksvarer avvikles, og at det samme skjer med de norske eksportsubsidiene til osteproduksjon gjennom omsetningsavgiften. Dette medlem foreslo også dette i forbindelse med behandlingen av jordbruksoppgjøret 2013–2014 i Stortinget våren 2013.

Det kompliserte regelverket og mange av landbrukets lover er et hinder for utvikling av et mer fleksibelt landbruk der de som har lyst til å satse på næringen, får mulighet til å gjøre det. Dette medlem ønsker derfor en full gjennomgang av lov- og regelverk med sikte på en kraftig modernisering.

Dette medlem ønsker å videreføre jordbruksforhandlingene, men som en rendyrket inntektsavtale mellom bøndene og staten. Alle andre tilskudd og ordninger bør overføres til ordinære poster på statsbudsjettet og avgjøres og besluttet i åpne diskusjoner i vårt folkevalgte demokrati og ikke i lukkede forhandlinger innenfor det korporative system. De siste landbruksoppgjør har dessverre vært gode eksempel på det motsatte, hvor betydelige deler av statsbudsjettets utgiftsside gjennom skatte- og avgiftslette ble avklart i brevskrivning mellom finansministeren og avtalepartnerne. Dette medlem mener at dette er et demokratisk problem.

Dette medlem er kritisk til å innlemme skog for å pynte på regnskapet over de totale CO₂-utslippene i Norge. Dette er noe som eksperter advarer sterkt mot. Det er også svært omstridt i andre land å bruke den naturlige CO₂-veksten i skog for å «pynte» på eget utslippsregnskap. Dette medlem har registrert en kraftig omlegging av virkemidlene og tilskuddsordningene til skogsbilveier og granplanting under den forrige regjeringen. Det var ordninger som regjeringen Bondevik II ut fra et miljømessig perspektiv avvirket eller reduserte dramatisk. Skogsbilveier er den største trusselen mot inngrepsfri natur i Norge, og støtteordninger som tilskudd til skogsbilveier og hogst i bratt terreng gjør det lønnsomt å hugge i de biologisk viktigste områdene. Da det er klar sammenheng mellom gammel skog med truede arter og utilgjengelighet for skogbruk, treffer etter dette medlems mening disse støtteordningene systematisk områder som er potensielle for vern.

Dette medlem mener fortsatt det er det eneste rette dersom vi skal sette miljøhensyn foran andre hensyn og foreslår å redusere tilskuddene til denne type aktivitet med 36 mill. kroner. Dette medlem støtter derfor heller ikke regjeringens forslag i tilleggsproposisjon om å bevilge ytterligere 10 mill. kroner til støtte til bygging av skogsbilveier.

Dette medlem viser til at det gjentatte ganger er avslørt at den norske pelsdyrnæringen er under enhver kritikk. Stortinget var, gjennom behandlingen

av dyrevernmeldingen i 2002, svært klare på at det skulle skje en vesentlig forbedring når det gjaldt dyrevelferden i næringen innen 2013. Det er dessverre ingen merkbar forbedring å spore. Dette medlem mener derfor at Norge nå bør følge etter land som Sverige, Danmark, Sveits og Østerrike som enten har strammet inn eller lagt ned sin pelsdyrnæring. Som et ledd i en slik norsk avvikling foreslår dette medlem å avvikle støtten og subsidiene knyttet til før i pelsdyrnæringen og tilskudd til avløserordning for pelsdyroppdrettere.

Dette medlem vil ha en sterk satsing på forskning på økologisk landbruk og matproduksjon. Dette medlem har som mål at 17 pst. av matproduksjonen og matforbruket i 2020 skal være økologisk. Dette medlem viser i så måte til forslag om ekstra skattefradrag for bønder som driver eller legger om til økologisk produksjon og forslag om å fjerne momsen på økologiske matvarer, nærmere omtalt under rammeområde 21 i denne innstillingen og i Innst. 3 S (2013–2014) og Innst. 4 L (2013–2014).

For varig fruktbarhet i jorda, nok rent vann, dyrevern, naturmangfold og lokal mattrygghet, er økologisk landbruk et viktig alternativ og supplement til annet landbruk. Arbeidet som gjøres ved forsknings-senteret Bioforsk Økologisk på Tingvoll står helt sentralt for å få til dette. Bioforsk Økologisk er særdeles viktig som nasjonalt kompetansesenter for økologisk landbruk. Samtidig er forsknings-senteret en viktig del av forskningsmiljøet i Møre og Romsdal, et forskningsmiljø som sentrale myndigheter i altfor beskjeden grad satser på. Dette medlem er kjent med at Bioforsk har bedt om en bevilgning på 10 mill. kroner for å etablere Tingvoll Økopark – et senter for formidling og kompetanse innen områdene økologi og miljø. Regjeringen har i sitt forslag foreslått å bevilge 6 mill. kroner til delfinansiering av etableringskostnader til Tingvoll Økopark. Dette medlem mener at det er viktig at Tingvoll Økopark kan etableres så raskt som mulig og foreslår derfor å øke bevilgningene med ytterligere 4 mill. kroner slik at de samlede bevilgningene blir i tråd med behovene Bioforsk har meldt.

Dette medlem viser videre til en rekke lett uforståelige kutt fremmet i tilleggsproposisjonen innenfor viktige områder når det gjelder friluftsliv og produksjon av fornybar energi. Forslag om å redusere tilskudd til fjellstyrene med 1 mill. kroner og ikke minst forslag om å avvikle energiflisordningen gjennom et kutt på 30 mill. kroner er eksempler på slike kutt som dette medlem foreslår å reversere.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 11, Landbruk:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Bioforsk	4,0	4,0
Videreføring av energiflis-ordningen	0,0	30,0
Fjellstyre	0,0	1,0
Beredskapslager for korn	-5,0	0,0
Reversering av forslag om ekstra tilskudd til skogsveier	0	-10,0
Reduksjon av skogbrukstilskudd som svekker det biologiske mangfold under Landbrukets utviklingsfond (LUF)	-36,0	-36,0
Eksportstøtte for bearbejdede landbruksvarer, Tilskott til råvareprisordninga	-25,2	-25,2
Fjerning av subsidier til avløserordning i pelsdyrnæringen og frakttilskudd til pelsdyrfôr	-23,2	-23,2
Sum ramme 11: Landbruk	-85,4	-59,4

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at det bevilges mer penger til Senter for økologisk landbruk og at det foreslåtte kuttet til fjellstyrenes oppsynsvirksomhet reverseres som følge av avtalen.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.11.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 11

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.12 *Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen*

3.2.12.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)		
1800	Olje- og energidepartementet	212 204
1810	Oljedirektoratet	407 200
1815	Petoro AS	345 000
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	862 900
1825	Energiomlegging, energi- og klimateknologi	1 216 000
1830	Forskning og næringsutvikling	741 500
1840	CO ₂ -håndtering	2 325 300
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	30 000 000
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	2 000
2490	NVE Anlegg	5 000
Sum utgifter rammeområde 12		36 117 104
Inntekter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)		
4800	Olje- og energidepartementet	2 702
4810	Oljedirektoratet	106 400
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat	154 300
4825	Energiomlegging, energi- og klimateknologi	1 216 000

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
4829	Konsesjonsavgiftsfondet	50 000
4840	CO ₂ -håndtering	1 214 000
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	143 200 000
5490	NVE Anlegg	1 165
Sum inntekter rammeområde 12		145 944 567
Sum netto rammeområde 12		-109 827 463

3.2.12.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.12.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener stabil energiforsyning er grunnleggende for et moderne velferdssamfunn, og et konkurransefortrinn for norsk industri. Disse medlemmer vil videreutvikle norsk energibransje og sørge for gode og stabile rammebetingelser for petroleumssektoren og fornybar energi i Norge. Disse medlemmer vil at Norge skal være en foregangsnaasjon innen miljøvennlig energibruk og produksjon, både innen vannkraft, vindkraft, bioenergi og andre fornybare energiformer.

Disse medlemmer viser til at olje- og gassvirksomheten er en bærebjelke i norsk økonomi. Den bidrar til arbeidsplasser og nærings-, teknologi- og samfunnsutvikling over hele landet. Det er behov for kontinuerlig kompetanse- og teknologiutvikling dersom man skal opprettholde aktiviteten på norsk sokkel og innfri det tverrpolitiske målet fra St.meld. 28 (2010–2011) om økt utvinningsgrad fra felt i produksjon. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at regjeringen øker bevilgningene til petroleumsforskning i 2014, og at både Oljedirektoratet og Petoro AS styrkes i 2014. Disse medlemmer er opptatt av at utvinning av olje og gass må skje på mest mulig ressurseffektiv og miljøvennlig måte.

Disse medlemmer viser til at forbrenning av kull, olje og gass står for 80 pst. av de samlede klimagassutslippene. Disse medlemmer mener det derfor er viktig å utvikle en kostnadseffektiv teknologi for fangst og lagring av CO₂. Disse medlemmer bemerker at dersom CO₂-håndtering skal være et effektivt tiltak for å redusere utslipp av klimagasser, må kostnadene ved å bruke denne teknologien reduseres betydelig. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen har store ambisjoner om å bidra til dette gjennom en bred satsing på CO₂-håndtering. Samtidig er det avgjørende at Norge bruker ressursene riktig. Disse medlemmer mener derfor det er fornuftig at regjeringen utarbeider en ny

strategi for Norges satsing på CCS (Carbo capture and storage).

Dersom vi skal få utnyttet vårt potensial når det gjelder fornybar energi, anser disse medlemmer det som nødvendig å styrke overføringskapasiteten for elektrisk kraft innenlands, samtidig som hensynet til sårbare naturområder ivaretas. De store investeringene som skal gjøres i sentral- og regionalnettet frem mot 2020, forutsetter en mer rasjonell nettstruktur med færre og mer robuste nettselskaper for å ivareta kundenes behov.

Disse medlemmer mener den mest miljøvennlige energien er den som ikke brukes. Norge har et stort potensial for energieffektivisering innen alle sektorer.

Disse medlemmer imøteser derfor regjeringens varslede innføring av skattefradrag for ENØK-tiltak i husholdningene.

Disse medlemmer mener Norge bør investere i forskning og utvikling av ny teknologi som kan bidra til å realisere et lavutslippssamfunn. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at regjeringen styrker Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging.

Disse medlemmer mener at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har en viktig rolle med hensyn til å forvalte vannkraftressursene og energimarkedet på en helhetlig og framtidsrettet måte. I tillegg spiller NVE en viktig rolle i forhold til beredskap mot flom og naturskade. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at bevilgningen til NVE økes sammenlignet med saldert budsjett 2013.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringens partiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.12.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at teknologi for fangst og lagring av CO₂ vil være avgjørende for å nå

målsettingene i klimapolitikken. Disse medlemmer viser til at Norge over tid har hatt en aktiv og ambisiøs politikk for å utvikle slik teknologi. Disse medlemmer stiller seg undrende til regjeringens kutt i på 10 mill. kroner til Gassnova og den omfattende reduseringen av bevilgning til modifikasjoner og videreutvikling av teknologisenteret på Mongstad. Disse medlemmer imøteser regjeringens varslede strategi for fangst og lagring av CO₂, men må konstatere at de grep regjeringen foreløpig har tatt har svekket innsatsen og ambisjonene innen fangst og lagring av CO₂.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 12 settes til 109 663 163 000 kroner, som er en utgiftsøkning på 164 300 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.12.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem understreker at klimaproblemet er en av vår tids største utfordringer. FNs klimapanel har slått fast at de globale utslippene av klimagasser må reduseres med 80 pst. innen 2050 hvis vi skal greie å unngå de verste konsekvensene av global oppvarming. Kristelig Folkeparti vil styrke den nasjonale klima- og miljøsatsingen gjennom en økt satsing på energiomlegging og forskning på miljøvennlig energi, og gjennom en grønnere og mer klimavennlig innretning av skatte- og avgiftspolitikken.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom samarbeidspartiene innebærer en sterkere satsing på grønne skatter som virkemiddel for å bidra til nødvendig omstilling av samfunnet i miljøvennlig retning. Elavgiften økes med 1/2 øre, noe som vil gjøre det mer lønnsomt å gjennomføre tiltak for energisparing og energiomlegging. Mineraloljeavgiften økes med 52 øre som ledd i arbeidet med å følge opp klimaforlikets målsetting om utfasing av oljefyring i offentlige bygninger innen 2018 og øvrige bygg innen 2020.

3.2.12.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 111 973 463 000 kroner under rammeområ-

de 12 som er 2 110 000 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 12 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem viser til at vi vil omstille Norge til et klimavennlig samfunn, samtidig som vi opprettholder en velfungerende og sikker energiforsyning. Skal vi løse de internasjonale klimautfordringene, kreves det at rike land som Norge tar en lederrolle i arbeidet med å vise fattigere land at det er mulig å kombinere lave utslipp med et høyt velstands- og velferdsnivå. Dette medlem mener Norge har store muligheter til å legge om energibruken, ta i bruk ny miljøteknologi i energiforsyningen og industrien samtidig som dette kan bidra til å skape nye bedrifter og arbeidsplasser.

Dette medlem synes det var positivt at det ble bred enighet om klimaforliket, avtalen om Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk.

Dette medlem viser til at regjeringen i sitt budsjettforslag fremdeles ligger langt etter i arbeidet med å få økonomien inn på en kurs som gjør at målene i klimaforliket ligger an til å bli nådd.

Dette medlem mener virkemiddelbruken i norsk klimapolitikk bør deles i to, ett sett virkemidler for sektorer som ikke er omfattet av det europeiske kvotemarkedet ETS, og ett sett virkemidler for sektorer som er omfattet av kvotemarkedet. I tillegg mener dette medlem at vi bør fokusere på virkemidler som tar ut energieffektiviseringspotensialet, få på plass mer fornybar energi og sørger for en mer robust energiinfrastruktur.

Dette medlem mener det er positivt at regjeringen har fått på plass en avtale om å innføre et grønt sertifikatmarked i samarbeid med Sverige. Ny fornybar energi, energisparing og energiomlegging vil bidra med miljøvennlig kraft og redusere utslippene. Dette medlem mener de grønne sertifikatene vil sørge for at vi får opp produksjonen for fornybar energi gjennom modne teknologier, hovedsakelig vindkraft og vannkraft, men at vi samtidig må fortsette å satse på teknologi- og demonstrasjonsprosjekter for mer umodne, fornybare energikilder.

Dette medlem viser til at Venstre vil foreslå å innføre et skattefradrag for miljøtiltak i egen bolig. Dette medlem mener man derfor bør rendyrke Enova som et redskap for å ta ut energieffektiviseringspotensialet i større prosjekter, og på sikt avvikle tilskuddene til energitiltak i private boliger. Dette medlem vil understreke at formålet med Enova er

å skape varige endringer i tilbud og etterspørsel etter effektive og fornybare energi- og klimaløsninger, og at Enova skal være fødselshjelper for nye markeder. Det er i dag et stort og uforløst potensial for solceller på bygg som en energi- og klimaløsning i Norge. Solcellene holdes tilbake av et umodent norsk marked, noe som gir kunstig høye priser for solceller i Norge. Selv om en støtteordning til solceller vil ha en høy pris per kWh for de første 1 000 anleggene, vil dette sette i gang et marked og dermed ha effekt ut over de anleggene som får støtte. En generøs, midlertidig investeringsstøtte for solceller på 40 pst. vil være i kjernten av Enovas samfunnsoppdrag. Dette medlem ber om at dette tydeliggjøres i dialogen mellom departementet og Enova.

Dette medlem viser til at Venstre foreslår å øke kapitalen i grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering med 5 mrd. kroner i en bred satsing på fornybar energi, energiomlegging og energisparing.

Dette medlem viser til at CO₂-fangst og lagring er et viktig virkemiddel for å redusere utslipp fra kraftproduksjon og industri, og at Norge som en storprodusent av fossil energi har et spesielt ansvar for å utvikle denne teknologien. Dette medlem mener utviklingen av CO₂-fangstteknologi vil være med på å sikre etterspørselen etter norsk gass også etter at EU eller nasjonal klimapolitikk setter strengere krav til utslipp fra kraftproduksjon. Dette medlem viser til behovet for et robust CCS- prosjekt. I statsbudsjettet for 2014 er det varslet igangsetting av et program for dette. Dette medlem mener det må igangsettes en konkurranse for å realisere et fullskala CCS-anlegg innen 2020. Dette medlem ber regjeringen legge fram for Stortinget i løpet av vårsejsonen 2014 en orientering om framdriftsplan for realisering av fullskala fangstanlegg innen 2020.

Dette medlem viser til at Venstre foreslår å erstatte det gamle kullkraftverket på Svalbard med et nytt kullkraftverk med CO₂-fangst og lagring.

Dette medlem mener at Norge er avhengig av sikker og tilstrekkelig tilgang på energi og en fortsatt utvinning og utvikling av petroleumssressursene

på sokkelen. Dette medlem mener Norge har et ansvar for å ligge i forkant av utviklingen innen næringen, og mener miljøkrav vil bidra til å styrke næringens konkurransevne på lengre sikt. Petroleumskaktivitet på norsk sokkel må ta hensyn til andre aktiviteter og andre interesser knyttet til miljø, fiskeri og sjøfart. Dette medlem ønsker derfor å føre en politikk for skånsom petroleumskaktivitet. Skånsom aktivitet skjer gjennom etablering av petroleumsfrie soner hvor miljøet er mest sårbart og gjennom strenge miljøkrav tilknyttet aktivitet i de områdene aktivitet er forsvarlig innenfor økosystemenes rammer. Dette medlem mener det er positivt at det ikke åpnes for petroleumskaktivitet utenfor Lofoten og Vesterålen (Nordland VI og VII og Troms II) i denne stortingsperioden. Dette medlem peker på avtalen mellom regjeringen og Venstre og Kristelig Folkeparti, og foreslår å avvikle kartlegging av petroleumskforekomster utenfor Jan Mayen og reduserer overføringene til dette formålet med 110 mill. kroner.

Dette medlem er sterkt bekymret for todelingen av norsk økonomi. Investeringsnivået på norsk sokkel er stort, og langt større enn vi ser i fastlandsindustrien. Dette medfører økte lønnskostnader og lavere konkurransevne for norske fastlandsbedrifter. Dette medlem vil videreføre SDØE sitt investeringsnivå for 2013, og foreslår å redusere investeringsrammen med 2 mrd. kroner.

Dette medlem mener det er unaturlig at Petoro ikke finansieres gjennom kontantstrømmen til SDØE. Dette medlem foreslår derfor at finansieringen av Petoro fjernes fra statsbudsjettet, og ønsker å gi Petoro mulighet til å ha en langt mer fleksibel finansiering gjennom inntektene fra SDØE. Dette muliggjør også at Petoro har en langt mer aktiv porteføljeforvaltning, noe som vil sikre bedre utnyttelse og bedre forvaltning av statens eierinteresser på norsk sokkel. Dette medlem foreslår derfor å avvikle postene på Olje- og energidepartementets budsjett, og opprette tilsvarende poster på SDØEs budsjett.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 12, Olje og energi:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Kartlegging, petroleumsaktivitet Jan Mayen.....	-110,0	-110,0
Tilskudd til utjevning av overføringstariff.....	-60,0	0,0
Utgiftene knyttes til Petoro AS flyttes «under streken».....	-307,0	-311,0
og blir en del av SDØEs kontantstrøm.....	-24,0	-24,0
	-3,5	-3,5
	-6,5	-6,5
Sum ramme 12:Olje og energi.....	-511,0	-455,0
Energifondet (Fornybarfondet).....	5 000,0	5 000,0
SDØE.....	-2 000,0	-2 000,0
Petoro, Administrasjon.....	307,0	311,0
	24,0	24,0
	3,5	3,5
	6,5	6,5
Sum ramme 12:Olje og energi – «under streken».....	3 341,0	3 345,0
Sum ramme 12: Olje og energi – alle endringer.....	2 830,0	2 890,0

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.12.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 12

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.13 *Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen*

3.2.13.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)		
595	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur.....	771 533
1400	Klima- og miljøverndepartementet.....	493 494
1406	Miljøvennlig skipsfart.....	4 132
1408	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø.....	12 599
1409	Mareano.....	27 500
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking.....	637 727
1420	Miljødirektoratet.....	2 653 567
1425	Vilt- og fisketiltak.....	84 700
1429	Riksantikvaren.....	545 519
1432	Norsk kulturminnefond.....	63 590
1471	Norsk Polarinstituttt.....	275 943
1472	Svalbard miljøvernfond.....	12 320
1474	Fram Nordområdesenter for klima- og miljøforskning.....	52 298

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
1481	Kjøp av klimakvoter.....	527 000
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak	2 584 400
2465	Statens kartverk.....	15 288
Sum utgifter rammeområde 13.....		8 761 610
Inntekter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)		
3595	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur.....	377 900
4400	Klima- og miljøverndepartementet	1 959
4420	Miljødirektoratet	102 104
4429	Riksantikvaren	5 159
4471	Norsk Polarinstitut	77 723
Sum inntekter rammeområde 13.....		564 845
Sum netto rammeområde 13.....		8 196 765

3.2.13.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.13.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at miljø- og klimautfordringene er omfattende både nasjonalt og internasjonalt. Disse medlemmer legger til grunn et generasjonsperspektiv, og vil bygge politikken på forvalteransvaret og føre-var-prinsippet.

Disse medlemmer viser til at klimautfordringen er global og løses best globalt. Norge må ta ansvar for kommende generasjoners livsgrunnlag ved å bidra til internasjonalt forpliktende utslippsavtaler og ved å investere i forskning og utvikling av ny teknologi som kan bidra til å realisere et lavutslipps-samfunn.

Disse medlemmer mener det internasjonale regnskogsinitiativet er et svært viktig virkemiddel for å redusere klimagassutslippene i verden, ivareta et unikt biologisk mangfold og urfolks rettigheter.

Disse medlemmer viser til den høye konsentrasjonen av miljøgifter i mange av landets fjorder, havner og innsjøer. Mye av dette er historisk forurensning som representerer en betydelig belastning for naturmiljøet. Disse medlemmer mener derfor at bevilgningene til arbeidet med å rydde opp i giftige sedimentene i fjorder, elver, havner og innsjøer må styrkes, og er glad for at regjeringen øker bevilgningene til dette.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.13.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at blant de største utfordringene vi står overfor er klimaendringene i en særklasse. En vellykket strategi for å løse klimaendringene krever offensiv politikk både hjemme og ute, og en vilje til å søke brede politiske løsninger. Disse medlemmer viser til at utslippene i 2012 var på det laveste nivået siden 1996, med unntak av kriseåret 2009. Disse medlemmer oppfatter regjeringens tilleggsproposisjon som en svekkelse av norsk klimapolitikk, både nasjonalt og internasjonalt. Spesielt kutt i klima- og skoginitiativet, satsingen på fornybar energi internasjonalt og oppgraderingen av TCM er bekymringsfullt. At regjeringen valgte å reversere den rød-grønne regjeringens forslag til økte satser for CO₂-utslipp i bilavgiftene vitner om at regjeringen ikke har tatt inn over seg viktigheten av tiltak i transportsektoren.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 13 settes til 5 434 003 000 kroner, som er en reduksjon på 2 762 762 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Disse medlemmer peker på at differansen i hovedsak skyldes at klima- og skogsatsingen i regjeringens forslag er flyttet til dette rammeområdet. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.13.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem viser til budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre som innebærer økt satsing på miljøvennlig transport, miljøteknologi, naturvern, villaks og grønne skatter.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom samarbeidspartiene i Stortinget innebærer en betydelig økt satsing på miljøvennlige transportløsninger. På samferdselsområdet økes bevilgningene til vedlikehold av jernbanen med 400 mill. kroner, og det settes av 100 mill. kroner til planlegging av InterCity-strekninger, noe som vil sikre rask fremdrift i arbeidet med å realisere vedtatte InterCity-strekninger som ett prosjekt frem til Lillehammer, Skien og Halden. Regjeringen skal også vurdere planlegging av InterCity videre mot Göteborg. Det innføres momsfratak på leasing av elbil for å gjøre elbiler til et konkurransedyktig alternativ også i leasingmarkedet. Budsjettforliket innebærer også en betydelig økning i bevilgningene til Transnova med 40 mill. kroner, blant annet for å sikre fremdrift i arbeidet med utbygging av ladeinfrastruktur for elbiler.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom samarbeidspartiene innebærer en økt satsing på naturvern. Det bevilges 30 mill. kroner til å iverksette arbeidet med bygging av en fiskesperre i Driva. Arbeidet med ivaretagelse av rødlistearter styrkes med 5 mill. kroner. Regjeringens foreslåtte kutt i bevilgningene til verneområder, fjellstyrene og miljøorganisasjonene reverseres. I tillegg økes satsingen på ivaretagelse av kulturlandskapet med en bevilgning på 5,6 mill. kroner.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom samarbeidspartiene innebærer økt satsing på miljøteknologi, ved at det bevilges 30 mill. kroner til videreføring av miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge. Formålet med ordningen er å fremme norsk miljøteknologi i nasjonale og internasjonale markeder, og bidra til at norsk næringslivs konkurransevne styrkes. Prosjektene som innvilges støtte fra ordningen skal ha et vesentlig verdiskapingspotensial i Norge.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom samarbeidspartiene legger til rette for økt konkurransekraft i norsk kraftkrevende industri, ved at regjeringens foreslåtte prisgulv i CO₂-kompensasjonsordningen for industrien fjernes. Fjerning av prisgulvet innebærer en økt industrisatsing på 123 mill. kroner. CO₂-kompensasjonsordningen er et sentralt virkemiddel for å hindre karbonlekkasje og ut-

flytting av kraftkrevende industri fra Norge, og ikke minst for å legge til rette for at det kan etableres nye grønne industriarbeidsplasser i Norge basert på et av Norges største internasjonale konkurransefortrinn, ren fornybar kraft.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom samarbeidspartiene innebærer en sterkere satsing på grønne skatter som virkemiddel for å bidra til nødvendig omstilling av samfunnet i miljøvennlig retning. Elavgiften økes med 1/2 øre, noe som vil gjøre det mer lønnsomt å gjennomføre tiltak for energisparing og energiomlegging. Mineraloljeavgiften økes med 52 øre som ledd i arbeidet med å følge opp klimaforlikets målsetting om utfasing av oljefyring i offentlige bygninger innen 2018 og øvrige bygg innen 2020.

3.2.13.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 7 934 765 000 kroner under rammeområde 13, som er 262 000 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 13 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem vil vektlegge betydningen av en ambisiøs miljøpolitikk med mål om å sikre livsgrunnlaget for kommende generasjoner og for alle deler av verden og skape likeverdige muligheter for alle. Naturmiljøet er vårt livsgrunnlag. Det er et grunnleggende liberalt verdisyn å skape et økologisk likt utgangspunkt for alle generasjoner. Miljøpolitikk er å ta hensyn til langsiktige effekter på miljøet, selv om forurensning og overutnytting av ressurser kan gi kortsiktige fordeler. Dette medlem ønsker en framtidsrettet miljøpolitikk. Dette medlem vil at Norge skal være et foregangsland og bidra til å finne løsninger også andre land kan benytte. Globalt står vi overfor tre hovedutfordringer i miljøpolitikken: Utslipp av klimagasser, miljøgifter og tap av biologisk mangfold. Dette medlem vil påpeke at Norge har et nasjonalt ansvar for disse miljøutfordringene. I tillegg gjenstår det mye regionalt og lokalt miljøarbeid i forhold til lokal luft- og vannkvalitet, ressurs- og avfallshåndtering, sikring av viktige naturområder og tilgang til natur.

Dette medlem viser til Norges fastsatte klimamål, senest vedtatt i Meld. St. 21 (2011–2012), Norsk klimapolitikk. Dette medlem mener vir-

kemidlene for å nå målet om innenlandske kutt bør deles i to, ett for kvotepliktig sektor under det europeiske kvotemarkedet ETS, og ett for sektorer som ikke er dekket av ETS. Dette medlem mener en høy CO₂-avgift bør være hovedvirkemidlet for sektorer som ikke er en del av ETS. Dette medlem peker på at Venstre foreslår å øke CO₂-avgifter på en rekke områder og fjerne flere av dagens avgiftsfritak. Dette medlem peker på at reduksjoner i disse sektorene vil redusere verdens klimagassutslipp, og vil bidra til å nå målet om å redusere norske klimagassutslipp nasjonalt.

Dette medlem peker på at Norge er medlem av det europeiske kvotemarkedet ETS. Dette markedet setter en pris på CO₂-utslipp for de virksomheter som er inkludert i dette markedet. Utslippene totalt i ETS er satt av EU, og de totale utslippene skal gradvis reduseres frem mot 2020. Dette medlem viser til at kvoteprisen i dag er lav. Dette medlem mener derfor at det er et stort behov for teknologiutvikling som ikke blir utløst av dagens kvotepris. Dette medlem peker på at Norge har mulighet til å redusere utslippene innenfor ETS gjennom å besitte kvoter som man ikke bruker, eller kjøpe opp kvoter i det europeiske kvotemarkedet. Dette medlem viser til at Venstre foreslår å skrote en betydelig mengde ETS-kvoter, og på den måten bidra til lavere utslipp i Europa, en høyere kvotepris og lavere nasjonale utslipp.

Dette medlem har merket seg mange organisasjoners bekymring for manglende bevilgninger til tiltak for bevaring av villaksen. Levende lakseelver er viktige for å bevare det biologiske mangfoldet og for reiselivet og turismenæringen i distriktene. Dette medlem deler denne bekymringen, og vil understreke at Norge har et særlig ansvar for å forvalte våre unike villaksstammer. Dette medlem foreslår derfor en økning av bevilgning til særlige tiltak for villaksstammene med 40 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Dette medlem mener gamle båtvrak, campingvogner og lastebiler som står ute i naturen kan være en vesentlig forringelse av naturopplevelsen. Dette medlem foreslår derfor at det innføres en ordning med pant på båter, campingvogner og lastebiler etter modell fra panteordningen på biler, og bevilger 60 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til EUs LIFE-program som startet opp i 1992 og er EUs eneste program med særskilt finansiering av miljøprosjekter. Programets målsetting er å bidra med finansiering av prosjekter til gjennomføring av EUs miljøregelverk og utvikling av miljøpolitikken. Programmet gir miljøorganisasjoner, forskningsinstitusjoner, bedrifter, og særlig også kommuner anledning til å delta i miljøprosjekter. Dette medlem viser til at Norge har

tidligere ikke deltatt i noen av LIFE-programperiodene. Dette medlem viser til at over 3 mrd. euro skal gjennom LIFE deles ut til miljø- og klimaprosjekter i perioden 2014–2020, og at det er foreslått et budsjett på 3,6 mrd. euro i kommende periode, fordelt med 2,7 mrd. euro til et underprogram på miljø, og 0,9 mrd. euro til klimaprogrammet. Dette medlem viser til at deltakelsen vil koste Norge årlig 100 mill. kroner. Dette medlem mener dette vil være velanvendte penger som kommer til nytte i miljøarbeidet i norske kommuner og i norske miljøorganisasjoner.

Dette medlem mener norske miljøorganisasjoner bidrar med både praktisk miljøforvaltning og med verdifulle innspill i den norske miljødebatten. Dette medlem foreslår derfor å øke tilskuddet til miljøorganisasjonene med 5 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det gis støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak som gir god miljøeffekt. Dette medlem vil øke denne posten med 3 mill. kroner.

Dette medlem mener det er et stort behov for både skjøtsel og nye tiltak i norske verneområder, og vil øke bevilgningen med til sammen 20 mill. kroner.

Dette medlem vil peke på at kulturlandskapet er viktig for det biologiske mangfoldet, og mener det er behov for en betydelig innsats for å hindre gjengroing og ivareta spesielt sårbare områder. Dette medlem vil derfor styrke arbeidet med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det biologiske mangfoldet er under stadig press, og at den norske rødlisten over truede arter inneholder en mengde arter som trenger særskilt oppmerksomhet og ivaretagelse. Dette medlem vil øke bevilgningene til ivaretagelse av rødlistede arter med 10 mill. kroner. Dette medlem viser til at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) er foreslått å avvikle ordningen hvor Miljøverndepartementet har bidratt med 10 mill. kroner for å dekke driftsutgifter for Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) sitt arbeid med miljøbevisste offentlige anskaffelser og miljøledelse. Dette medlem mener at det er viktig at det offentlige har en bevisst innkjøps- og anskaffelses politikk både når det gjelder innovasjon og i et miljøperspektiv. Dette medlem foreslår derfor å videreføre dagens ordning.

Dette medlem mener handel med utslippskvoter kan være et bidrag til å innfri Norges klimaforpliktelser. Dette medlem vil imidlertid påpeke at behovet for kjøp av CO₂-kvoter vil avgjøres av i hvor stor grad det gjennomføres nasjonale klimatiltak. Dette medlem mener at de fleksible mekanismene kun skal være et supplement til nasjonale tiltak og at minst halvparten av utslippsreduk-

sjonene som forpliktelsen nå innebærer, skal tas nasjonalt.

Dette medlem viser videre til at Venstre, både i forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 og 2013 med rette har vært kritisk til regjeringens svært friske budsjettering når det gjelder kjøp av kvoter. Det har så langt kun vært kjøpt kvoter for en liten brøkdel av det som har vært avsatt i budsjettene. Dette medlem mener at historien viser at det ikke er behov for ytterligere påfyll i statsbudsjettet for 2014 all den tid tidligere bevilgninger i all hovedsak er «overført» og således kan brukes fortsatt. I tillegg kommer det faktisk at flere av de prosjekter regjeringen vurderer foreløpig ikke er godkjent av FN under rammene av klimakonvensjonen og at det meste skal betales i det den norske stat faktisk får de faktisk kjøpte kvoter.

Dette medlem viser videre til at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2009 fremmet forslag om følgende:

«Stortinget ber regjeringen i budsjettet for 2010 legge frem en vurdering av effekten ved helt eller delvis å slette klimakvoter fremfor å selge disse i markedet sammenliknet med å øremerke gevinsten ved kvotesalg til andre utslippsreducerende tiltak, og legge frem forslag om enten redusert kvotesalg eller øremerking av salgsgvinster til klimatiltak.»

Dette medlem konstaterer at dette ikke er gjort. Dette medlem peker på at Norge er et av de land som har bestemt seg for å tjene penger på både kvotekjøp og salg. Norge selger EU-kvoter, og kjøper billige CDM-kvoter for å oppfylle Norges kyotoforpliktelser.

Dette medlem viser til at mengden kvoter som det er budsjettert med salg av samlet er en betydelig del av Norges årlige klimagassutslipp og dermed en del av klimaproblemet. Det å selge problemet er etter dette medlems syn en dårlig strategi og rimer svært dårlig med intensjonen i klimaforliket om å foreta mesteparten av kuttene i CO₂-utslipp gjennom innenlandske tiltak. Dessuten er prisen på CO₂-kvoter i dag så lav at den ikke bidrar til den

langsiktige og helt nødvendige omstillingen til et lavutslippssamfunn. Det lønner seg kort og godt ikke å investere i ny teknologi som gir reduserte utslipp framfor å fortsette å forurense og betale seg ut av problemene gjennom kvotekjøp.

Dette medlem viser til at det norske salget av klimakvoter derfor vil ha som direkte konsekvens at utslippene av klimagasser fra de sektorer i EØS-området som er omfattet av kvotesystemet vil øke med tilsvarende mengde tonn CO₂-ekvivalenter i forhold til om regjeringen hadde valgt å slette kvotene fremfor å selge dem.

Dette medlem viser til at Norge skiller seg fra resten av Europa ved at vi har en relativt sett betydelig høyere andel kvoter som enten kan selges eller slettes fordi offshorenæringen er tatt med i beregningen av Norges kvotemengde, men får ikke tildelt gratiskvoter. Det norske salget tilsvarende altså utslippene fra offshoresektoren, mens enkelte andre land selger mengder som tilsvarende under 10 pst. av samlede nasjonale utslipp.

Dette medlem er ikke prinsipiell motstander av handel med utslippskvoter, men mener at regjeringen har lagt opp til et nivå på salg og kjøp som ikke er spesielt miljø- og klimavennlig. Dette medlem vil understreke at regjeringen gjennom å slette kvoter fremfor å selge dem i markedet kunne ha bidratt til en betydelig nedgang i Europas klimagassutslipp til en relativt lav pris.

Dette medlem foreslår derfor å ikke bevilge midler til kjøp av CDM-kvoter i 2014, tilsvarende 530,7 mill. kroner.

Dette medlem foreslår derfor at halvparten av de planlagt solgte ETS-kvotene i 2014 slettes og at inntektsanslaget settes ned tilsvarende 269,8 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til en rekke andre satsinger på miljø- og klimatiltak i Venstres alternative statsbudsjett. Som det framgår av tabellen under innebærer Venstres alternative statsbudsjett en økt satsing på miljø- og klimatiltak på over 3,2 mrd. kroner både i forhold til regjeringen Stoltenberg II sitt statsbudsjettforslag og regjeringens forslag.

Miljø- og klimatiltak (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/FrP
Belønningsordning, kollektivtransport	304,7	304,7
Belønningsordning, sykkel	100,0	100,0
Jernbane. Drift og vedlikehold	2 000,0	1 900,0
Planlegging InterCity, Bergensbanen, Kongsvingerbanen og Stavanger- Egersund	150,0	150,0
Sørlandsbanen.....	8,0	8,0

Miljø- og klimatiltak (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/FrP
Oljevernberedskap	30,0	10,0
Transnova	17,6	37,6
Nytt statlig tilskuddsprogram for flere hurtigløstasjoner for elbiler, Transnova	50,0	50,0
Garantiordning for Nord-Norge-linjen	25,0	25,0
Deltakelse i EUs LIFE-program	100,0	100,0
Oppfølging av vanndirektivet	10,0	10,0
Kulturlandskap	10,0	10,0
Rødlistearter	10,0	10,0
Landskapsskjøtsel i vernede områder + reversering av kutt i verneområ- der	10,0	20,0
Villaks/ørret (gyro, genbank, fredede vassdrag etc. mv.)	40,0	40,0
Pant for båter, campingvogner og tyngre kjøretøy (lastebiler og busser)	60,0	60,0
Miljøteknologi-ordningen	75,0	75,0
Norsk Fornybar AS, driftskostnader	25,0	25,0
Omprioritere fra svovelrensing til CCS på kullkraft, Svalbard	0,0	0,0
Forskning klima/fornybar energi	75,0	75,0
Sletting av klimakvoter (EUs kvotemarked)	269,8	269,8
Videreføring av energiflis-ordningen	0,0	30,0
Videreføring av støtte til frivillige miljøorganisasjoner	0,0	5,0
Reversering av kutt, ymse miljøtiltak	0,0	3,0
Videreføre ordningen med miljøvennlige offentlige innkjøp DiFi	0,0	10,0
Økte grønne skatter og avgifter	7 408,0	7 408,0
Skattefritak for miljøinvesteringer	550,0	550,0
Investeringskapital Norsk Fornybar	3 000,0	3 000,0
Energifondet	5 000,0	5 000,0
Etablering av InterCity AS	0,0	0,0
Sum klima- og miljøtiltak (eks. skattetilak og fond)	3 370,3	3 328,1

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 13, Miljø:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Videreføring av støtte til frivillige miljøorganisasjoner	0,0	5,0
Videreføre tilskuddet til DiFi – miljøvennlige innkjøp	0,0	10,0
Reversering av kutt, ymse miljøtiltak	0,0	3,0
Deltakelse i EUs LIFE-program	100,0	100,0
Oppfølging av vanndirektivet	10,0	0,0
Villaks/ørret (gyro, genbank, fredede vassdrag etc. mv.)	40,0	40,0

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Tiltak i verneområder	0,0	10,0
Landskapsskjøtsel i vernede områder	10,0	10,0
Pant for båter, campingvogner og tyngre kjøretøy (lastebiler og busser)	60,0	60,0
Kulturlandskap	10,0	10,0
Rødlistearter	10,0	10,0
Pant for båter, campingvogner og tyngre kjøretøy (lastebiler og busser)	60,0	60,0
Mindre kjøp av klimakvoter	-520,0	-520,0
Sum ramme 13: Miljø	-280,0	-262,0

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at det blir en økning i klima- og skogsatsingen, at en rekke foreslåtte kutt på Klima- og miljøverndepartementets budsjett reverseres og at det bevilges mer penger for å sikre villaks og til å bevare kulturlandskap. Dette medlem viser også til at forslaget om å innføre et «gulv» i CO₂-kompensasjonsordningen reverseres. Dette medlem vil understreke viktigheten av at den delen av industrien som går i bresjen for miljø-

vennlig omstilling og produksjon må ha gode og forutsigbare rammevilkår.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.13.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 13

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.14 *Rammeområde 14 (Konstitusjonelle institusjoner), under kontroll- og konstitusjonskomiteen*

3.2.14.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 14 (i hele tusen kroner)		
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen	174 610
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	26 523
41	Stortinget	1 220 800
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	6 800
43	Stortingets ombudsman for forvaltningen	63 300
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	10 400
51	Riksrevisjonen	476 400
Sum utgifter rammeområde 14		1 978 833
Inntekter rammeområde 14 (i hele tusen kroner)		
3041	Stortinget	113 600
3051	Riksrevisjonen	2 450
Sum inntekter rammeområde 14		116 050
Sum netto rammeområde 14		1 862 783

3.2.14.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.14.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen etter anbefaling fra Stortingets administrasjon har foreslått at det opprettes en egen budsjettpost for å kunne gi reisetilskudd til skoler som ønsker å benytte undervisningstilbudene «MiniTinget» eller «2050 – valget er ditt». Disse medlemmer viser til at målet med tilskuddsordningen er å stimulere skoler i Norge med lang reisevei til å benytte undervisningstilbudene, og at tilskuddet bare skal benyttes til dekning av reisekostnader. Disse medlemmer støtter regjeringens forslag.

Disse medlemmer støtter endringene i tilleggsproposisjonen og endringene knyttet til avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014, gjengitt i innstillingens kapittel 3.1.2.1.

3.2.14.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 14 settes til

1 852 783 000 kroner, som er en reduksjon på 10 000 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.14.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

3.2.14.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

3.2.14.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 14

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.15 *Rammeområde 15 (Helse), under helse- og omsorgskomiteen*

3.2.15.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 15 (i hele tusen kroner)		
700	Helse- og omsorgsdepartementet	206 951
701	IKT i helse- og omsorgssektoren	314 667
702	Beredskap	39 941
703	Internasjonalt samarbeid	72 081
710	Nasjonalt folkehelseinstitutt	1 255 027
711	Ernæring og mattrygghet	48 456
712	Bioteknologinemnda	8 847
713	Vitenskapskomiteen for mattrygghet	22 530
715	Statens strålevern	113 047
716	Statens institutt for rusmiddelforskning	47 075
718	Rusmiddelforebygging	216 964
719	Annet folkehelsearbeid	166 232
720	Helsedirektoratet	1 085 886
721	Statens helsetilsyn	127 255
722	Norsk pasientskadeerstatning	303 847
723	Pasientskadenemnda	61 757

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	37 692
725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten	182 294
726	Statens helsepersonellnemnd	8 234
728	Klagenemnda for behandling i utlandet og Preimplantasjonsdiagnostikknemnda	3 244
729	Pasient- og brukerombud	59 691
732	Regionale helseforetak	118 590 444
733	Habilitering og rehabilitering	147 395
734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	147 868
750	Statens legemiddelverk	232 186
751	Legemiddeltiltak	75 159
761	Omsorgstjeneste	3 950 731
762	Primærhelsetjeneste	875 673
763	Rustiltak	767 879
764	Psykisk helse	902 104
769	Utredningsvirksomhet mv.	33 604
770	Tannhelsetjenester	204 204
780	Forskning	323 306
781	Forsøk og utvikling mv.	118 201
782	Helseregistre	53 130
783	Personell	192 791
2711	Spesialisthelsetjeneste mv.	4 686 000
2751	Legemidler mv.	10 527 000
2752	Refusjon av egenbetaling	4 013 200
2755	Helsetjenester i kommunene mv.	6 606 400
2756	Andre helsetjenester	499 000
2790	Andre helsetiltak	220 000
Sum utgifter rammeområde 15.....		157 547 993
Inntekter rammeområde 15 (i hele tusen kroner)		
3710	Nasjonalt folkehelseinstitutt	298 051
3713	Vitenskapskomiteen for mattrygghet	214
3715	Statens strålevern	34 226
3716	Statens institutt for rusmiddelforskning	1 847
3718	Rusmiddelforebygging	1 710
3720	Helsedirektoratet	80 817
3722	Norsk pasientskadeerstatning	19 726
3723	Pasientskadenemnda	2 500
3724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	29 021
3725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten	141
3732	Regionale helseforetak	616 000
3750	Statens legemiddelverk	107 907
Sum inntekter rammeområde 15.....		1 192 160
Sum netto rammeområde 15.....		156 355 833

3.2.15.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.15.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen med sine endringer i statsbudsjettet for 2014 prioriterer helse- og omsorgstjenestene både gjennom økt ressursbruk og bedre løsninger. Disse medlemmer er tilfredse med at det sosiale sikkerhetsnettet styrkes slik at de som trenger det mest får bedre hjelp. Regjeringen viser vilje og evne til å prioritere det viktigste først, og tilleggsproposisjonen har en klar sosial profil.

Disse medlemmer viser til at tilskuddene til helseforetakene øker med 2,7 mrd. kroner sammenlignet med fjorårets budsjett. Med dette legges det til rette for en vekst i all pasientbehandling på om lag 2,6 pst., noe som er vel 0,3 prosentenheter høyere aktivitetsvekst enn lagt til grunn i Gul bok 2014. Aldri tidligere har helseforetakene fått midler til en så stor vekst i pasientbehandling.

Disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen følger opp Sundvolden-erklæringens løfte om å ta alle gode krefter i bruk for å redusere helsekøene og sikre raskere behandling. I tilleggsproposisjonen er det foreslått bevilget 300 mill. kroner ekstra til kjøp av plasser hos private og ideelle aktører innen rus, psykisk helse, rehabilitering og radiologiske tjenester. Disse medlemmer er særlig tilfredse med at regjeringen foreslår å gjeninnføre regelen om at veksten i rusbehandling og psykisk helsevern hver for seg skal være større enn veksten i somatisk behandling.

Disse medlemmer viser til en kraftig styrking av eldreomsorgen i tilleggsproposisjonen. Staten tar et større økonomisk ansvar for å sikre at kommunene bygger ut tilstrekkelig kapasitet og kvalitet i omsorgen. Det foreslås å øke den gjennomsnittlige statlige tilskuddsandelen per boenhet og samtidig øke maksimumsbeløpet for godkjente anleggskostnader i pressområder. Det skal gis tilsagn om 2 500 plasser, en økning på 500 fra regjeringen Stoltenberg II sitt forslag i Prop. 1 S (2013–2014). Personer som ved langtidsopphold i omsorgsinstitusjoner ufrivillig havner på dobbeltrom, skal få redusert pris.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av faglært arbeidskraft for å bedre kvaliteten i pleie- og omsorgstjenestene. Dette følges opp ved at etter- og videreutdanning foreslås styrket.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg II i 2013 innlemmet en betydelig andel av de øremerkede midler til rustiltak i kommunene i de frie inntektene. Erfaringer viser at flere kommuner har nedprioritert sin innsats på rusfeltet. Disse

medlemmer er derfor tilfredse med at regjeringen øremerker betydelige midler til rustiltak. Dette er et taktskifte og må ses i lys av regjeringens varslede opptrappingsplan på rusfeltet. I tillegg er disse medlemmer glade for at regjeringen reverserer den foreslåtte avviklingen av ordningen Psykisk helse i skolen, og at utviklingstiltak innen psykisk helse styrkes.

Disse medlemmer viser til regjeringens løft i støtten til tannbehandling for grupper med store behov. Innen tannhelse foreslås det en styrking av stønaden til tannbehandling utover det regjeringen Stoltenberg II foreslo.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingskapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.15.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) og forslaget om økt kjøp fra private innen psykisk helsevern, rus og rehabilitering og MR. Disse medlemmer støtter intensjonen i forslaget om å øke kapasiteten innen psykisk helsevern, rus og rehabilitering og MR, men mener at det mangler noen holdbar begrunnelse for å begrense den økte kapasiteten til private tilbydere. Veksten bør skje der helseregionen mener at det gir best tilbud til pasientene innen den gitte rammen. Disse medlemmer mener det må legges tydelige føringer fra regjeringen om at kapasiteten på det nevnte området skal økes på en måte som til enhver tid er best mulig for pasientene – det være seg ved private eller offentlige aktører – og at dersom kapasiteten til rusbehandling økes skal dette skje ved bruk av private skal dette være ideelle aktører. For økninger på MR skal offentlige tilbud og utstyr søkes utvidet før kommersielle aktører tas i bruk. Disse medlemmer støtter med dette som forutsetning forslaget om bevilgningsøkningen på 300 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 15 settes til 153 838 275 000 kroner, som er en reduksjon på 2 517 558 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.15.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem vil prioritere gode tjenester til mennesker med psykisk utviklingshemning, fysisk funksjonshemmede, personer med rusproblemer og mennesker med psykiske lidelser. Tilskuddsordningen til ressurskrevende tjenester i kommunene skal sikre at folk får et godt tilbud, uavhengig av kommunens økonomiske situasjon. De frie midlene til kommunene vil gå med til å dekke utgifter knyttet til befolkningsvekst og økte pensjonskostnader. Den rødgrønne regjeringen reduserte kompensasjonsgraden fra 80 pst. til 77,5 pst., det vil si 214 mill. kroner i sitt forslag til statsbudsjett for 2014. Dette medlem setter pris på at budsjettforliket mellom de fire samarbeidspartiene reverserer dette kuttet i toppfinansieringsordningen til ressurskrevende tjenester, slik at kompensasjonsgraden opprettholdes på 80 pst.

Dette medlem mener innsatsen for mennesker med rusavhengighet og psykisk sykdom må styrkes. Ventetiden til dagbehandling/innleggelse har økt fra 84 dager per 1. tertial 2012 til 90 dager per 1. tertial 2013. Innen psykisk helsevern har ventetiden for innleggelse økt fra 50 til 56 i samme periode, og det har fra 2011 til 2012 blitt 190 færre døgnplasser. Fra 2009 til 2012 har det blitt 430 færre døgnplasser. I denne perioden er det ikke bygget opp et alternativt tilbud i kommunene. Kristelig Folkeparti vil få ned ventetiden og øke kapasiteten ved å ta i bruk ledige plasser hos ideelle institusjoner. Innen rusfeltet er det ledig over 220 døgnplasser og 20 700 polikliniske konsultasjoner. Innen psykisk helsevern er det ledig noe døgnkapasitet og polikliniske konsultasjoner. Ideelle institusjoner bør ha langsiktige avtaler med staten, for å sikre forutsigbarhet og langsiktighet.

Dette medlem viser til at en rekke interesseorganisasjoner for mennesker med kroniske sykdommer melder fra om store behov innen rehabiliteringsfeltet og da det som ofte omtales som spesialistrehabilitering eller spesifikk rehabilitering. Rehabilitering har stor verdi for den enkeltes daglige fungering og dermed livskvalitet. Rehabilitering har også en stor samfunnsverdi, ved at det kan få mennesker til å være i studier eller arbeid, eller stå i arbeid lenger, samt redusere utgifter til sykemelding. De fleste rehabiliteringsinstitusjoner med avtale med staten driver med ca. 60 til 70 pst. av sin kapasitet. Det er viktig å utnytte den totale kapasiteten på den enkelte institusjon. Som følge av budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, blir bevilgningen til lokalt rusarbeid i regi av frivillige organisasjoner styrket med 20 mill. kroner.

Dette medlem har tidligere foreslått at staten dekker 50 pst. av kostnadene til utbygging av heldøgns omsorgsplasser, og er glad for at dette nå kan få fortgang i utbyggingen, slik at det blir tilstrekkelig kapasitet. Det er avgjørende for en verdig eldreomsorg.

3.2.15.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 1 56 377 233 000 kroner under rammeområdet 15 som er 21 400 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 15 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem vil innenfor helsepolitikken prioritere mer til dem som trenger det mest. Dette krever omprioriteringer og bedre samhandling mellom ulike deler av helsevesenet. Sosial ulikhet i helse er et voksende problem og henger sammen med fattigdom. Det er derfor svært viktig for å bekjempe fattigdom at det satses på forebyggende helsehjelp og behandling til dem som altfor ofte faller utenfor også i helsevesenet. Dette medlem har derfor valgt en omfattende satsing på helsesøstertjeneste, rus og psykiatri.

Dette medlem mener det er avgjørende at vi har et godt og likeverdig helsetilbud til alle som trenger det, når de trenger det. Helsevesenet må ta pasienten, pasientens lidelser og de pårørende på alvor. Informasjon, medbestemmelse og kvalitetssikring er nødvendig for at vi som pasienter skal føle trygghet når vi trenger hjelp. Dette medlem understreker at et sterkt offentlig helsevesen er den beste garantien for at de tilgjengelige helseressurser blir brukt til å skape et likeverdig tilbud med prioritering på medisinsk faglig grunnlag. I tillegg til et offentlig helsevesen må det være rom for private aktører. Dette medlem ønsker å medvirke til at dagens samarbeid mellom private og offentlige helsetjenesteleverandører videreutvikles.

Som en del av Venstres omprioritering mener dette medlem det må satses mer på helsehjelp for rusavhengige; både forebygging, avrusning, behandling og ettervern/rehabilitering. Målet må imidlertid ikke bare være rusfrihet, men også et verdig liv for dem som ikke klarer å bli rusfrie. Det må gis skikkelige behandlingstilbud, blant annet gjennom økt bruk av legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Tverr-

faglig spesialisert rusbehandling må også styrkes. Dette medlem viser til at flere tusen står i kø for rusbehandling og at det de siste årene har blitt lagt ned flere rusbehandlingssplasser. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningene til rusrelaterte tiltak innen helseforetakene med til sammen 125 mill. kroner. Av dette skal 50 mill. kroner gå til akuttavrusning, 25 mill. kroner til LAR og 50 mill. kroner til ventelisteprojekt for å redusere ventetidene for rusavhengige. I tillegg foreslår Venstre 20 mill. kroner i sitt alternative budsjett til frivillige organisasjoner som driver oppfølging, omsorg og rehabilitering av personer med rusproblemer.

Dette medlem mener tilgjengeligheten av tjenester for personer med både lettere og tyngre psykiske lidelser er for dårlig, ventelistene er for lange og det er for tilfeldig hvem som får hjelp når. Dette medlem mener vi trenger nytenkning innen psykisk helse. Målet må være flere lavterskeltilbud i kommunene hvor det er mulig å få rask hjelp uten henvisning. På den måten mener dette medlem at vi kan forebygge at flere lettere psykiske helseutfordringer får utvikle seg til mer alvorlige psykiske lidelser som må behandles i spesialisthelsetjenesten. Dette medlem viser til Dokument 8:46 S (2012–2013) fra Borghild Tenden og Trine Skei Grande om lavterskeltilbud innen psykisk helse i kommunene og foreslår å øke bevilgningen til psykisk helsearbeid i kommunene med 100 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det eksisterer mange gode lavterskeltilbud til mennesker med psykiske helseproblemer. Det gis tilskudd til slike tilbud, og Venstre foreslo å øke bevilgningene til disse med 20 mill. kroner sammenlignet med Gul bok. Dette medlem er derfor tilfreds med at den nye regjeringen i tilleggsproposisjonen har økt posten med 27,8 mill. kroner, herunder 3 mill. kroner til Fontenehus. Fontenehusene gjør en svært viktig innsats når det gjelder å gi et lavterskeltilbud til rehabilitering og attføring for mennesker med omfattende psykiske problemer. Det er derfor viktig at Fontenehusene sikres et økonomisk driftsgrunnlag som gjør det mulig å bidra effektivt i rehabilitering og attføring av mennesker med alvorlige psykiske helseplager. Dette medlem mener derfor det må utarbeides en statlig tilskuddsordning som sikrer Fontenehusene en mer sentral plass i rehabiliterings- og attføringsarbeidet i Norge.

Dette medlem viser til at helsesøstertjenestene mange steder har for dårlig kapasitet. Helsesøstertjenesten er en god, forebyggende og samfunnsøkonomisk billig måte å gi helseråd og tjenester på til barn og ungdom. Mange unge har i dag problemer med eget kroppsbilde og behov for råd og veiledning gjennom ungdomstiden. Det er mange unge som sliter med psykiske vansker og som bør møtes på lavest

mulig nivå i helsevesenet. Helsesøstertjenesten fanger opp mange problemstillinger gjennom det tillitsforhold som etableres til ungdom og som andre deler av helsevesenet ofte går glipp av. Helsesøster og helsestasjonstjenesten har vide muligheter for å drive oppsøkende virksomhet helt fra spedbarnsstadiet og dermed god mulighet for å gi råd og sette inn hjelpe-tiltak på et tidlig tidspunkt for alvorlige problemer utvikler seg. Dette medlem foreslår en betydelig satsing på helsesøstertjenesten til en samlet kostnad på 125 mill. kroner i økte bevilgninger til styrking av helsesøstertjenesten, hvorav 75 mill. kroner er over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett.

Dette medlem viser til at Fritt sykehusvalg strever med å få inn ventetider fra sykehusene og at fritt sykehusvalg.no derfor ikke er helt oppdatert. Dette medlem mener det gjøres for mye dobbeltarbeid i forbindelse med Fritt sykehusvalg og at informasjonen til pasientene er for dårlig. Dette medlem ønsker derfor at Fritt sykehusvalg både må styrkes og omorganisere for å utnytte kapasiteten i det offentlige helsevesenet bedre. En omorganisering innebærer blant annet å gjøre Fritt sykehusvalg til et eget, frittstående foretak, styrke informasjonsarbeidet og avvikle dagens særegenandel for å bruke valgmuligheten. Dette medlem foreslår derfor 25 mill. kroner til styrking og omorganisering av Fritt sykehusvalg.

Dette medlem mener også at Fritt sykehusvalg må utvides geografisk. Det er i dag anledning til å velge behandling utenfor det regionale helseforetaket man er bosatt i, men det påløper da en ekstra egenandel på kr 400. Dette medlem ønsker å innføre fritt og gratis sykehusvalg uavhengig av i hvilket helseforetak behandlingen gis, slik at en pasient kan velge sykehus på tvers av de regionale helseforetakene uten en ekstra egenandel. Dette medlem foreslår derfor 7,2 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem vil innenfor helsepolitikken prioritere mer til dem som trenger det mest. Dette krever omprioriteringer fra de av oss som både stort sett er friske og har god økonomi til de som er syke og som sliter økonomisk. Som et ledd i en slik omfordeling foreslår dette medlem å øke egenandelstak 1 med 200 kroner for alle, og med ytterligere 400 kroner for alle som har inntekter over 500 000 kroner. En slik økning av egenandelstaket vil innebære en samlet innsparing på 248 mill. kroner, sammenlignet med Gul bok og tilleggsproposisjonen, som målrettet kan gå til å øke innsats overfor de som trenger fellesskapets hjelp aller mest.

Dette medlem viser til Innst. S. nr. 227 (2008–2009) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetens regulering av markedet for kopilege-

midler. En enstemmig komité slår i innstillingen fast at det til tross for at det er iverksatt flere tiltak for å sikre lavere priser på legemidler, så viser Riksrevisjonens undersøkelse i Dokument nr. 2:7 (2008–2009) at det fortsatt er behov for tiltak som stimulerer til lavere priser. Dette medlem viser videre til at fremforhandlede rabatter på innkjøpssiden ikke kommer pasientene til gode, og at andelen av generiske legemidler i det norske markedet er lav sammenliknet med andre nordiske land. Dette medlem foreslår derfor å redusere apotekavansen med ett prosentpoeng, noe som medfører en innsparing på 68 mill. kroner i 2013.

Dette medlem registrerer at både den forrige og den nåværende regjering foreslår å øke refusjonsbeløpet ved overnatting knyttet til behandling i helseforetak. Dette medlem kan ikke se noen begrunnelse for at dette beløpet skal økes nå. Dette medlem kan ikke se at utgiftene til overnatting har steget så mye at det begrunner en økning. Dette medlem foreslår derfor 33,8 mill. kroner mindre enn den forrige regjeringen og 14,8 mill. kroner mindre enn det som er foreslått i tilleggspolisjonen til dette formålet.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 15, Helse:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Styrking av helsesøstertjenesten.....	75,0	75,0
Diverse rusrelaterte tiltak innenfor helseforetakene.....	125,0	125,0
Fritt sykehusvalg	25,0	25,0
	3,9	3,9
	1,4	1,4
	1,0	1,0
Utvidelse av ordningen med fritt sykehusvalg	0,9	0,9
Tilskudd til frivillige organisasjoner som driver oppfølging, omsorg og rehabilitering av personer med rusproblemer.....	20,0	20,0
Psykisk helsearbeid i kommunene.....	100,0	100,0
Tilskudd til lavterskeltilbud til mennesker med omfattende psykiske helseproblemer	20,0	0,0
	-18,3	-8,0
	-6,4	-2,8
Ingen økning i refusjon for overnatting knyttet til behandling i helseforetakene.....	-4,8	-2,1
	-4,3	-1,9
Redusert apotekavanse 1 prosentpoeng.....	-68,0	-68,0
Økning i egenandelstak 1 med kr 200 for alle.....	-200,0	-200,0
Økning i egenandelstak 1 med ytterligere kr 400 for personer med inntekt over 500 000 kroner.....	-48,0	-48,0
Sum ramme 15 helse.....	22,4	21,4

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at avtalen innebærer 20 mill. kroner i økning til rustiltak i regi av frivillige organisasjoner. Dette medlem viser også til at forslaget om å innføre et «gulv» i CO₂-kompensasjonsordningen reverseres. Dette med-

lem vil understreke viktigheten av at den delen av industrien som går i bresjen for miljøvennlig omstilling og produksjon må ha gode og forutsigbare rammevilkår.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.15.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 15

Det vises til punkt 3.3 nedenfor.

3.2.16 *Rammeområde 16 (Kirke, utdanning og forskning), under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen*

3.2.16.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)		
200	Kunnskapsdepartementet	268 196
220	Utdanningsdirektoratet.....	465 759
221	Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene	14 548
222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat.....	90 774
223	Sametinget.....	39 043
224	Senter for IKT i utdanningen	91 664
225	Tiltak i grunnopplæringen.....	1 751 106
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	1 903 310
227	Tilskudd til særskilte skoler	125 363
228	Tilskudd til private skoler mv.	3 665 955
229	Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	23 874
230	Statlig spesialpedagogisk støttesystem	690 217
252	EUs utdannings- og ungdomsprogram.....	290 360
253	Folkehøyskoler.....	743 343
254	Tilskudd til voksenopplæring.....	229 719
255	Tilskudd til freds- og menneskerettssentre	139 623
256	Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	67 653
257	Program for basiskompetanse i arbeidslivet	140 104
258	Tiltak for livslang læring.....	91 146
260	Universiteter og høyskoler	29 243 417
270	Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	452 591
276	Fagskoleutdanning	69 679
280	Felles enheter	457 034
281	Felles tiltak for universiteter og høyskoler	457 639
283	Meteorologiformål	346 620
284	De nasjonale forskningsetiske komiteene	17 236
285	Norges forskningsråd	2 996 629
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	488 440
288	Internasjonale samarbeidstiltak.....	1 593 468
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	278 818
340	Den norske kirke	1 710 499
342	Kirkebygg og gravplasser	125 815
920	Norges forskningsråd	1 887 340
925	Havforskningsinstituttet.....	666 810
926	Drift av forskningsfartøyene	509 230
927	NIFES.....	164 500
928	Marin forskning og utvikling	331 330

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
1137	Forskning og innovasjon	419 104
2410	Statens lånekasse for utdanning	11 447 778
Sum utgifter rammeområde 16.....		64 495 734
Inntekter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)		
3220	Utdanningsdirektoratet.....	4 973
3222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat.....	4 898
3224	Senter for IKT i utdanningen	1 553
3225	Tiltak i grunnopplæringen.....	73 882
3229	Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	2 706
3230	Statlig spesialpedagogisk støttesystem	73 051
3256	Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.....	11 027
3280	Felles enheter	1 263
3281	Felles tiltak for universiteter og høyskoler	10
3287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	219 000
3288	Internasjonale samarbeidstiltak.....	4 684
3340	Den norske kirke	79 679
3342	Kirkebygg og gravplasser	20 927
3925	Havforskningsinstituttet.....	297 470
3926	Drift av forskningsfartøyene	76 750
3927	NIFES.....	86 650
5310	Statens lånekasse for utdanning	169 120
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning	3 868 062
Sum inntekter rammeområde 16.....		4 995 705
Sum netto rammeområde 16.....		59 500 029

3.2.16.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.16.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at et av regjeringens hovedprosjekter er å realisere kunnskapssamfunnet. Kunnskap gir fremtidsmuligheter for den enkelte, uansett bakgrunn, og danner grunnlaget for sosial mobilitet i samfunnet. Kunnskap er avgjørende for å styrke norsk konkurransekraft og bygge landet for fremtiden.

Disse medlemmer viser til at regjeringen styrker skolen ved å gjennomføre et lærerløft. Antallet lærere som fra høsten 2014 får videreutdanning innenfor strategien «Kompetanse for kvalitet» økes med totalt 750, til 2 600 lærere. Disse medlemmer merker seg endringene i kostnadsnøkkelen hvor staten påtar seg en større andel av kostnadene, og at satsene for vikarkostnader øker, noe som gjør det lettere for kommunene å prioritere dette. I tillegg etableres det en stipendordning for lærere som tar vi-

dereutdanning på eget initiativ. Disse medlemmer viser også til bevilgningene til universitets- og høyskolesektoren som skal bidra til at utdanningsinstitusjonene har kapasitet til å gjennomføre kompetansetiltakene for lærere i årene fremover.

Disse medlemmer viser til at Norge trenger flere dyktige fagfolk for å møte arbeidslivets behov for kompetanse. Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om å styrke fag- og yrkesopplæringen. Dette skal gjennomføres blant annet ved å øke lærlingtilskuddet og stimulere flere bedrifter til å ta inn lærlinger. Disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen prioriterer tiltak som fører til at flere fullfører videregående utdanning.

Disse medlemmer viser til regjeringens ambisjon om å utvikle flere verdensledende universitetsmiljøer. Disse medlemmer mener det er svært positivt at regjeringen foreslår å styrke grunnfinansieringen av universitets- og høyskolesektoren gjennom å øke rammen for resultatbasert omfordeling av forskningsmidler (RBO).

Disse medlemmer viser videre til regjeringens forslag om å øke studiestøtten med 3,65 pst., eller 3 450 kroner, fra august 2014. Det er den største økningen på over ti år. Dette er en økning utover pris- og kostnadsvekst, og også utover forventet lønnsvekst for 2014 (som er 3,5 pst.). Videre viser disse medlemmer til at satsingen på studentboliger er videreført på et høyt nivå.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag til bevilgning til modernisering av utstyrsparken i ingeniørutdanningene i 2014. Et slikt moderniseringsløft vil sikre at studentene får mulighet til å til egne seg ferdigheter på utstyr som samsvarer godt med det de vil møte i arbeidslivet.

Disse medlemmer er tilfredse med regjeringens forslag til oppgradering og rehabilitering av kjemibygge og laboratorier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) knyttet til deres ledende miljøer i energi og petroleum, herunder karbonfangst og lagring.

Disse medlemmer mener at satsing på forskning legger grunnlaget for fremtidens arbeidsplasser i en globalisert verden. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å bevilge 27,7 mrd. kroner til forskning og utvikling i 2014. Dette er en realvekst på om lag 3,4 pst. sammenlignet med 2013. I tillegg foreslår regjeringen en utvidelse av Skattefunn-ordningen, og medregnet denne vil realveksten til forskning og utvikling være om lag 4,1 pst. sammenlignet med 2013. Disse medlemmer viser til at regjeringen særlig har prioritert å styrke den næringsrelevante forskningen. Disse medlemmer er positive til bevilgningene til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) samt at regjeringen foreslår 50 nye stillinger innenfor nærings-Ph.d-ordningen og en ny ordning med offentlig sektor-Ph.d. I tillegg styrkes internasjonalisering av norsk forskning gjennom en ytterligere bevilgning til tiltak for økt norsk deltakelse i europeisk forskningssamarbeid.

Disse medlemmer mener det er viktig å motvirke at folk faller utenfor arbeidslivet på grunn av svake grunnleggende ferdigheter. Derfor er det gledelig at det foreslås å øke bevilgningene til Basiskompetanse i arbeidslivet (BKA).

Disse medlemmer vil understreke at religions- og trosfrihet er en grunnleggende menneskerettighet og en forutsetning for et fritt samfunn. Disse medlemmer viser til at regjeringens verdiforankring ligger i den kristne og humanistiske kulturarv, og viser til at regjeringen vil føre en politikk som sørger for at kirken opprettholder statusen som folkekirke.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regje-

ringpartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.16.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det går bra i norsk skole, og at elevene lærer mer. Disse medlemmer viser til at dette bekreftes av internasjonale undersøkelser. PISA-resultatene fra 2009 viser at norske 10.-klassinger har hatt betydelig framgang siden 2006 i både lesing, matematikk og naturfag. Denne nivåøkningen stadfestes også i TIMSS- og PIRLS-undersøkelsene fra 2012. I tillegg til at nivået på de grunnleggende ferdighetene har økt, viser disse medlemmer til de internasjonale undersøkelsene som viser en tendens til at trivselen i skolen også øker. Disse tendensene viser at det har vært riktig å legge vekt på tidlig innsats, tilpasset opplæring og gode læringsmiljø.

Disse medlemmer viser at faglig utøvelse henger sammen med aktivitet og ernæring, og viser til en rekke resultater som har bidratt til en helhetlig skolehverdag: flere timer i norsk, matematikk og engelsk, fysisk aktivitet, gratis leksehjelp og frukt og grønt.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg II har satt i verk en rekke tiltak for å styrke fag- og yrkesopplæringen. Disse medlemmer viser også til at den rød-grønne regjeringen satte i gang Ny GIV, som er en nasjonal dugnad for å øke gjennomføringen i videregående opplæring.

Kompetansen til læreren er den enkeltfaktoren som har mest å si for læringen til elevene dersom man ser bort fra sosial bakgrunn. Disse medlemmer viser til at den rød-grønne regjeringen har økt den statlige satsingen på videreutdanning formidabelt siden fra 2005 hvor den lå på 20 mill. kroner, til 2013 hvor statlig støtte til kompetanseheving lå på nær 500 mill. kroner. Disse medlemmer viser også til at den rød-grønne regjeringen i 2012 etablerte en egen strategi for videreutdanning av lærere, kompetanse for kvalitet 2012–2015. Disse medlemmer støtter regjeringens økning av midler til etter- og videreutdanning av lærere.

Disse medlemmer viser til at tallet på søkere til høyere utdanning har steget med om lag 50 pst. fra 2000 til 2013, og viser til at den rød-grønne regjeringen i perioden 2006–2019 har finansiert en økning på om lag 24 800 studieplasser, hvor MNT-fag, helse, skole og barnehage har vært prioriterte områder. Disse medlemmer viser også til at det har i perioden 2006–2014 blitt gitt startbevilgninger til totalt 15 bygge- og rehabiliteringsprosjekter. Disse

medlemmer viser til at dette er av avgjørende betydning for god forskningsinfrastruktur og gode lærings- og arbeidsmiljø.

I et stadig mer presset boligmarked er disse medlemmer glad for at regjeringen Stoltenberg II oppfylte lovnadene i Soria Moria 2-plattformen og ga de siste årene tilsagn om bygging og rehabilitering av om lag 7 800 studentboliger, som utgjør om lag 1 000 boliger i året. Disse medlemmer viser til at det i 2013 ble gitt tilsagn på om lag 1 500 boliger.

Disse medlemmer viser til at regjeringen stopper innføringen av 11 måneders studiefinansiering fra undervisningsåret 2014–2015. Disse medlemmer er opptatt av at retten til høyere utdanning må være reell for alle, og at flest mulig studenter skal kunne bruke mest mulig av sin tid på studiene. Mange studenter har en krevende økonomisk situasjon, og disse medlemmer mener derfor det er behov for å øke utdanningsstøtten for å bedre legge til rette for at studenter kan klare de økonomiske forpliktelsene, og i større grad studere på heltid. Dette vil være et viktig tiltak for å øke graden av fullføring på normert tid og redusere det høye frafallet i høyere utdanning. Utvidelsen til elleve måneders studiestøtte var et bidrag i dette arbeidet. God studiefinansiering er også god samfunnsøkonomi. Det er kunnskap vi skal leve av i framtiden. Disse medlemmer mener derfor det er en kunnskapsfiendtlig prioritering å fjerne bevilgningen til elleve måneders studiestøtte.

Disse medlemmer er tilfreds med det betydelige forskningsløftet på 32 pst. fra 2005 til 2013, som tilsvarer 6,7 mrd. kroner, inkludert Skattefunn. Disse medlemmer viser til at tall fra Forskningsbarometeret 2013 viser at Norge i de ti siste årene har hatt solid vekst på sentrale indikatorer for forskning og utviklingsarbeid. Disse medlemmer viser til at evalueringa av Norges Forskningsråd i 2012 tegner et positivt bilde av norsk forskning, at forskningsresultatene holder jevnt over et godt nivå, men at det fortsatt er potensial for å øke kvaliteten. Forutsigbarhet er avgjørende for god kvalitet i forskningen. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at den rød-grønne regjeringen sørget for at det nå skal etableres tiårige nasjonale langtidspolner for forskning og høyere utdanning.

Disse medlemmer viser til at utdanning er et godt virkemiddel mot arbeidsledighet og utstøting fra arbeidslivet, og er derfor tilfreds med at 36 000 voksne har fått tilbud om opplæring gjennom Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA).

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 16 settes til 58 387 880 000 kroner, som er en reduksjon på 1 112 149 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjerin-

gen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.16.2.3 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem vil styrke barns livskvalitet og oppvekstvilkår ved å satse på familiene, barnehage, skole og barnevern. Familien må styrkes som barnets grunnleggende og viktigste fellesskap. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene og utruste for livet. Dette medlem mener at en av de beste investeringene vi kan gjøre er å investere i kunnskap og oppvekst. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon og et godt samfunn. Dette medlem ønsker en annen retning på sentrale områder i oppvekst- og utdanningspolitikken enn det vi har sett de siste årene.

Grunnutdanningen

Dette medlem mener den rød-grønne regjeringen de siste årene gjennomgående har prioritert feil i skolepolitikken ved å satse på flere undervisningstimer for de aller minste, gratis timer i SFO, gratis frukt og grønt i skolen, og innføring av en gratis uketime kulturskole i SFO-tiden. Dette medlem vil ha en ny kurs i skolepolitikken hvor det i stedet satses på å løfte kvaliteten og gjennomstrømmingen i lærerutdanning, økt etter- og videreutdanning av lærere, og kamp mot frafallet i videregående.

Dette medlem mener læreren er skolens viktigste ressurs. Verdien av en god lærer for barns læring, trivsel og utvikling kan knapt overvurderes. Dette medlem er derfor glad for regjeringens satsing på kompetanseutvikling for lærere i tilleggspolisjonen hvor det samlet bevilges 312,2 mill. kroner til et lærerløft. Den foreslåtte økningen i bevilgningen til mentorordningen for nyutdannede lærere er også viktig for å kvalifisere lærere til den praktiske skolehverdagen og dempe praksisjokket mange nyutdannede lærere møter første året i læreryrket. Dette medlem ønsker på sikt å etablere en obligatorisk mentorordning for alle nye lærere. Dette medlem er også glad for den økte satsingen på ungdomstrinnet som ligger i tilleggspolisjonen, med vekt på gjennomføring av skolebasert kompetanseutvikling i klasseledelse, lesing, skriving og regning.

Dette medlem mener det er behov for å styrke satsingen på yrkesfagene for å sikre nok fagarbeidere, motvirke frafall og sikre at flest mulig kommer ut i arbeidslivet. Dette medlem mener regjerin-

gens økte bevilgning til fag- og yrkesopplæringen i tilleggspolisjonen er en god start på det yrkesfagløftet som trengs i årene fremover. Dette medlem vil spesielt fremheve det økte lærlingtilskuddet som et målrettet tiltak for å sikre at flere fullfører opplæringen og består med fag- eller svennebrev. Forhåpentlig vil det økte tilskuddet til bedrifter som har lærling med 3 500 kroner per lærling, og stimuleringstilskuddet på 50 000 kroner til nye lærebedrifter, gi konkrete resultater i form av flere lærlingplasser.

Dette medlem støtter regjeringens forslag om å avvikle ordningen med gratis frukt og grønt på skoler med ungdomstrinn. Dette medlem mener det er mer målrettet å satse på holdningsskapende undervisning og halvering av merverdiavgift på frukt og grønt. Dette medlem støtter at det innføres en abonnementsordning for de elever som i dag omfattes av ordningen med gratis frukt og grønt.

Dette medlem viser til at det er store ulikheter i det kommunale kulturskoletilbudet. Mange står i kø og det er langt fram til målet om et godt kulturskoletilbud for alle som ønsker det. Dette medlem mener én time gratis kulturskole i skoletiden ikke løser problemet, og støtter derfor regjeringens forslag om å avvikle ordningen og trekke lovproposisjonen. Dette medlem mener kulturskolen best kan styrkes gjennom en gradvis opptrapping av øremerkede statlige bevilgninger.

Dette medlem viser til at mobbing i skolen er et omfattende problem. Etter en midlertidig nedgang i mobbingen på 30 pst. i perioden 2001–2004, hvor mobbing ble løftet høyt på den politiske dagsorden, er mobbingen tilbake på samme nivå som før 2001. Tall fra elevundersøkelsen viser at 7 pst. av alle barn i norsk skole opplever å bli mobbet. Mobbing er komplisert og følelsesladet, og det er krevende for involverte parter å løse situasjonen. Dette medlem mener foreldre, elever, lærere og skoleledere bør ha et sted å henvende seg for hjelp, rådgivning og veiledning i konkrete mobbesaker. Derfor mener dette medlem at det bør innføres et mobbeombud i hvert fylke, slik det er gjort i Buskerud. Dette medlem er glad for at det i budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre i Stortinget ble funnet rom for en bevilgning på 10 mill. kroner til arbeid med bedre læringsmiljø i skolen og etablering av flere mobbeombud i fylkene.

Dette medlem viser til at det ikke gis særskilt tilskudd for friskolers og private høyskolers kapitalkostnader. Dette fører til at rammevilkårene særlig i pressområder står tilbake for tilsvarende vilkår for offentlige skoler. Siden rene kommersielle skoler ikke er tillatt, er de fleste private skolene uten stor kapital i bakhånd. Manglende støtte til husleie og kapitalutgifter har ført til en økonomisk presset situasjon

i disse skolene. Dette medlem er glad for at det i budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre i Stortinget ble funnet rom for en bevilgning til kapitaltilskudd for friskolene på 50 mill. kroner, og et tilsvarende kapitaltilskudd til private høyskoler på 25 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det siden 2001 har vært tverrpolitisk enighet om et ekstratilskudd til Kongshaug Musikkgymnas til dekning av kostnadene ved instrumentalopplæring. Tilskuddssatsen som er beregnet til Musikk, Dans, Drama (MDD) dekker ikke disse kostnadene. Dette medlem viser til at regjeringen i statsbudsjettet for 2013 foreslo å fjerne tilskuddet midt i skoleåret, men at tilskuddet likevel ble videreført i revidert budsjett for 2013. Dette medlem er tilfreds med at Kongshaug Musikkgymnas i statsbudsjettet for 2014 ligger inne med et ekstra tilskudd på 3,4 mill. kroner.

Utdanning under voksenopplæringsloven

Dette medlem mener folkehøyskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lærer studentene mye om menneskelige relasjoner. Dette medlem foreslår å øke bevilgningen til folkehøyskolene med ytterligere 700 000 kroner som startbevilgning til opprettelse av en ny folkehøyskole i Kristiansand.

Høyere utdanning

Dette medlem har i flere år etterlyst en sterkere satsing på kunnskap, på utdanning og på forskning. Den rød-grønne regjeringen har i sine budsjetter systematisk nedprioritert universitets- og høyskolesektoren. For sektoren er det spesielt provoserende at dette har skjedd i en tid hvor det har vært en eventyrlig vekst i norsk økonomi. Dette medlem mener det er et stort behov for å styrke utdanningskvaliteten gjennom å øke grunnbevilgningene til utdanningsinstitusjonene. Dette medlem mener det er positivt at regjeringen i tilleggspolisjonen øker grunnfinansieringen av universiteter og høyskoler, og øker den resultatbaserte andelen av finansieringen av sektoren.

Dette medlem er positiv til regjeringens forslag om å opprette en masterutdanning i karriereveiledning for å styrke kvaliteten i rådgivningstjenestene i skolen. Forslaget om økte bevilgninger til utstyrssatsing i ingeniørutdanningen og oppgradering av infrastruktur, bygg og laboratorier ved NTNU støttes også av dette medlem.

Trossamfunn

Dette medlem mener kirkepolitikken skal støtte opp under kirkens eget mål om å være en be-

kjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Dette medlem viser til at Stortinget har fastsatt at trosopplæringsreformen skal være et 5-årig prosjekt løpende fra 1. januar 2004 og at reformen så skulle trappes opp de neste fem årene til 250 mill. kroner i 2003-kroner. Dette medlem viser til at regjeringen Stoltenberg i sitt forslag til statsbudsjett for 2014 slo fast at trosopplæringsreformen var fullfinansiert med en bevilgning på 302 mill. kroner. Dette medlem viser til at det i denne bevilgningen ikke er kompensert for lønnsvekst. Dette medlem er glad for at det i budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre i Stortinget ble funnet rom for å øke bevilgningen til trosopplæring med 15 mill. kroner til kompensasjon for lønnsvekst.

Dette medlem viser til viktigheten av at kirken har tilgang til nye verktøy og virkemidler for å ivareta sitt samfunnsoppdrag. Dette medlem viser til at Kirkerådet og KA (Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon) i flere år har forberedt en felles plattform for kirkens digitale kommunikasjon. Dette medlem har merket seg at bevilgningen i statsbudsjettet på 13,3 mill. kroner kun dekker om lag halvparten av kostnadene ved IKT-satsingen, og at planene for en enhetlig nettsatsing for Den norske kirke står i fare for å stoppe opp. Dette medlem er glad for at det i budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre i Stortinget ble funnet rom for å øke bevilgningen til IKT-satsingen i kirken med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til at budsjettforliket innebærer forslag om å bevilge 5 mill. kroner til en handlingsplan mot jødehat, hvorav 4 mill. kroner går til tiltak i skolen. Dette medlem mener at Holocaust-dagen bør markeres årlig i alle skoler. Dessuten mener dette medlem at undervisningen i skolen bør styrkes med sikte på forebygging av antisemittisme, herunder obligatorisk undervisning om holocaust i relevante fag, bedre læringsmaterieell og bedre økonomiske støtteordninger slik at alle klasser får mulighet til å dra på studietur til tidligere konsentrasjonsleirer.

3.2.16.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 60 834 129 000 kroner under rammeområde 16 som er 1 334 100 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf.

Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 16 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem vil påpeke at kunnskap er det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, og at en slik satsing innebærer en sikring av fremtidig verdiskaping, velferd, demokrati og dannelse. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Dette medlem er tilfreds med at den nye regjeringen har realiseringen av kunnskapssamfunnet som en av sine hovedprioriteringer i sin regjeringsplattform. Dette medlem viser videre til vektleggingen av å satse på kunnskap i samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre. Dette medlem imøteser således regjeringens oppfølging av ambisjonene på kunnskapsfeltet gjennom de kommende budsjettbehandlinger.

Forskning og høyere utdanning

Dette medlem vil særlig understreke betydningen av at man prioriterer forskning og høyere utdanning. Dette innebærer bl.a. at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Forskning og høyere utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Dette medlem viser til at de globale klimautfordringene er store, og krever økt forskningsinnsats. Etter dette medlems mening trenger vi mer forskning både på klimaendringer og virkningene av disse. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 75 mill. kroner til en forsterket forsknings-satsing på fornybare energiformer og klimatiltak.

Dette medlem vil understreke at institusjonene i UH-sektoren sliter med et stort etterslep i form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr, utskiftingstakten er økende, og det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap. Dette krever langsiktig opptrapping. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke utstyrssatsingen over Forskningsrådets budsjett med 75 mill. kroner. Dette medlem merker seg at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås en styrking av utstyrssatsingen for ingeniørutdanningen med 50 mill. kroner, noe dette medlem støtter.

Dette medlem mener at det er positivt at den avgåtte regjeringen i tidligere budsjettbehandlinger har økt bevilgningen til fri prosjektstøtte fordelt av Norges forskningsråd, men etter dette medlems mening er ikke dette nok. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor Norges forskningsråd styrkes med ytterligere 50 mill. kroner, for dermed å skape større handlingsrom når potten med frie midler skal fordeles.

Det er et selvstendig mål for dette medlem å øke næringslivets forskningsinnsats, og næringsrettet forskning generelt. Dette medlem mener nærings-Ph.d.-ordningen – som skal bidra til å øke kunnskapsintensiteten i næringslivet og skape et tettere samspill mellom academia og nærings- og samfunnsnivå – fortsatt må styrkes. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det er satt av 7,8 mill. kroner, noe som tilsvarer det offentliges andel av 50 nye nærings-Ph.d. fra høsten 2014. Dette medlem er tilfreds med at tilsvarende satsing er å gjenfinne i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser videre til forslag i Venstres alternative statsbudsjett om å bevilge 40 mill. kroner til å gjenopprette ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som ble fjernet i 2006, jf. omtale under rammeområde 9. I tillegg ønsker dette medlem en rekke forbedringer i Skattefunn-ordningen samt å innføre adgang direkte fra dragsføring for FoU-kostnader for bedrifter, jf. omtale under rammeområde 21.

Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett settes av midler for å styrke den næringsrettede forskningen gjennom Forskningsrådets programmer med 200 mill. kroner, herunder 75 mill. kroner øremerket Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), 50 mill. kroner til Forny2020/TTO og 50 mill. kroner til FoU knyttet til arbeidskraftbesparende teknologi i helsesektoren.

Dette medlem viser til at BIA er Forskningsrådets største program og en av norsk næringslivs viktigste samarbeidspartnere. 50 pst. av FoU-investeringene i Norge gjøres av bedrifter som har BIA som eneste finansieringskilde. BIA finansierer FoU-prosjekter som tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og utfordringer, og det er et betydelig potensial for flere realiserte prosjekter gitt at rammen økes. Dette medlem er tilfreds med at styrkingen av BIA i Venstres alternative statsbudsjett matches tilsvarende i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem vil understreke at det er et stort potensial for FoU knyttet til arbeidskraftbesparende teknologi i helsesektoren. Dette vil øke effektiviteten i sektoren og dermed bedre både behandlingsskapasitet og ikke minst å frigjøre tilstrekkelig antall hender som det er og vil bli behov for i tiden som kommer.

Dette medlem viser i denne sammenheng bl.a. også til forslag om styrking av satsingen på miljøteknologi (75 mill. kroner), tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser (40 mill. kroner), nytt såkornfond for TTO-er og inkubatorer, samt IFU/OFU-kontrakter (50 mill. kroner), jf. nærmere omtale under rammeområde 9.

Dette medlem viser til at Venstre sammen med de øvrige opposisjonspartiene tidligere har fremmet forslag om skattefritak for forskningsinstitutter som mottar statlig basisbevilgning, jf. bl.a. Dokument nr. 8:64 (2007–2008). Dette er fortsatt en aktuell problemstilling. Slik disse instituttene blir skattlagt bryter det etter dette medlems mening med den frie forskningen og den rolle instituttene skal ha. Sannsynligvis fører det også til mindre og dårligere forskning. Det er stikk i strid med ønsket om en levende norsk instituttsektor som bidrar med forskning på høyt nivå. Det rimer heller ikke med målsettingen om at kunnskapsoverføring mellom forskning og næringsliv skal styrkes. Dette medlem viser for øvrig til merknad og forslag vedrørende dette forhold under rammeområde 21.

Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett også foreslås å øke bevilgningen med 20 mill. kroner for å sikre at det blir mulig for flere teknisk-industrielle forskningsinstitutter, herunder Polytec, å bli innlemmet i basisfinansieringsordningen.

Dette medlem mener det er svært viktig å øke studiekapasiteten ved universiteter og høyskoler, all den tid studenttallet vil fortsette å øke i årene som kommer. Dette tydeliggjør etter dette medlems mening behovet for både en langsiktig plan for hvordan studentbølgen skal håndteres, økt antall studie-plasser og ikke minst solide grunnbevilgninger til institusjonene som skal motta studentene slik at kvaliteten opprettholdes. Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett er satt av midler tilsvarende ytterligere 2 000 nye studie-plasser fra og med høsten 2014.

Dette medlem viser til at når grunnbevilgningene til universiteter og høyskoler over lengre tid ikke oppleves som tilstrekkelige av institusjonene, vil dette kunne medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp Kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. Når studenttallet i tillegg stiger, og øvrige utgifter ikke kompenseres tilstrekkelig, sier det seg selv at institusjonene fort vil komme i en varig skvis i forhold til pålagte oppgaver og finansieringen av disse. Dette er bakgrunnen for at det i Venstres alternative statsbudsjett er satt av 200 mill. kroner til en direkte styrking av basisbevilgningene i universitets- og høyskolesekto-

ren, hvorav 15 mill. kroner av styrkingen (7,5 pst.) øremerkes private institusjoner.

Dette medlem vil understreke at denne bevilgningen også skal finansiere en opptrapping av basisbevilgningene til de «nye» universitetene – Universitetet i Stavanger, Universitet i Agder og Universitetet i Nordland – i tråd med innmeldte behov, slik at man i løpet av en viss tid oppnår en likeverdig finansiering mellom de nye og de allerede etablerte universitetene.

Dette medlem viser til at rammen for RBO i UH-sektoren foreslås utvidet med 100 mill. kroner i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Dette medlem er tilfreds med dette, men mener at grunnbevilgningen også burde vært økt i tråd med forslaget i Venstres alternative statsbudsjett, gjengitt over.

Dette medlem mener det er behov for en kraftig økning i antall rekrutteringsstillinger i UH-sektoren, jf. bl.a. rapporten «Etterspørsel og tilbud av stipendiatstillinger i Norge frem mot 2020», forfattet av en arbeidsgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet og Universitets- og høyskolerådet. I rapporten, som tar for seg en rekke momenter knyttet til forskerrekuttering og -utdanning, anslås det et behov for 340–400 nye stipendiatstillinger per år i perioden frem til 2020. Størst behov er forventet innen teknologi- og realfagene.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 156,3 mill. kroner til opprettelse av ca. 500 nye stipendiatstillinger fra høsten 2014, forholdsmessig fordelt på offentlige og private institusjoner. De nye universitetene skal hensyntas særskilt i forbindelse med tildeling av rekrutteringsstillinger, i tråd med innmeldte behov.

Etter dette medlems mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at doktorgradsstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å bevilge 31,3 mill. kroner til opprettelse av ca. 100 nye postdoktorstillinger f.o.m. høsten 2014, forholdsmessig fordelt på offentlige og private institusjoner. De nye universitetene skal hensyntas særskilt i forbindelse med tildeling av rekrutteringsstillinger, i tråd med innmeldte behov.

Dette medlem er tilfreds med at gaveforsterkningsordningen for gaver til forskningsformål endelig blir gjeninnført, jf. Prop. 1 S (2013–2014), og at det foreslås en mindre justering av ordningen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Dette medlem legger til grunn at man fra regjeringens side vil bidra til å legge ytterligere til rette for private bidrag til forskningsformål.

Dette medlem viser til behovet for en styrking av havforskningen. Avstanden mellom hva som kreves av leveranser fra Havforskningsinstituttet, og hva som er mulig å levere med tildelte økonomiske rammer, er økende. Eksempler på dette er bl.a. viktig underlagsmateriale i forbindelse med den forestående oppdateringen av forvaltningsplanene for Barentshavet og Norskehavet, samt økt kunnskap om marginale bestander som er viktige i økosystemet. På denne bakgrunn foreslås det i Venstres alternative statsbudsjett å øke bevilgningene til ressursforskning med 20 mill. kroner. Dette medlem er tilfreds med at tilsvarende forslag er å gjenfinne i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser videre til at Nofima foreslås styrket i Venstres alternative statsbudsjett med 10 mill. kroner utover bevilgningsforslaget i Prop. 1 S (2013–2014). Hensikten med styrkingen er å bidra til tiltak for å gjøre oppdrettsnæringen mer miljøvennlig. Dette medlem merker seg videre at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås å redusere bevilgningen til Nofimas markedsarbeid for torsk med 10 mill. kroner. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor dette kuttet er foreslått reversert.

Dette medlem viser til tidligere forslag fra Venstre om å øke kompetansen i barnevernet, jf. Dokument 8:85 S (2010–2011). Alle partier på Stortinget var i debatten om dette representantforslaget enig i at det er viktig å styrke førstelinjetjenesten i barnevernet og at kompetanse er en av de aller viktigste byggesteinene i et godt barnevern. Dette medlem viser til at barnevernspedagogutdanningen i dag er plassert i den laveste finansieringskategorien (kategori F). I praksis betyr dette at studentene får lite individuell oppfølging, det er få seminarer i smågrupper og lite veiledning.

Dette medlem var derfor tilfreds med forslaget i Prop. 1 S (2013–2014) om å styrke barnevernsutdanningen med 12,5 mill. kroner – tilsvarende en endring fra finansieringskategori F til E – og er overrasket over at den nye regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslår å reversere dette. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor denne styrkingen er lagt inn.

Dette medlem vil samtidig understreke at arbeidet med ytterligere å styrke barnevernspedagogutdanningen må fortsette. I tillegg mener dette medlem at også finansieringen av de andre utdanningene innenfor sosialprofesjonene må sikres nødvendige rammebetingelser, dvs. sosionom- og vernepleierutdanningene. Dette medlem viser til at profesjonene fyller viktige roller og oppgaver i velferdsstatens tjenester, uten at utdanningene er styrket særskilt siden høyskolereformen trådte i kraft i 1994.

En satsing på sosialprofesjonene er en av forutsetningene for gode velferdstjenester.

Dette medlem viser til planene om å slå sammen dagens høyskoler i Møre og Romsdal til en ny høyskole for Møre og Romsdal, bl.a. slik denne intensjonen kommer til uttrykk i et samlet fylkestingsvedtak. Dette medlem mener det er viktig å styrke Høgskolesenteret i Kristiansund i påvente av en sammenslåing av nevnte institusjoner, og viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det er satt av 3 mill. kroner til dette.

Dette medlem viser til at Venstre har foreslått å opprette femårig lærerutdanning flere ganger i løpet av forrige og inneværende periode på Stortinget. Dette medlem viser i denne forbindelse til at Høgskolen i Østfold har et nasjonalt senter for fremmedspråkopplæring, og at høgskolen derfor bør få midler til et pilotprosjekt for å utvikle en femårig lærerutdanning innen disse fagene.

Tilsvarende mener dette medlem at det er ønskelig å starte opp en femårig lærerutdanningspilot i Oppland. Dette medlem mener det er behov for å få ytterligere erfaring med en ny type lærerutdanning i Norge, hvor pedagogikk og ledelse får en større plass i utdanningen. Det pedagogiske miljøet ved Høgskolen i Lillehammer skiller seg her ut med et forslag til en slik utdanning. De ønsker i tillegg å samarbeide med Høgskolen i Gjøvik om realfag og IKT, som kan gi en helt ny fagprofil. Videre har de planer for en ny type praksis i lærerutdanningen og utdanning av øvingslærere som også vil være et svært interessant tilskudd for å vurdere den framtidige lærerutdanningen.

Dette medlem viser til Venstres alternative budsjett hvor det settes av 20 mill. kroner for femårige lærerutdanningspiloter i hhv. Østfold og Oppland.

Studenter

Dette medlem mener det er svært viktig å legge til rette for god studentvelferd. Dette medlem viser til at Venstre prioriterer få, men viktige og omfattende tiltak for studenter i neste års statsbudsjett.

Dette medlem viser til at den avgåtte regjeringen – etter mange års utsettelse – foreslo å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter, med virkning fra undervisningsåret 2014–2015, jf. Prop. 1 S (2013–2014). Dette medlem finner det svært oppsiktsvekkende at regjeringen Stoltenberg II på denne måten skyver finansieringsansvaret over på regjeringen, all den tid man har hatt full mulighet til å innføre 11 måneders studiestøtte i gjentatte budsjettbehandlinger.

Til tross for dette er dette medlem også skuffet over at regjeringen avblåser løftet om å innføre 11 måneders studiestøtte, jf. Prop. 1 S (2013–2014) Til-

legg 1. Dette medlem viser til at Venstre ved tidligere budsjettbehandlinger har foreslått å innfase 11 måneders studiestøtte, og står fortsatt fast ved dette.

Dette medlem viser til at det legges opp til å finansiere ca. 1 300 studentboliger i 2014, jf. Prop. 1 S (2013–2014). Gitt presset på leiemarkedet mener dette medlem at det er behov for en kraftig økning i bevilgningene til studentboliger utover dette de kommende årene. Dette medlem viser til at det i Venstres alternative statsbudsjett foreslås en bevilgning på 210 mill. kroner for å sikre at det bygges 2 000 studentboliger neste år, i tråd med ambisjonsnivået som fremkommer av Venstres stortingsprogram for inneværende periode.

Dette medlem merker seg forslaget i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) om å utrede muligheten for studieavgift for borgere utenfor EØS-området og Sveits. Dette medlem er prinsipielt imot å innføre en slik avgift, og ser følgelig ingen grunn til å utrede dette.

Grunnopplæringen

I tråd med satsingen på forskning og høyere utdanning vil dette medlem samtidig påpeke betydningen av en vedvarende og sterk satsing på grunnopplæringen. Skolen er en av våre viktigste oppdragende og «dannende» samfunnsinstitusjoner, som skal formidle kunnskap, allmenndannelse, verdier og kulturarv. Dette medlem vil understreke at læreren er den aller viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring.

Dette medlem mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuerlig å oppdatere seg i forhold til sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Dette medlem vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Dette medlem viser til tidligere forslag fra Venstre i Dokument nr. 8:81 (2005–2006) om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, Dokument nr. 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole, samt forslag i samtlige budsjettbehandlinger – som alle har tatt til orde for en betydelig styrking av lærernes kompetanseheving.

Dette medlem viser til at den avgåtte regjeringen etterkom Venstres ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, men at dimensjonene i ordningen var – og er – langt under det Venstre har tatt til orde for. Det finnes heller ikke noen økning til formålet i Prop. 1 S (2013–2014). På denne bakgrunn mener dette medlem at økningen til lærernes kompetanseheving som fore-

slås i Prop. 1 S (2013–2014) viser riktig retning. Tilsvarende er dette medlem tilfreds med at det foreslås en endring av finansieringsnøkkelen knyttet til lærernes videreutdanning, hvilket innebærer at staten tar en større del av kostnadene. Dette er i tråd med tidligere forslag fremmet av Venstre, jf. bl.a. Dokument 8:145 S (2009–2010) om å øke den statlige finansieringen knyttet til dagens ordning for videreutdanning av lærere.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det settes av 550 mill. kroner mer til kompetanseheving av lærere enn hva som fremkommer av Prop. 1 S (2013–2014), og ca. 250 mill. kroner mer enn hva som samlet fremkommer av Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Med Venstres finansieringsopplegg vil langt flere lærere få muligheten til kompetansehevende videreutdanning sett i forhold til både den avgåtte og den nye regjeringens bevilgningsnivå. I tillegg mener Venstre at det må igangsettes et særskilt kompetansehevingsløft for de ca. 10 000 ikke-kvalifiserte lærerne i grunnskolen, noe bevilgningsnivået i Venstres alternative statsbudsjett hensyntar.

Etter dette medlems mening er mangelen på lærere en av de største utfordringene norsk skole står overfor i årene som kommer. Dette medlem mener at det utover GNIST-kampanjen må etableres andre tiltak for å sikre tilstrekkelig mange lærere i norsk skole. Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. I representantforslaget påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere. For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, f.eks. gjennom å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving hos lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede seniortiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen. Dette medlem legger til grunn at den nye regjeringen vil følge opp rekrutteringsinnsatsen langs disse linjene.

Dette medlem viser til Venstres engasjement for å sikre bedre karriereveier i norsk skole, samt å øke innslaget av doktorgradsutdannede som underviser i grunnopplæringen. Det henvises i denne forbindelse til Dokument 8:27 S (2012–2013), jf. Innst. 213 S (2012–2013), om å øke antallet undervisningspersonell med doktorgrad og sikre flere karriereveier i skolen. Dette medlem viser til at følgende kon-

krete forslag ble fremmet i Dokument 8:27 S (2012–2013):

«- Stortinget ber regjeringen innføre et prøveprosjekt med ekstra lønnstilskudd for doktorgradsutdannede personer som underviser i grunnopplæringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2013.

- Stortinget ber regjeringen legge fram sak om flere karriereveier i skolesektoren, samt tiltak for å øke antallet doktorgradsutdannede personer inn i skolen.

- Stortinget ber regjeringen legge til rette for en gjennomgang og modernisering av stillingskategoriene for undervisningspersonell, slik at stillingskategoriene bedre reflekterer kompetanse og faglig bakgrunn. Arbeidet skal gjøres i samråd med partene i skolesektoren.»

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det i tråd med ovenstående foreslås å bevilge 50 mill. kroner for å innføre et prøveprosjekt med ekstra lønn for doktorgradsutdannede som underviser eller vil undervise i grunnopplæringen, samt å forberede innføringen av en karriereform i skolesektoren.

Ved siden av den kommende lærermangelen er frafall den største utfordringen norsk skole står overfor. Dette medlem viser i denne forbindelse til Dokument 8:4 S (2009–2010), jf. Innst. 190 S (2009–2010), om forsterket innsats mot frafall i skolen. I tråd med representantforslaget foreslår dette medlem flere konkrete tiltak i statsbudsjettet for kommende år som vil bidra til en forsterket innsats mot frafall. Dette medlem merker seg med tilfredshet forslagene som peker i tilsvarende retning i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at en del elever i norsk skole har lese- og skrivevansker. I en stadig mer teorigbasert skole og samfunn kan dette føre til vanskeligheter med å komme inn i utdanning og arbeidsmarkedet. Faren for marginalisering og for å falle utenfor øker for barn og unge som strever med basisferdigheter. For å motvirke dette foreslås det i Venstres alternative statsbudsjett å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker. Ordningen, som skal ha en ramme på 20 mill. kroner, skal administreres av Utdanningsdirektoratet, og alle skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter – gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner. Innsatsen skal også sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole, jf. nærmere omtale under rammeområde 2, og bør inkludere tett oppfølging av den enkelte fra flere profesjoner og yrkesgrupper, da årsakene til lese- og skrivevanskene kan være sammensatte. Riksrevisjonen har påpekt at barn under barnevernets omsorg i

varierende grad får tilstrekkelig oppfølging i opplærings-situasjonen, og at de har et dårligere utdanningsløp enn resten av befolkningen.

Dette medlem mener også at det er nødvendig å styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, og viser i denne forbindelse bl.a. til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007). Dette medlem merker seg at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås å opprette en masterutdanning i karriereveiledning. Dette medlem støtter dette, men mener også at det bør opprettes en treårig profesjonsutdanning i karriereveiledning, jf. Dokument 8:111 S (2011–2012).

Dette medlem mener det er nødvendig å sikre at lærlinger reelt får en mulighet til å ta læretiden sin i bedrift. Dette medlem viser i denne forbindelse til forslag om i Venstres alternative statsbudsjett om å øke lærlingtilskuddet med ca. 7 500 kroner per kontrakt per år, det vil si nesten det dobbelte av hva den nye regjeringen foreslår, jf. omtale under rammeområde 18. Dette medlem viser til at en slik endring betyr en merkostnad på ca. 150 mill. kroner sett i forhold til Prop. 1 S (2013–2014), og ca. 80 mill. kroner sett i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser videre til behovet for å styrke oppfølgingen av elevene i skolen fra andre enn lærerne. Dette medlem mener at målet må være 1 000 nye helsesøstre og spesialpedagoger i skolen de kommende fire årene. Dette vil være avgjørende både for å forebygge frafall i skolen og for å sikre god elevhelse. Dette medlem viser i denne forbindelse til forslag i Venstres alternative statsbudsjett om å samlet bevilge 125 mill. kroner til dette formål under rammeområde 15 og rammeområde 18.

Dette medlem viser til programmet Basiskompetanse i arbeidslivet (BKA). Programmet bidrar til å heve kompetansen blant personer med svake grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving, regning og IKT. Det er stor pågang fra virksomheter om støtte. Samtidig er det bekymringsfullt at et stort antall voksne fortsatt har problemer knyttet til sviktende lese- og skriveferdigheter. Dette fører ofte til problemer med å mestre jobb og hverdagsliv. På bakgrunn av de positive erfaringene med programmet og de mange kvalifiserte søknadene, er dette medlem tilfreds med forslaget om en styrking av ordningen med 20 mill. kroner i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014), noe som ligger 5 mill. kroner over forslaget i Venstres alternative statsbudsjett.

Dette medlem viser til at studieforbundene har som hovedoppgave å tilby opplæring ubundet av pensum og eksamener, men også å gi formell kompetansegivende utdanning som supplement og alternativ til det offentlige utdanningssystemet. Deres vik-

tigste fortrinn er å være en åpen og tilgjengelig læringsarena for alle. Dette medlem viser til at frivillige organisasjoner gjennom studieforbundene bidrar med samfunnsnyttig innsats og kompetanseheving rettet mot voksne og målgrupper med spesielle behov som f.eks. funksjonshemmede. Dette medlem mener studieforbundene bl.a. driver et uvurderlig arbeid når det gjelder demokratiopplæring, å skape møtesteder og å ta vare på kultur, tradisjoner og mangfold. Etter at den nye voksenopplæringsloven trådte i kraft kan studieforbundene vise til økende aktivitet, i tråd med intensjonene i loven. For at studieforbundenes aktivitet ikke skal svekkes i 2014, må budsjettet kompensere for prisveksten. På denne bakgrunn foreslås det i Venstres alternative statsbudsjett å øke bevilgningen til studieforbundene med 5 mill. kroner.

Dette medlem vil fremheve betydningen folkehøgskolene har i utdanningssystemet. Dette medlem viser til at det flere steder i landet jobbes for å opprette folkehøgskoler, og mener det må være et mål å opprette flere skoler. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det settes av 2,5 mill. kroner for å styrke folkehøgskolene. Videre forutsetter dette medlem at regjeringen vil bidra til realiseringen av SKAP: Kreativ folkehøgskole i Mandal, noe Venstres alternative statsbudsjett hensyntar.

Dette medlem viser til det viktige arbeidet som utføres av freds- og menneskerettssentrene i Norge. Dette medlem er kjent med at bl.a. Raftostiftelsen har behov for utvidede rammer for å sikre den videre driften, og vil henstille regjeringen om å bidra til dette i kommende budsjettbehandlinger. Dette medlem viser til at det settes av 2,3 mill. kroner til formålet i Venstres alternative statsbudsjett.

Dette medlem mener det er viktig å ha en god utstyrsstipend-ordning for elever på videregående nivå, men vil målrette denne ytterligere. Dette medlem viser til forslaget i Venstres alternative statsbudsjett om å innføre et behovsprøvd stipend for utstyr i videregående skole.

Dette medlem viser til at Venstre i budsjettbehandlingene i foregående periode gjennomgående har foreslått høyere bevilgninger enn regjeringen til leksehjelpstiltak. Dette medlem mener at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. Dette forutsetter imidlertid at leksehjelpen er riktig innrettet.

Dette medlem viser til at Stortingets flertall har lovfestet gratis leksehjelp for elever på 1.–4. trinn og SFO, men at Venstre har stemt mot dette, jf. Innst. 279 L (2009–2010). Dette medlem mener at leksehjelpsordningen som er innført i beste fall kan karakteriseres som en uklar ordning som er «pådyttet»

skoleeierne. Dette medlem er kjent med at mange er kritiske til innretningen av dagens lovfestede ordning. Dette medlem mener at det er betenkelig å innføre en lovfestet ordning som skal gi leksehjelp med ufaglærte, og endog binde denne opp i leksehjelp kun for 1.–4. trinn når mange elever, foreldre og skoler ser det som mer hensiktsmessig med leksehjelp på ungdomstrinnet.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det i stedet for dagens lovpålagte ordning foreslås å bevilge 175 mill. kroner til leksehjelpstiltak i regi av skoleeiere og frivillige organisasjoner, hvor kommunene skal være den koordinerende part. Kommunene bør prioritere å tilby leksehjelp på ungdomstrinnet fremfor 1.–4. trinn, og sikre at leksehjelperne har tilfredsstillende faglig kompetanse.

Dette medlem ønsker heller ikke å prioritere økt timetall i grunnskolen, all den tid vi står overfor store utfordringer knyttet til lærermangel og kompetanseheving blant lærere, og viser til tidligere budsjettbehandlinger hvor Venstre har stemt mot timefallsutvidelser. For neste års statsbudsjett foreslås det i Venstres alternative statsbudsjett å reversere timefallsutvidelsen som ble innført i 2010. Dette medlem viser til at Venstre i sitt budsjettopplegg omprioriterer disse midlene til bruk i en målrettet satsing på kompetanseheving av lærere, jf. ovenfor.

Dette medlem viser til at Venstres alternative budsjett innebærer en avvikling av ordningen med gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007). Dette

medlem er tilfreds med at samme prioritering fremkommer av Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem er imot ordningen med en gratis uketime med kulturskoletilbud i skole- eller SFO-tida på barnetrinnet, noe som også reflekteres i Venstres alternative statsbudsjett. Dette medlem er tilfreds med at samme prioritering fremkommer av Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Dette medlem viser for øvrig til Venstre prioriteringer under rammeområde 3 vedrørende et forsterket kulturtilbud – også rettet mot barn og unge.

Dette medlem vil understreke viktigheten av at skolebygg er universelt utformet. Dette medlem viser til at Kommunal- og regionaldepartementet i 2010 fikk utarbeidet en rapport fra VISTA for å beregne kostnadene ved å innføre krav til universell utforming av undervisningsbygg. Dersom målet skal nås innen utgangen av 2025, er kostnadene for universell utforming av skolebygg anslått å utgjøre om lag 1,8 mrd. kroner for kommunene og 0,9 mrd. kroner for fylkeskommunene. Dette medlem viser til forslag i Venstres alternative statsbudsjett om å bevilge 225 mill. kroner som en opptrappingsbevilgning knyttet til dette arbeidet, nærmere omtalt under rammeområde 18.

Dette medlem viser til tabellen under som viser alle Venstres forslag som vil styrke innsatsen på skole, utdanning og forskning. Samlet innebærer dette en styrkning på vel 2,5 mrd. kroner i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) og en styrkning på om lag 2 mrd. kroner i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Økt satsing på skole, utdanning og forskning (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Flere spesialpedagoger, helsesøstre og skolehelsepersonell	125,0	125,0
Universell utforming av alle skoler	225,0	225,0
Økt lærlingtilskudd	150,0	80,0
Kompetansehevingstiltak lærere (inkl. ikke-kvalifiserte lærere)	550,0	250,0
Prøveprosjekter: PhD-lærere/nye karriereveier	50,0	50,0
Leksehjelp	175,0	175,0
Studieforbund/voksenopplæring	5,0	5,0
Sum grunnskole og videregående opplæring	1 280,0	910,0
Folkehøyskoler	2,5	2,5
2000 flere studieplasser	104,1	104,1
700 nye studentboliger	210,0	210,0
Pilotprosjekt, 5-årig lærerutdanning	20,0	20,0
Høgskolesenteret, Kristiansund	3,0	3,0
Basis-kompensasjon universitet og høyskoler	200,0	100,0

Økt satsing på skole, utdanning og forskning (Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013– 2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
500 nye stipendiat-stillinger	156,3	156,3
100 nye Post-doc-stillinger	31,3	31,3
Norges forskningsråd	50,0	50,0
Forskning klima/fornybar energi	75,0	75,0
Utstyrsetterslep	75,0	25,0
Øke basisbevilgninger til tekniskindustrielle forskningsinstitutt	20,0	20,0
Næringsrettet forskning, Nærings-PhD, Forsknings- og utviklingskontrakter	257,8	175,0
Ressursforskning, Havforskningsinstituttet	20,0	0,0
Nofima: Senter for bærekraftig akvakultur	10,0	20,0
Bioforsk	4,0	4,0
Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, Skattefunn	40,0	40,0
Sum forskning og høyere utdanning	1 279,0	1 036,0
Styrking av Skattefunn-ordningen (påløpt beløp)	295,0	30,0
Rett til direkte utgiftsføring av FoU-kostnader for næringslivet	200,0	200,0
Sum skole, utdanning og forskning (eks skatt)	2 559,0	1 946,2

Kirke og trossamfunn

Dette medlem viser til behovet for restaurering og sikring av en rekke av våre eldre kirkebygg. Dette medlem viser i denne forbindelse til forslaget i Venstres alternative statsbudsjett hvor det med dette som bakgrunn settes av 25 mill. kroner til Stavanger Domkirke.

Dette medlem viser til at det både i Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) foreslås en økning i tilskudd til tros- og livssynssamfunn. I tillegg foreslås det en økning i bevilgningen

til trosopplæring i Prop. 1 S (2013–2014). Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor nevnte tilskudd nominelt videreføres av budsjettmessige årsaker. I tillegg foreslås det å reversere forslaget om ny tilskuddsordning til disposisjon for uforutsette behov i Den norske kirke, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 16, Kirke, utdanning og forskning:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Pilotprosjekt barn og ungdom med skrivevansker	20,0	20,0
Kompetansehevingstiltak lærere (inkl. ikke-kvalifiserte lærere)	550,0	250,0
Prøveprosjekter: PhD-lærere/nye karriereveier	50,0	50,0
Leksehjelp	175,0	175,0
Folkehøgskoler	2,5	2,5
Studieforbund/voksenopplæring	5,0	5,0
Raftostiftelsen	2,3	2,3
Styrking av program for basiskompetanse i arbeidslivet	15,0	0,0
2 000 flere studieplasser	76,0	76,0
Basis-kompensasjon universitet og høyskoler	185,0	92,5
Samlet 200 mill. kroner	15,0	7,5

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
500 nye stipendiat-stillinger	156,3	156,3
100 nye Post-doc-stillinger	31,3	31,3
Pilotprosjekt, 5-årig lærerutdanning	20,0	20,0
Høgskolesenteret, Kristiansund	3,0	3,0
Videreføre regjeringen Stoltenberg IIs forslag om endring i barne- vernspedagogutdanningen	0,0	12,5
700 nye studentboliger	210,0	210,0
Utstyrsetterslep	75,0	25,0
50 nye Nærings-PhD	7,8	0,0
Norges forskningsråd	50,0	50,0
Forskning klima/fornybar energi	75,0	75,0
Øke basisbevilgninger til tekniskindustrielle forskningsinstitutt	20,0	20,0
Næringsrettet forskning	200,0	125,0
Ressursforskning havbruk m.m.	20,0	0,0
Nofima: Senter for bærekraftig akvakultur	10,0	20,0
Stavanger Domkirke	25,0	25,0
Endre dagens ordninger med ikke-behovsprøvd utstyrstipend, med et behovsprøvd stipend på 600 kroner per mnd.	-44,4	-44,4
Avvikling av gratis frukt og grønt i ungdomsskolen	-2,8	0,0
	-0,2	0,0
Reversering av lovfestet og -pålagt kommunal leksehjelp (omfordeles til frivillig)	-5,4	-5,4
Reversering av timetallsutvidelse 2010	-2,3	-2,3
Reversering av lovfestet plikt for kommunen til å tilby en gratis uke time med kulturskoletilbud i skole/SFO-tiden på barnetrinnet (1.–4. trinn) 2013	-2,3	0,0
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	-22,3	-22,8
	-3,0	-3,0
Trosopplæring	-65,0	-65,0
Reversering av forslag om ny tilskuddspost «til disp. for uforutsette behov i Den norske kirke»	0,0	-5,0
Sum ramme 16: kirke, utdanning og forskning	1879,8	1334,1
2 000 flere studieplasser	83,0	83,0
Sum ramme 16: kirke, utdanning og forskning – «under streken».	83,0	83,0
Sum ramme 16: kirke, utdanning og forskning – alle endringer	1 962,8	1 417,1

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at avtalen innebærer 100 nye stipendiatstillinger, at barne-

vernspedagogutdanningen styrkes og tilskudd til Høgskolesenteret i Kristiansund.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.16.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 16

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.17 *Rammeområde 17 (Transport og kommunikasjon), under transport- og kommunikasjonskomiteen*

3.2.17.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 17 (i hele tusen kroner)		
456	Direktoratet for nødkommunikasjon.....	1 738 795
541	IKT-politikk.....	18 879
542	Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram	23 832
1300	Samferdselsdepartementet	258 288
1301	Forskning og utvikling mv.....	220 975
1310	Flytransport.....	681 000
1311	Tilskudd til regionale flyplasser	35 000
1313	Luftfartstilsynet.....	194 000
1314	Statens havarikommisjon for transport.....	63 400
1320	Statens vegvesen.....	24 147 550
1330	Særskilte transporttiltak	1 786 600
1350	Jernbaneverket.....	15 677 800
1351	Persontransport med tog	3 047 000
1354	Statens jernbanetilsyn	78 800
1360	Kystverket.....	2 583 854
1361	Samfunnet Jan Mayen og Loran-C	44 410
1370	Posttjenester	270 000
1380	Post- og teletilsynet.....	281 600
Sum utgifter rammeområde 17		51 151 783
Inntekter rammeområde 17 (i hele tusen kroner)		
3456	Direktoratet for nødkommunikasjon.....	211 470
4300	Samferdselsdepartementet	2 400
4313	Luftfartstilsynet.....	138 800
4320	Statens vegvesen.....	522 800
4350	Jernbaneverket	693 000
4354	Statens jernbanetilsyn	13 000
4360	Kystverket.....	10 747
4361	Samfunnet Jan Mayen og Loran-C	5 213
4380	Post- og teletilsynet.....	162 700
5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS	116 300
5624	Renter av Svinesundsforbindelsen AS.....	30 000
Sum inntekter rammeområde 17		1 906 430
Sum netto rammeområde 17.....		49 245 353

3.2.17.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.17.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er tilfredse med at regjeringen har store ambisjoner for samferdselssektoren.

Sikkerheten på norske veier må styrkes, og effektiv kommunikasjon skal legge grunnlaget for økt verdiskapning og eksport. Disse medlemmer vil i tillegg vektlegge samferdselssektorens viktige oppgave i å sikre effektiv logistikk for enkeltmennesket. En hektisk hverdag bør ikke forsinkes av infrastrukturen enten man velger fly, bane, bil eller kollektivtransport.

Disse medlemmer viser til at regjeringsplattformen angir retning for viktige endringer i måten infrastrukturens satsinger planlegges og gjennomføres. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å gjennomføre effektivisering av planprosesser og opprettelse av et veiselskap for å utføre utvalgte utbyggingsoppgaver mer effektivt enn i dag. Disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen økte bevilgninger til tiltak som medregnes i den økonomiske planrammen for Nasjonal transportplan 2014–2023 (NTP).

Disse medlemmer støtter regjeringens forslag om å styrke planarbeidet for å forsere planleggingen av nye samferdselsprosjekter. Dette muliggjør raskere investeringstakt i årene som kommer. Videre merker disse medlemmer seg at regjeringen satser på trafikksikringstiltak for å bedre trykgheten for trafikantene. Trafikksikringstiltak og kollektivtransport styrkes gjennom økte bevilgninger til programområdene.

Disse medlemmer viser til at fylkesveiene får et betydelig løft gjennom dette forslaget. Både gjennom økte overføringer, men også gjennom videreføring av rentekompensasjonsordningen for fylkesveier. Ordningen vil bidra både til bedre vedlikehold og økt fornyelse på fylkesveiene. Disse medlemmer vil særlig fremheve at videreføring av rentekompensasjonsordningen er sterkt etterspurt i mange fylker. Der regjeringen Stoltenberg II foreslo å fjerne ordningen, sikrer regjeringen videreføring med en økt låneramme på 2 mrd. kroner for 2014.

Disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen foreslår å styrke budsjettet for 2014 på samferdselssektoren, samtidig som det startes opp strukturelle endringer i dette budsjettforslaget. Etablering av et eget infrastrukturfond som er foreslått er etter disse medlemmers syn en viktig måte å bidra til en tydelig prioritering i mange år fremover.

Disse medlemmer er tilfredse med at det legges opp til en betydelig forsterkning av satsingen på tunnelsikkerhet. Disse medlemmer viser til at vedlikehold på vei og jernbane økes. Dette er etter disse medlemmers syn et viktig signal om at regjeringen ikke bare ønsker flere investeringer, men også bedre vedlikehold av eksisterende infrastruktur. Disse medlemmer påpeker at budsjettforslaget gir mer penger til vei og lavere bompengandelen.

Disse medlemmer viser til at utfordringene knyttet til kollektivtransport er store, spesielt i og rundt de største byene. Disse medlemmer er opptatt av å sikre fremdrift i de store kollektivsatsingene, f.eks. InterCity-strekningene. En opptrapping av kollektivløsninger spesielt rundt de store byene de kommende år vil være en viktig satsing i samarbeid med de aktuelle byene.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.17.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil utvikle et moderne og framtidsrettet transportsystem som gjør trafikkutviklingen enklere, raskere og tryggere. Dette vil bidra til å styrke konkurransekraften til næringslivet, til et bedre bymiljø og til regional utvikling. Videre vil disse medlemmer vise til at en robust infrastruktur med god standard også vil bedre trafikksikkerheten og gjøre at transportsystemet i størst mulig grad kan benyttes av alle. Disse medlemmer vil også understreke viktigheten av å utvikle transportsystemet, slik at de miljøskadelige virkningene blir begrenset.

Disse medlemmer vil vise til at regjeringen Stoltenberg II har holdt det den har lovet på samferdselsområdet. Nasjonal transportplan (NTP), som rulleres hvert fjerde år, er mer enn overopplyst. Dette gjelder også NTP 2010–2019 og den som ble lagt frem fire år før. Disse medlemmer vil videre vise til at regjeringen Stoltenberg II våren 2013 la frem forslag til NTP 2014–2023 (Meld. St. 26 (2012–2013), jf. Innst. 450 S (2012–2013)), med en historisk god satsing på samferdsel, der planrammen ble økt med hele 167 mrd. kroner sammenlignet med en videreføring av nivået på saldert budsjett for 2013.

Disse medlemmer vil derfor vise til at regjeringen Stoltenberg II gjennom Prop. 1 S (2013–2014) foreslo å bevilge 45,2 mrd. kroner til samferdsel i 2014, som er en økning på 6,3 mrd. kroner eller 16,3 pst. fra saldert budsjett for 2013. Disse medlemmer vil også vise til at bevilgningen til veg og bane alene har økt med nær 90 pst. under regjeringen Stoltenberg II.

Disse medlemmer merker seg at komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er tilfredse med at også regjeringen har som mål å overopplylle den vedtatte Nasjonal transportplan 2014–2023, men registrerer med forundring at de nå legger

den rød-grønne vedtatte NTP til grunn, og ikke sine egne forslag til NTP.

Utover forslaget fra regjeringen Stoltenberg II, velger disse medlemmer å støtte følgende punkter i det borgerlige budsjettforliket:

- Jernbanevedlikehold med 500 mill. kroner.
- Planlegging av InterCity-strekninger med 100 mill. kroner.
- Rentekompensasjonsordningen til fylkesveger til 60 mill. kroner, noe som er en ytterligere styrking i forhold til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Venstre og Kristelig Folkeparti, etter som disse medlemmer ikke legger en ytterligere økning i normrenten utover regjeringen Stoltenberg IIs forslag til grunn.

Disse medlemmer merker seg også at regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet fremhever at de har styrket bevilgningen til fylkesveier i 2014. Disse medlemmer vil vise til at denne styrkingen på 280 mill. kroner ikke er reell, men at regjeringen derimot har omdisponert/reduisert 250 mill. kroner til regional utvikling, og faktisk redusert posten totalt med hele 430 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 17 settes til 48 422 440 000 kroner, som er en reduksjon på 822 913 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.17.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem viser til at samferdsel er et viktig satsingsområde for Kristelig Folkeparti, der følgende hovedmål ligger til grunn: framkommelighet, tilgjengelighet, trafikksikkerhet og miljøhensyn.

Dette medlem peker på at framkommelighet er et grunnleggende behov i distriktene og i byområdene, for næringslivet og for enkeltpersoner i hverdagen, inkludert funksjonshemmede. Satsing på infrastruktur er investering i framtidig livskvalitet, utvikling og verdiskaping. Dette medlem mener samferdselssektoren lider under manglende ressurser og uforutsigbare rammevilkår, med dårlige veier og sviktende kollektivtilbud som resultat.

Dette medlem mener det trengs større forutsigbarhet for prosjekt som går over tid. Avbrudd i utbygginger som følge av omprioriteringer på de årlige statsbudsjettene er lite effektivt og irriterende for folk som rammes. Dette medlem vil innføre et finansieringssystem hvor planlagte og påbegynte prosjekter i større grad kan gjennomføres i sammenheng. Dette medlem mener det må legges til rette for nye finansieringsmuligheter og alternative organiseringsformer slik at investeringstakten både på vei og bane kan økes.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom samarbeidspartiene i Stortinget innebærer en betydelig økt satsing på miljøvennlige transportløsninger. På samferdselsområdet økes bevilgningene til vedlikehold av jernbanen med 400 mill. kroner, og det settes av 100 mill. kroner til planlegging av InterCity-strekninger, noe som vil sikre rask fremdrift i arbeidet med å realisere vedtatte InterCity-strekninger som ett prosjekt frem til Lillehammer, Skien og Halden. Regjeringen skal også vurdere planlegging av InterCity videre mot Gøteborg. Det bevilges 47 mill. kroner til innføring av merverdiavgiftsfritak på leasing av elbil for å gjøre elbiler til et konkurransedyktig alternativ også i leasingmarkedet. Budsjettforliket innebærer også en betydelig økning i bevilgningene til Transnova med 40 mill. kroner, bl.a. for å sikre fremdrift i arbeidet med utbygging av ladeinfrastruktur for elbiler. Dette medlem viser til at rammevilkårene for elbil er fastsatt av Stortinget gjennom klimaforliket og at det er bred enighet om at insentivordningene for å få flere til å bruke elbil skal opprettholdes. Dette medlem mener det er viktig å legge forholdene til rette for at flere kan bruke elbil, og i den sammenheng er utbygging av ladeinfrastruktur viktig. Mye ligger til rette for økt bruk av elbil de neste årene. Dette medlem mener utviklingen må følges opp av økt utbygging av ladeinfrastruktur.

3.2.17.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 50 649 653 000 kroner under rammeområde 16 som er 1 404 300 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 16 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem vil peke på at samferdselssektoren må ta sin del av ansvaret for å redusere de na-

sjonale klimagassutslippene. Venstres hovedprioritet i samferdselspolitikken er derfor å intensivere utbyggingen av en konkurransedyktig infrastruktur for miljøvennlig og ressurs sparende gods- og persontrafikk. Dette er sammen med å sikre et sikkert transportsystem for alle en av de viktigste nasjonale oppgavene i de kommende årene.

Dette medlem vil peke på at gode veier er viktig for god fremkommelighet mellom regionene for økt verdiskaping, utvikling av levedyktige distrikter og for å dekke næringslivets transportbehov. Dette medlem mener både fylkesveinettet og stamveinettet må få høyere standard. For å få ned tallet på antall drepte og skadde i trafikken, er det nødvendig å innrette transportsystemet slik at det fremmer trafikksikker atferd og samtidig beskytter mot fatale konsekvenser av farlig kjøring.

Dette medlem vil prioritere investeringstiltak som forhindrer ras, møteulykker, utforkjøringer og ulykker med påkjørsler av fotgjengere og syklister.

Dette medlem mener all transportvekst i og mellom de største byene i Sør-Norge i fremtiden bør skje med jernbane og kollektivtrafikk. Dette medlem viser til at dagens jernbane er svingete og gammel, preget av ustabilitet, tekniske feil og jernbanenett mellom landsdelene i Norge, både for person- og godstransport. Et moderne dobbeltspor på Østfoldbanen er første etappe av høyhastighetsbane til Europa. Dette medlem peker på at for å realisere store infrastrukturprosjekter er det behov for nye måter å planlegge, finansiere og gjennomføre utbygging på. Dette medlem mener det er behov for betydelig økte bevilgninger, mer forutsigbar finansiering og utbygging av lengre strekninger av gangen, ikke oppdeling i små delstrekninger. Ved å organisere utbyggingen riktig mener dette medlem at vi kan få mer ut per investerte krone. Det gir økonomiske besparelser, bedre fremdrift og større sannsynlighet for fullføring innen tidsrammen. Dette medlem peker derfor på at Venstre vil ruste opp dagens baner og bygge nye og mer konkurransedyktige traseer. Dette medlem vil at jernbanen skal være ryggraden i transportsystemet, både for nærtrafikk, fjerntrafikk og godstrafikk. Dette medlem mener dobbeltspor fra Oslo til Halden, Skien og Lillehammer og banebygging rundt de største byene er første etappe i et moderne transportsystem.

Dette medlem mener det er et stort behov for omorganisering av jernbanen i Norge. Dette medlem mener omorganiseringen må ta høyde for EUs fjerde jernbanedirektiv. Dette medlem mener det er hensiktsmessig at det dannes et selskap som overtar bestilleransvaret for togtrafikken i Norge, samt utbygging, vedlikehold og drift av jernbaneinfrastrukturen. Dette medlem mener ansvaret for eierskap

og vedlikehold av jernbanemateriellet bør skilles ut fra NSB til et eget heleid statlig selskap.

Dette medlem mener det bør etableres en prosjektorganisasjon i form av statlig utbyggingselskap med helhetlig ansvar for planlegging og fullføring av InterCity-prosjektet, som bør underlegges et nytt bestillerselskap for jernbanen. Dette medlem mener dette selskapet bør få mulighet til å ta opp lån, eventuelt utstede obligasjoner garantert av staten. Dette medlem mener utbyggingselskapet bør ha forpliktende milepæler for fullføring av ulike planprosesser og utbygginger, og utstyres med de nødvendige ressurser for å kunne holde disse fristene. Dette medlem vil ha som mål å ferdigstille InterCity-strekningene innen 2025.

Dette medlem vil åpne for større konkurranse om oppdragene for å tiltrekke utenlandske entreprenører, for å avlaste norsk anleggsbransje og hindre kostnadsvekst. I perioder med innstramminger i statsfinansene ellers i Europa gjør også store prosjekter det mulig for Norge å bidra til sysselsetting av ledige anleggsarbeidere og bruke utstyr fra andre europeiske land.

På denne bakgrunn foreslår dette medlem å opprette et prosjektselskap, InterCity AS, og viser til forslag til romertallsvedtak.

Dette medlem mener det er mulig å få opp frekvensen på Sørlandsbanen, og foreslår å bevilge 8 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener en samordning av innkjøpene av kollektivtrafikk for tog, buss, T-bane, trikk og båt gjennom Ruter AS ville også løse et stort problem som er under oppseiling, nemlig prisdifferansene mellom hva det koster å ta bussen kontra å ta toget. Som følge av Ruters nye pris- og sonestruktur er det mye billigere å bruke Ruters tilbud enn NSB. I tillegg mener dette medlem det er problematisk at Ruter mister inntekter når selskapet «fører» NSB med passasjerer ved å kjøre flere busser til togstasjonene, slik at NSB får flere passasjerer. Dette medlem mener de to ovennevnte forhold skaper store avregningsutfordringer mellom NSB og Ruter, noe som ville løst seg om innkjøpene av togtenester ble overtatt av Ruter. Dette medlem ber regjeringen gå i dialog med Ruter for å la dem overta bestilleransvaret for lokaltogene inn og ut av Oslo med virkning fra 1. januar 2014.

Dette medlem er bekymret for manglende midler til planlegging av InterCity-prosjektet og andre prosjekter, og vil derfor øke disse midlene med 150 mill. kroner. Dette medlem mener det er uhensiktsmessig å planlegge InterCity-strekningene stykkevis og delt, og vil derfor planlegge InterCity som ett prosjekt helt ut til Lillehammer, Skien og svenskegrensen.

Dette medlem er bekymret for vedlikeholdet av jernbanen, og de forsinkelsene som dette vil medføre på togtrafikken. Dette medlem vil legge jernbaneverkets innspill til NTP 2014–2023 for vedlikehold og opprusting av jernbanen til grunn for sin politikk, og vil derfor øke vedlikeholdet på jernbanen med 1,9 mrd. kroner. Dette medlem vil legge jernbaneverkets innspill til grunn for oppfølgingen av NTP.

Dette medlem mener Gjøvikbanen er viktig for regional utvikling i østlandsområdet, og dette medlem ber regjeringen legge frem en plan som sikrer timesfrekvens Oslo–Gjøvik. Dette medlem ber regjeringen planlegge for økt kapasitet med nye eller forlengede kryssingsspor, samt planlegge for ny Nittedal stasjon i første halvdel av NTP-perioden.

Dette medlem mener Kongsvingerbanen er viktig for å knytte sammen deler av Østlandet. Dette medlem ber derfor regjeringen planlegge og bygge ut stasjonene langs Kongsvingerbanen slik at det kan kjøres doble Flirttog på banen innen 2017.

Dette medlem mener både Solørbanen og Rørosbanen er viktige for gods- og tømmertransporten for sentrale deler av landet. Dette medlem ber derfor regjeringen planlegge for elektrifisering av Solørbanen og Rørosbanen.

Dette medlem mener den lille strekningen på Bratsbergbanen bør elektrifiseres, og ber regjeringen planlegge for elektrifisering av Bratsbergbanen.

Dette medlem mener igangsetting av ny Steinberg stasjon er u hensiktsmessig av ruteplanmessige årsaker, og ber derfor regjeringen stoppe planlegging og bygging av Steinberg stasjon.

Dette medlem mener det er mulig å få til et enda bedre togtilbud for befolkningen mellom Hokksund og Drammen, og ber derfor regjeringen igangsette planlegging av dobbeltsporparceller mellom Drammen og Hokksund for å få 1/2-times frekvens på strekningen innen 2018.

Dette medlem mener Ringeriksbanen er viktig for å få ned reisetiden mellom Oslo og Bergen, og for å sørge for at Hønefoss og omegn knyttes til Oslo på en hensiktsmessig måte. Dette medlem er bekymret for den manglende planleggingen av dette prosjektet, og ber derfor regjeringen om å kvalitets sikre den eksisterende KVVU for Ringeriksbanen.

Dette medlem ber regjeringen å sørge for at jernbaneverket går i dialog med Ruter om ny bussterminal over sporene på Oslo S.

Dette medlem er bekymret for regjeringens arbeid med øvrig kollektivtrafikk. Dette medlem vil peke på at det er nødvendig å trappe opp innsatsen innen kollektivtrafikken, og det er viktig at staten tar mer ansvar på dette området. Dette medlem peker på at dagens overføringer gjennom belønnings-

ordningen ikke er tilstrekkelig for å realisere Klimameldingens mål om at trafikkveksten i og rundt de store byene skal tas med kollektivtrafikk. Dette medlem foreslår derfor å øke tilskuddet til belønningsmidlene med 304,7 mill. kroner.

Dette medlem peker på at bybanesatsinger i de store byene bør ha en statlig finansiering på 50 pst. Det er avgjørende at staten bidrar økonomisk til å løfte store prosjekter i norske byer, slik at byene settes i stand til å løse trafikkutfordringen på en miljøvennlig måte. Dette gir rom for at storbyer kan øke satsingen på kollektivtrafikk. Dette medlem vil bl.a. vise til at regjeringen Bondevik II inntok en aktiv rolle i for å få på plass en bybanesatsing i Bergen. Det finnes videre en rekke gode prosjekter som bør få et statlig bidrag slik som bybanen i Bergen, på Nord-Jæren, Kolsåsbanen, ny Fornebu-bane og bane til Ahus. Dette medlem ber regjeringen gå i dialog med de aktuelle byene for å få på plass en finansiering av bybaner de kommende årene.

Dette medlem ønsker økt overføring til sykling og gange velkommen, men vil stimulere til dette gjennom en egen ordning. Dette medlem foreslår en egen belønningsordning for sykkel, og foreslår å bevilge 100 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem vil også peke på behovet for at det utvikles og legges til rette for en mer miljøvennlig vegtrafikk. Det er særlig viktig å ta i bruk ny og miljøvennlig teknologi og miljøvennlig drivstoff. Dette medlem har merket seg at det er skapt usikkerhet omkring videre drift av hydrogenfyllestasjonene i Norge. Dette medlem foreslår å videreføre bevilningene til disse stasjonene, og foreslår å øke bevilgningene til Transnova med 37,6 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Dette medlem peker på at kommuner og byer i Norge er godt i gang med å få på plass en ladeinfrastruktur for elbiler. Dette medlem mener derfor at det neste skrittet vil være å få etablert en ladeinfrastruktur med hurtigladestasjoner i de store transportkorridorene mellom de store byene. Dette medlem vil derfor foreslå å opprette et eget hurtigladerprosjekt i regi av Transnova, og foreslår 50 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser Venstres merknader og forslag i gjeldende nasjonal transportplan, der utbygging av E16 over Filefjell ikke ble prioritert til fordel for en omfattende satsing på jernbane og kollektivtransport. Som et ledd i dette medlem s oppfyllelse av Venstres alternative NTP reduseres overføringene med 427 mill. kroner.

Dette medlem viser til at regjeringen foreslår en stor økning av vedlikehold av vei. Dette medlem mener det er viktigere å øke vedlikeholdet av jernbanen, og reduserer overføringene med 200 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at regjeringen legger opp til å finansiere flere veier uten bompengefinansiering. Dette medlem mener behovet for vedlikehold av jernbane er en viktigere prioritering i statsbudsjettet for 2014, og reduserer overføringene med 450 mill. kroner.

Dette medlem mener det er rimelig meningsløst å fortsette praksis med å subsidiere posten ved kjøp av såkalte ulønnsomme posttjenester. Alt tyder på at dette er tjenester som Posten bør kunne yte innenfor gjeldende budsjetttrammer. Dette medlem foreslår derfor å kutte bevilgningene til dette i 2014 med 150 mill. kroner.

Dette medlem peker på at oljevernberedskapen har sviktet ved flere anledninger, og at sammenlignbare land har en oljevernberedskap med raskere responstid enn vi har i Norge. Dette medlem foreslår derfor å styrke oljevernberedskapen med 10 mill. kroner til innkjøp av bedre utstyr og kompetanseheving.

Dette medlem peker på at et av de raskeste og kanskje mest miljøvennlige transportalternativene finner vi i bane-båt-kombinasjonen på Nord-Norge-linjen. Her transporteres containerlaste med tog over Nordlandsbanen og videre på båt ut fra Bodø til fem

forskjellige havner i Nord-Norge. Årlig transporteres 13 000 containere. Dette tilsvarer 6 000 vogntog som ellers ville ha belastet våre veier. Lasten utgjør 1/3 av trafikken på Nordlandsbanen. Dette medlem mener staten må garantere denne ruten, og foreslår å bevilge 25 mill. kroner til en garantiordning for Nord-Norge-linjen.

Dette medlem peker på at fiskerinæringene er en viktig fornybar næring som skaper store verdier for samfunnet og skaper sysselsetting langs hele kysten. Dette medlem øker derfor overføringene til fiskerihavner og farleder med 46 mill. kroner.

Dette medlem peker på at NOU 2013:9 Politianalysen konkluderer med at skiltmyndigheten er en opplagt oppgave politiet kan gi fra seg. Dette medlem mener det er kompetente organer som står klar til å overta, samtidig som flertallet mener det er viktig å få integrert skiltmyndigheten i arbeidet med fremkommelighetstiltak i kommunene, bl.a. for å bedre vilkårene for kollektivtrafikken. Dette medlem ber derfor regjeringen om å gi de kommunene som ønsker det skiltmyndigheten.

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 17, Transport og kommunikasjon:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Transnova	17,6	37,6
Nytt statlig tilskuddsprogram for flere hustigladestasjoner for elbiler, Transnova	50,0	50,0
Garantiordning for Nord-Norge-linjen	25,0	25,0
Belønningsordning, kollektivtransport	304,7	304,7
Belønningsordning, sykkel	100,0	100,0
Jernbane. Drift og vedlikehold	2 000,0	1 900,0
Planlegging InterCity, Bergensbanen, Kongsvingerbanen og Stavanger-Egersund	150,0	150,0
Sørlandsbanen.....	8,0	8,0
Oljevernberedskap	30,0	10,0
Videreføring av tilskudd til fiskerihavner og farleder	0,0	46,0
Halvering av ekstrabevilgninger til veivedlikehold	0,0	-200,0
Halvering av ekstrabevilgninger til tunneloppgradering, bompengereduksjon m.m.	0,0	-450,0
E6 Filefjell	-377,0	-427,0
Kjøp av «ulønnsomme» posttjenester	-200,0	-150,0
Sum ramme 17: transport og kommunikasjon	2 108,3	1 404,3

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av

15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får fler-

tall. Dette medlem er spesielt glad for at avtalen innebærer en storstilt satsing på planlegging, drift og vedlikehold av jernbane med til sammen 650 mill. kroner, hvorav 150 mill. bevilges på inneværende års budsjett. Dette medlem er også tilfreds med at Transnova styrkes vesentlig både i forhold til forslaget til budsjettforslaget fra regjeringen Stoltenberg II og i forhold til budsjettforslaget i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) som følge av avtalen.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.17.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 17

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.18 *Rammeområde 18 (Rammetilskudd mv. til kommunesektoren), under kommunalkomiteen*

3.2.18.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 18 (i hele tusen kroner)		
571	Rammetilskudd til kommuner.....	121 363 704
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner.....	29 863 129
575	Ressurskrevende tjenester.....	6 649 205
Sum utgifter rammeområde 18.....		157 876 038
Sum inntekter rammeområde 18.....		0
Sum netto rammeområde 18.....		157 876 038

3.2.18.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.18.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at kommunene er grunnmuren i det norske demokratiet, og er positive til at regjeringen vil styrke lokaldemokratiet. Kommunene har ansvaret for grunnleggende velferdstjenester for alle. Disse medlemmer mener det er viktig at kommunene sikres mulighet til å gi et godt velferdstilbud og legger til rette for vekst og nye arbeidsplasser i hele landet.

Disse medlemmer mener at robuste kommuner med forutsigbar økonomi er avgjørende for å sikre et samfunn med gode velferdstjenester og mulighet for vekst og verdiskaping, og er derfor svært positive til regjeringens forslag som sikrer en realvekst i de frie inntektene på 5,48 mrd. kroner, hvor også de som trenger det mest prioriteres gjennom bevilgninger til omsorgstjenester, barnevern og tiltak for rusavhengige.

Disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen foreslår økte bevilgninger til fylkeskommunene for å ruste opp fylkesveiene. Disse medlemmer er videre tilfredse med at regjeringen foreslår å øke basistilskuddet per lærlingekontrakt med om lag 3 500 kroner.

Disse medlemmer er tilfredse med regjeringens forslag om økt likebehandling av kommunale

og ikke-kommunale barnehager, redusert egenandel for personer på dobbeltrom og styrket tilsyn med barn i fosterhjem.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.18.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at den rød-grønne regjeringens budsjettframlegg gir en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter for 2014 på 7,7 mrd. kroner, og viser til at budsjettframlegget legger til rette for fortsatt vekst i tjenestetilbudet i kommunesektoren. Disse medlemmer er tilfreds med at den rød-grønne regjeringens kommunebudsjett følger opp den sterke satsingen på skole, eldreomsorg, lokale kulturtiltak og andre velferdstilbud til innbyggerne som har ligget til grunn i budsjettforslagene alle år siden 2005. Realveksten i kommunesektorens inntekter fra 2005 til 2013 har vært 69,6 mrd. kroner. Det tilsvarer en årlig realvekst på 2,6 pst.

Disse medlemmer viser også til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) der regjeringen foreslår å øke innbyggertilskuddet til kommunene og fylkeskom-

munene med henholdsvis 250,3 mill. kroner og 55,1 mill. kroner som kompensasjon for økt pris- og kostnadsvekst.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringen i tilleggsproposisjonen legger opp til en reduksjon i velferdstilbudet gjennom å fjerne bevilgninger som har viktige fordelingsvirkninger og som bidrar til å utvikle skole, barnehager og det lokale kulturlivet. Fjerning av bevilgningene til frukt og grønt og kulturskoletimen i skolen, økt foreldrebetaling og reversering av forslaget om innføring av to opptak til barnehagene, er tiltak som svekker tjenestetilbudet til innbyggerne på noen av de viktigste kommunale ansvansområdene.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 18 settes til 158 437 338 000 kroner, som er en økning på 561 300 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

3.2.18.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem vil prioritere gode tjenester til mennesker med psykisk utviklingshemning, fysisk funksjonshemmede, personer med rusproblemer og mennesker med psykiske lidelser. Tilskuddsordningen til ressurskrevende tjenester i kommunene skal sikre at folk får et godt tilbud, uavhengig av kommunens økonomiske situasjon. De frie midlene til kommunene vil gå med til å dekke utgifter knyttet til befolkningsvekst og økte pensjonskostnader. Den rød-grønne regjeringen og regjeringen Solberg foreslo å redusere kompensasjonsgraden fra 80 til 77,5 pst. og redusere bevilgningen med 214 mill. kroner. Dette medlem setter pris på at budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre reverserer dette kuttet i toppfinansieringsordningen til ressurskrevende tjenester i kommunene, slik at kompensasjonsgraden blir 80 pst.

3.2.18.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 159 088 938 000 kroner under rammeområde 18 som er 1 212 900 000 kroner mer enn det som

følger av regjeringens forslag, jf. Prop 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 18 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem foreslår en omprioritering fra økt timetall innført i 2010 og gratis leksehjelp i grunnskolen til en gjennomført satsing på bedre og flere lærere. Dette medlem er ikke nødvendigvis prinsipielt imot å utvide timetallet eller det som framstår som en noe uklar leksehjelpsordning i grunnskolen, men mener det blir en helt feil prioritering når vi mangler kvalifiserte lærere. Etter dette medlems mening er mangelen på lærere den største utfordringen norsk skole står overfor i årene som kommer. Dette medlem håper og tror den nye regjeringen vil ta dette spørsmålet tilstrekkelig på alvor, i motsetning til den forrige som konsekvent prioriterte ned en nødvendig satsing på flere og bedre lærere.

Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Ovennevnte representantforslag henviser til at halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år, mens det i grunnskolen er 37 pst. i samme aldersgruppe. Samtidig vises det til at gjennomsnittsalderen for ansatte i den videregående skolen er 49 år. I løpet av en tiårsperiode vil man derfor trolig måtte erstatte et ikke-ubetydelig antall lærere i den videregående skolen. Tilsvarende gjelder også for grunnskolen. Parallelt med dette øker antallet elever. Dette medlem foreslår derfor å bruke ca. 600 mill. kroner til å styrke videreutdanning og rekruttering av lærere, og om lag 300 mill. kroner på øvrige tiltak i grunn- og videregående skole, heller enn å bruke penger på å utvide timetallet og obligatorisk leksehjelp. Det vises til nærmere omtale av disse forslagene under rammeområde 16 i denne innstilling.

Ved siden av den kommende lærermangelen er frafall den største utfordringen norsk skole står overfor. Dette medlem viser i denne forbindelse til Representantforslag 4 S (2009–2010) om forsterket innsats mot frafall i skolen. I tråd med representantforslaget foreslår dette medlem flere konkrete tiltak i statsbudsjettet for kommende år som vil bidra til en forsterket innsats mot frafall.

Dette medlem viser til at det er et behov for flere spesialpedagoger i norsk skole, og at det synes hensiktsmessig at spesialpedagogene arbeider så tett

på elevene og skolene som mulig. Det fordrer større spesialpedagogtettethet. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 50 mill. kroner over kommunerammen til flere spesialpedagoger i kommunene f.o.m. høsten 2014, noe som vil kunne finansiere ca. 200 flere spesialpedagoger gitt en kostnad på 750 000 kroner per spesialpedagog.

Dette medlem støtter regjeringens opplegg om å avvikle den lovpålagte ordningen med gratis frukt og grønt i skolen. Dette medlem mener at det vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av merverdiavgiftssystemet som fritar frukt og grønt fra merverdiavgift, jf. omtale under rammeområde 21. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep. Dette medlem viser videre til at det er mange kommuner som heller ikke har ønsket den lovpålagte ordningen om frukt og grønt i skolen.

Dette medlem viser til at det er bred politisk enighet om at det er behov for å styrke flere sider ved barnevernstjenesten og at en systematisk opptrapping av den kommunale barnevernstjenesten er nødvendig. Det er det kommunale barnevernet som først møter barnet, og derfor mener dette medlem at det kommunale barnevernet må sikres gode rammebetingelser. Dette medlem viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å overføre oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetatens (Bufetat) regionkontorer til den kommunale barnevernstjenesten (Dokument 8:18 S (2009–2010)). Dette medlem mener kommunene må få et mer helhetlig ansvar for barnevernet og er av den oppfatning at en gradvis overføring av Bufetats oppgaver regionalt til kommunene bør vurderes. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å omprioritere 100 mill. kroner ifra det statlige, regionale barnevernet og omfordele midlene til det kommunale barnevernet. I tillegg mener dette medlem det er behov for økte ressurser både til kjøp og utvikling av barnevernstiltak og til bruk for kompetansehevende kurs for ansatte i den kommunale barnevernstjenesten. Dette medlem foreslår derfor å styrke den kommunale barnevernstjenesten ytterligere med 50 mill. kroner. Totalt styrkes den kommunale barnevernstjenesten med 150 mill. kroner i Venstres alternative budsjett sammenlignet med både den forrige og den nåværende regjerings budsjettforslag.

Dette medlem viser til at regjeringen har lagt fram en ambisiøs plan om at det norske samfunnet skal være universelt utformet innen 2025. For å oppnå dette må eksisterende bygg, anlegg, uteområder m.m. oppgraderes. Regjeringen har signalisert at undervisningsbygg har førsteprioritet i denne prosessen. Det er en prioritering dette medlem støtter helhjertet. Allerede våren/sommeren 2008 antydte

regjeringen at den innen utgangen av året ville fastsette en forskrift med tidsfrister for universell utforming av skoler og undervisningsbygg. Det er 4 1/2 år siden. Ingen ting har skjedd.

Dette medlem mener at universell utforming er et gode for alle og en helt nødvendig forutsetning for at funksjonshemmede barn og ungdom skal få samme mulighet som andre til å gå på nærskolen, og til å velge fag og skoler etter interesser og evne. Dessverre viser det seg at svært mange av landets undervisningsinstitusjoner i stor grad er utilgjengelige for funksjonshemmede. 80 pst. av grunnskolene har betydelige mangler, 96 pst. av landet videregående skoler er utilfredsstillende. Skal en i overskuelig framtid nå målet om et samfunn som gir likeverdige muligheter for alle mennesker, må det satses betydelig på å øke tilgjengeligheten i eksisterende bygningsmasse. En oppgradering av alle landets grunnskoler til universell utforming er ifølge Vista og Multiconsult, dersom man bruker 10 år på det, beregnet til 4,25 mrd. kroner. Det er etter dette medlems syn en helt nødvendig investering, og det haster med å komme i gang. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 225 mill. kroner til å starte prosessen med universelt utformede undervisningsbygg.

Dette medlem viser til at Venstres liberale ideologi tar utgangspunkt i det enkelte mennesket. Alle skal ha frihet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet – men like selvsagt er det at de som virkelig trenger samfunnets hjelp til å leve et verdig liv, skal få det. Frie samfunn har gode fellesskapsinstitusjoner og et sosialt sikkerhetsnett for alle. Dette medlem ønsker derfor en stat som bekjemper sosial urettferdighet. Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Dette medlems førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier. For vi starter ikke med blanke ark og like muligheter når vi kommer til verden, og ingen velger sin barndom.

Det er i dag store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder satsene for sosialhjelp og hvorvidt kontantstøtte og barnetrygd regnes inn i inntektsgrunnlaget. Paradokset er at forskning viser at lave sosialhjelpssatser gir flere langtidsbrukere, mens høye sosialhjelpssatser får folk videre i livet.

Dette medlem foreslår derfor en økt bevilgning på 400 mill. kroner bevilget over rammeområde 18, for å innføre en opptrapping til en nasjonal minstenorm for sosialhjelp med virkning fra 1. januar 2014. I første omgang foreslår dette medlem å øke de veiledende satsene i sosialhjelpen med 10 pst.

eller tilsvarende en økning på ca. 600 kroner per mnd. for en enslig sosialhjelpsmottaker.

Dette medlem mener det er viktig å ha forutsigbare opptaksrutiner, inntektsgradert foreldrebetaling og gratis kjernetid for barn fra lavinntektsfamilier blant hovedprioritetene på barnehageområdet i kommende års statsbudsjett.

Dette medlem vil understreke sin motstand mot den svært urettferdige praksisen knyttet til at barns fødselstidspunkt på året skal avgjøre hvorvidt vedkommende får rett til plass i barnehage eller ikke. Dette medlem viser til at Venstre har programfestet to årlige hovedopptak i barnehagen, bl.a. for å bidra til mer forutsigbarhet og fleksibilitet for familier som søker om barnehageplass. Dette medlem er tilfreds med forslaget om opptrapping mot to årlige barnehageopptak som lå inne i forslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), og tilsvarende skuffet over at den nye regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) avlyser denne opptrappingen. I Venstres alternative statsbudsjett er denne opptrappingen hensyntatt.

Når det gjelder oppholdsbetaling i barnehagen viser dette medlem til at det i Venstres alternative statsbudsjett for 2014 foreslås å videreføre denne på samme nominelle nivå som i 2013. Dette gir en innsparing for staten på 163 mill. kroner i forhold til forslaget i Prop. 1 S (2013–2014). Dette medlem merker seg at den nye regjeringen prisjusterer oppholdsbetalingen i sitt forslag i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014), og har ingen prinsipielle motforestillinger mot dette.

Dette medlem mener imidlertid at det er behov for i større grad å inntektsgradere oppholdsbetalingen i både barnehage og SFO ut fra den enkelte husstandsinntekt, for på denne måten å gjøre ordningene mer målrettet som en del av kampen mot fattigdom.

Det legges til grunn en ordning med veiledende satser for alle kommuner, og at kommunene får overføringer tilsvarende disse satsene. De veiledende satsene for oppholdsbetaling i barnehager i Venstres modell er som følger:

Tabell 1: Differensiert oppholdsbetaling barnehager per måned

	Inntekt til og med kr 170 490 (2G)	Inntekt mellom kr 170 490 og 300 000,-	Inntekt mellom kr 300 001- og 750 000,-	Inntekt over kr 750 001,-
1. barn	500,- (724,-)	1 500,- (2 213,-)	2 330,- (2 330,-)	2 750,- (2 330,-)
2. barn (30 prosent)	500,- (724,-)	1 050,- (1 559,-)	1 631,- (1 631,-)	1 890,- (1 631,-)
3. barn (50 prosent)	500,- (724,-)	750,- (1 107,-)	1 165,- (1 165,-)	1 350,- (1 165,-)

Til sammenligning er dagens satser for Oslo kommune (som er én av bare 94 kommuner som har differensiert oppholdsbetaling) satt inn med kursiv og i parentes.

Til grunn for regnestykket (76,5 mill. kroner i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Tabell 2: Differensiert oppholdsbetaling SFO per måned

	Inntekt til og med kr 170 490 (2G)	Inntekt mellom kr 170 490 og 300 000,-	Inntekt mellom kr 300 001- og 750 000,-	Inntekt over kr 750 001,-
Heltid	550,- (2 383,-) [557,-]	1 000,- (2 383,-) [1 024,-]	2 383,- (2 383,-) [2 611,-]	2 700,- (2 383,-) [2 611,-]
Halvtid	350,- (1 430,-) [359,-]	650,- (1 430,-) [658,-]	1 430,- (1 430,-) [1 765,-]	1 625,- (1 430,-) [1 765,-]

Til sammenligning er dagens gjennomsnittlige oppholdsbetaling satt inn med kursiv og i parentes.

Det er verd å merke seg at enkelte kommuner tilbyr gratis SFO, mens prisen i den dyreste kommunen var

på ca. 3 300 kroner for heldags plass per måned. Det er også verdt å merke seg at gjennomsnittsprisen for heldagsplass i SFO har steget med om lag 300 kroner eller tilsvarende 15 pst. det siste året. Det er svært få kommuner som opererer med inntektsdifferensiering når det gjelder SFO.

En av disse er Oslo kommune. Prisene (2013) i Oslo er satt inn i kursiv og i klamme.

Til grunn for regnestykket (47,2 mill. kroner i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Alle beregninger når det gjelder differensiert oppholdsbetaling er gjort med utgangspunkt i SSBs rapport 34/2011: Barnefamiliers tilsynsordning, og SSBs rapport 26/2012: Simulering av effekter av endringer i foreldrebetaling i barnehager og skolefritidsordning.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 123,7 mill. kroner til innteksgradert foreldrebetaling i barnehager og SFO, også dette over rammeområde 18.

Dette medlem ønsker videre å innføre en ordning med gratis kjernetid i barnehage for alle 3–5-åringer fra lavinntektsfamilier.

Undersøkelser viser at barn fra ressursvake familier har store fordeler av å gå i barnehage. Blant annet har barn som går i barnehage bedre språkutvikling. Dette gjelder spesielt barn med lavt utdannede mødre, minoritetsspråklige barn og barn fra lavinntektsfamilier. Det er også vist store positive langtidseffekter på utdanning og yrkesdeltakelse av barnehage, og disse effektene er klart størst for barn som kommer fra hjem der utdanningsnivået er lavt.

Foreldre med lav utdanning og inntekt er de som benytter barnehage minst. Dersom disse gruppene får økt barnehagedekning, mener Venstre at det vil bedre barnas læring i skolen, øke andelen som fullfører videregående skole, og øke andelen som tar høyere utdanning.

Dette medlem viser også til at egenbetalingen i barnehagene er en medvirkende årsak til den lave bruken av barnehager blant lavinntektsfamilier. Det er derfor viktig å fjerne en slik økonomisk barriere. Dette medlem foreslår derfor å innføre gratis kjernetid i barnehage på f.eks. 20 timer per uke for å gi også disse gruppene et reelt tilbud, og foreslår å bevilge 165 mill. kroner for å kompensere kommunesektoren for kostnadene for dette.

Dette medlem ønsker også å videreføre og utvide ordningen med å tilby gratis kjernetid til alle barn i bydeler med stor innvandretthet.

Dette medlem mener det er uheldig at regjeringen i sitt budsjettforslag reduserer kompensasjonsgraden fra 80 pst. til 77,5 pst. til kommunene for utgifter de har i forbindelse med personer med særlig store hjelpebehov under 67 år. I tillegg økes innslagspunktet før det gis kompensasjon fra 975 000 kroner til 1 010 000 kroner. Dette medlem mener dette til sammen fører til en betydelig merbelastning på kommuneøkonomien, noe som kan gå utover annen tjenesteproduksjon. Dette medlem vil peke på at antallet ressurskrevende brukere er økende og utgjør en betydelig andel på kommunens budsjetter. Dette medlem bevilger derfor 214 mill. kroner mer enn både den forrige og den nåværende regjeringens budsjettforslag for å opprettholde kompensasjonsgraden på 80 pst.

Dette medlem viser videre til det dokumenterte vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene i Norge. Forfallet på fylkesveinettet påvirker framkommelighet og sikkerheten til trafikantene, samtidig som det gir næringslivet høyere transportkostnader. Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslo å bevilge 200 mill. kroner til vedlikehold av etterslepet på fylkesveien og er glad for at regjeringen foreslår 280 mill. kroner til dette tiltaket i tilleggspolisjonen.

Dette medlem er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem går derfor imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler, og foreslår heller å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til 600 kroner per måned, og er et mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

Dette medlem viser til at nesten 50 pst. av yrkesfagelever ikke får lærlingplass. Så langt i år har 22 000 personer søkt om lærlingplass i Norge. Bare halvparten av dem har fått. Løsningen på det viktige problemet er ikke å lovfeste plass, men et bredt spekter av tiltak for å stimulere bedrifter både i privat og offentlig sektor til å ta inn flere lærlinger. Dette medlem foreslår derfor både å øke lærlingtilskuddet med 15 000 kroner per ny lærlingkontrakt, eller tilsvarende 150 mill. kroner over statsbudsjettet.

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 18, Rammetilskudd mv. til kommunesektoren:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop 1 S Tillegg 1)
Flere spesialpedagoger og skolehelsepersonell	50,0	50,0
Øke de statlige veiledende satsene i sosialhjelpen med 10 pst.	400,0	400,0
Kommunalt barnevern	150,0	150,0
Gratis kjernetid i barnehager for alle 4-5 åringer i «fattige» familier	165,0	165,0
Differensiert foreldrebetaling (maks-pris) i barnehager	76,5	76,5
Differensiert foreldrebetaling i SFO	47,2	47,2
Videreføring av opptrapping mot to barnehageopptak	0,0	241,0
Universell utforming av alle skoler	225,0	225,0
Økt lærlingtilskudd	150,0	80,0
Vedlikehold fylkesvegnettet	200,0	0,0
Ressurskrevende tjenester	214,0	214,0
Videreføre barnehagepris på samme nominelle nivå som 2013	-163,0	0,0
Avvikling av gratis frukt og grønt i ungdomsskolen	-107,2	0,0
Reversering av lovfestet og -pålagt kommunal leksehjelp (omfordeles til frivillig)	-214,7	-214,7
Reversering av timetallsutvidelse 2010	-76,0	-76,0
Reversering av lovfestet plikt for kommunen til å tilby en gratis uke time med kulturskoletilbud i skole/SFO-tiden på barnetrinnet (1.-4. trinn) 2013	-76,0	0,0
Endre dagens ordninger med ikke-behovsprøvd utstyrsstipend, med et behovsprøvd stipend på 600 kr per mnd.	-145,1	-145,1
Sum ramme 18: rammetilskudd til kommunesektoren	895,7	1 212,9

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at avtalen innebærer at forslaget fra regjeringen Stoltenberg II om å svekke tilskuddet til kommunene knyttet til ressurskrevende tjenester reverseres. Det betyr 214 mill. kroner mer til dem som trenger hjelpen aller mest.

Dette medlem er også fornøyd med at det psykiske helsearbeidet i kommunene styrkes som følge av avtalen.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.18.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 18

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.19 *Rammeområde 19 (Tilfeldige utgifter og inntekter), under finanskomiteen*

3.2.19.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 19 (i hele tusen kroner)		
2309	Tilfeldige utgifter	10 800 000
	Sum utgifter rammeområde 19	10 800 000
Inntekter rammeområde 19 (i hele tusen kroner)		
5309	Tilfeldige inntekter	50 000
	Sum inntekter rammeområde 19	50 000
	Sum netto rammeområde 19	10 750 000

3.2.19.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.19.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til tilleggsproposisjonen og slutter seg til regjeringens forslag.

3.2.19.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til tilleggsproposisjonen og slutter seg til regjeringens forslag.

3.2.19.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

3.2.19.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 9 830 000 000 kroner under rammeområde 19 som er 920 000 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–

2014). Konkrete endringer på rammeområde 19 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem foreslår å avvikle eksportsubsidiene for osteproduksjon beregnet til 130,0 mill. kroner gjennom omsetningsavgiften, nærmere omtalt under rammeområde 11 i denne innstilling. Dette medlem viser også til den noe underlige praksis om at jordbruksavtalen hvert år gjøres opp ved hjelp av «ubrukte midler» i fjorårets avtale. Dette medlem mener det er en uryddig praksis og at «ubrukte midler» (stort sett som følge av færre bønder) bør tilfalle statskassen. Dette medlem viser i tillegg til at det i de siste budsjett har vært en sterk økning i driftsutgiftene i den offentlige forvaltningen, så også i forslaget for 2014. Effekten av ikke å prisjustere driftsutgiftene på statsbudsjettet, med unntak av lønnsposter, er anslagsvis 2 mrd. kroner. På denne bakgrunn foreslår dette medlem en generell innsparingsfullmakt i statsbudsjettets driftsutgifter på 300 mill. kroner.

Dette medlem mener videre at innsparingspotensialet i statlig forvaltning er betydelig og at regjeringen Bondevik II foreslo i sitt siste budsjettopplegg å innføre en ordning med nøytral merverdiavgift i statsforvaltningen, herunder helseforetakene. En slik omlegging vil stimulere til økt konkurranse om leveranse av medisinske støttetjenester, og dermed bidra til reduserte kostnader. Beregninger fra NHO viser at dette kan frigjøre om lag 3,2 mrd. kroner for helseforetakene.

Dette medlem viser videre til en rapport som Menon har gjort på vegne av Akademikerne viser at det er et stort innsparingspotensial i mer profesjonalitet i offentlige innkjøp. Rapporten konkluderer med et årlig innsparingspotensial på mellom 30 og 45 mrd. kroner. Nøkkelord er ifølge rapporten innovasjon, kompetanse og kultur i offentlig sektor.

Dette medlem legger derfor opp til et samlet innsparingspotensial på 250 mill. kroner ved å innføre en ordning med merverdiavgiftsnøytrale innkjøp i staten, bedre samordning mellom helseregionene og mindre bruk av konsulenttjenester og bedre rutiner for offentlige innkjøp.

Dette medlem viser til særskilt vedlegg til Prop. 1 S (2009–2010) Oversikt over statens eiendommer, hvor det framgår over 320 sider hvilke eiendommer staten eier. En rekke av disse eiendommene kan det åpenbart stilles spørsmål om hensiktsmessigheten av eierskapet til. I svar på spørsmål 169 i forbindelse med statsbudsjettet for 2010 fra Venstre skriver også departementet at:

«Fornyings- og administrasjonsdepartementet holder på med en kartlegging av eiendommer som Statsbygg forvalter, men som ikke naturlig hører inn under Statsbyggs ansvarsområde. Det vil da vurderes om det er eiendommer som kan overføres til annen statlig eller offentlig forvalter eller selges i det åpne marked.»

Dette medlem mener det må være både hensiktsmessig og fornuftig å selge flere av disse eiendommene i det åpne marked og legger til grunn at et slikt salg kan innbringe minst 200 mill. kroner i 2014.

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 19, Tilfeldige utgifter og inntekter:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Innføre ordning med merverdiavgiftsnøytrale innkjøp i staten m.m.....	-250,0	-250,0
Ostehøvelkutt i departementene	-300,0	-300,0
Avvikle ordningen med eksportstøtte til osteproduksjon...	-130,0	-130,0
Ubrukte/overførte midler i jordbruksavtalen.....	-40,0	-40,0
Salg av statlig eiendom.....	-200,0	-200,0
Sum ramme 19: tilfeldige utgifter og inntekter	-920,0	-920,0

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.19.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL
RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 19
Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.20 Rammeområde 20 (Finansadministrasjon mv.), under finanskomiteen

3.2.20.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Utgifter rammeområde 20 (i hele tusen kroner)		
1600	Finansdepartementet	389 100
1602	Finanstilsynet	339 800
1605	Direktoratet for økonomistyring	366 211
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	17 000
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 572 400
1618	Skatteetaten	5 114 800
1620	Statistisk sentralbyrå	743 400
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	21 490 000

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
1634	Statens innkrevingsentral	299 000
1638	Salg av klimavoter	3 700
1645	Statens finansfond	3 000
1650	Statsgjeld, renter mv.	10 758 600
Sum utgifter rammeområde 20		41 097 011
Inntekter rammeområde 20 (i hele tusen kroner)		
4600	Finansdepartementet	1 000
4602	Finanstilsynet	10 500
4605	Direktoratet for økonomistyring	45 900
4610	Toll- og avgiftsetaten	39 900
4618	Skatteetaten	137 400
4620	Statistisk sentralbyrå	218 600
4634	Statens innkrevingsentral	1 851 400
4638	Salg av klimavoter	539 600
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift	858 018
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift	81 825
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	2 991 200
Sum inntekter rammeområde 20		6 775 343
Sum netto rammeområde 20		34 321 668

3.2.20.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.20.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet bygger sin politikk på en mest mulig effektiv bruk av fellesskapets ressurser, og vil unngå sløsing med offentlige midler. Disse medlemmer viser til at dette også må gjelde statens finansadministrasjon. Disse medlemmer vil bl.a. påpeke at fjerning av arveavgiften innebærer at driftsutgiftene i skatteetaten på sikt kan reduseres, og at en reduksjon av antall kontorsteder i Direktoratet for økonomistyring (DFØ) på sikt gjør det mulig med mer effektiv drift og bedre utnyttelse av stor-driftsfordeler.

Disse medlemmer viser for øvrig til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014.

3.2.20.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse

medlemmer foreslår at rammeområde 20 settes til 34 062 457 000 kroner, som er en reduksjon på 259 211 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Utover forslaget fra den rød-grønne regjeringen, foreslår disse medlemmer en styrking på en rekke områder. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1. For nærmere omtale vises til fagkomiteens innstilling.

Disse medlemmer støtter ikke den varslede sentraliseringen av Direktoratet for økonomistyring.

3.2.20.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

3.2.20.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 34 591 468 000 kroner under rammeområde 20 som er 269 800 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggsproposisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 20 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem viser videre til at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2009 fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i budsjettet for 2010 legge frem en vurdering av effekten ved helt eller delvis å slette klimakvoter fremfor å selge disse i markedet sammenliknet med å øremerke gevinsten ved kvotesalg til andre utslippsreducerende tiltak, og legge frem forslag om enten redusert kvotesalg eller øremerking av salgsgvinster til klimatiltak.»

Dette medlem konstaterer at dette ikke er gjort. Dette medlem konstaterer imidlertid at tidligere miljøvernminister Bård Vegar Solhjell har skrevet brev til EU hvor han ber EU om å slette klimakvoter for å få prisene opp (og utslippene ned). Det er bra, og et av de viktigste tiltakene innenfor EUs kvotesystem og de bedriftene som er omfattet av dette, men Norge må også delta i en felles dugnad med å slette kvoter.

Dette medlem viser til at mengden kvoter som det er budsjettert med salg av samlet er en betydelig del av Norges årlige klimagassutslipp og dermed en del av klimaproblemet. Det å selge problemet er etter dette medlems syn en dårlig strategi og rimer svært dårlig med intensjonen i klimaforliket om å foreta mesteparten av kuttene i CO₂-utslipp gjennom innenlandske tiltak. Dessuten er prisen på CO₂-kvoter i dag så lav at den ikke bidrar til den langsiktige og helt nødvendige omstillingen til et lavutslippssamfunn. Det lønner seg kort og godt ikke å

investere i ny teknologi som gir reduserte utslipp framfor å fortsette å forurense og betale seg ut av problemene gjennom kvotekjøp.

Dette medlem viser til at det norske slaget av klimakvoter derfor vil ha som direkte konsekvens at utslippene av klimagasser fra de sektorer i EØS-området som er omfattet av kvotesystemet vil øke med tilsvarende mengde tonn CO₂-ekvivalenter i forhold til om regjeringen hadde valgt å slette kvotene fremfor å selge dem.

Dette medlem viser til at Norge skiller seg fra resten av Europa ved at vi har en relativt sett betydelig høyere andel kvoter som enten kan selges eller slettes fordi offshorenæringen er tatt med i beregningen av Norges kvotemengde, men får ikke tildelt gratiskvoter. Det norske salget tilsvarer altså utslippene fra offshorsektoren, mens enkelte andre land selger mengder som tilsvarende under 10 pst. av samlede nasjonale utslipp.

Dette medlem er ikke prinsipiell motstander av handel med utslippskvoter, men mener at regjeringen har lagt opp til et nivå på salg og kjøp som ikke er spesielt miljø- og klimavennlig. Dette medlem vil understreke at regjeringen gjennom å slette kvoter fremfor å selge dem i markedet kunne ha bidratt til en betydelig nedgang i Europas klimagassutslipp til en relativt lav pris.

Dette medlem foreslår derfor at halvparten av alle de planlagt solgte kvotene i 2014 i stedet slettes og at inntektsanslaget settes ned tilsvarende 269,8 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at både Venstre i sitt alternative statsbudsjett og regjeringen i tilleggsproposisjonen foreslår å avvikle arveavgiften. Dette vil medføre et mindre behov for ressurser hos Skatteetaten.

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 20, Finansadministrasjon mv.:

Tekst	Endring i forhold til Stoltenberg II (Prop. 1 S Gul Bok)	Endring i forhold til Solberg (Prop. 1 S Tillegg 1)
Mindrebehov hos Skatteetaten som følge av avvikling av arveavgiften	-30,0	0,0
Skrote klimakvoter	269,8	269,8
Sum ramme 20: finansadministrasjon.....	239,8	269,8

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke

Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.20.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL
RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 20
Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

**3.2.21 Rammeområde 21 (Skatter, avgifter og
toll), under finanskomiteen**

3.2.21.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Inntekter rammeområde 21 (i hele tusen kroner)		
5501	Skatter på formue og inntekt.....	247 600 000
5506	Avgift av arv og gaver	1 750 000
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum.....	181 600 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinental- sokkelen	4 900 000
5509	Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinental- sokkelen	10 000
5511	Tollinntekter.....	3 095 000
5521	Merverdiavgift	251 000 000
5526	Avgift på alkohol	12 540 000
5531	Avgift på tobakksvarer mv.....	7 000 000
5536	Avgift på motorvogner mv.....	33 472 000
5537	Avgifter på båter mv.	166 000
5538	Veibruksavgift på drivstoff.....	17 230 000
5541	Avgift på elektrisk kraft.....	7 670 000
5542	Avgift på mineralolje mv.	1 523 000
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.	5 434 000
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall.....	47 000
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier	2 000
5548	Miljøavgift på visse klimagasser.....	415 000
5549	Avgift på utslipp av NO _x	105 000
5550	Miljøavgift på plantevernmidde.....	50 000
5551	Avgift knyttet til mineralvirksomhet.....	11 000
5555	Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.....	1 250 000
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	2 050 000
5557	Avgift på sukker mv.....	197 000
5559	Avgift på drikkevareemballasje	1 582 000
5565	Dokumentavgift	7 800 000
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet.....	75 260
5571	Sektoravgifter under Arbeidsdepartementet	86 870
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet	153 222
5574	Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet.....	341 205
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet.....	125 000
5577	Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet	773 453
5578	Sektoravgifter under Miljøverndepartementet	105 520
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet	329 800
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet.....	149 000
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser	297 400

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
5700	Folketrygdens inntekter.....	287 800 000
	Sum utgifter rammeområde 21.....	0
	Sum inntekter rammeområde 21.....	1 078 735 730
	Sum netto rammeområde 21.....	-1 078 735 730

3.2.21.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.21.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til innstillingens kapittel 3.1.2.1 om avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014, samt sine merknader i Innst. 3 S (2013–2014) og Innst. 4 L (2013–2014).

Disse medlemmer registrerer Senterpartiets merknad nedenfor om økning av mineraloljeavgiften som en del av forliket mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre. Disse medlemmer påpeker at tilleggsproposisjonen fra regjeringen inneholdt skattelettelser for 8 mrd. kroner, og at det fortsatt også etter en økning av mineraloljeavgiften på 600 mill. kroner er betydelige skattelettelser til bedrifter og enkeltpersoner.

3.2.21.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer foreslår at rammeområde 21 settes til 1 083 635 730 000 kroner, som er en reduksjon på 4 900 000 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1 og til sine merknader i Innst. 3 S (2013–2014) og Innst. 4 L (2013–2014).

3.2.21.2.3 *Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Dette medlem er glad for at forliket delvis retter opp regjeringen Stoltenberg II og regjeringen Solbergs usosiale forslag om å fjerne skatteklasser 2. Skatteklasser 2 gir redusert skatt for mange familier med lave inntekter som ikke uten videre har muligheter til å komme i arbeid, bl.a. pensjonister.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom samarbeidspartiene innebærer en sterkere satsing på grønne skatter som virkemiddel for å bidra til nødvendig omstilling av samfunnet i miljøvennlig retning. Elavgiften økes med 1/2 øre, noe som vil gjøre det mer lønnsomt å gjennomføre tiltak for energisparing og energiomlegging. Mineraloljeavgiften økes med 52 øre som ledd i arbeidet med å følge opp klimaforlikets målsetting om utfasing av oljefyring i offentlige bygninger innen 2018 og øvrige bygg innen 2020. Det innføres også merverdiavgiftsfritak på leasing av elbil for å gjøre elbiler til et konkurransedyktig alternativ også i leasingmarkedet.

Dette medlem er dessuten tilfreds med at skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner heves fra 12 000 kroner til 16 800 kroner som følge av budsjettforliket.

3.2.21.2.4 *Merknader fra komiteens medlem fra Senterpartiet*

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Dette medlem viser til at forlikspartene er blitt enige om å øke mineralavgiften med 600 000 000 kroner. Dette vil gi en betydelig avgiftsøkning for anleggssfirmaer, landbruket og en rekke andre bedrifter. Dette medlem mener at dette er dårlig næringspolitikk og lite treffsikker miljøpolitikk ettersom det er lite sannsynlig at forbruket av mineralolje vil begrenses i noen særlig grad som følge av avgiftsøkningen. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets hjemmeside der partiet skriver «FrP gikk til valg på å kjempe for lavere skatter og avgifter, og her har vi fått store gjennomslag». Dette medlem noterer seg følgende at Fremskrittspartiets lovnader om lavere skatter og avgifter antagelig er ment å gjelde privat forbruk i stedet for næringslivet.

3.2.21.2.5 *Merknader fra komiteens medlem fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at rammeområde 21 settes til -1 083 058 730 000 kroner, noe som er en økning på 4 323 000 000 kroner i

forhold til regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem viser til at Venstres helhetlige alternative statsbudsjett for 2014 tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra den avgåtte regjeringen, jf. Prop. 1 S (2013–2014), samt den nye regjeringens tilleggspolisjon, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Konkrete endringer på rammeområde 21 i forhold til disse dokumentene følger av tabellen under.

Dette medlem vil ha mer skatt på forbruk og helse- og miljøskadelig adferd, og mindre skatt på arbeid, og foreslår i Venstres alternative budsjett en slik omlegging fra rød til grønn skatt på om lag 7,5 mrd. kroner. Dette medlem foreslår videre endringer og omlegging i skatte- og avgiftssystemet på ytterligere 2,5 mrd. kroner slik at Venstre i sitt alternativ foreslår endringer i regjeringens skatte- og avgiftsopplegg innenfor en ramme på knappe 10 mrd. kroner, med en netto skatte- og avgiftslette på 349 mill. kroner i forhold til regjeringen Stoltenbergs skatte- og avgiftsopplegg og en netto skatte- og avgiftsskjerpelse på ca. 4,3 mrd. kroner i forhold til forslagene

fra regjeringen slik de framgår av Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) og Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014).

I tillegg til en kraftfull omlegging fra rød til grønn skatt foreslår dette medlem to tydelige grep i skattepolitikken.

Det ene er en omlegging av minstefradrag/personfradrag/toppskatt og trygdeavgiften. Trygdeavgiften økes med 0,5 pst. samtidig som prosentsatsen økes med 5 pst. og beløpsgrenser i minstefradraget økes betydelig (10 000 kroner), personfradraget økes (1 200 kroner) og innslagspunktet i toppskatten heves (ca. 17 500 kroner). Dette har tre hovedformål. For det første gir det en mer utjevne effekt (jf. tabellen under), for det andre bidrar det til underfinansieringen av folketrygden og for det tredje stimulerer det til mer arbeid og dermed økte skatteinntekter (dynamisk effekt).

Som det framgår av tabellen under vil en slik omlegging gi netto skattelette til alle arbeidsinntekter under 1 mill. kroner, mens det gir en skatteskjerpelse på inntekter over 1 mill. kroner.

Tabell 1: effekter av omlegging av trygdeavgift/minstefradrag mv.

Inntekt	Økt trygdeavgift 7,8 til 8,3 prosent	Økt prosentsats, Minstefradrag 42 til 47 prosent	Økt maksbeløp, minstefradrag 84 150,- til 93 500,-	Økt beløp per- sonfradrag 48 800,- til 50 000,-	Økt innslags- punkt toppskatt 527 400,- til 550 000,-	Sum skatte- ending
100 000	500	-1 400	0	-336	0	-1 236
200 000	1 000	-2 660	0	-336	0	-1 996
300 000	1 500	0	-2 618	-336	0	-1 454
400 000	2 000	0	-2 618	-336	0	-954
500 000	2 500	0	-2 618	-336	0	-454
600 000	3 000	0	-2 618	-336	-1 017	-971
700 000	3 500	0	-2 618	-336	-2 034	-1 488
800 000	4 000	0	-2 618	-336	-2 034	-988
900 000	4 500	0	-2 618	-336	-2 034	-488
1 000 000	5 000	0	-2 618	-336	-2 034	12
2 000 000	10 000	0	-2 618	-336	-2 034	5 012

Det andre er en omlegging, fornying og forenkling av merverdiavgiftssystemet.

Konkret foreslår dette medlem at økologiske produkter, frukt og grønt fritis for merverdiavgift. Det betyr en kraftig stimulans mot et sunnere kosthold og et mer miljøvennlig landbruk. Videre innebærer endringen at redusert sats på matvarer (i dag 15 pst.) oppheves og at den generelle merverdiavgiftsatsen reduseres med ett prosentpoeng til 24 pst. Samlet vil dette innebære en avgiftslette for privat-

personer, organisasjoner og virksomheter som ikke er merverdiavgiftsregistrert på ca. 1,5 mrd. kroner.

Dette medlem foreslår videre en rekke andre endringer i skatte- og avgiftsopplegget, bl.a. økt bunnfradrag i formuesskatten, gjeninnføring av 10 pst. aksjerabatt, styrking av BSU-ordningen, økte avskrivingssetter for næringslivet, styrking av Skattefunn-ordningen og rett til bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende. Det foreslås videre at arveavgiften avskaffes og at det innføres et eget skattestimuli (Kapitalfunn) for langsiktig investering i ny næ-

ringsvirksomhet. På den annen side foreslås det en rekke økninger i avgifter som stimulerer til en mer helse- og miljøvennlig adferd i tillegg til at enkelte særgoder knyttet til spesielle grupper av arbeidstakere fjernes.

Dette medlem foreslår videre en del endringer for å redusere antallet AFP-pensjonister og for å få flere til å stå lenger i arbeid i tråd med hovedintensjonene i pensjonsforliket. Venstre foreslår i sitt alternative budsjett derfor et eget skattefradrag på kr 6 000 for arbeidstakere mellom 62–67 år, kombinert med økt trygdeavgift for AFP-pensjonister. Samlet mener dette medlem at disse tiltakene (en kombinasjon mellom gulrot og pisk) vil gi 2 000 færre AFP-pensjonister årlig. I tillegg legger dette medlem til grunn at Venstres opplegg samlet sett vil medføre at 3 000 flere går fra dagpenger til lønnet arbeid og at dette vil ha en positiv effekt på så vel inntekts- som utgiftssiden i budsjettet. Dette medlem understreker at dette er et svært nøkternt anslag. Dette medlem viser til nærmere samlet omtale av Venstres forslag om tiltak for å få flere i arbeid under rammeområde 7 i denne innstilling.

Dette medlem er svært opptatt av å legge forholdene best mulig til rette for selvstendig næringsdrivende og enkeltpersonforetak – ikke minst slik at flere skal ta et slikt yrkesvalg. Derfor foreslår Venstre i sitt alternative statsbudsjett en rekke forbedringer for selvstendig næringsdrivende bl.a. en egen Kapi-

talfunn-ordning og å øke maksimalt sparebeløp i OTP for enkeltpersonforetak til 6 pst. I tillegg foreslår dette medlem bedre sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende (nærmere omtalt under rammeområde 7 i denne innstilling) og gjeninnføring av en egen tilskuddsordning for ulønnet forskningsinnsats (nærmere omtalt under rammeområde 16).

Dette medlem mener at forslagene fra regjeringen Stoltenberg om redusert selskapskatt kombinert med innstramminger i fradrag for gjeldsrenter mellom nærstående selskaper har negative konsekvenser som vi i dag ikke har oversikt over. Disse forslagene burde etter dette medlems syn vært sendt til Scheel-utvalget som utreder disse og andre viktige skattespørsmål. Særlig er dette aktualisert etter det nye og utvidede mandatet den nye regjering har gitt utvalget. Disse forslagene henger sammen med forslaget fra regjeringen om å redusere den alminnelige skattesatsen på inntekt til 27 pst. Dette medlem støtter helt og fullt tankegangen om at det skal være lik skattesats på inntekts- og næringsbeskatning, men stemmer primært mot disse forslagene nå.

Dette medlem viser for øvrig til Innst. 3 S (2013–2014) og Innst. 4 L (2013–2014) for en detaljert beskrivelse av dette medlems forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget og til tabellen under.

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2014

(Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Økt minstefradrag lønnsinntekt til 93 500 og økt prosentsats til 47 pst.	-5 385,0	-5 285,0
Opprettholde sats på 28 pst. på alminnelig inntekt.....	0,0	8 430,0
Økt minstefradrag i pensjonsinntekt til 72 500 og økt prosentsats til 28 pst.	-685,0	-435,0
Ingen reduksjon i maksimalt beløp i skattefradraget for pensjonister	0,0	-610,0
Øke personfradraget i skatteklasse 1 til 50 000,-	-890,0	-890,0
Øke fradraget for enslige forsørgere tilsvarende personfradraget i skatteklasse 1	-25,0	-25,0
Videreføre skatteklasse 2, men med halvt «tillegg».....	- 310,0	- 310,0
Økt innslagspunkt i toppskatten til 545 000. Gir om lag 85 000 færre toppskattbetalere.....	-1 120,0	-1 120,0
Heve nedre grense for å betale trygdeavgift (fribeløpet) til 49 600,- (dvs. teknisk 50 000,-).....	-130,0	-130,0
Økt maksimalt skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner til 25 000,-.....	-25,0	-25,0
Øke skattepliktig fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift til 5 000,-	-45,0	-45,0

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2014

(Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Økning av satsen for skattefradrag i BSU-ordningen fra 20 pst. til 28 pst. samt heve årlige sparebeløp til 25 000,- og heve samlet sparebeløp til 300 000,-.....	-310,0	-90,0
Eget skattefradrag på 6 000,- for aldersgruppen 62-67 år som bare mottar lønnsinntekt (ikke pensjon eller trygd)	-320,0	-320,0
Senke sjablongbeløpet vedr. arbeidsgiverbetalte EKOM-tjenester til 3 500,-.....	-250,0	-250,0
Øke beløpsgrensen for lønnsoppgaveplikt i frivillige organisasjoner til 8 000,-.....	-15,0	-15,0
Øke beløpsgrensen for arbeidsgiveravgiftsplikt til 60 000,- per ansatte/600 000,- per frivillig organisasjon	-24,0	-24,0
Øke beløpsgrensen for skattefri inntekt (lønnsoppgaveplikt) til 3 000,-	-60	-60
Skattefradrag, energieffektiviseringstiltak i egen bolig, inntil 50 000 kr per bolig	-500,0	-500,0
Fagforeningskontingent reduseres til 2005-nivå	555,0	501,0
Øke nedre grense for fradrag for reise mellom hjem og arbeid til 15 000,-.....	100,0	100,0
Unnta kredittkortgjeld fra rentefradraget.....	200,0	0,0
Flatt foreldrefradrag 20 000,-	60,0	60,0
Ikke skattlegge overgangsstonad for enslige forsørgere som lønn.....	-20,0	-17,0
Ikke innføre botidsmodell for gevinstbeskatning av bolig	0,0	0,0
Økte skatteinntekter som følge av 2 000 færre AFP-pensjonister.....	195,0	195,0
Økte skatteinntekter som følge av 3 000 flere fra dagpenger til arbeid	85,0	85,0
Hevet trygdeavgift, lønsmottakere til 8,3 pst.	4 850,0	970,0
Økt trygdeavgift AFP fra 4,7 til 6,0 pst.	120,0	120,0
Sum skattelette lønns- og pensjonsinntekt	-3 949,0	310,0
Økt bunnfradrag i formuesskatten til 1 150 000,-. Et slikt forslag innebærer at anslagsvis 90 000 færre betaler formuesskatt.....	-725,0	-725,0
Gå mot forslaget om å øke ligningsverdiene av næringseiendom i formuesskatten	-90,0	-90,0
Gå mot forslaget om å øke ligningsverdiene av fritidsbolig i formuesskatten.....	-30,0	-30,0
Gjeninnføre aksjerabatt på 10 pst. i formuesbeskatning av aksjer	-700,0	-700,0
Gå mot forslaget fra regjeringen om å redusere formuesskattesatsen til 1 pst.	0,0	1 090,0
Sum endringer i formuesskatten	-1 545,0	-455,0
Fjerne hele arveavgiften	-450,0	0,0
«Herreløs arv» tilfaller frivillige org.	-20,0	-20,0
Sum endringer i arveavgiften	-470,0	-20,0
Gå mot forslaget om redusert selskapskatt	0,0	0,0

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2014

(Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Gå mot forslaget om å begrense fradrag for gjeldsrenter mellom nærstående selskap	0,0	0,0
Økte avskrivningssatser saldogruppe d til 25 pst.	-470,0	-470,0
Øke avskrivningssatsen for maskiner med 5 pst. under forutsetning av at investeringen har påvist miljøeffekt og medfører økt energieffektivisering	-50,0	-50,0
Innføre «grønne avskrivninger» for elsertifikatkraft	0,0	0,0
Kapitalfunn-ordning (business angels)	0,0	0,0
Innføre rett til minstefradrag for selvstendig næringsdrivende som alternativ til fradrag for kostnader	-1 000,0	-1 000,0
Lønnsjustere jordbruksfradraget	0,0	-24,0
Lønnsjustere fiskerfradraget	0,0	-33,0
Ekstra jordbruksfradrag på 20 000,- for bønder som driver eller legger om til økologisk produksjon	-2,0	-2,0
Innføre fondsordning for å likebehandle/likebeskatte enkeltpersonforetak og as	0,0	0,0
Skattefunn: Heve prosjektgrensene til 8 mill. kroner for bedriftsinterne og 22 mill. kroner for eksterne prosjekter	0,0	0,0
Skattefunn: Fjerne ordningen om maksimal timesats på 530 kroner ..	0,0	0,0
Skattefunn: Fjerne begrensningen på antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen	0,0	0,0
Skattefunn: Ekstra kriterium for fradrag for FoU knyttet til klima, miljø og energieffektivisering på hhv. 2 mill. kroner for bedriftsintern støtte og 4 mill. kroner for bedriftsekstern støtte	0,0	0,0
Innføre adgang til direkte utgiftsføring av FoU-kostnader	-200,0	-200,0
Generelt skattefritak for forskningsinstitutter	0,0	0,0
Gå mot regjeringen Stoltenberg IIs forslag om økt grunnrentebeskatning for vannkraftanlegg	0,0	0,0
Skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner fra bedrifter inntil 100 000 kr	-15,0	-15,0
Ingen arbeidsgiveravgift for de første tre årene for foretak med færre enn 5 ansatte	-140,0	-140,0
Heve maksimalt sparebeløp i OTP for enkeltpersonforetak til 6 pst...	-310,0	-310,0
Endre regler for forskuddsskattinnbetaling for selvstendig næringsdrivende	0,0	0,0
Unnta lønnskostnader fra reglene for oljeselskap om fradrag på 78 pst. for kostnader før skatt	0,0	0,0
Sum skattelette næringsliv	-2 187,0	-2 244,0
Økt bensinavgift	470,0	470,0
Økt autodieselavgift	1 320,0	1 320,0
Reversering av økt autodieselavgift for biodiesel	-310,0	-310,0
Økt elavgift 2,5 øre	770,0	1 110,0
Heve redusert sats i elavgiften til 2,5 øre kWh	250,0	0,0

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2014

(Alle tall i bokført mill. kr.)	Endring i forhold til Prop. 1 S (2013–2014) Ap/Sp/SV	Endring i forhold til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) H/Frp
Øke grunnavgiften i fyringsolje med 1 kr literen	1 140,0	1 140,0
Gi Oslo kommune anledning til å innføre lokal avgift på fyringsolje i perioden 2014–2018	0,0	0,0
Økt CO ₂ -avgift på mineralske produkter med 20 øre literen for de anvendelser som ikke er berørt av regjeringen Stoltenberg IIs forslag (bensin og autodiesel)	660,0	660,0
Samme CO ₂ -avgift på gasskraftverkene ved Kårstø og Mongstad som Snøhvit	220,0	220,0
Økt svovelavgift, 5 øre liter	18,0	18,0
Økt miljøavgift på HFK og PFK, ca. 10 pst.	29,0	29,0
Økt NO _x -avgift, ca. 10 pst.	8,0	8,0
10 pst. økning av miljøavgiftene på drikkevareemballasje	33,0	33,0
Miljøavgift på plastposer, kr 1,00 pr. pose	800,0	800,0
Ny miljøavgift på flyreiser etter tysk modell	2 000,0	2 000,0
Sum økte miljøavgifter	7 408,0	7 488,0
Omlegging av matmomsen:	- 1 300,0	- 1 300,0
Null moms på frukt og grønt og økologiske matvarer. Full moms på all øvrig mat, men den generelle mva.-satsen reduseres fra 25 til 24 pst.		
Mva.-fritak på leasing/langtidsleie av elbiler	-17,0	-17,0
Mva.-fritak for batterier til elbiler	-30,0	-30,0
Heve grensen for tollfri import til 500,-	-100,0	-100,0
Heve plikt til momsregistrering for allmenntilgjengelige og veldedige organisasjoner til 500 000,-	-4,0	-4,0
Heve omsetningsgrensen til 2 mill. kroner for rett til årlig oppgavetermin vedr. mva.	0,0	0,0
Sum endringer momssystemet	-1 451,0	-1 451,0
Toll- og kvotefri adgang for Vietnam, Nigeria og Pakistan	-40,0	-40,0
Heve alle tobakksavgifter med ca. 7 pst.	485,0	485,0
Avvikle taxfree-ordningen for tobaksvarer	1 150,0	0,0
Gå mot regjeringen Stoltenberg IIs forslag om å redusere omregistreringsavgiften	250,0	250,0
Sum øvrige skatte- og avgiftsforslag	1 845,0	695,0
Sum ramme 21: skatter, avgifter og toll	-349,0	4 323,0

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke

Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall. Dette medlem er spesielt glad for at avtalen innebærer et grønt skatteskifte på om lag 1 mrd. kroner. Det er en god start, men det er fortsatt langt igjen til det nivået Venstres alternative statsbudsjett peker

på. Dette medlem vil også vise til at det som følge av avtalen blir merverdiavgiftsfritak på leasing av elbil og kjøp av batterier til elbiler. Det medfører at et allerede gunstig skatteregime for de aller mest miljøvennlige bilene blir ytterligere forbedret. Dette medlem vil videre peke på at den modell som Venstre lanserte i sitt alternative statsbudsjett for 2011 når det gjelder skatteklasse 2 og egen skatteklasse/fradragsordning for enslige forsørgere, nå blir en realitet som følge av avtalen.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.21.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 21

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.2.22 *Rammeområde 22 (Utbytte), under finanskomiteen*

3.2.22.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2014) med Tillegg 1 (2014)
Inntekter rammeområde 22 (i hele tusen kroner)		
5611	Aksjer i NSB AS	225 000
5616	Kommunalbanken AS	357 000
5618	Aksjer i Posten Norge AS	188 000
5622	Aksjer i Avinor AS	478 000
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge	342 900
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet	30 002
5651	Aksjer i selskaper under Landbruks- og matdepartementet	5 000
5652	Statskog SF - renter og utbytte	125 700
5656	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning	10 983 453
5685	Aksjer i Statoil ASA	14 421 000
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	77 200
5693	Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.	1 100
Sum utgifter rammeområde 22		0
Sum inntekter rammeområde 22		27 234 355
Sum netto rammeområde 22		-27 234 355

3.2.22.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.22.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet støtter endringene i tilleggsproposisjonen og endringene knyttet til avtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2014 gjengitt i innstillingens kapittel 3.1.2.1.

3.2.22.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti foreslår at rammeområde 22 settes til 27 534 335 000 kroner, som er en økning av utbytte på 300 000 000 kroner i forhold til regjerin-

gens forslag. Disse medlemmer viser til hovedomtalen under avsnitt 3.1.

Disse medlemmer viser til Meld. St. 13 (2010–2011) Aktivt eierskap og Prop. 83 S (2010–2011) Rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskaper, jf. Innst. 374 S (2010–2011), der disse medlemmer har gitt sin tilslutning til å selge inntil 2/3 av aksjene i Entra. Disse medlemmer viser videre til at behovet for en grundig gjennomgang før eventuelt nedsalg ble understreket i Innst. 374 S (2010–2011) og trekker fram følgende flertallsmerknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

«Flertallet legger til grunn for å gi en slik fullmakt at før et eventuelt nedsalg eller børsnotering foretas, gjennomføres det en grundig vurdering av hvilke enkeltbygg i Entrass portefølje som bør overføres til Statsbygg. Flertallet legger videre til grunn at regjeringen foretar en nærmere vurdering av konse-

kvensene ved å børsnotere selskapet med en eiendomsmasse som benyttes av det offentlige og bygninger av særskilt samfunnsmessig betydning, før fullmakten eventuelt benyttes.»

Disse medlemmer fastholder denne politikken.

3.2.22.2.3 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget som følger av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

3.2.22.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at rammeområde 22 settes til -27 436 355 000 kroner, noe som er en økning på 202 000 000 kroner i forhold til regjeringens forslag, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Dette medlem legger til grunn at det er mulig å ta ut et noe større utbytte fra Statkraft enn det regjeringen legger opp til. Videre foreslår dette medlem

at utbytte fra Avinor reduseres med fem prosentpoeng, eller tilsvarende 48 mill. kroner og at Avinor bruker disse pengene på å prosjektere utvidelse av rullebaner ved flyplassene i Finnmark og Nordland.

Samlet foreslår dette medlem derfor økt utbytte på til sammen 202 mill. kroner.

Dette medlem viser til nærmere omtale i Innst. 5 S (2013–2014).

Dette medlem viser til den framforhandlede avtalen mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet av 15. november 2013. Venstres stortingsrepresentanter vil stemme subsidiært for den avtalen dersom ikke Venstres forslag til alternativt statsbudsjett får flertall.

Dette medlem viser for øvrig til generelle merknader knyttet til avtalen under kapittel 3.1.2.1 i denne innstilling.

3.2.22.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 22

Det vises til pkt. 3.3 nedenfor.

3.3 Oversikt over forslagene til rammevedtak

(tall i 1 000 kroner)

Komité	nr.		Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF	A, Sp, SV	V
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	Statsforvaltning	5 530 009	5 557 909 (+27 900)	5 991 654 (+461 645)	5 280 009 (-250 000)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie og forbruker	43 825 633	44 067 433 (+241 800)	43 879 402 (+53 769)	43 887 033 (+61 400)
	3	Kultur	9 565 344	9 611 844 (+46 500)	9 699 019 (+133 675)	9 692 518 (+127 174)
Utenriks- og forsvarskomiteen	4	Utenriks	34 882 086	34 873 676 (-8 410)	38 244 817 (+3 362 731)	35 098 486 (+216 400)
Justiskomiteen	5	Justis	24 808 012	24 797 112 (-10 900)	24 776 712 (-31 300)	24 659 112 (-148 900)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	14 870 424	15 133 159 (+262 735)	17 872 046 (+3 001 622)	15 197 724 (+327 300)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	368 646 784	368 664 484 (+17 700)	368 744 584 (+97 800)	367 513 484 (-1 133 300)
Utenriks- og forsvarskomiteen	8	Forsvar	37 575 461	37 579 261 (+3 800)	37 567 957 (-7 504)	37 344 761 (-230 700)
Næringskomiteen	9	Næring	4 492 860	4 517 660 (+24 800)	4 378 008 (-114 852)	3 529 360 (-963 500)
	10	Fiskeri	129 195	124 195 (-5 000)	547 255 (+418 060)	186 345 (+57 150)

(tall i 1 000 kroner)

Komité	nr.		Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF	A, Sp, SV	V
	11	Landbruk	16 708 069	16 719 369 (+11 300)	16 805 893 (+97 824)	16 648 669 (-59 400)
Energi- og milj�komi- teen	12	Olje og energi	-109 827 463	-109 829 963 (-2 500)	-109 663 163 (+164 300)	-111 937 463 (-2 110 000)
	13	Miljø	8 196 765	8 423 465 (+226 700)	5 434 003 (-2 762 762)	7 934 765 (-262 000)
Kontroll- og konstitu- sjonskomiteen	14	Konstitusjonelle institusjoner	1 862 783	1 852 783 (-10 000)	1 852 783 (-10 000)	1 862 783 (0)
Helse- og omsorgsko- miteen	15	Helse	156 355 833	156 344 933 (-10 900)	153 838 275 (-2 517 558)	156 377 233 (+21 400)
Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	16	Kirke, utdanning og forskning	59 500 029	59 550 729 (+50 700)	58 387 880 (-1 112 149)	60 834 129 (+1 334 100)
Transport- og kommu- nikasjonskomiteen	17	Transport og kom- munikasjon	49 245 353	49 514 153 (+268 800)	48 422 440 (-822 913)	50 649 653 (+1 404 300)
Kommunal- og forvalt- ningskomiteen	18	Rammeoverf�rin- ger til kommune- sektoren mv.	157 876 038	157 843 413 (-32 625)	158 437 338 (+561 300)	159 088 938 (+1 212 900)
Finanskomiteen	19	Tilfeldige utgifter og inntekter	10 750 000	10 750 000 (0)	10 750 000 (0)	9 830 000 (-920 000)
	20	Finansadministra- sjon mv.	34 321 668	34 316 968 (-4 700)	34 062 457 (-259 211)	34 591 468 (+269 800)
	21	Skatter, avgifter og toll	-1 078 735 730	-1 079 504 930 (-769 200)	-1 083 635 730 (-4 900 000)	-1 083 058 730 (-4 323 000)
	22	Utbytte mv.	-27 234 355	-27 534 355 (-300 000)	-27 534 355 (-300 000)	-27 436 355 (-202 000)
Sum f�r lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland			-176 655 202	-176 626 702 (+28 500)	-181 140 725 (-4 485 523)	-182 226 078 (-5 570 876)

4. Bestillingsfullmakter, tilsagnsfullmakter og garantifullmakter

4.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2013–2014) Gul bok

4.1.1 Bestillings- og tilsagnsfullmakter

I sammenheng med budsjettet for 2014 foreslås det bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 58 025 mill. kroner, mot 47 626 mill. kroner i 2013.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 39 863 mill. kroner, mot 28 326 mill. kroner i 2013.

Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestillingsfullmakter på 37 472 mill. kroner, mot 26 472 mill. kroner i 2013. Det fremmes forslag om tilsagnsfullmakter på i alt 18 162 mill. kroner, mot 19 300 mill. kroner i 2013. Utover fullmaktene i tabell 4.1, foreslås det enkelte tilsagnsfullmakter uten en bel psramme, f.eks. en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2015 etter de samme satser som for høsthalvåret 2014.

Tabell 4.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
117		EØS-finansieringsordningene:		
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014		3 738 500
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014.....		3 209 200
161		Næringsutvikling:		
	70	Næringsutvikling.....		20 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		287 000
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.:		
	73	Klima- og skogsatsingen		1 720 000
	74	Fornybar energi		10 000
220		Utdanningsdirektoratet:		
	70	Tilskudd til læremidler o.a.		30 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen:		
	21	Spesielle driftsutgifter		20 000
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter:		
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger		184 000
320		Allmenne kulturformål:		
	73	Nasjonale kulturbygg		419 500
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
	50	Kunst i offentlige rom		32 500
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten:		
	1	Driftsutgifter.....	65 000	
454		Redningshelikoptertjenesten:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	592 000	
490		Utlendingsdirektoratet:		
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i mottak og informasjon til au pairer		3 000
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger		50 000
551		Regional utvikling og nyskaping:		
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.....		100 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:		
	74	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling.....		23 600
	76	Tilskudd til utleieboliger.....		423 700
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet....		29 900
	78	Boligosialt kompetansetilskudd.....		101 800
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser:		
	64	Investeringsstilskudd		3 523 700
634		Arbeidsmarkedstiltak:		
	76	Tiltak for arbeidssøkere.....		2 590 680
	77	Varig tilrettelagt arbeid		695 610

Tabell 4.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
	21	Spesielle driftsutgifter	180 000	
761		Omsorgstjeneste:		
	79	Andre tilskudd		1 000
1062		Kystverket:		
	30	Nyanlegg og større vedlikehold	623 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 000	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg		20 000
1148		Naturskade – erstatninger:		
	71	Naturskade, erstatninger		91 900
1350		Jernbaneverket:		
	23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	800 000	
	30	Investeringer i linjen		20 000
1420		Miljødirektoratet:		
	22	Statlige vannmiljøtiltak	40 000	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder		55 000
	31	Tiltak i verneområder	3 000	
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner		3 900
	35	Statlige erverv, nytt skogvern		116 400
	78	Friluftsmål		18 000
	85	Nasjonalparksentre og andre naturinformasjonssentre		2 000
1429		Riksantikvaren:		
	71	Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kultur- landskap		30 000
	73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring		10 000
	74	Tilskudd til fartøyvern		12 000
1602		Finanstilsynet:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	10 000	
1610		Toll- og avgiftsetaten:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	40 000	
1618		Skatteetaten:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	30 000	
1634		Statens innkrevingsentral:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 000	
1700		Forsvarsdepartementet:		
	73	Forskning og utvikling		68 000
1720		Felles ledelse og kommandoapparat:		
	1	Driftsutgifter	430 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		
	1	Driftsutgifter	75 000	

Tabell 4.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
1731		Hæren:		
	1	Driftsutgifter.....	130 000	
1732		Sjøforsvaret:		
	1	Driftsutgifter.....	810 000	
1733		Luftforsvaret:		
	1	Driftsutgifter.....	750 000	
1734		Heimevernet:		
	1	Driftsutgifter.....	65 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon:		
	1	Driftsutgifter.....	1 200 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
	1	Driftsutgifter.....	100 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	80 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	17 000 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	165 000	
1761		Nye kampfly med baseløsning:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	14 500 000	
1790		Kystvakten:		
	1	Driftsutgifter.....	2 080 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten:		
	1	Driftsutgifter.....	60 000	
1792		Norske styrker i utlandet:		
	1	Driftsutgifter.....	25 000	
1795		Kulturelle og allmennyttige formål:		
	1	Driftsutgifter.....	2 000	
1825		Energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi:		
	50	Overføring til Energifondet.....		400 000
1840		CO ₂ -håndtering:		
	75	Tilskudd, CO ₂ -håndtering internasjonalt.....		1 000
2421		Innovasjon Norge:		
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter		100 000

Kilde: Finansdepartementet

For 2014 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

<i>Utenriksdepartementet</i>	
Import fra utviklingsland	50 mill. kroner
Kjøp av prevensjonsimplantater til bruk i utviklingsland	140 mill. USD
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	
Innovasjon Norge	138 mill. kroner
GIEK	
- Alminnelig garantiordning	145 000 mill. kroner
- Eksport/investering i utviklingsland	3 150 mill. kroner
- Byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien	5 000 mill. kroner
- Garantiordning for langsiktige kraftavtaler	20 000 mill. kroner
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>	
Innovasjon Norge	
- Samlet ramme for garantiavtale med Norges Råfisklag	320 mill. kroner
<i>Finansdepartementet</i>	
Den nordiske investeringsbank	
- Grunnkapital til Den nordiske investeringsbank	1 244 mill. euro
- Prosjektinvesteringer	329 mill. euro
- Miljølån	61 mill. euro
<i>Olje- og energidepartementet</i>	
Gassco AS	1 000 mill. kroner

Kilde: Finansdepartementet

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 2012 i Meld. St. 3 (2012–2013) Statsrekneskapen for 2012, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende utfyllende bestemmelser fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av garantiansaker, senest på grunnlag av Dokument nr. 3:6 (1995–1996), jf. Innst. S. nr. 218 (1995–1996). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene. Det forutsettes at de tidligere godtatte unntakene kan legges til grunn også for garantier som gis i 2014. Vilkårene for de enkelte garantiordningene omtales i departementenes fagproposisjoner.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

5. Gjennomføringen av inneværende års budsjett

5.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2013–2014) Gul bok

Anslag på regnskap for utgiftsbevilgningene i statsbudsjettet utgjør nå 1 627,4 mrd. kroner for 2013. Da er lånetransaksjoner og overføringen til Statens pensjonsfond utland inkludert. Anslaget er 20,8 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett 2013. Den viktigste grunnen til reduksjonen er at overføringen til Statens pensjonsfond utland nå anslås å bli 29,3 mrd. kroner lavere enn lagt til grunn i saldert budsjett for 2013, jf. nærmere omtale i avsnitt 7.1.4 i proposisjonen.

Utenom petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføringen til Statens pensjonsfond utland, anslås utgiftene å gå ned 8,8 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2013.

Utgiftene utenom lånetransaksjoner ble satt opp med knapt 0,2 mrd. kroner ved behandlingen av proposisjoner fremmet før revidert nasjonalbudsjett for 2013. Dette gjaldt tiltak for å styrke samfunnsikkerheten og politiberedskapen (113 mill. kroner), rehabilitering av Slottsplassen (40 mill. kroner) og norsk

deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk sokkel (3 mill. kroner).

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2013 ble utgiftene til dagpenger satt ned med 1,3 mrd. kroner, mens renteutgiftene ble anslått 1,1 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett for 2013. Videre ble bl.a. anslagene for utgiftene i folketrygden ekskl. dagpenger mv. satt ned med 4,5 mrd. kroner. På enkelte områder ble utgiftene økt. Dette gjaldt bl.a. økte utgifter på 0,4 mrd. kroner under Statsbygg, herunder til sikringstiltak i regjeringskvartalet og byggeprosjekter i høyskole- og universitetssektoren. Utgiftene ble også økt under Jernbaneverket (0,3 mrd. kroner) og Utlendingsdirektoratet (0,3 mrd. kroner).

I anslag på regnskap for 2013 anslås renteutgiftene å gå ned med ytterligere 0,1 mrd. kroner sammenlignet med revidert nasjonalbudsjett for 2013, eller med 1,2 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett for 2013. Anslaget for utgiftene til dagpenger holdes uendret. Videre er det i anslag på regnskap for 2013 tatt høyde for proposisjoner med forslag om tilleggsbevilgninger som er fremmet etter revidert nasjonalbudsjett for 2013, samt innarbeidet oppdaterte anslag for folketrygdens utgifter ekskl. dagpenger mv. Utover dette er det i anslag på regnskap 2013 lagt til grunn at tilleggsbevilgninger som fremmes i andre halvår, og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved tilsvarende nedsettelse av avsetningen til tilfeldige utgifter.

I saldert budsjett for 2013 ble det bevilget 14,8 mrd. kroner under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. I anslag på regnskap er det lagt til grunn at bevilgningene til lønnsoppgjøret i staten og trygdeoppgjøret mv. dekkes ved reduksjon av bevilgningen under dette kapitlet. Trygdeoppgjøret mv. er nå gjennomført. De bevilgningsmessige konsekvensene av dette er i anslag på regnskap fordelt på en rekke kapitler og poster. Dette bidrar til å forklare at nivået på driftsutgiftene er redusert i forhold til saldert budsjett 2013. Kap. 2309 er bevilget som driftsutgifter, mens merutgiftene knyttet til trygdeoppgjøret isolert sett øker overføringene på statsbudsjettet.

I nysalderingsproposisjonen som fremmes senere i høst, vil det bli gjort rede for fordelingen av lønnsoppgjøret på kapittel og post, og fremmet forslag om nedsettelse av bevilgningen under kap. 2309.

De samlede inntektene på statsbudsjettet for 2013 anslås nå til 1 486,8 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringen fra Statens pensjonsfond utland. Dette er en reduksjon på 36,6 mrd. kroner fra saldert budsjett for 2013. Reduksjonen skyldes i stor grad at anslagene for petroleumsinntektene er satt ned med 27,3 mrd. kroner. Videre er anslaget for overføringen fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettet satt ned med 7,2 mrd. kroner som følge av at det oljekorrigerte budsjettunderskud-

det nå anslås å bli lavere enn lagt til grunn i saldert budsjett for 2013.

Inntekter utenom petroleumsinntekter, lånetransaksjoner og overføring fra Statens pensjonsfond utland anslås nå å bli 1,6 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett for 2013. Av dette utgjør reduserte skatter og avgifter fra Fastlands-Norge 0,7 mrd. kroner. De reviderte tallene for 2013 er basert på en gjennomgang av statistikken for innbetalte skatter og avgifter hittil i år, samt nye anslag for bl.a. sysselsetting, etterspørsel og lønns- og prisvekst. Anslaget for direkte skatter og folketrygdavgifter er redusert med til sammen 0,7 mrd. kroner. Inntektene fra merverdiavgiften er økt med 2 mrd. kroner, mens øvrige særavgifter og tollinntekter samlet sett er satt ned med 2 mrd. kroner. Videre anslås renteinntektene nå 1,3 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett 2013. Inntekter utenom skatter, avgifter og renter anslås nå 0,4 mrd. kroner høyere enn anslaget fra i fjor.

Tilbakebetalinger på lån mv. forventes nå å bli 84,4 mrd. kroner. Reduksjonen fra saldert budsjett 2013 skyldes bl.a. at anslaget for tilbakebetaling av lån innenfor boliglansordningen i Statens pensjonskasse er satt ned med 0,5 mrd. kroner.

Folketrygdens inntekter og utgifter medregnes i statsbudsjettet. Folketrygdens finansieringsbehov, som framkommer ved at folketrygdens inntekter bare delvis finansierer folketrygdens utgifter, dekkes ved et statstilskudd fastsatt gjennom et eget vedtak. Ved salderingen av statsbudsjettet for 2013 samtykket Stortinget i at finansieringsbehovet ble dekket.

Utenom effekten av trygde- og takstoppgjøret i 2013, anslås folketrygdens utgifter nå å bli 6,9 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett for 2013. Medregnet trygde- og takstoppgjøret anslås utgiftene 0,9 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett for 2013. I saldert budsjett budsjetteres bevilgningene til trygde- og takstoppgjøret på kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Folketrygdens inntekter bl.a. fra trygdeavgiften og arbeidsgiveravgiften anslås å bli 4,7 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett for 2013. Folketrygdens finansieringsbehov anslås dermed nå til 96,4 mrd. kroner i 2013, mot 102 mrd. kroner i saldert budsjett for 2013.

I nysalderingsproposisjonen som legges fram senere i høst vil det bli fremmet forslag til vedtak om folketrygdens finansieringsbehov i 2013 basert på anslagsendringer mv. gjennom året.

Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Petroleumsvirksomhetens inntekter fratrukket utgifter gir netto kontantstrøm fra virksomheten. Hva som inngår i petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter er fastsatt i § 3 i lov om Statens pensjonsfond.

Utgiftene til petroleumsvirksomhet består av andelen av investeringer på sokkelen som dekkes av Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utgifter knyttet til disponering av innretninger på sokkelen.

Utgiftene til petroleumsvirksomheten anslås nå til 30 mrd. kroner i 2013. Dette er 2 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett for 2013, og gjelder økte investeringsutgifter under SDØE.

Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, kalkulatoriske avskrivninger og renter. Inntektene anslås til 153 mrd. kroner i 2013. I saldert budsjett for 2013 var inntektene fra SDØE anslått til 157,4 mrd. kroner, noe som innebærer at anslaget er redusert med 4,4 mrd. kroner. Videre omfatter inntektene fra petroleumsvirksomheten skatt og avgift på utvinning, samt aksjeutbytte fra Statoil ASA. Staten har i 2013 mottatt utbytte på 14,4 mrd. kroner fra Statoil ASA. Dette er 0,5 mrd. kroner høyere enn anslått i saldert budsjett for 2013. Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten anslås nå til 206,5 mrd. kroner, som er 23,4 mrd. kroner lavere enn anslaget i saldert budsjett 2013. Anslaget er basert på informasjon om innbetalte skatter og avgifter hittil i år og anslag fra Oljeskattekontoret.

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge. Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond utland. Nettoinntektene fra petroleumsvirksomheten i 2013 anslås å bli 343,9 mrd. kroner. Det er 29,3 mrd. kroner lavere enn lagt til grunn i saldert budsjett for 2013.

Samlet overføring fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettet er i saldert budsjett for 2013 satt til 123,7 mrd. kroner. Det oljekorrigerte underskuddet for 2013 anslås nå til 116,5 mrd. kroner, som er en reduksjon på 7,2 mrd. kroner.

Anslaget for det oljekorrigerte underskuddet i 2013 er fortsatt usikkert. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet oppdaterte anslag for det oljekorrigerte budsjettunderskuddet i 2013 og eventuelt forslag om endret overføring fra Statens pensjonsfond utland til statskassen i 2013.

Kapitalen i Statens pensjonsfond utland anslås nå til 4 729 mrd. kroner ved utløpet av 2013, mens kapitalen i Statens pensjonsfond Norge anslås til 153 mrd. kroner. Samlet anslås dermed kapitalen i Statens pensjonsfond til 4 882 mrd. kroner ved utløpet av 2013.

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse etter tilbakeføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettets finansieringsbehov vil derfor være knyttet til netto utlån og gjeldsavdrag på tidligere opptatte lån utenom overføringer til Statens pensjonsfond utland. I saldert budsjett 2013 ble brutto finansieringsbehov

anslått til 124,7 mrd. kroner. Brutto finansieringsbehov anslås nå til 140,6 mrd. kroner. Endringen fra saldert budsjett 2013 skyldes i hovedsak økte utlån på 12,5 mrd. kroner under boliglansordningen i Statens pensjonskasse. Videre er bl.a. utlånene under Husbanken økt med 1,1 mrd. kroner fra saldert budsjett 2013.

I proposisjonen er det videre redegjort for statsregnskapet 1. halvår 2013. I proposisjonens kapittel 8 er det redegjort for utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside 2005–2013.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

6. Økonomistyring i staten

6.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2013–2014) Gul bok

I Gul bok orienteres det årlig om Finansdepartementets tiltak for å fremme resultatorientert styring, effektiv ressursutnyttelse og god økonomistyring i staten. Departementet vil i 2014 fortsette arbeidet med utvikling av rammeverket for statlig styring med utgangspunkt i økonomiregelverket. Tilbudet av økonomitjenester til statlige virksomheter vil også bli videreutviklet. Det vises til proposisjonen for nærmere avtale.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

7. Flerårige budsjettkonsekvenser 2015–2017

7.1 Hovedprinsipper

7.1.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2013–2014) Gul bok

Framskrivningene for perioden 2015–2017 skal gi et nøkternt og realistisk bilde av de framtidige budsjettkonsekvensene av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2014. Politiske ambisjoner om framtidige satsinger, målsettinger og varslede tiltak som ikke er en del av regjeringens budsjettforslag for 2014, omfattes ikke av budsjettframskrivingene. Slike ambisjoner omtales i stedet i avsnitt 10.5 i proposisjonen.

Hensikten med framskrivingene er å legge til rette for en realistisk prioritering i tråd med politiske målsettinger og økonomiske utsikter. Sammen med forventet utvikling i skatte- og avgiftsinntektene og avkastningen av Statens pensjonsfond utland, gir framskrivingene grunnlag for å vurdere handlingsrommet i budsjettpolitikken de nærmeste årene.

Eventuelle nye satsinger og videre opptrapping av eksisterende planer må innpasses innenfor dette handlingsrommet.

Budsjettframskrivingene skal være helhetlige. Utgifts- og inntektsutviklingen i perioden 2015–2017 vurderes for alle poster i statsbudsjettet.

Det legges til grunn følgende prinsipper:

- Utgifter til regelstyrte ordninger framskrives i tråd med regelverket
- Utgifter til store, enkeltstående investeringer framskrives i takt med framdriftsplanen
- På områder der enkeltinvesteringer inngår i en større investeringsramme videreføres rammen uendret
- Det korrigeres for engangsutgifter og -inntekter i forslaget for neste år

- Tiltak som settes i gang i løpet av budsjettåret framskrives med helårsvirkningen
- Øvrige utgifter og inntekter videreføres i hovedsak uendret.

I proposisjonen omtales videre de ulike elementene som vurderes i forbindelse med framskrivingene av flerårige budsjettkonsekvenser.

7.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

8. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	5 991 654 000
2	Familie og forbruker.....	43 879 402 000
3	Kultur.....	9 699 019 000
4	Utenriks	38 244 817 000
5	Justis	24 776 712 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	17 872 046 000
7	Arbeid og sosial.....	368 744 584 000
8	Forsvar.....	37 567 957 000
9	Næring.....	4 378 008 000
10	Fiskeri.....	547 255 000
11	Landbruk	16 805 893 000
12	Olje og energi	-109 663 163 000
13	Miljø	5 434 003 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 852 783 000
15	Helse.....	153 838 275 000
16	Kirke, utdanning og forskning.....	58 387 880 000
17	Transport og kommunikasjon.....	48 422 440 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	158 437 338 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	10 750 000 000
20	Finansadministrasjon mv.....	34 062 457 000
21	Skatter, avgifter og toll.....	-1 083 635 730 000
22	Utbytte mv.....	-27 534 355 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland	-181 140 725 000

Forslag fra Venstre:*Forslag 2**Rammevedtak*

Nr.	Benevnelse	Kroner
1	Statsforvaltning.....	5 280 009 000
2	Familie og forbruker.....	43 887 033 000
3	Kultur.....	9 692 518 000
4	Utenriks.....	35 098 486 000
5	Justis.....	24 659 112 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	15 197 724 000
7	Arbeid og sosial.....	367 513 484 000
8	Forsvar.....	37 344 761 000
9	Næring.....	3 529 360 000
10	Fiskeri.....	186 345 000
11	Landbruk.....	16 648 669 000
12	Olje og energi.....	-111 937 463 000
13	Miljø.....	7 934 765 000
14	Konstitusjonelle institusjoner.....	1 862 783 000
15	Helse.....	156 377 233 000
16	Kirke, utdanning og forskning.....	60 834 129 000
17	Transport og kommunikasjon.....	50 649 653 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	159 088 938 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter.....	9 830 000 000
20	Finansadministrasjon mv.....	34 591 468 000
21	Skatter, avgifter og toll.....	-1 083 058 730 000
22	Utbytte mv.....	-27 436 355 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland		-182 226 078 000

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen endre minstekrav til arbeidstidsreduksjon i dagpengeforskriftens § 6-6 for å beholde dagpengerettighetene fra 50 pst. til 20 pst.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen tilpasse regelverket for rullerende permittering slik at bedriften, der det er enighet mellom ansatte og arbeidsgiver, kun betaler arbeidsgiverperiode for det antall stillinger som faktisk er permittert.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2014 legge fram forslag til endring i arbeidsgivers medfinansiering av sykelønnsordningen. En forutsetning for endringene skal være at de samlede økonomiske belastningene for arbeidsgiverne ikke øker.

9. Komiteens tilråding

Komiteen viser til Meld. St. 1 (2013–2014), Prop. 1 S (2013–2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) og til merknadene over, og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2014 fastsettes følgende netto bevilgningsrammer i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 24. oktober 2013, supplert med vedtak 8. november 2013 og 12. november 2013:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning.....	5 557 909 000
2	Familie og forbruker.....	44 067 433 000
3	Kultur.....	9 611 844 000
4	Utenriks.....	34 873 676 000
5	Justis.....	24 797 112 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	15 133 159 000
7	Arbeid og sosial.....	368 664 484 000
8	Forsvar.....	37 579 261 000
9	Næring.....	4 517 660 000
10	Fiskeri.....	124 195 000
11	Landbruk.....	16 719 369 000
12	Olje og energi.....	-109 829 963 000
13	Miljø.....	8 423 465 000
14	Konstitusjonelle institusjoner.....	1 852 783 000
15	Helse.....	156 344 933 000
16	Kirke, utdanning og forskning.....	59 550 729 000
17	Transport og kommunikasjon.....	49 514 153 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	157 843 413 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter.....	10 750 000 000
20	Finansadministrasjon mv.....	34 316 968 000
21	Skatter, avgifter og toll.....	-1 079 504 930 000
22	Utbytte mv.....	-27 534 355 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland	-176 626 702 000

II

Meld. St. 1 (2013–2014) – Nasjonalbudsjettet for 2014 – vedlegges protokollen.

III

Stortinget ber regjeringen vurdere rammevilkårene for ideelle organisasjoner som leverer helsetjenester i henhold til avtale med regionale helseforetak, herunder forhold knyttet til pensjon.

IV

Stortinget ber regjeringen gjennomgå skatte-regelverket for bønder i lys av endringene knyttet til arveavgiften, og komme tilbake til Stortinget med dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2014.

V

Stortinget ber regjeringen sikre at det i regelverket om land-for-land-rapportering innarbeides mål om å synliggjøre uønsket skattetilpasning.

VI

Stortinget ber regjeringen utrede studentenes levekårssituasjon med sikte på å realisere heltidsstudenten. En slik utredning skal også innebære en plan for økning av studiestøtten og studiestøttens lengde. Studentenes organisasjoner skal involveres i dette arbeidet.

VII

Stortinget ber regjeringen planlegge InterCity som ett prosjekt helt frem til Lillehammer, Skien og Halden og vurdere planlegging videre mot Göteborg.

VIII

Stortinget ber regjeringen utrede etablering og drift av norsk regelråd med sikte på oppstart og nødvendige bevilgninger i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

IX

Stortinget ber regjeringen vurdere en egen såkornfondordning for TTO/inkubatorer i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

X

Stortinget ber regjeringen utrede et endret opplegg for leksehjelp med sikte på å avvikle den lovfestede ordningen og erstatte denne med en ordning hvor den enkelte skole/kommune selv kan organisere leksehjelpen ut ifra egne behov. En slik utredning

legges frem i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

XI

Stortinget ber regjeringen utrede behovet for en ordning med kornlager.

XII

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2014 vurdere skjermingsordninger for barnefamilier med dårlig råd og barn i barnehage.

XIII

Stortinget ber regjeringen gjennomgå pressestøtten og vurdere ulike modeller for å innføre et tak i støtten.

Oslo, i finanskomiteen, den 20. november 2013

Hans Olav Syversen

leder og ordfører

VEDLEGG 1**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortingets presidentskap,
datert 8. november 2013****Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014). Feil i forslag til vedtak**

Jeg viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014), som ble lagt fram for Stortinget i dag.

I avsnitt 2.3.14 i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014) er det omtalt endringer av bevilgningsforslag under Forsvarsdepartementets budsjett. Blant de endringene som der omtales, er en økning av bevilgningsforslaget på kap. 1719 Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet, post 43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet med 8,5 mill. kroner. Videre er det omtalt endret kapittel og posttilknytning for bevilgningen til kompensasjonsordningen for veteraner med psykiske belastningsskader, samt påføring av stikkordet «overslagsbevilgning» på posten. I omtalen legges det opp til en bevilgning

til kompensasjonsordningen på 135,9 mill. kroner på kap. 1719 Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet, (ny) post 21 Spesielle driftsutgifter, og at bevilgningsforslaget på kap. 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben, post 21 reduseres med tilsvarende beløp, til null.

Ved en feil har ovennevnte endringer ikke kommet med i forslaget til vedtak I om endring av Prop. 1 S (2013-2014) Statsbudsjettet 2014. Det vil ikke være praktisk mulig å fremme en ny proposisjon til Stortinget om endringer av Prop. 1 S (2013-2014) innen fristen 10. november. Det ville derfor være ønskelig om Stortinget ved dets behandling av Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014) vurderer å fatte vedtak i ovennevnte saker slik det er gitt uttrykk for i proposisjonen at er intensjonen.

VEDLEGG 2**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortingets presidentskap,
datert 15. november 2013****Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014), Utsatt iverksettelsestidspunkt for avvikling av finnmarks- og svalbardtillegget i barnetrygden**

Jeg viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014) som ble lagt fram for Stortinget 8. november 2013.

I Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014) foreslår regjeringen å utvikle finnmarks- og svalbardtillegget i barnetrygden fra 1. januar 2014. Endringen er anslått å gi en innsparing på 80 mill. kroner i 2014, jf. omtale under kap. 845 Barnetrygd, post 70 Tilskudd i avsnitt 2.3.8, samt forslag til bevilgningsvedtak på kap. 845, post 70 og forslag til romertallsvedtak XXIII.

Det viser seg nå at det på grunn av tekniske forhold likevel ikke er mulig å gjennomføre forslaget med iverksetting fra 1. januar 2014. Blant annet må det gjøres tilpasninger i Arbeids- og velferdsetatens IKT-systemer. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet vurderer at iverksetting 1. april 2014 vil være mulig.

Dersom tidspunktet for iverksetting endres til 1. april 2014, innebærer det et økt bevilgningsbehov på kap. 845, post 70 på om lag 20 mill. kroner i 2014 sammenlignet med Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014).

Fristen for å fremme en proposisjon til Stortinget om endringer av Prop. 1 S (2013-2014) var 10. november. Det er altså ikke mulig for regjeringen å fremme en ny proposisjon om ovennevnte. Det ville derfor være ønskelig om Stortinget ved behandlingen av Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014) vurderer å fatte vedtak om at iverksettingstidspunktet for avvikling av finnmarks- og svalbardtillegget i barnetrygden settes til 1. april 2014.

Et slikt vedtak ville innebære at bevilgningen på kap. 845 Barnetrygd, post 70 Tilskudd økes med 20 mill. kroner til 15 110 mill. kroner. Videre ville det

innebære at forslag til romertallsvedtak XXIII i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) endres til følgende:

«XXIII

Forslag til romertallsvedtak III under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i Prop. 1 S (2013–2014) endres til:

‘III

Satser for barnetrygd

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2014 i medhold av lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd § 10 kan utbetale barnetrygd med 11 640 kroner per barn per år.

Enslige forsørgere som fyller vilkårene for rett til utvidet stønad etter barnetrygdloven og full overgangsstonad etter folketrygdloven, og som har barn i alderen 0–3 år, har rett til et småbarnstillegg på 7 920 kroner per år. Dette tillegget gjelder per enslig forsørger, uavhengig av hvor mange barn i alderen 0–3 år vedkommende faktisk forsørger.

Stønadmottakere bosatt i Finnmark og Nord-Troms (Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) får et tillegg i barnetrygden på 3 840 kroner per barn per år, det såkalte finnmarkstillegget.

Finnmarkstillegget skal også utbetales for barn i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i de aktuelle kommunene.

Stønadmottakere bosatt på Svalbard får et tillegg i barnetrygden på 3 840 kroner per barn per år, det såkalte svalbardtillegget.

Finnmarks- og svalbardtillegget avvikles 1. april 2014.»